

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 873, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Weer eens Zam-Buk.

Berichten: Lezing over kwakzalverij. — Eilers-boekverkooper. — Akker geridderd. — Weerzinwekkende reclame. — Een valsche dokter. — De Emmanuel-beweging. — Kwakzalverij in een modeblad.

Mededeelingen van verschillenden aard: Indische geneesmiddelen. — Het systeem van Mr. Elmer Shirley. — Verregaande brutaliteit van Akker. — Consequentie.

Rechtszaken: Verloeskundige hulp zonder bevoegdheid.

Ingezonden: Kwakzalversadvertenties in een Kerstmisnummer.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de heeren;
J. BEKER, apotheker te Rotterdam;
J. WIRTJES, tandarts, Zaandam.

Zam-Buk.

Wat, zullen onze lezers vragen, komt het Maandblad weer op dit goedje terug? Helaas ja, niet voor ons genoeg, maar 't is noodig. Nadat sedert de compagnie in 1808 en 1809 de Zam-Buk Co. — Hoofddepôthouder de bekende HENRI SANDERS — weinig meer van zich deed hooren (vermoedelijk droeg onze bestrijding daaraan wel schuld), verschijnt er thans weer een reclame, net alsof er niets gebeurd is.

In *Het Volk* van 22 December 1911, in welk n°. wij lezen dat het blad „de arbeiders naar waarheid inlicht omtrent de gebeurtenissen van den dag op alle gebied des levens”, treffen wij onder de rubriek: *Ingezonden Mededeelingen à 40 cent per regel* een advertentie aan, beginnende: „Prachtige Genezing door Zam-Buk. Een kleine jongen van zijn pijn verlost. Dauwworm genezen.” Dan volgt de gebruikelijke dankbetuiging met portret, en ten slotte de raadgeving: „Knip dit uit! Stuur deze coupon met 6 ct. postzegels voor de frankeering van het pakje naar de Zam-Buk Co., Heerengracht 22, Amsterdam, en ge zult een keurig gratis monsterdoosje Zam-Buk toegezonden krijgen.

„Het Volk”, 22/12, '11.”

Zij, die zich misschien het optreden van de Zam-Buk Co. in 1908 herinneren, zullen bemerken, dat thans weer op dezelfde wijze als destijds gewerkt wordt, zoodat wij vermoedelijk weer een nieuwe campagne te wachten hebben. Wij moeten dus weer op de bres staan, ofschoon wij wel gelooven, dat de strijd thans niet hevig behoeft te zijn, omdat Zam-Buk bij het groote publiek al aardig in discredit is geraakt.

Van October 1908 tot April 1909 verscheen er geen nummer van ons blad, dat niet een of

andere waarschuwing tegen het wondermiddel bevatte, terwijl de toenmalige Afdeling Amsterdam van onze Vereeniging een waarschuwing plaatste op een schutting in de Kalverstraat te Amsterdam. Van deze laatste en ook van de mededeelingen in ons blad werd in verschillende bladen (in hoofdzaak in de z.g. kleine pers), melding gemaakt waardoor ongetwijfeld het publiek bewerkt werd.

Het gaat niet aan, al die waarschuwingen te herhalen op enkele echter moeten wij, in 't belang der zaak, terug komen.

Zam-Buk is een mengsel van 75 procent vaste paraffine met laurierolie en Eucalyptusolie, een lang niet onschadelijk zalfje, zooals de lezers uit het volgende, opgenomen in het Maandblad van Nov. 1908, kunnen zien.

Zam-Buk en de gevolgen van zijn aanwending.

Alweer wat nieuws. Zam-Buk vult thans voor een niet onbelangrijk gedeelte de advertentiekolommen der dagbladen. Zam-Buk, je prachtzalf, is een balsem om smartelijke ziekten van het vleesch te verdrijven, als ook om wonden en andere kwetsuren te genezen. Een balsem zoo zuiver en veredelend, dat het gevaar voor verstopping der poriën geheel is buiten gesloten. Gommen, sappen en balsems van de zeldzaamste planten en kruiden werden door langdurige experimenten beproefd. De genezende- en zuiverende bestanddeelen worden geabsorbeerd door de poriën der huid en door de weefsels heengevoerd, als zij in het in omloop zijnde bloed komen.

Dit alles melden ons de advertenties die voor de heele en halve ingewijden duidelijk het cachet van marktgescheeuw en onzinkramerij dragen.

Het bedenkelijkste is de aanbeveling om het aan te wenden bij wonden, vleeschwonden, zwerende borsten, en eczemen, daar moet ook de verstandige leek dunkt mij het hoofd over schudden.

Door cursussen in eerste hulp bij ongelukken door populaire geschriften, tracht men steeds het publiek duidelijk te maken, dat men aan wonden niet knoeien moet. Rein houden is eerste vereischte. De leer van de a- en antiseptiek heeft ons bekend gemaakt met de eenige wijze waarop men wonden voorloopig moet behandelen. Geen pleister, geen pap, geen zalven, maar, nadat de wond goed gereinigd is, een droog zuiver gaasje en daarna als het eene verwonding van eenige beteekenis geldt den dokter raadplegen; dat is het eenige middel, om bij verwondingen ernstige complicaties te voorkomen. En nu komt zoo'n fabrikant met vele hoogdravende en nietszeggende woorden ons vertellen dat hij het beter weet. Velen dachten waarschijnlijk reeds met ons dat geeft ongelukken, want daar loopt Jan

Publiek in en zoo is het dan ook reeds gegaan. Een onzer leden meldt ons, dat hij twee dagen na elkander een patiënt in behandeling heeft gekregen die lijdende was aan de gevolgen van het gebruik van Zam-Buk.

De eerste had een heftig uitslag gekregen aan hoofd en hals door de aanwending van nog maar zeer weinig van deze heerlijke Zam-Buk; dat klinkt anders dan een zuivere en veredelende werking en de hulp die beloofd wordt tegen huidaandoeningen, puisten en zweren.

De tweede patiënt heeft een versche verwonding die hij op de fabriek had opgedaan niet behandeld volgens de lessen der eerste hulp, maar met Zam-Buk. Het gevolg is dat hij nu een ontstoken wond heeft, dat hij roode pijnlijke strepen aan den arm vertoont, met andere woorden dat hij lijdende is aan bloedvergiftiging. Nu kunt ge zien hoe zegenrijk en prachtig deze zuivere balsem werkt en met hoeveel vertrouwen men de mededeelingen van den fabrikant mag aannemen.

Dit is dunkt mij een duidelijke waarschuwing. Zal het helpen? of zal het publiek zich nog altijd maar weer opnieuw laten nemen, door gewetenlooze bedriegers, die geholpen door hunne gretig opgenomen advertenties en ingezonden mededeelingen, het publiek voorliegen met het uitsluitende doel zich zelve te verrijken?

E. J. A.

In hetzelfde no. van het Maandblad verscheenen nog de volgende mededeelingen:

„Amsterdam den 6 October 1908.

Geachte Redactie.

Dezer dagen werden te A'dam doosjes zalf met circulaire huis aan huis gezonden, waarin de wonderbare geneeskraft werd omschreven, die „Zam-Buk” op de menschelijke huid uitoefende.

Ook werd een dusdanig pakket aan mijn huis Prinsengracht 748 afgegeven.

Al lezende waarvoor deze zalf goed was en daar ik sedert eenige tijd wat pijn in mijn linker-schouder gevoelde, smeerde ik bedoelde schouder met deze zalf in. Aangezien vermeld stond, deze zalf bij een gezonde huid geen nadeel verrichtte, wreef ik den omtrek over borst en hals nog al wat ruim groot.

Verbeeld U, dat ik den volgenden morgen wakker wordende met een vreeselijke huid-jeukte geplaagd werd, terwijl de plaats waar de zalf gesmeerd was, overal met kleine roode pukels geheel ontstoken was; in den loop van dien dag en den volgenden had ik een hevige koorts.

Mijn arbeid als Winkelier heb ik die twee dagen Zaterdag en Zondag slepende verricht.

Maandag, nadat ik mij op de hoogte had gesteld, begaf ik mij met een mijner kennissen

naar de vertegenwoordiger der „Zam-Buk”, *Rokin* No. 8 hoek *Kromme elleboogsteeg*. Ik stapte een Apothekerswinkel binnen en vroeg beleefd of ik de eer had den vertegenwoordiger der „Zam-Buk” zalf Mij. te spreken, toen ik geen antwoord daarop kreeg, deelde ik mede dat zooals in de prospectus stond aangegeven de „Zam-Buk” dienstig was voor gewrichtspijn en dat ik daarvoor er mijn schouder mede ingewreven had en ziet u eens, met welk een uitslag en toonde Z.E. mijn gedeeltelijk ontblooten hals, er bijvoegend dat ook mijn borst en schouder vreeselijk ontstoken waren, waarbij ik een hevige koorts had gehad.

Dan had je het niet moeten gebruiken, werd mij snauwend toegevoegd.

Zoo Mijnheer antwoordde ik, er staat toch dat de „Zam-Buk” er voor gebruikt kan worden, wil men genezen.

Daar heb ik niets meê te maken, dan schrijf je maar naar Engeland, was het antwoord. Ik trachtte Z.E. duidelijk te maken dat dit mijn werk niet was, dat ik mij toch te beklagen had aan het adres waar de vertegenwoordiger zetelde. Een juffrouw die mij de zaak nader wilde verklaren, vertelde dat mijn huid zeker niet tegen zalf bestand was, daar dit meer voorkwam, waarop ik antwoordde dat men zulks in de prospectus had moeten vermelden, maar daarin wordt met een zekerheid van genezing voor alle huiden gesproken; waarop met ruw gezag tegen de juffrouw verder uitleg verboden werd. Ik vertelde Z.E. dan ook, dat het een hoogst onhebbelijke manier van handelen was, waar het spreken meer geleek op blaffen van jij en jou, dan eenige wijze van toelichting. Zeer ontstemd vertrok ik met mijn vuurroden hals, borst en schouder, terwijl ik de koorts door kinine-pillen ben meester geworden.

Het is daarom dat ik mij wend tot de Redactie van het M.bl. tegen Kwakzalverij om publiciteit vóór dat meer menschen met zwakke huiden(?) het slachtoffer zullen worden; of moeten deze eerst in Engeland onderzocht worden, want hier is volgens de vertegenwoordiging, niemand.

Met de meeste Hoogachting

U. W. Edel d.w.

G. N. H. VAN RIESEN,

hoek Reguliers en Prinsengracht 748.”

In „Moleschott” vonden wij over de gevaarlijkheid van de aanwending van *laurierolie* (bij het volk o.a. bekend als „olie van Baaij”), een der bestanddeelen van *Zambuk*, het volgende:

„Prof. STOKVIS heeft eens in zijne praktijk, eene reeds bejaarde ongehuwde juffrouw behandeld, die op raad van een harer vriendinnen zich de geheele huid van het hoofd intensief met laurierolie had ingesmeerd en wel als middelje tegen het uitvallen van het hoofdhaar! Het bleek een prachtig middel te zijn! Reeds na een paar dagen viel er geen haartje meer uit! De juffrouw overleed n.l. spoedig na het insmeeren aan een heftige aandoening van de huid van hoofd, gelaat en hals! Kalm aan dus met die zalf van Baaij!”

En in ons Maandblad van Juli 1906, bij de waarschuwing tegen Epo's Cinquoline, schreven wij: „Een medicus, die lang in de noordelijke streken heeft gepractiseerd, deelde ons mede, dat laurierbessenolie daar nog gretig wordt gebruikt.

Dikwijls worden door die olie belangrijke huiduitslagen veroorzaakt en in zijn praktijk had hij leelijke gevolgen van dat smeren gezien.

Lachend noemde hij het een kwakzalversmiddel, waarbij de kwakzalver geneesheer en apotheker ook nog wat laat verdienen en hij had de menschen nog al eens gewaarschuwd zonder dat het veel hielp.

Wel had echter een zijner patiënten, een juffrouw, zich voorgenomen het nooit meer te gebruiken, nadat zij dientengevolge een ernstige huiduitslag had doorgemaakt, 14 dagen lang hulp in hare huishouding moest bekostigen en nog een apothekersrekening van f 18 bovendien had te betalen.”

Op deze onze waarschuwingen zijn nog meerdere van andere zijde gevolgd: gezondheidscommissies hebben haar stem laten hooren en ongelukkige slachtoffers hebben zich in het publiek beklagd.

Vermoedelijk denkt de *Zam-Buk Co.* dat, na ruim 3 jaar, dit alles door de groote menigte vergeten is en dat zij 't wel weer eens kan probeeren. Dit zal haar niet dik zitten, tenminste wij, voor ons, zullen het geheugen van het publiek een beetje oprisschen.

Mogen wij hierbij rekenen op de hulp van de *Redacties* van de verschillende bladen? *Zam-Buk* is, zooals uit alles blijkt, een *gevaarlijk middel*, waartegen de pers, als zij haar roeping begrijpt, moet waarschuwen. Al mogen ook *Directies* en *Uitgevers* bezwaar maken — de advertentie wordt duur betaald — een *zelfstandige Redactie* zal toch weten wat haar te doen staat.

BERICHTEN.

Lezing over kwakzalverij. Daartoe uitgenoodigd door de afdeling H.-I.-Ambacht-Oostendam van de Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis” werd 16 December in de bijzondere school aan de Kerkstraat te Hendrik-Ido-Ambacht eene bespreking gehouden voor de leden met hunne dames, door dr. ABRAHAM uit Amsterdam, tegen de kwakzalverij.

Nadat de heer dr. D. J. KAMBERG, voorzitter der afdeling, den spreker het woord had gegeven, begon dr. ABRAHAM in voor ieder duidelijke taal „de geneeskundigen uit de vroegste tijden af te schilderen, om daarna de kwakzalverij als „goeden raad” en als „beetnemerij” uiteen te zetten.

Spreker stond vervolgens geruimen tijd stil bij de meest voorkomende kwakzalversmiddelen en de kwakzalvers zelven en toonde met verschillende historische voorbeelden aan, de zeer nadeelige gevolgen van het gebruik van deze middelen en het geloofslaan aan de raadgevingen van deze menschen.

Na een korte pauze werd de avond besloten met het op doek brengen van verschillende lichtbeelden, betrekking hebbende op de kwakzalvers van vroeger en thans en de door hen uitgeoefende praktijken.

De heer dr. KAMBERG dankte ten slotte den spreker voor zijn duidelijke voordracht en sprak de hoop uit, dat de lessen, dezen avond gegeven, ter harte genomen zouden worden.

De opkomst van de leden met hunne dames was vrij goed. (Dordrechtsche Crt.)

Eilers-boekverkooper. De *Enkhuizer Courant* bevat de volgende oproeping: „Sanatorium voor Tuberculoselijders „Eben-Haëzer”. Gelderland bij Nijmegen.

Alle mogelijke moeite is door mij van Januari 1907 af, gedaan, om ten bate van Tuberculoselijders, mijne middelen de geneeskunde aan te bieden.

Duizenden in den lande hebben zich daarvoor geïnteresseerd.

Onze onvergetelijke JAN DE PLOEGER heeft mede alles gedaan om voor waarheid en recht en voor de lijdende menschheid op te komen, maar niets helaas heeft mogen baten.

Thans zal ik een Sanatorium bouwen, niet van bijeen gebeld geld, maar van geld waarvoor eerlijk gewerkt is en wordt, dus van eerlijk bijeen gebracht geld.

Toen JAN DE PLOEGER zich er voor spande kwamen honderden Dames en Heeren hem te hulp, nu doe ik een beroep op die duizend en meer en vraag: maak mij den zwaren arbeid licht, door uwe medewerking.

Er worden door mij om te beginnen 4000 boekjes uitgegeven, ten bate van de kas, elk boekje kost 75 ct., ieder belangstellende in den strijd tegen de gevreesde ziekte een boekje, en aan vrienden en bekenden een boekje verkocht, en het Sanatorium is weer een deel op weg in zijne wording.

Heeren die over 't geheele land zaken doen, geef mij een advertentie, ook dat sterkt de kas.

Van mijn kant heb ik in woord en daad reeds honderde malen getoond, de lijdende menschheid, de tuberculoselijders te willen helpen, nu hoop ik wederkeerig op medewerking van allen die het oprecht meenen om een einde te maken aan den treurigen strijd tegen een oppermachtig vijand: de tering, dat is mijn strijd en mijn streven.

De uitgever van de *Enkhuizer Courant* zal zeker wel zoo vriendelijk willen zijn advertentiën en bestellingen op boekjes aan te nemen.

Vele handen maken licht werk.

EILERS.

Dir. Int. Chem. Laboratorium.

Oegstgeest.”

Men moet maar durven!

RED. MBL.

Hoe is 't mogelijk? De minister de l'Instruction Publique et des Beaux Arts, heeft den heer I. L. AKKER te Rotterdam benoemd tot officier de l'Instruction Publique.

Wat daarvan te denken?

Een weerzinwekkende reclame. Uit *De Zeeuw*, Christelijk Historisch Nieuwsblad voor Zeeland, van 27 Dec.:

„VREDE OP AARDE.

Nooit kan men beter tevreden zijn, dan wanneer men een volmaakte gezondheid geniet, maar hoevelen klagen tegevoerd over gevatte koude, hoesten, pijn in de borst, hoofdpijn, slechte spijsvertering, maagpijn, verstopping, gebrek aan eetlust, lusteloosheid en andere ongesteldheden.

Door 't gebruik van een pakje kruiden, waarop staat *JACOBA MARIA WORTELBOER van Oude Pekela*, kan men na 3 dagen van bovenstaande lastige kwalen bevrijd worden en keert de tevredenheid terug. Een pakje kost slechts 30 cent (met gebruiksaanwijzing), Verkrijgbaar bij alle drogisten en de meeste winkeliers.”

Die *Wortelboerkruiden* hebben wij reeds meermalen als echte *kwakzalverij* signaleerd.

„Een Dokter”. Deze dagen vervoegde zich bij Mevr. K. in de Gerard Doustraat te Amsterdam een heer die zich docter de L. noemde. Hij zeide gezonden te zijn, door mevrouw's schoondochter, welke hem had opgedragen een onderzoek in te stellen naar een kwaal waaraan mevrouw lijdende was.

Wijl haar schoondochter werkelijk door een dr. de L. behandeld werd, geloofde de dame den bezoeker en onderwierp zij zich aan een „geneeskundig” onderzoek.

De pseudo-dokter had een fleschje met zeker schadeloos vocht bij zich. 't Is wel zeer duur, doch een uitstekend middel dat beslist genezing brengt, zeide hij. De prijs was f 1.25 en deze werd betaald.

Thans is de dame tot de ervaring gekomen, dat zij met een sluwen oplichter te doen heeft gehad. Haar schoondochter had dr. de L. niet verzocht naar haar toe te gaan en deze was ook niet gegaan.

Men zij dus gewaarschuwd voor dezen oplichter.

(N. v. d. D.)

De Emmanuel-beweging. De *Christian Science* heeft een concurrente gekregen in de *Emmanuel-beweging*, welke evenals haar voorganger uit Amerika naar Engeland is overgewaaid. De *Emmanuel-beweging* is een verbeterde uitgave van de *Christian Science*: in zoover zij niet langer de medische wetenschap van nul en geener waarde verklaart, maar zich integendeel van de medewerking der dokters verzekert. Aan deze laatste wordt de behandeling der patiënten overgelaten, waar het lichamelijke afwijkingen betreft, en de bedienaar van den godsdienst wordt te hulp geroepen louter om door inwerking op het zieleleven de genezing te bevorderen. Naar wij lezen, houdt ds. A. J. WALDRON te *Brixton* reeds elken Vrijdagavond bijzondere godsdienstoefeningen met het doel om door samenwerking tusschen dokter en predikant ziekten te bestrijden. Er is trouwens al vroeger, ook door Anglikaansche geestelijken, voor die samenwerking gepleit.

(N. Rott. Ct.)

Kwakzalverij in een modeblad. Een Fransch modeblad, dat de lezeressen tracht te gervieren door een rubriek van vragen en antwoorden, bevat de volgende mededeeling: „Aan de lezeres, die een middel vraagt voor haar tuberculeus dochttertje. Ik heb personen gezien met den hevigsten graad van tuberculose, en die geheel werden genezen door hen eenvoudig drie of vier maal een pasgeboren hondje te laten opeten en het ezelinneemelk te laten drinken. Men kan verhalen, dat het een hond is, om geen tegenzin te wekken.”

(Nieuwe Ct.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Indische Geneesmiddelen.

Kort geleden werden ons, door een geneeskundige, inlichtingen gevraagd omtrent een viertal circulaire, verspreid door *De eerste Nederlandsche handel in Indische Geneesmiddelen* van J. SINGER (The Singer Import Comp.) *Groningen Holland*. De heer SINGER noemt zich daarin ook: „eenigst Importeur” en zijn huis: „Grootste huis van alle soorten Indische Geneesmiddelen”. *)

De vier circulaire dienden op de volgende wijze tot aanbeveling van de onderstaande middelen:

„Galsteenen-Leverziekte. *Temoe Lawah*. *Temoe Lawah* is een beslist afdoend middel tegen galsteen en alle soorten leverziekte die er mede in verband staan.”

*) Op de enveloppe, waarin de circulaire besloten waren, zagen wij, dat de heer SINGER zich betitelde: *Apotheker ass.*

„*Laboe Merrah Pitten. Lintwormen. Laboe Merrah Pitten* is het zeker werkendst middel voor het dooden en het totaal doen afgaan van alle soorten lintwormen van het menscheijk lichaam, *het faalt nooit*. En verder: „Totale afgang gegarandeerd”.

„*Daan Remoedjoeng. Nierziekte & Niersteen.* *Daan Remoedjoeng*, dit middel is van groot belang bij alle ongesteldheden en ziekten der nieren.”

„*Boea Tampai-Jang. Chronische hoest.* Dit middel heeft bewezen zeer gunstig te werken bij gevallen van chronische hoest, catarrhale longstoringen, prikkelingen in de keel en heeschheid.”

Wij hebben slechts een klein gedeelte van de circulaire weergegeven; de rest bestond uit markschreuerige aanprijzingen van de middelen en het slot luidde, zooals gebruikelijk is: Men eische het *handelsmerk* en den naam.

De wijze van aanbeveling, wij bekennen het volmondig, deed ons vermoeden dat dit heele zaakje niet vrij van kwakzalverij was, doch onbekendheid met de in de circulaire genoemde middelen beletten ons een bepaald oordeel te vellen. Wij hebben toen de hulp ingeroepen van den heer Dr. J. DEKKER, Directeur van het Koloniaal Museum te Haarlem, die, tijdens zijn verblijf in Indië en ook thans door den aard van zijn betrekking veel studie van Indische geneesmiddelen heeft gemaakt. Dr. DEKKER was zoo welwillend ons het volgende te schrijven:

„Voor mij ligt een bundeltje reclamebiljetten van het „Grootste huis van alle soorten Indische Geneesmiddelen”, waarover ik gaarne het hierna volgende wil mededeelen. Als rechtgeaard Nederlander moet het elk landgenoot verheugen, als Indische producten hun weg naar het vaderland vinden, en gezien van dit standpunt, zou er ook geen enkele reden zijn, om de werkzaamheid van het bovenbedoeld „Grootste huis” te critiseren, ware het niet, dat de daardoor uitgegeven reclamebiljetten doen denken aan advertenties van Pinkpillen, Foster's geneesmiddelen (?) enz. Het zou jammer zijn, indien door deze handelwijze den goeden naam van enkele dier geneesmiddelen zou worden geschaad, nog afgezien van het nadeel, dat den koopers berokkend kan worden. Deze toch zouden, afgaande op de voorspiegelingen in de genoemde biljetten, wellicht verzuimen tijdig deskundige hulp in te roepen. De hieruit voortvloeiende nadeelen zijn te dikwijls in dit Maandblad uiteengezet, om deze thans weder uitvoerig te bespreken. Beter is het eenige korte aantekeningen over de bedoelde geneesmiddelen te laten volgen, daar deze, eenmaal door den medicus beproefd, kunnen leiden tot vermeerdering van onze artsenschat. Wij moeten hier echter onmiddellijk aan toevoegen, dat zelfs de medicus hiermede kritisch te werk moet gaan.

Temoe lawak is de wortelstok van een soort *Curcuma* (dus een gemberachtig gewas), dat in Indië veelvuldig wordt aangetroffen en somtijds plaatselijk op kleine schaal wordt aangeplant. Deze wortelstok wordt in Indië werkelijk als geneesmiddel toegepast, maar meerendeels... in verschen toestand. In hoeverre de bezogde temoe lawak dezelfde eigenschappen bezit, die men in Indië aan den verschen wortelstok toeschrijft is een vraag waarop uitsluitend de arts het antwoord vermag te geven.

Laboe meroh pitten worden aanbevolen als het zekerst werkend middel tot verdrijving van lintwormen; „het faalt nooit” wordt in het biljet triomfantelijk beweerd. Deze pitten nu zijn de zaden van een komkommerachtig gewas, *Cucurbita Pepo* genoemd. Van verschillende komkommerachtige gewassen wordt beweerd, dat zij wormafdragende eigenschappen bezitten. In verschillende Bulletins van het Koloniaal Museum te Haarlem is deze zaak aangevoerd. Uit het laatst-verschen Bulletin 48 moge aangehaald worden, dat „proefnemingen, zoowel met uit Indië verkregen zaad als met Hollandsch zaad zonder goed gevolg waren”. Een enkele maal schijnt het middel dus toch te falen en dit is verklaarbaar, indien hierbij aangetoekend wordt wat een bekend werk over geneesmiddelleer daaromtrent vermeldt, n.l.: „man neemt mogelijkst *frische* samen”. Ook hier dus weer hetzelfde als bij temoe lawak, men dient nog uit te maken of

het gedroogde praeparaat het versche vervangen kan.

Daan Remoedjoeng bestaat uit het gedroogde kruid van een libbloemig gewas, *Orthosiphon Stamineus*. Een aftreksel, op bijzondere wijze daaruit bereid, dient in Indië werkelijk als geneesmiddel. Het is nu niet juist een onbekende zaak, daar dit geneesmiddel voorkomt in het tegenwoordig geldende Nederlandsche Artsenijboek en dus door den wetgever bedoeld is als te zijn in handen van arts en apotheker. Toch is er wellicht geen tweede Indisch geneesmiddel waarmede in Nederland zóó door leeken wordt gespeeld, als dit kruid. Waar het gewoonlijk tegen nierlijden wordt aanbevolen, komt het ons niet onbedenklijk voor, dat daardoor nierpatienten de inroeping van deskundigen hulp zouden kunnen uitstellen en daardoor zichzelf schade toebrengen. Wil men oud-bekende geneesmiddelen tegen dergelijke ernstige ziekten uit Indië invoeren, dan is daartegen geen enkel bezwaar, als men deze slechts in handen stelt van den bevoegden arts.

Voorts wordt nog gesproken van *boea tampai-jang* met kostelijke geneeskrachtige eigenschappen. Dit kostbare geneesmiddel is ons nog niet bekend, het is echter niet onmogelijk, dat hier een drukfout den naam een enigszins ander uiterlijk heeft verleend, zooals dit bij de andere drie middelen eveneens het geval is. Misschien wil de importeur deze vruchten wel ter identificatie aan de Redactie toezenden.

Het is uit het bovenstaande weer duidelijk, dat dit niet de weg is, waarop men hier de Indische geneesmiddelen moet invoeren. Stellig schuilen er onder de in Indië gebruikelijke artsenijen nog eenige degelijke geneesmiddelen, wellicht ook in Europa in gedroogden staat wel te gebruiken, maar er is niemand, die dit vermag te beoordeelen dan de medicus.

J. D.

Het bovenstaande was reeds gezet, toen wij in het *Nieuws van den Dag* van 26 Dec. j.l. een advertentie aantreffen ter aanbeveling van de genoemde Indische middelen. Daaruit bleek, dat zij verkrijgbaar zijn: te *Amsterdam* bij de Heeren A. VAN TUYLL, M. CLÉBAN & Co. en Maison DE SPÉCIALITÉS; te *'s-Gravenhage* bij de Heeren GEBERS. BLOKPOEL, Noordeinde 137, Firma V. D. GAAG & ZN., Groenmarkt 27, Mej. M. KRUISINGA, Zoutmanstraat 21, en A. J. H. SADÉE, Sundastraat 1; te *Rotterdam* bij de firma J. H. I. SNABILIÉ en S. J. G. WULFF.

Voor hen, die enigszins op de hoogte zijn van kwakzalverswinkels geven sommige dezer namen te denken.

Het systeem van Mr. Elmer Shirley.

„IS U EEN SLACHTOFFER DER DOODELIJKE CATARRH (Chronische Verkoudheid). Dootheid, Oorsuizen, Hooikoorts, Bronchitis, en Asthma inbegrepen. Indien u twijfelt, stel uzelf de volgende vragen:

1. Is de neus verstopt?
2. Vat ik spoedig koude?
3. Voel ik moede bij het opstaan?
4. Moet ik dikwijls keel schrapen?
5. Valt slijm in de keel?
6. Heb ik een drooge keel?
7. Vormen korsten in de neus?
8. Is mijn stem heesch?
9. Hebben weersveranderingen invloed op mij?
10. Is er een vol gevoel in het hoofd?
11. Is er pijn tusschen of boven de oogen?
12. Ben ik kortademig?
13. Is er een kwalijke neusafscheiding?
14. Lijd ik aan oorsuizingen?
15. Lijd ik aan hoofdpijnen?
16. Is mijn gehoor aangedaan?
17. Is mijn reuk zwak?
18. Heb ik niesbuien?
19. Vol gevoel in de keel?
20. Geef ik veel slijm op?
21. Ben ik aamborstig?
22. Lijd ik aan slechte spijsvertering?
23. Zijn mijn zenuwen zwak?
24. Is mijn gelaatskleur ziekelijk?

Als u drie dezer vragen met „ja” beantwoorden kan, dan is u in de klauwen van Catarrh, een ziekte, die niet slechts de levenskracht ondermijnt, ambitie en geestkracht doodt, doch maar al te dikwijls eindigt in Maagcatarrh en de gevreesde Tering. Bovendien, het gedurende den slaap steeds plaats hebbend inslikken van het onwelriekend slijm vergiftigt langzaam doch zeker maag, lever, nieren en andere organen. Niet één uur langer echter behoef u te lijden indien u slechts de eenvoudigste thuisbehandeling

wil volgen, die mij genas zeven jaar geleden en sedert dien honderden anderen genezen heeft.

In mijn behandeling — bekend als het „Shirley Systeem” — wordt verlichting reeds opgemerkt vanaf de allereerste aanwending. De neus voelt ruimer, slijm valt niet langer in de keel, de pijnen in het voorhoofd verdwijnen als bij tooverslag, en dat vermoeid gevoel des morgens bij het opstaan, verlaat u geheel. U zal het leven weder waard vinden geleefd te worden.

Mijn Systeem is ongelijk eenig ander. Het werkt direct en grondig. Het reinigt hoofd, neus, keel en longen, zoodat u weder vrij kan ademen en rustig slapen, zonder dat vreeselijk „verstopt” gevoel dat allen Catarrhlijders maar al te zeer bekend is.

Bovendien, het geneest de zieke slijmvliezen, stopt de afscheiding, en, geheel ongelijk inwendige medicijnen, vernietigt het lichaam niet of vernielt de maag.

Onverschillig hoevele behandelingen u heeft toegepast, beschouw uw geval niet als hopeloos totdat u het wonderbare „Shirley Systeem” geproefd heeft. Ik ben overtuigd dat mijn Systeem geheel hetzelfde voor anderen zal doen wat het in mijn eigen geval bereikte.

Mijn Brochure bevat een volledige beschrijving dezer nieuwe behandelingsmethode en een exemplaar zal gratis aan iederen lezer van dit blad gezonden worden die aan eenigen vorm van Catarrh of Oorziekte lijdt.

Het is ongetwijfeld het beste boekje van dien aard ooit gepubliceerd en bevat zeer veel belangrijke informatie. Het is bovendien bevattelijk geïllustreerd en zal van de grootst mogelijke baat blijken te zijn.

Wanneer u een exemplaar der brochure wenscht te ontvangen alvorens de tegenwoordige oplaag uitgeput is, dient u het nu aan te vragen. Schrijf eenvoudig uw naam en adres op een 5 cents briefkaart en zend aan Elmer Shirley (Kamer 4), 6 Great James Street, Londen, W.C., Engeland, waarna het u gratis en franco zal gestuurd worden. Nota: Porto voor brieven is 12½ cent.”

Wij hebben deze advertentie, die bovendien nog prijkte met het portret van Mr. ELMER SHIRLEY en die, in den laatsten tijd, in onze bladen herhaaldelijk werd aangetroffen in haar geheel overgenomen. Gaat het onze lezers als ons, dan zal de lezing alléén van deze annonce wel voldoende zijn om hen niet in twijfel te laten omtrent den werkelijken aard van het „systeem”. Niet onhandig is het opnoemen van de vragen, die men zich zelven moet stellen. Wie heeft niet eens last van een verstopte neus, een drooge keel, hoofdpijn of zoo iets? Welnu, de man kent zijn volkje, de lichtgeloofigen daaronder moeten bang worden gemaakt, zij worden het slach-offer niet van de „dodelijke catarrh” maar van den wonderdoener. „Mijn systeem is ongelijk eenig ander”, dat lokt, men kan het altijd eens probeeren en de brochure aanvragen. En zij, die de zaken niet zoo doorzien als wij, die door de ervaring geleerd hebben, zij bevinden zich door die aanvraag reeds op een hellend vlak, waarop zij meer of minder snel naar den kwakzalver afglijden. Eenmaal in zijn handen worden zij niet spoedig losgelaten; wij kennen dat. 't Is de gewone methode, telkens weer en weer in ons blad beschreven.

Teneinde onze lezers nog beter in te lichten hebben wij een brochure aangevraagd. Het was het gewone liedje.

Vooraan het portret van den geleerden uitvinder, dan hoopen praatjes over allerlei ziekten, vergezeld van enkele afbeeldingen, blijkbaar uit een leerboek over anatomie overgenomen en, zooals de gewoonte is, de mededeeling dat de schrijver zelf door zijn systeem genezen is. Erger nog dan in zijn advertentie maakt deze het in zijn boekje waar hij schrijft:

„Hieronder volgen symptomen die in verscheiden vormen van Catarrh aanwezig zijn. *Loop deze lijst voorzichtig door en vraag uzelf of u aan eenig dezer lydt. Zoo ja, schryf my zonder uitstel. Volkomen gezondheid is onmogelyk totdat de oorzaak dezer symptomen vernietigd is.* (*)

Hooikoorts. „Het zuur.” Losse hoest. Duizeligheid. Slapeloosheid. Verloren reuk. Neusbloedin-

(*) Wij cursiveeren. RED.

gen. Hardhoorigheid. Verloren smaak. Hartkloppingen. Opgezetste maag. Pyn in de ooren. Kortademigheid. Neerslachtigheid. Walgelyke adem. Veelvuldig niezen. Volte in den neus. „Loopende ooren.” Veelvuldig spuwen. Verstopping in neus. Vatbaar voor kouden. Boeren en Oprisping. Snorken in den slaap. Oorsuizen. Aamborstigheid. Waterende neus. Voorhoofdspynen. Teederheid der maag. Misselyk in den morgen. Afscheiding uit den neus. Voortdurend neussnuiten. Nare smaak in den mond. Diepe en prikkelende hoest. Jeukte en brand in den neus. Waterende of ontstoken oogen. Volte of drukking in het hoofd. Korstjes en roofjes in den neus. Pyn boven en tusschen de oogen. Rochelen ter reiniging der keel. Het zakken van slym in de keel. Witte gele of groene neusafscheiding. Verstopping en onregelmatige stoelgang. Afscheiding van stukken en draden slym uit den neus.”

Onnoodig te zeggen, dat in de brochurē alle andere geneesmethodes en geneesmiddelen worden afgekeurd en dat het boekje vergezeld gaat van een geheele verzameling attesten en dankbetuigingen. Tevens is daarbij gevoegd een gedrukte brief van den volgenden inhoud :

„L. S.

In bezit van uw aanvraag heb ik het genoegen u hierbij een exemplaar mijner brochure te zenden, die u zeker zal interesseeren. Het blad voor blad doorlezende zal u zien dat het mogelijk is zelfs de langdurigste gevallen van Catarrh, Dooftheid, Oorsuizen en Asthma te genezen.

Ik kan u niet te sterk op het groot gevaar wijzen aan de verwaarloozing van Catarrh en catarrhale Dooftheid verbonden. Deze, de kwaadaardigste aller ziekten, eens veroorloofd het lichaam aan te grijpen, verspreiden zich totdat wat eenmaal, misschien, een lichte koude in het hoofd was, in algeheele uitputting eindigt. Chronische verstoring der spijsvertering, geheugenzwakte, onmacht tot werken, Asthma en Tering, deze alle zijn het gevolg van verwaarloozing.

Met mijn boekje zend ik u een zeer merkwaardig blad vrijwillige attesten, waaronder u waarschijnlijk vele gevallen zal vinden van gelijk karakter als het uwe, waarin een geheele en bestendige genezing is tot stand gebracht. Een blik zal u overtuigen, dat mijn methode de meest chronische gevallen geneest, zelfs wanneer alle andere middelen gefaald hebben.

Overtuigd u te kunnen helpen, heb ik een speciaal Symptomenformulier bijgevoegd, dat ik u verzoek in te vullen en per ingesloten enveloppe terug te zenden. Ik zal uw geval dan voorzichtig overwegen en u mijn persoonlijke meening schrijven. Dit zal ik geheel gratis doen. Mijn advies kosteloos zijnde is zeker van nut te zullen zijn. Om die reden verzoek ik u het Symptomenformulier zoo spoedig mogelijk terug te willen zenden.

Ik denk dat dit oprecht systeem u zal aantrekken en opdat u de genezing zoo vroeg mogelijk moge aanvragen, vraag ik u het ingevulde formulier zonder uitstel te retourneren.

Hoogachtend,
E. SHIRLEY.”

Over het bijgevoegde symptomenformulier, dat 37 Catarrhvragen, 15 Dooftheidsvragen en 23 Algemeene vragen bevat, behoeven wij niet uit te wijden. Behalve dat het onmogelijk is, uit de antwoorden, door den lijder, meestal geen deskundige, opgesteld, zich eenig beeld van de ziekte te vormen (onderzoek van den zieke is een eerste vereischte voor een goed oordeel) weten wij maar al te goed, dat die vragen maar voor de leus zijn en dat op de antwoorden geen acht wordt geslagen.

Slim wordt in al die geschriften nog niet van prijs gesproken; tot nu toe geschied alles gratis. Maar wij zullen vermoedelijk wel verder zien.

Op den brief is door ons niet geantwoord en wij hebben nog niets naders gehoord, maar de man zou zijn ambacht al zeer slecht verstaan, wanneer hij ons nu los liet. Dat is niet de gewoonte van die heeren en wij rekenen er dus op in een volgend nummer nog iets van het systeem zelf te kunnen mededeelen. Strikt noodig is dit niet, want door de behandeling per brief, zonder

den patiënt zelf te hebben gezien, is het systeem al veroordeeld.

Wij brengen hier in herinnering wat wij al meermalen schreven over *genezing per brief* in 't algemeen :

Bij deze handelwijze heeft de lijder; die gewoonlijk niet op de hoogte is van den wezenlijken aard van zijn lijden, slechts een zekere hoeveelheid vragen omtrent zijn persoon en zijn ziekte te beantwoorden en ontvangt daarvoor, mits hij bij zijne antwoorden de noodige constanten voegt, altijd het bericht terug dat hij genezen kan worden, indien hij maar de middelen van dezen of genen kwakzalver getrouw gebruikt.

Deze verzekering wordt gegeven, zonder den patiënt gezien en onderzocht te hebben en, dat het den kwakzalvers totaal onverschillig is wat de patiënt antwoordt of wat hem scheelt, blijkt hieruit, dat aan ieder lijder bijna altijd hetzelfde bericht, meestal gedrukt, en dezelfde middelen worden toegezonden. Daarbij laten zij niets onbepoefd om den patiënt zoo lang mogelijk aan het lijntje te houden, om zooveel mogelijk geld te verdienen.

Genezen per brief is eene onmogelijkheid; wie het belooft is een bedrieger en wie daarvan hulp verwacht, een dwaas.

Verregaande brutaliteit van Akker.

Het niets-beteekenende mengsel van *stroop* en een beetje *saliyl*, dat door AKKER onder de bedriegelijke benaming: *Abdysiroop, Klooster Sancta Paulo* verkocht wordt, geneest, zooals in de groote reclames wordt gezegd, alles en nog wat. In een van de advertenties, die wij dezer dagen onder de oogen kregen, verklaart AKKER: „De Abdysiroop geneest influenza; geneest onvoorwaardelijk asthma, pleuris en alle borst- en longaandoeningen. Voorkomt de tering.”

Onder al de leugens, die AKKER in zijn bijna dagelijks verschijnende kwakzalvers-annonces verkondigd, zijn de door ons aangehaalde wel de *gevaarlijkste*. Ieder, lijdende aan een van de opgenoemde ernstige ziekten, die deze schandelijke onwaarheden leest, daaraan geloof hecht en daarnaar handelt, stelt zijn leven en gezondheid in de waagschaal. Hij zal den juisten tijd voor doelmatige hulp laten voorbijgaan en daardoor het slachtoffer worden van de gewetenlooze verklaringen van een *kwakzalver*, die met voorbedachten rade leugens verspreidt, met het doel om koopers voor zijn prul-product te lokken. Wij zijn scherp ditmaal, wij weten het, maar tegenover zoo'n *aartsleugenaar*, die zooveel onheil sticht uit winstbejag, kost het moeite bedwaard te blijven.

Zal er in Nederland dan nooit een wet tot stand komen, die het goedgehoovig publiek tegen de schurkenstreken van kwakzalvers beschermt?

Consequentie!

In het *Algem. Handelsblad* van 28 November 1911, Ochtendblad, 2e Blad, lazen wij het volgende ingezonden stuk :

„Aan de Redactie!

M. H. Uit het Ochtendblad van jl. Zondag knipte ik een advertentie met het motto „Wilt gij 50 gulden verdienen?” Zou ik uwe lezers mogen waarschuwen hier niet op in te gaan? 24 October kwam dezelfde advertentie voor in het „N. v. d. D.” ik stuurde het antwoord in, maar hoorde niets meer, schreef den 10den November een briefkaart, waarop den 13den tot antwoord kwam een briefkaart, met bericht, dat ik diezelfde week nader van hem zou hooren. Dit is niet geschied en ook deze week hoorde ik niets. Uit de advertentie zie ik intusschen, dat de heer Sanderson in die 4 weken verhuisd is van Regent Street, Londen, W. C., naar Farringdon Street, Londen, E. C. Dit zegt, dunkt, genoeg.

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn
Uw. dw.

G.

Na deze waarschuwing zullen wij bedoelde advertentie niet meer opnemen. Red. Hdbl.”

Wij verheugen ons over dit besluit der Redactie; daar ons daaruit blijkt, dat de redactie *wel* invloed op de advertentiekolommen kan uitoefenen. Tot nu toe, wanneer wij wezen op — en door bewijzen aantoonde het schan-

delijk bedrog, dat in talrijke kwakzalvers-aanbevelingen lag opgesloten, werd herhaaldelijk beweerd dat die invloed niet, of in zeer geringe mate bestond.

RECHTSZAKEN.

Verloskundige hulp zonder bevoegdheid.

Voor 't kantongerecht (waar, staat niet vermeld) heeft terecht gestaan G. H. huisvrouw van J. S. wonende te Ruischerbrug, beklaagd, dat, zij zonder toegelaten te zijn tot de uitoefening der geneeskunst en niettegenstaande er tijd en gelegenheid bestond om geneeskundigen raad en bijstand van een bevoegden geneeskundige of vroedvrouw in te roepen, in de gemeente Noorddijk als bedrijf verloskundigen raad en bijstand heeft verleend aan verschillende personen.

De beklagde, die zeer hardhoorend bleek te zijn, bekende volledig de haar ten laste gelegde feiten, welke eveneens door de verklaringen der getuigen vaststonden, maar beweerde niet te weten, dat zulks verboden was, verklarende in de meening te verkeeren, dat het geoorloofd was als zij maar geen geld vroeg, hetgeen zij nimmer had gedaan. Wel had zij aangenomen wat men haar gaf.

De eisch van het Openbaar Ministerie 2 maal f 15 of 2 maal 5 dagen maakte blijkbaar indruk op beklagde en zij beloofde het nimmer weer te zullen doen. (Nieuwsbl. v. h. Noorden).

INGEZONDEN.

Een dezer dagen kregen wij inzage van een exemplaar van „Pears Annual X mas 1911”. Bij het opslaan van dit werk viel onze eerste blik reeds op een reuzenadvertentie von Beecham Pills. Een verder onderzoek bracht aan het licht, dat meerdere kwakzalvers hun waren aanprezen en wij hebben nagegaan, welk gedeelte van het totaal advertentie-oppervlak van dit kerstnummer door kwakzalvers-annonces ontsierd wordt. Ziehier het resultaat van onze opmetingen. Elke pagina is bedrukt over een lengte van 34, bij een breedte van 24 c.M.; daar er twintig bladzijden voor reclame beschikbaar zijn gesteld, is het totaal oppervlak der advertenties 34 × 24 × 20 = 16320 c.M².

Daarvan wordt ingenomen door :

Eno's fruit Salt	34 × 24 =	816 c.M ²
Beecham's Pills	34 × 24 =	816 „
Schweppes : the table waters		
of the kings o.a. quinine tonic	10 × 8 =	80 „
Neaves food, ressembles mother's milk in composition..	17 × 12 =	204 „
Benger's food idem, idem..	17 × 12 =	204 „
Mellin's food idem, idem..	17 × 24 =	408 „
Himrod cure for Asthma		
catarrh, hay-fever etc.....	8 × 12 =	96 „
Hall's wine, the marvellous		
restorative	16 × 12 =	192 „
Veno's lightning couch cure	17 × 12 =	204 „

Totaal = 3020 c.M²,

dat is ongeveer het vijfde gedeelte van het totaal oppervlak!

De achterzijde van den omslag draagt in fraaien kleurendruk deze opdracht: To their Majesties the King and Queen, en daaronder in notenschrift, den eersten regel van het „God save the King”!

V.

CORRESPONDENTIE.

Voor het toegezonden Nieuwsblad *De Zeeuw* betuigen wij onzen dank.

S. B. te 's G. *Harline Snow* is geen kwakzalversmiddel. Het wordt bereid door de bekende firma BURROUGHS WELLCOME & Co. en door deze niet als geneesmiddel, doch als toiletmiddel aanbevolen. Wij weten niet of het tegen jeuk zal helpen. Wij vinden het door u ingenomen standpunt het juiste.

D. S. te A. Uit het u gezonden Maandblad zal het u gebleken zijn, dat het beroemde haarwater van dien „specialiteit” niets bijzonders is.

B. te M. In dank ontvangen.

W. L. K. te 's G. Dank voor uwe mededeeling; wij zullen de zaak nagaan. Uw verzoek zullen wij aan het Bestuur ter kennis brengen.

Dr. E. A. H. Droog, arts.
's Heer Arendskerke
H. van Iwaarden, arts.
Heer Hugo Waard.
Witte Kruis.
Heerenveen.
Mr. W. H. de Greve.
J. Hepkema, uitgever.
Dr. G. van Schouwen, arts.
Heerlen.
Gezondheidscommissie.
Heinenoord.
A. de Reus, arts.
Heinekensand.
Dr. A. J. W. Hoorweg.
Helder.
Gezondheidscommissie.
F. M. Rasker, mil. apoth. K. N. M.
Hellendoorn.
Dr. B. H. Vos, arts.
Hendrik-Ido-Ambacht.
D. J. Kamberg, arts.
Hengelo (O.)
G. O. D. Dijkers, fabrikant,
R. A. de Monchy.
Mevr. D. W. Stork.
's Hertogenbosch.
H. van Baer, apotheker.
Gezondheids-Commissie.
Dr. G. Romijn, inspect. van de
Volksgezondheid.
Heteren.
R. C. Suijling, med. doct. en arts.
Heusden.
Gezondheidscommissie.
Heythuizen.
J. D. Smits, arts.
Hillegersberg.
D. Heineke, arts.
Hillegom.
C. J. Kleijn, arts, oud-offic. v. gez.
1ste kl. K. N. M.
Hilversum.
G. Groeneveld, apotheker.
A. J. v. Heemskerk Diker, apoth.
R. Ledebor, gemeente-ontvanger.
Maatschappij ter bev. der genees-
kunst Gooi en Eemland.
Mej. R. S. Meijer.
A. F. Meijer, arts.
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen-
van Manen.
Dr. M. Niemeijer, arts.
Jhr. H. Trip, Jr.
Hoek (Zeeland.)
Afd. Zeeuwisch Vlaanderen O. D.
der Mpij. t. Bevord. d. Geneesk.
L. A. J. Deyer, arts.
Hoofdorp.
Dr. J. Nanninga, arts.
Hoogeveen.
J. R. Meijeringh, arts.
Hoogezand.
Gezondheids-Commissie.
Hoogkerk.
Groene Kruis.
Hoorn.
G. J. de Boer, arts.
F. M. de Leur, veears.
Huizum (Fr.)
Dr. W. Sinnighe Damsté, arts.
Huist.
Gezondheidscommissie
Kampen.
P. Butter, arts.
Het Groene Kruis.
Katwijk aan Zee.
Dr. D. L. van Elk, arts.
H. E. de Ruiters Zijkler, arts.
Dr. A. J. v. Walsem.
Katwijk aan den Rijn.
J. Huetingh, arts.
Kethel (Z.-H.)
G. Sauer, arts.
Kinderdijk.
Jan Smit V.
J. M. Prins Visser, ingenieur.
Klundert.
Dr. B. J. Holster.
Kortgene.
J. W. Brouwer.
Koudekerk (bij Leiden)
W. A. Baar, arts.
Krimpen a. d. IJsel.
W. M. Blom, arts.
Laren (N.-H.)
K. F. A. Lommel, arts.
H. G. Willenborg, arts.
Leek.
Dr. W. R. Mansholt, arts.
Leeuwarden.
Jhr. Mr. A. E. v. Boelens, v. Eysinga.
Mr. A. Menalda Hz.
Mr. J. D. v. d. Plaats.
Dr. J. A. Römer, arts.
A. E. Sissingh, arts.
C. J. de Vogel, apotheker.
Afd. v. d. Prov. Fr. Werkl.-Ver.
Leeuwen.
Dr. A. W. van Haagen.
Leiden.
Mr. P. J. H. Aalberse.
Mr. M. d'Aumerie.
Mr. A. van der Elst, ambt. O. M.
A. J. Enschedé, jur. stud.
J. G. van Es, arts.
Gezondheids-Commissie.
Prof. dr. L. van Itallie.
P. Kingma-Boljies, arts.
W. C. Klaassen, milit. apotheker.
J. W. Lely.
A. Nortier.

J. H. Roldard.
H. P. Veldhuisen, arts.
Leiderdorp.
J. J. Persant Snoepp, arts.
Lekkerkerk.
J. van Dijk, arts.
Lent (bij Nijmegen).
F. C. Kuipers, arts.
Leur.
F. B. A. M. Hohmann, arts.
Lexmond.
P. Bon, arts.
De Lier.
P. van der Marel, arts.
Het Groene Kruis.
Lisse.
D. Blok, arts.
Lith.
J. Wiegiersma, arts.
Lochem.
J. A. ten Bokkel Huinink, arts.
Dr. Vitus Bruinsma.
Mej. F. J. van Uldriks.
W. Wybrands, arts.
Lossler.
J. G. Frederiks, arts.
Lunteren.
Dr. W. C. Kimmijser, arts.
Maasland (N.-H.).
Dr. H. C. Sonneveld.
Maassluis.
Dr. H. J. M. Boonacker, arts.
Maastrecht.
Dr. D. Brocx, arts.
Loge „La Persévérance.”
L. J. Nijst, arts.
A. H. Schmedding, arts.
Makkum.
Dr. W. Driendijk, arts.
E. Heckman, apoth.
Marsum (Fr.)
H. Reitsma, arts.
Meerkerk.
B. H. van Nes, arts.
Medemblik.
Witte Kruis.
Meppe.
Dep. Mij. tot Nut van 't Algemeen.
Gezondheids-Commissie.
Zetslawier.
Dr. R. F. Elema.
Iedburg.
Gezondheids-Commissie.
J. C. v. d. Harst J. Jzn., apotheker.
L. K. v. d. Harst J. Jzn., apotheker.
P. Keg, Cz., oud-direct. posterijen.
M. J. Pienbroek, apotheker.
Middelharnis.
C. J. H. v. d. Broek.
Gezondheids-Commissie.
Milligen.
Dr. B. ter Cock, arts.
Naaldwijk.
Dr. J. Snellen van Vollenhoven.
Neuzen.
Gezondheids-Commissie.
Niekerk.
Groene Kruis.
Nieuwendam.
P. J. J. Honig, arts.
Nieuwenhoorn.
Dr. C. van der Slujs, arts.
Nieuw- en St. Joosland.
Groene Kruis.
Nieuwe Tonge.
C. van Gelder, arts.
Nieuwolve.
Dr. H. H. F. Bekenkamp, arts.
Numansdorp.
C. Flohil, arts.
Nunspeet.
Dr. J. Schut, arts.
Dr. J. Schut, arts.
Nijmegen.
Dr. J. P. S. Berends Sr.
Dr. L. P. J. Berends Jr.
F. W. J. v. d. Brink, tandarts.
Dr. C. J. van Duijl.
Groene Kruis.
J. C. Hertstein, arts.
Dr. W. J. Kolff.
Dr. F. Lycklema à Nijeholt.
G. Ph. G. Moeijs, apotheker.
Dr. N. Munk, arts.
G. J. W. Rosenkrans, ctr. v. h. kad.
Dr. H. L. Visser, apotheker.
W. F. A. Wijnen, tandarts.
Nijkerk ojd. Veluwe.
P. N. van Lit, arts.
Oegstgeest.
D. Timmermans, arts.
Oldehove (Gr.)
E. Boerma, arts.
Groene Kruis.
Oldenzaal.
L. A. de Vries, arts.
Ommer.
Dr. C. J. Warnsinek, arts.
Oostburg.
Dr. C. Prey Jr., apotheker.
Oosterend.
Groene Kruis.
Oost- en West-Souburg.
C. E. Plugge, arts.
Oost-Kapelle (Z.)
W. Bal, arts.
Oostzaan.
Witte Kruis.
Opperdoes.
Witte Kruis.
Oss.
Gezondheids-Commissie.
Oud-Beijerland.
Groenewoud, arts.
Dr. K. Lodder.

Ouddorp (Flakkee).
K. C. Cruq, arts.
Oudewater.
Afd. Groene Kruis.
Overschie.
Dr. C. van Schouwen.
Papendrecht.
Dr. E. Brandts.
St. Philipsland.
A. Leon van Eldik, arts.
Polsbroek.
J. Baart de la Faille, arts.
Poortugaal.
Dr. K. R. Rootzant, arts.
Princenhage.
Dr. M. Batenburg, arts.
Purmerend.
K. van Giffen, apotheker.
Dr. H. C. Maats, arts.
Dr. J. J. Maats.
Putten.
M. C. G. Middelburg.
Raamsdonksveer.
C. Gutteling, arts.
Rauwerd.
Gezondheids-Commissie.
Reeuwijk (bij Gouda).
J. M. van Staveren, arts.
Renesse.
W. F. del Campo, notaris.
Rhenen.
J. J. Post, apotheker.
Rhijsburg.
H. G. Jonker, arts.
Ridderkerk.
C. H. Nijkamp, arts.
Rockanje.
Groene Kruis.
D. F. Groenewoud, arts.
Roermond.
Gezondheidscommissie.
F. A. Haan, apotheker.
Dr. J. L. Herten.
Jhr. Mr. Louis Michiels v. Kessenich.
Th. Paulussen, officier v. gez.
Rozendaal.
Gezondheidscommissie.
Rotterdam.
J. Beker, apotheker.
Mr. A. C. v. Blommestein, adv. en
proc.
Mr. J. L. P. Böhtlingk, subst. off.
v. justitie.
Mr. C. H. B. Boot, off. v. justitie.
Mr. W. P. R. Bouman, subs. off. v. j.
A. S. Briëd.
D. H. Brinkhorst, arts.
C. A. v. Buuren v. Heyst.
Dr. A. W. W. M. van Deventer, dir.
off. v. Gez. K. N. M.
Dr. J. M. Dutilh, arts.
Dr. C. Fehmers.
W. H. J. Gantvoort, apotheker.
C. Groenewegen, arts.
Dr. I. J. Hage, arts.
Mr. H. W. M. van Helten, rechter
in de arr. rechtbank.
G. L. v. d. Hoek.
J. N. Huysman, arts.
Mr. Kneepkens, ambt. O. M. bij
het Kantongerecht.
J. H. M. Luts.
J. L. J. M. Maas, apotheker.
Dr. L. B. de Monchy, arts.
Dr. D. Neurdenberg, arts.
Dr. R. P. Offringa, arts.
J. C. Pelle, apotheker.
G. v. d. Pol.
R. F. H. de Richemont, apotheker.
Dr. F. A. K. Rombach.
Dr. M. B. Romeny.
H. van Roijen, arts.
Mej. G. M. Rueb.
Rijks-Seruminrichting.
Van Schaick & Baljon, kooplieden.
P. Schrameijer Verbrugge, notaris.
Mej. M. Snellen.
Maurice Son, tandarts.
Dr. P. Spaans, arts.
Dr. G. J. Stracke, leeraar Handels-
school.
Mej. Christina Stronek, apotheker.
C. L. W. Stutterheim, apotheker.
D. Teessen, apotheker.
Mr. L. R. Teltling.
Dr. P. A. Vos, apotheker.
V. Winkler Prins, arts.
K. J. Wijlacker, dir. ziekenfonds.
A. J. Wijnne, gemeente-apotheker.
H. C. Zeelt, apotheker.
D. J. Zwaan.
Ruurolo.
H. W. C. E. Hofstede, arts.
De Rijp.
B. J. Hornstra, arts.
Rijssen.
Groene Kruis.
Schagen.
Gezondheids-Commissie.
Scharmer (gem. Slochteren.)
H. J. Fockens, arts.
Sas van Gent.
J. F. Timmermans, arts.
Scheveningen.
C. van Altena, arts.
W. A. Asman, arts.
N. Bennema, apotheker.
Dr. A. Brester.

J. E. Brouwer, arts.
J. van Buuren, apotheker.
M. den Heijer, apotheker.
Dr. C. Oorthuys.
Dr. Westerman, arts.
Schiedam.
A. Gouka, apotheker.
Dr. C. J. Vaillant.
Schildwolde (Gr.)
Dr. M. J. Adriani.
Schoten (N.-H.)
Witte Kruis.
Serooskerke (Walcheren).
H. G. J. van den Bosch, arts.
Sleen.
Groene Kruis.
F. A. van Riemst, arts.
Shiedrecht.
F. J. v. d. Berg, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Dr. A. Prins de Raat, arts.
Dr. P. Langeveld, arts.
Sneek.
B. J. Boerrigter, apotheker.
I. J. van der Feer, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Soest.
Het Gemeentebestuur.
H. P. Schoonenbeek, arts.
Spaarndam.
W. Nije, arts.
Spanbroek.
Dr. G. C. van Balen, Blanken Jr., arts.
Steenwijk.
Gezondheids-Commissie.
Stiens.
H. Hooghoudt, arts.
Stolwijk.
S. Bijslma, geneesheer.
Stompvoren (N.-H.)
Witte Kruis.
Terborg.
N. P. Brunt, arts.
Ternaard.
Dr. P. de Jager.
Tienhoven.
M. Eeftink Schattenerkerk, arts.
Tilburg.
M. J. M. Bijvoet, apotheker.
Th. N. Cloosterhuis, apoth.
Twisk (N.-H.)
Witte Kruis.
Ubbergen.
Gezondheids-Commissie.
Uden (N.-B.)
Dr. P. F. A. Peters, arts.
Jos. Schoenmakers, fabrikant.
Uithoorn.
Afd. „Witte Kruis”.
Utrecht.
Mevr. A. C. Alblas-Sorber, apoth.
Dr. Ch. Ali Cohen.
Mej. O. Bahlmann.
J. Bartolotti Rijnders, dir. officier
van gezondheid.
H. D. Boer.
Dr. C. W. Broers, arts. off. v. gez.
Dr. Bruining, arts.
Mr. A. A. Cnopus, subs. off. v. just.
Mr. A. C. Crena de Jongh, Lid
Centr Raad v. Beroep.
J. van Dam van Isselt, voorzitter
Centr. Gez. Raad.
Dr. van Delden, arts.
Dr. B. Frieriks, arts.
G. van Gangelen, arts.
Gezondheids-Commissie.
J. Grijns, arts.
S. E. Haagsma, werktuigk. ingen.
N. W. van der Haar, apotheket.
Dr. J. Hartog, arts.
Dr. L. D. van Hengel, arts.
Dr. C. van Hoogenhuijze, arts.
Dr. J. A. Koch, arts.
Prof. Dr. B. J. Kouwer.
Dr. L. T. van Lelyveld, arts.
Dr. J. Loric.
G. C. Th. Marius, agent in wetensch.
instrumenten.
L. Moll.
Dr. Muller, arts.
P. E. A. Musquetier.
Mej. M. Myers, apotheker.
Pharmaceutisch Laboratorium.
Dr. Y. A. Popta, arts.
Dr. Remijnse, arts.
Dr. P. A. K. Rombach.
P. Samson, arts.
E. van Schaik.
Dr. P. Shram, arts.
C. Sleeswijk, apotheker.
J. H. K. Smeets, apotheker.
Prof. Dr. C. H. H. Spronck.
W. F. Verhoeff, arts.
Prof. Dr. H. Wefers Bettink.
Dr. L. W. H. C. Werndtling, arts.
Valkenswaard.
Groene Kruis.
Veen (bij Heusden).
J. E. Schmitz, arts.
Veendam.
W. Boer, notaris.
Dr. Th. Tjabbes, arts.
Veere.
Gezondheids-Commissie.
Velp (bij Arnhem).
Gezondheidscommissie.
Mej. A. M. van Meerten.

R. Piekema, arts.
Mr. de Vos tot Nederveen Cappel.
Dr. A. v. d. Willigen, arts.
Vonhuizen.
M. de Heer Klots, arts.
Vianen.
L. A. Baron van ITERSUM, notaris.
H. J. Thorbecke, arts.
Vlaardingen.
W. C. v. Dusseldorp Jzn., meelfa-
brikant, voorz. Gez.-Commissie.
C. M. Hoogenboom, arts.
A. Knottenbelt, notaris.
Dr. J. Voogd.
Vlissingen.
A. J. van Ockenburg, apotheker.
C. Sandere, onderwijzer.
Voorburg (bij 's Hage).
Dr. C. Ten Bosch Az., arts.
Gezondheids-Commissie.
Waardenburg.
G. J. van Wieringen, arts.
Waddinxveen.
H. Blanken, Johzn., arts.
Wageningen.
C. D. Bergacker, apotheker.
R. van Eck, apotheker.
Wanswerd.
B. Buis, arts.
Warfum.
Mevr. Wed. P. F. Huizinga.
Wassenaar.
Dr. M. Rutgers, arts.
Wedde.
Gezondheids-Commissie.
Weesp.
N. A. Ballintijn, apotheker.
A. A. Knaap, arts.
Westervoort.
J. H. W. Kuneman, arts.
West Grattidijk.
J. de Wit, arts.
Westwoud.
Dr. J. Peters.
B. S. H. Stieler, arts.
Wierden.
Gezondheids-Commissie.
Willemstad.
Dep. v. d. Mij. tot Nut van 't Alg.
Winterswijk.
F. C. Fleischer, Doopsgez. pred.
Gezondheids-Commissie.
Dr. J. W. R. Koch, arts.
H. J. Manschoot, arts.
Wirdum (Fr.)
F. van Setten, arts.
Wissekerke (Z.-H.)
D. J. Helderman, geneesheer.
Wognum (bij Hoorn.)
L. H. W. Janssens, arts.
Wolvega.
Dep. v. d. Mij. tot Nut van 't Alg.
Groene Kruis.
Workum.
Mevr. Wed. Dr. L. A. E. Sluiterman.
Wormer (N.-H.)
W. de Booij, arts.
Wijchen.
P. Ruijsch van Dugteren, arts.
Wijhe.
Gezondheids-Commissie.
Wijk bij Duurstede.
Dep. der Mij. tot Nut van 't Alg.
IJsselmonde.
H. C. van den Bijllaardt, arts.
IJssellaar.
J. H. Duijvis, arts.
W. Peel, arts.
Zaandam.
Gezondheidscommissie.
W. C. Mooij Jr., apotheker.
G. van Sante Bz., apotheker.
J. Wirtjes, tandarts.
Zalt-Bommel.
Gezondheidscommissie.
W. van Tricht, apotheker.
Dr. J. de Wit, arts.
Zeist.
L. H. van Berk, apotheker.
C. Guldensteeden Egeling, apoth.
Dr. S. Heeg, arts.
N. A. Kortlandt, arts.
Dr. L. W. H. Tjeenk Willink, arts.
Zevenhuizen (Z.-H.)
Dr. H. J. de Witt, arts.
Zierikzee.
Gezondheids-Commissie.
Zuidhorn.
Gezondheids-Commissie.
Zuidland.
Groene Kruis.
Zuid-Scharwoude (N.-H.)
C. Rootlieb Jr., arts.
Zutphen.
C. Storm Buijsing, burgemeester.
J. A. W. Kolkman, verpleger.
Dr. J. Oudenampsen, apotheker.
G. L. Tjeenk Willink, oud-apoth.
Zwolle.
Dr. L. E. Goester, insp. Volksgez.
R. Meulenhoff, oud-apotheker.
Antwerpen.
Société de Pharmacie.

NED. OOST-INDIE.

Batavia.
J. D. Blankenberg, off. v. gez. I kl.
A. T. E. Morel, apotheker.
Padang.
J. C. Baggelaar, off. v. gez.
Semarang.
A. H. Geistdörfer.
Soerabaia.
D. J. Reese, apotheker.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*; J. M. VAN ELK, te *Eefde*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *'s-Hertogenbosch*; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Prof. Hector Treub.

Berichten: Mag men een kat een kat noemen? — Een kwakzalver in Limburg. — Gezondbieden tegen betaling. — Particuliere Ziekeninrichtingen van Natuurgeneeskundigen.

Mededeelingen van verschillenden aard: Granuline. — Een eigenaardige advertentie. — Te veel waardeering?

Ingezonden: Een attest tegen Abdijsiroop

Uit de Pers: Een onvergeeflijke tekortkoming der dagbladers. — De Knochendokter te Gronau.

Rechtszaken: De helper van Dr. de Groof. — Een reiziger in naaimachines en in geneeskunde. — Weer een wonderdokter.

Correspondentie.

Herhaalde waarschuwingen: Revalenta Arabica.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

De Heer H. R. MARIUS te *Utrecht*.
De Gezondheidscommissie te „ *Bussum*.
Het Groene Kruis..... „ *Streefkerk*.

Aan de Leden en Abonnés.

Met dit nummer worden de postwissels tot het voldoen van contributie en abonnementsgelden verzonden.

Evenals andere jaren houdt het bestuur zich voor vele extra-bijdragen aanbevolen.

De Secretaris-Penningmeester,
E. J. ABRAHAMS.

Professor Dr. Hector Treub

Op allerlei wijze en in allerlei bladen is, ter gelegenheid van zijn 25-jarig jubilé op 26 Januari j.l. — hulde gebracht aan Prof. TREUB. Wat deze op wetenschappelijk gebied — en ook daarbuiten — in het algemeen belang heeft gewrocht het is den lezers van tijdschriften, maand-, week- en dagbladen min of meer uitvoerig meegedeeld maar geen van al die mededeelingen heeft erop gewezen hoe verdienstelijk Prof. TREUB zich in zake de *bestrijding der kwakzalverij* heeft gemaakt. Wij zijn daar dankbaar voor, want daardoor hebben wij in ons Maandblad, dat eenige dagen na den feestdag verschijnt, nog gelegenheid ook onze huldebetuiging te voegen bij de vele, die reeds vóór of op den dag zelve gebracht zijn.

Slechts zij, die meer met het intieme leven van de *Vereeniging tegen de Kwakzalverij* bekend zijn, kunnen zich een juist oordeel vormen over de mate van belangstelling, die Prof. T. toont in het werken der Vereeniging en het aandeel, dat hij meermalen had in handelingen, door haar verricht. Steeds, wanneer het Bestuur der Ver-

eeniging of de redactie van het Maandblad een beroep deed op zijn medewerking (en vooral wegens zijn grooten kring van buitenlandsche kennis werd zijn medehulp dikwijls in aanspraak genomen) werd die welwillend verleend, al ging dit ook somwijlen met opoffering van veel moeite en tijd gepaard.

Het groote publiek heeft echter van deze werkzaamheid niets bespeurd. Dit heeft Prof. T. als *bestrijder der kwakzalverij* kunnen leeren kennen o.a. door de tijdens de Sequah-manie van zijn hand verschenen brochure: „Patiënt en Geneesheer” een brochure die onder meer, op het groote gevaar wees, dat het optreden van de Sequah-company voor ons land opleverde.

Maar, zoo mogelijk, nog beter kreeg het publiek kennis van het standpunt, dat Prof. T. in zake de kwakzalverij innam, door zijn rede, op 10 November 1905 uitgesproken in de Aula der Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, bij de herdenking van het 25-jarig bestaan der Ver. t. d. Kwakzalverij. Van deze rede, in het „Gedenkboek” opgenomen, werd door bijna de geheele Nederlandsche pers een resumé gegeven.

Doch, wij gevoelen behoefte het hier nog eens te releveeren, niet alleen door *woorden* ook door *daden*, heeft de geachte jubilaris stelling tegen de kwakzalverij genomen. Wij zouden hem zeker geen dienst bewijzen door deze daden publiek te maken maar hij zal ons ten goede houden wanneer wij hier een episode mededeelen, die plaats had toen de Leidsche Academie hem nog onder hare Hoogleraren telde.

Het was in de Sequah-periode. Even als op andere plaatsen gaf de agent der maatschappij de entrées, betaald voor zijne voorstellingen, aan liefdadige instellingen, zoo te Leiden aan de daar bestaande Studentenvereeniging ter ondersteuning van behoeftige kraamvrouwen. Het bestuur weigerde geld aan te nemen, voortgekomen uit zoo onzuivere bron. Dit besluit van het bestuur werd druk besproken en van verschillende zijden afgekeurd; men mocht de Vereeniging die schade niet laten lijden. De Vereeniging heeft of liever de behoeftige kraamvrouwen hebben geen schade geleden. Meer willen wij er niet van zeggen.

Wij besluiten onze weinige woorden met een hartelijken gelukwensch aan den jubilaris; een vriendelijk verzoek om medewerking ook voor het vervolg is zeker onnoodig.

BERICHTEN.

Mag men een kat een kat noemen? Het *Rotterdamsch Nieuwsblad* schrijft het volgende: Het Nieuwsblad mag immers de dingen niet bij hun naam noemen, geen vervalsching vervalsching,

geen kwakzalverij kwakzalverij, zonder de Rechterlijke Macht aanleiding te geven tot het aanvaarden van een strafvervolgning.

Hoe weinig dit inzicht in het openbaar belang is, blijkt herhaaldelijk. Er gebeuren in onze stad dingen, waartegen te waarschuwen ronduit met naam en plaats, welhaast plicht is, plicht van humaniteit, maar die dan maar, tot zoolang loyaler inzicht blijken zal, moeten voortwoekeren.

Een waarlijk schandelijk feit van kwakzalverij, gepaard aan afzetterij, vindt hier telkendage ten nadeele van honderdtallen goedgelovigen rustig plaats.

Er is een kwakzalver, een man die brutaal zich aanmeldt tot de genezing van zekere kwalen, levensbehoud belooft als bekwaame medici zich niet bevoegd verklaren en die de arme slachtoffers op de schandelijkste wijze bedriegt.

Om hem tegen de strafwet te beschermen, zit daar een oude dokter bij, een plattelandicus, die geen praktijk meer heeft, en afwisselend bij meerdere kwakzalvers alzo als bliksemafleider fungeert. Enkele malen heeft de justitie den man kunnen vervolgen, resultaat enkele honderden guldens grif betaalde boete en voortzetting van de zaak op de oude manier!

De kwakzalver geeft receptjes af, geteekend door den medicus, welke receptjes een voor apothekers onleesbare formule bevat. Slechts één apotheker kent haar, de slachtoffers worden naar hem gezonden om het recept te laten klaarmaken. En de apotheker, die met den kwakzalver onder één hoedje speelt, levert voor / 2 een waarde van 5 cts. aan magnesia! Eén gulden voor hem, één gulden voor den kwakzalver, die zich reeds door zijn „patiënten” grof betalen liet.

Zooiets is mogelijk, gebeurt alle dagen straffeloos; sterker, elken morgen heeft een lid van de Rechterlijke Macht op weg naar 't huis der gerechtigheid de gelegenheid te zien hoe bijster goed de zaken van den kwakzalver gaan.

Een kwakzalver. De marechaussee van enkele brigades in het zuiden van Limburg hebben procesverbaal opgemaakt tegen zekeren H. te Huisberg, verdacht van diefstal, oplichting en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

H., die eerst de omgeving van Sittard had bewerkt, had nadien de omstreken van Maastricht tot zijn operatie-terrein gekozen.

In den regel ging H. aldus te werk: hij informeerde hier of daar of er in de buurt soms zieken waren; dit was nog al eens het geval. H. ging dan naar de zieken en gaf hun als geneesmiddel een potje zalf of een fleschje medicijnen. H. liet zich zijn visite en medicamenten goed betalen; de prijzen waren afhankelijk van de draagkracht van den patiënt, of van het loven en bieden tusschen partijen.

Een chemisch onderzoek toonde aan, dat de zalf boorzalf, de medicijnen een soort azijn waren. Voor de meeste zieken had H. de diagnose aanstonds gesteld en steeds werden dezelfde „geneesmiddelen” voorgeschreven.

Zoo wist H. slachtoffers te maken te Ambij, Meerssen en Oud-Vroenhoven.

H. was ook 'n slimmerd. Op zekere plaats bezocht hij een zieke, die onder behandeling was van een geneesheer te Maastricht en pillen moest gebruiken. „Die rommel deugt niet,” zeide H.; hij nam de pillen mee, beloofde een ander recept te zullen meebrengen. De door H. afgekeurde pillen verkocht hij weer bij een andere zieke. H. was niet goedkoop; op sommige plaatsen vroeg hij 15 gulden voor het geven van zijn medisch advies.

Overal ging het H. niet voor den wind. Toen hij op zekeren dag weer een zieke bezocht, en zijn diensten aanbod, nam de vrouw des huizes, die reeds van een „kwakzalver” had hooren gewagen, hem eenvoudig bij den arm en wees hem de deur.

(Het Volk.)

Gezondbidden tegen betaling. Het weekblad „Moleschott” deelt mede, dat het Landgericht III te Berlijn een uitspraak heeft gedaan, die in staat zou zijn aan een groote en gevaarlijke verkeerdheid een einde te maken, als de rechters overal de eenvoudige redeneering van het Landgericht wenschten te volgen. Een man had zijn vrouw en zijn dochtertje in behandeling gegeven bij de „Christian Science”, en daarvoor 60 merk betaald. Ziende, dat de zieken niet veel baat er bij hadden gevonden, eischte hij zijn geld gerechtelijk terug. De lagere rechter had dien eisch afgewezen, maar het Landgericht was van oordeel, „dat het met gezonde maatschappelijke toestanden geheel onverenigbaar zou zijn, als de rechter de geldigheid zou erkennen van een overeenkomst, waarbij de eene partij tegen betaling gebruik zal maken van haar beweerde nadere betrekking tot God, om daardoor te bereiken, dat bovenzinnelijke krachten ingrijpen in het leven van de andere partij.” Het gezondbidden tegen betaling is „in strijd met het zedelijk bewustzijn en het belang dat de gemeenschap heeft bij een regelmatige verzorging der volksgezondheid.”

(Alg. Handelsblad.)

Particuliere ziekeninrichtingen van „Naturheilkundige”. Te Berlijn is onlangs 'n belangrijke beslissing door het „Oberverwaltungsgericht” genomen. Een commissie had bepaald, dat de klacht van een natuurgeneeskundige tot toekenning van de concessie tot het hebben van een particuliere ziekeninrichting moest worden afgewezen. Zij beriep zich op § 30 van de „Reichsgewerbeordnung”, volgens welke de concessie voor particuliere ziekeninrichtingen kan geweigerd worden, wanneer er feiten zijn, die wijzen op de onbetrouwbaarheid van den ondernemer wat betreft de leiding van de inrichting. De commissie zag deze onbetrouwbaarheid in de omstandigheid, dat de klager naliet, bij gemis aan eigen wetenschappelijke vorming, de noodige garantie te geven, dat ieder, die de inrichting opzoekt, voor het beginnen van de toepassing van zijn geneesmethode onderzocht werd door een arts, om betrouwbaar vast te stellen wat het werkelijke karakter van zijn lijden was en eerst daarna tot de kuur werd toegelaten. Het „Oberverwaltungsgericht” plaatste zich nu op het standpunt dat de commissie eerst moest vaststellen dat de klager niet bereid was zekerheid te geven om de zijn inrichting opzoekenden eerst geneeskundig te laten onderzoeken. Principieel vereenigde zich het „Oberverwaltungsgericht” met de opvatting der commissie. Aan natuurgeneeskundigen en alle particuliere personen kan de toestemming tot het oprichten van een ziekeninrichting onthouden worden wanneer zij niet van te voren ieder, die opgenomen zal worden, door een arts laten onderzoeken.

Aangezien slechts weinig artsen zich bereid zullen verklaren met een natuurgeneeskundige een dergelijke verbindtenis aan te gaan, zal deze beslissing de overmatige vermeerdering van zulke „Heilinstiute” wel beperken, meent het Medisch Weekblad.

(Vaderl.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Granuline.

Behalve wat wij over dit middel in het no. van December 1911 plaatsten, hebben wij er tot nu toe over gezwezen. In de medische tijdschriften, in de groote en ook in de z.g. kleine pers, is het publiek voldoende gelegenheid gegeven om te oordeelen in hoeverre dit geheimmiddel als een kwakzalversmiddel is te beschouwen en of het optreden van den geneesheer-uitvinder moest worden afgekeurd of niet.

Thans echter vinden wij aanleiding om nog eens op deze zaak terug te komen en wel wegens de volgende advertentie, waarbij het middel aan

het groote publiek te koop wordt aangeboden. Die advertentie luidt:

GRANULINE

geneest bijna steeds de LONGTERING in het eerste stadium, het verbetert den eetlust, verdrijft het nachtzweet, verhoogd het lichaamsgewicht. Prijs per flacon f 1.50.

Waar niet verkrijgbaar in de Apotheken schrijven men aan de Granuline Comp., Postbus 35, Apeldoorn”.

Ziethier nu een typisch kwakzalverachtige aanbeveling; 't aanprijzen van een geneesmiddel zonder onderzoek van den patiënt en dat wel bij een zoo'n ernstige kwaal als longtering! Het onderzoek van den patiënt door den geneesheer, het onderzoek van deze naar de doelmatigheid van het middel (zooals in 't begin was beweerd) wordt nu geheel uitgeschakeld, de lijder moet zelf maar uitmaken of hij in het eerste stadium van longtering verkeert en dan maar bij Postbus 35 granuline bestellen en slikken. In niets onderscheidt zich in dit opzicht de granuline van andere met ophef aangekondigde kwakzalversmiddelen als *Abdijsiroop*, *Pinkpillen* enz., inzover de adverteerder volstrekt geen rekening houdt met de persoonlijke gevoeligheid van den lijder voor dit of dat middel — wat, in Casu, voor een arts-uitvinder als heel vreemd is — en voor ieder maar, met belofte van genezing, zijn middel verkrijgbaar stelt. Het belang van den patiënt staat hierbij op den achtergrond: *dit kan de geneesheer uitvinder onmogelijk tegen spreken*; want als medicus weet hij zeker, dat de aanwending van zijn lang niet onschuldig middel, voor *elken* teringlijder in het eerste stadium niet altijd zonder gevaar is, dat de patiënt dit zelf niet kan beoordeelen en dat voortdurende controle van een geneeskundige hier geboden is. Maar zooals gezegd, daar wordt niet opgelet; de advertentie stempelt o.i. het middel tot een *kwakzalversmiddel*.

Een eigenaardige advertentie.

In de *N. Rott. Ct.* vonden wij de volgende advertentie:

„DOCTOR CHEMIKER.

Wordt gevraagd een Doctor Chemiker, om een middel ter bestrijding van SUIKERZIEKTE in den handel te helpen brengen. Bewijzen van ALGEHEELE genezing voorhanden.

25000 GULDEN

worden gevraagd om bovenstaand middel te kunnen exploiteeren, aflosbaar in vier jaren en op nader overeen te komen voorwaarden. Welke kapitalist(e) of lijder(es) aan deze vreeselijke ziekte wil nu eens de behulpzame hand reiken.

Brieven onder No. 2714, bureau dezer Courant”.

Inderdaad een eigenaardige annonce. Wie heeft er ooit van gehoord dat een doctor in de Chemie (dat wordt toch zeker bedoeld met een „Doctor Chemiker”) een geschikt persoon bij voorkeur is om „een middel ter bestrijding van suikerziekte in den handel te helpen brengen” en wie vindt het niet zonderling dat voor de exploitatie van dat middel — waarvan de „bewijzen van *algeheele* genezing voorhanden” zijn, nog f 25.000 noodig is?

Te veel waardeering?

De Voorzitter onzer Vereeniging (of, zooals op het adres stond: „der Kwakzalversvereeniging”) ontving uit *Rotterdam* onderstaand schrijven, dat wij onzen lezers niet willen onthouden:

„Aan

de Kwakzalvers & Co.

Amsterdam.

Het geeft zeker geen dommer en geene brutale onderneming als Uwe uitgave, want ieder mensch, ieder kind en wel zelfs ieder dier is naar zijn instinkt een kwakzalver. U en alle, welke tot uwe onderneming behooren, zijn kwakzalvers, als ook maar erg ongeschikte en als het ook maar aan hun eigen lichaam geschied, want ieder mensch is eigenaar over zijn lichaam, en heeft zeker dat recht, zich zelf te genezen, als hij met een of een ander middel goed bekend is, dat voor een of een andere ziekte doeltreffend is.

Hij heeft ook dat recht iemand te nemen, tot wien hij vertrouwen heeft en denkt, dat hij niet van hem onder de aarde gekwakzalverd wordt en wel geldzak en lichaam niet in eene levenslange, uitgedroogde, ziekelijke toestand gekwakzalverd wordt, zooals het bij de meeste dokters het geval is. Daarom blijft hier de vraag over: „Wie is kwakzalver?” diegene dokters, die zijne patiënten dood kwakzalverd of eene oude vrouw, die hen binnen kort geneesd en geen uitloogstelsel vervolgd, waar gelanger, geliever, geldzak en lichaam in een ziekelijke toestand gehouden wordt.

U bent zelf een kwakzalver, want U gaat zelf zulke middelen, achter die U gekomen bent, door een of een andere aap, zooals U in uwe kwakzalvers Courant nog aanbevelen, dat men zich zulke kan laten klaarmaken in eene of eene andere apotheek, om op deze manier nog erger te worden bedrogen, zoodat die echte spitsboeven manier & Co, waar U en alle uwe, langzamerhand in de apenpels teruggaande leden er bij behooren. U bestaan is even afhankelijk van kwakzalvers en is het u niet te verdenken, zooals alle uwe leden de echte kwakzalvers te vervolgen, bijv. in 't algemeene de Engelschen en Americanischen, die maar alleen onder die mantel van Engeland en America kwakzalveren, als The Vilixir Cie zooals hierbij gaande, enz, enz, u reeds bekende, doch zulke Magneteurs, Masseurs, Sugesteurs, zooals zelfs Christus was, behooren maar niet onder deze categorie. Wilt U nog meer toelichting hebben, dan schrijf adres Rotterdam, ddd 7.

Hoogachtend

Dr.”

De naam was onleesbaar; vermoedelijk is de man geen „Dr.” in de Nederlandsche letteren. Dat „Hoogachtend” aan het slot van het schrijven is inderdaad vermakelijk.

INGEZONDEN.

Den Haag, 10 Januari 1912.

W.Edl. Heer.

In uw maandblad van 1 Januari komt nogmaals een waarschuwing voor tegen de *Abdijsiroop*, het welke ik ten zeerste kan applaudiseeren; aangezien ik het zelfs bij ondervinding heb, welk een gemeene rommel het is.

Mijn dochtertje van 14 maanden was zwaar verkouden, en had veel last van slijm; buiten mijn weten om werd er een flesch van die stroop gehaald en werd het kind 4 à 5 lepels van die stroop toegevoegt op eenen avond. Het resultaat was, dat het kind 's nachts begon te schreeuwen alsof het vermoord werd; ten einde raad vroeg ik aan mijn vrouw of het kind wat bijzonders had gehad, toen kwam het er uit, alsdat ze het kind abdijsiroop gegeven had toen merkte ik ook, waarom het kind zoo huilde, het was de brandende dorst die het kind van die rommel had gekregen, door het groote suikergehalte van die stroop. Opmerkelijk was het als dat het kind wat anders zoo met lust kon eten een week lang haast niets lustte, het welke ik alleen aan die stroop toeschrijf. Dat die flesch spoedig uit mijn huis was, kunt u begrijpen en mijn vrouw durft het woord Abdijsiroop niet meer over de lippen te brengen.

Hopende u hiermede een kleine dienst te hebben bewezen, verblijf ik gaarne

U. d. w. d.

W. MEURS.

Schenkweg 148.

UIT DE PERS

Een onvergeeflijke tekortkoming der dagbladpers.

Er heeft zich in de geneeskundige literatuur van ons vaderland een verschijnsel voorgedaan, zóo bedroevend, dat ik het zeker buiten den kring der geneeskundigen niet zou bespreken, als het niet reeds van zelf buiten dien kring bekend was geworden door toedoen der dagbladpers. Dat stond reeds te vreezen, gegeven de gretigheid op sensatie-nieuws, die de persmannen kenmerkt. Maar men had ook mogen hopen dat

althans bladen als het *Handelsblad* en de *Telegraaf*, na al wat reeds is geschreven en gezegd over de gevaarlijkheid van nieuwtjes, die bij zieken ijdele hoop kunnen verwekken, nu eens uit *menschelijkheid* hun reporters-hartstocht hadden bedwongen, nog afgezien daarvan dat een weinig gezond verstand hen ervan had kunnen weerhouden aan het nieuwtje waarde te hechten. Maar gezond verstand kan men nu eenmaal niet van iemand eischen. Men heeft het, of men heeft het niet.

Wat was de zaak? Een der geneeskundige weekbladen bevatte de mededeeling van een arts, dat hij „bij toeval” een middel had gevonden, „dat in vele gevallen van tuberculose een gunstige wending gaf, waar de gebruikelijke levenswijze en tot nu toe bekende medicamenten (hem) in den steek lieten”. Met dit middel had hij tot voor een jaar ongeveer 30 (zegge 30!) lijders behandeld, waarvan er drie zijn gestorven. „Wegens mijn drukke praktijk (heeft hij) verzuimd nauwkeurig aanteekening te houden van het verloop dier gevallen”, maar zijn indruk was een zeer gunstige. En om van dien indruk zoo mogelijk een bevestiging te krijgen had hij aan een collega het middel in handen gesteld, onder mededeeling van deszelfs samenstelling, doch op voorwaarde, dat die collega daaromtrent het stilzwingen zou bewaren. Hij meende dit te mogen doen, omdat hij vrij groote onkosten moest maken voor proefnemingen en voor het groote aantal flacons dat (hij) gratis disponibel stelde voor collega.”

De collega, die deelgenoot is van het geheim, zegt, dat hij is begonnen met tien, zegge tien, patiënten met het middel te behandelen, dat hij in gevorderde gevallen geen gunstige werking heeft gezien, waar wel in „vele” gevallen (vele van die tien?) van beginnende tuberculose. Van die „vele” deelt hij er nu vier mede, die voor de meest verschillende uitlegging vatbaar zijn.

Voor ons geneeskundigen was, wat wij hier vernamen, reeds op zich zelf een pijnlijke gebeurtenis. Dat was in Nederland nog niet vertoond. Een arts, die de Nederlandsche opleiding heeft genoten en de Nederlandsche begrippen van beroepspllicht en beroepseer kent, verlaagt zich tot het standpunt van zoovele Fransche dokters, die hun heil en voordeel zoeken in het beroep van „geheimkramer”. Om daartoe te geraken moest hij aannemen, dat een voldoende aantal geneeskundigen in Nederland laag genoeg staat, om uit zijn handen een „geheimmiddel” aan te nemen op de bloote verzekering, dat het bij tuberculose „helpt”. Een aantal, voldoende om zijn onkosten (welke?) goed te maken en hem misschien nog een zoet winstje op zijn handel te doen overhouden.

In Frankrijk, helaas, gaat het zoo. Een groot aantal dokters daar schrijft, zonder te bedenken, dat zij daardoor erger zijn dan kwakzalvers, allerlei middelen voor, waarvan zij niets weten. De geneeskundige tijdschriften bestaan daar voor een belangrijk deel van de advertenties van zulke middelen.

Op het eerste het beste Fransche tijdschrift-omslag, dat ik ter hand neem, vind ik bijv. „Nancyl Grémy médicament spécifique de la toux, spécialement de la toux des tuberculeux” — „Histogenol Naline, le plus puissant des réconstituants”, — Sirop *Crosnier*, enz. enz. enz.

Maar men mag zich overtuigd houden dat in Nederland zoo goed als alle geneeskundigen daartoe te hoog staan, en ook genoeg inzicht hebben, dat, al werd de samenstelling van het middel niet geheim gehouden, de luttele en zeer twijfelachtige ondervinding, die tot dusver ermede is opgedaan, geenszins voldoende is om tot aanbeveling te strekken. Zij zullen het middel niet aanwenden, en zou het een goed middel zijn, dan zou het aan het winstbejag van den „uitvinder” te wijten zijn, als het den Nederlandschen lijders niet ten goede kwam. Een geheimmiddel zal door de geneeskundigen, die dien naam verdienen, niet worden toegepast.

En daarbij had het kunnen blijven. De toelag zou terstond mislukt zijn als niet de dagbladen, tuk op nieuws, van welken aard ook, terstond met naam en toenaam er van gewag hadden gemaakt. Nu heeft onze „uitvinder” die ouderwetsch-eerlijke Hollandsche dokters niet meer

noodig, die achterlijke menschen, die nog meenen, dat het er iets op aankomt, op welke wijze men zijn kost verdient. Het publiek zelf zal nu bij drogist en apotheker de „flacons” van dr. X. kunnen bestellen, en dit ook zeker doen. Den menschen is dat niet kwalijk te nemen. Zoekt niet, evenals in de dagen van onzen *de Genestet*, ook nog heden „de arme kunst vergeefs naar ’t kruid”, om de tuberculose te genezen? Wát er ook wordt aanbevolen, de lijders en hun familie zullen trachten het machtig te worden, al is het voor zuur verdiende, kwalijk te missen spaarpenningen. Maar de couranten! Die kunnen niet loochenen dat zij zijn gewaar-schuw. Hoe dikwijls is al niet geweest op de *onmenselijkheid*, om bij lijders aan slepende ziekten verwachtingen op te wekken, die noodzakelijk op teleurstelling moeten uitloopen! *Iedere mededeeling omtrent de ontdekking of uitvinding van geneesmiddelen*, zelfs van de ernstigste onderzoekers afkomstig, behoort uit de *dagbladen te worden geweerd!* Reeds meer dan genoeg is het voorgekomen dat onderzoekingen, die nog niet rijp waren voor de openbaarheid en rustig hadden moeten worden voortgezet, door de onbescheidenheid der pers tot algemeene bekendheid zijn geraakt, en dat de aandrang van het ongeduldig publiek heeft belet dat de waarnemingen omtrent de waarde der geneeswijzen zuiver konden worden verricht, zoodat de ééne teleurstelling de andere heeft gevolgd. Maar nu wordt het nog erger. De geheimkramerij door geneeskundigen wordt door de dagbladen blijde ingehaald. Het publiek zal, als in Frankrijk, zijn dokters trachten over te halen, pillen van dr. Y. of pastilles van dr. Z. voor te schrijven, en zwakke zielen, bevreesd dat men die dingen anders toch zal aanschaffen zonder hun advies te vragen, zullen misschien, evenals daarginds, maar toegeven — terwijl zij daarmede niets anders zullen bereiken dan de menschen te overtuigen van hun eigen overbodigheid als dokter. En zwakke en verdorven zielen, verlekkerd door het gemakkelijk succes van X., Y. en Z., zullen óók hun geheimmiddel bedenken, zelfs volkomen waardelooze prullen daarvoor uitgeven en voor een zedebederf en bedrog, gelijk ons volk ze gelukkig nog niet kent, staat de deur open.

Kan de pers dat willen? Waartoe zoekt zij dan de leiding of medewerking van zooveel bekende mannen en vrouwen, wier eenig streven is kennis te verspreiden of ernstige overtuigingen ingang te doen vinden?

Misschien wil men nog inzien, dat dit niet kan samengaan met het opnemen van berichten, die domheid en erger dingen bevorderen.

Misschien zal men er dan toe komen, wèl onverschillig er voor te zijn, of al een ander blad vóór is met een „nieuwtje”, maar niet, of het nieuwtje heilzaam is of verderfelijk.

Dr. H. PINKHOF.
(Moleschott).

De Knockendokter te Gronau. (Westfalen).

Het „Friesch Dagblad” bevat onderstaand Ingezonden stuk:

Wanneer men enkele maanden terugdenkt, dan kon men zoo nu en dan in de bladen lezen van wonderbare genezingen (?) van kreupelen, door den Knockendokter in Gronau; zoo vond ik ook van tijd tot tijd soms eens een dergelijk schrijven in ’t Fr. Dagblad; dit geeft mij, M. d. R., dan ook de vrijheid voor mijne ervaringen en de gevolgen van des Knockendokters wonderbare genezing? een bescheiden plaatsje in ons Fr. Dagblad te vragen.

’t Was in Sept. 1910 dat mij werd meegedeeld van bevriende zijde, dat er in Gronau des Woensdags zitdag werd gehouden door een veearts, die kreupelen, n.l. dezulken wiens heupen uit de pot waren, kon genezen; en aangezien mijn jongste dochter (thans 14 jaar) dit gebrek aan beide zijden had, begon ik al spoedig in overweging te komen, daar zoo mogelijk ook van te profiteeren, om haar genezen te krijgen, doch aangezien er nog al zware kosten, vooral voor een werkmán, aan verbonden waren, zag ik er nog al tegen op, om, zooals men vertelde 2 ml

naar Gr. te reizen; ik heb dan al het mogelijke gedaan om zóóver te komen, dat ik de behandeling die vóór de bepaalde genezing vooraf ging, te weten kwam; met deze behandeling zijn we dan met Kerstmis 1910 begonnen, n.l. 2 maal daags de liezen wrijven met olie; dit moet dan volgens zeggen 3 maanden lang gebeuren.

Door een samenloop van omstandigheden ben ik eerst den 8sten Aug. 1911, dus na een wrijfperiode van meer dan 7 maanden met mijn dochtertje naar Gronau gereisd, om den 9en Aug. (zitdag van den Knockendokter) geholpen te worden; we waren niet de eenigsten; ’savonds om 8 uur werden de nummers voor den volgende dag uitgedaald en toen bleek dat er reeds 38 patiënten aanwezig waren; dus wel werk aan den winkel.

Aangezien wij mee van de eersten waren, dacht ik nummer 5 of 6 te krijgen, doch nr. 15 werd mij ten onrechte gegeven; we hadden gedacht met de trein 7.30 Duitsche tijd weer te kunnen vertrekken, maar dit scheen toen onmogelijk, niettegenstaande de herbergier ons verzekerde datdit wel kon; onze vrees werd dan ook beschaamd, want toen wij den volgende morgen om 4½ uur opstonden, was de dokter reeds op zijn spreekkamer om zijn werk aan te vangen, en!..... No. 15 was om half zeven al geholpen? Op ’s dokters vraag of we reeds gewreven hadden, antwoordde ik: reeds sedert Kerstmis, waarop hij mij toevoegde, tot 2 maal toe, dat we uitstekend hadden gewreven, dus alles in orde; de terechtzetting der heupen had zonder eenige pijn of stoornis plaats, en wij konden vertrekken, verboden werd aan mijn dochtertje alleen het dansen en fietsrijden, ze heeft trouwens van beiden niet geleerd, en overigens mocht zij zich vrij buigen, doch niet roekeloos, en nog 6 maanden voortgaan met wrijven, kosten dezes f 9.

Aanvankelijk leek mijn dochtertje aardig beter te loopen; we zijn dan per trein 7.30 van Gronau vertrokken tot Ferwerd, en van daar te voet, ¾ uur gaans naar huis; na deze reis was ze wat stijf en wat moe, en geen wonder, want ze is ook geen reizen gewoon.

Thans zijn we 18 Jan. 1912, dus meer dan 5 maanden na de genezing (?) en wat is het resultaat? Toen mijn dochtertje nog naar school ging, moest ze ongeveer ¼ uur loopen, dit deed ze 2 maal daags, heen en in terug, en was nooit moe en haast geen pijn; en nu, als ze ’s Zondags éénmaal ter kerk gaat, ongeveer 10 minuten loopen, dan is ze moe en verlangt te zitten. Ze kon vóór de genezing (?) in bed liggen zooals ze verkoos, en nu alleen op de rechterzijde of op den rug; ze is slapper in haar heupen geworden, zoodat ze moeilijker loopt dan voorheen, en als ze moe is doen haar de beide heupen pijn.

Dit is ons resultaat van deze kostbare reis; indien iemand aan de waarheid van het voorgaande mocht twijfelen, noodig ik uit zich persoonlijk ten mijnent te overtuigen en de patiënte te zien.

Dit schrijven plaats ik om degenen die nog in overweging mochten zijn om naar den Knockendokter te gaan en tot dusver niet anders dan gunstige resultaten hoorden, ook dit resultaat te doen hooren, om niet zoo lichtvaardig het geld in den zak van den Knockendokter te laten glijden en hunne patiënten misschien te laten verergeren.

U, M. de R. dankend voor de opname, teken ik mij met hoogachting.

UEd. dw.,
P. DAMSMA.

Genum, 18 Jan. 1912.

RECHTSZAKEN.

De helper van Dr. de Groof.

De Hooge Raad heeft in de zitting van 4 December j.l. verworpen het beroep van J. O. V., medicus te Rotterdam, door de rechtbank aldaar veroordeeld tot zes geldboeten van f 5 of 1 dag hechtenis voor elke boete wegens het als geneeskundige op een zestal recepten niet duidelijk de wijze van gebruik der geneesmiddelen bepalen. Hij had aan verschillende personen briefjes af-

gegeven waarop dezen in een apotheek geneesmiddelen verkregen welke reeds te voren waren bereid, terwijl op de verpakking ervan de gebruiksaanwijzing stond vermeld.

De Hooge Raad achtte de cassatiemiddelen ongegrond — met name was de Hooge Raad van oordeel dat de bedoelde briefjes terecht als recepten waren aangemerkt en verwierp mitsdien het beroep.

Wij verwijzen omtrent deze zaak naar het Maandblad van Juli 19 1, waarin de rechtszaak van den helper van Dr. de Groof behandeld is.

Een reiziger in naaimachines en in geneeskunde.

In December j.l. stond voor het kantongerecht te Dokkum terecht JELKE BOONSTRA, vroeger vrachtrijder te Driesum, thans reiziger in naaimachines voor de Singer Maatschappij te Leeuwarden.

Aan hem is bij dagvaarding ten laste gelegd dat hij tusschen 1 December 1910 en 1 Mei 1911 in de gemeente Westdongeradeel, terwijl hij niet was toegelaten tot de uitoefening van de geneeskunde, noch van de artsenijsbereidkunde, buiten noodzaak als beroep geneeskundigen raad en bijstand heeft verleend en geneesmiddelen tot geneeskundig doel heeft afgeleverd; aan iemand verschillende vragen omtrent haren gezondheidstoestand te doen, haar te onderzoeken en haar in verband met de op die vragen gegeven antwoorden en het resultaat van zijn onderzoek te raden wat zij in het belang van hare gezondheid had te doen of na te laten en vervolgens aan die patiente onderscheidene malen geneesmiddelen te verkoopen voor den prijs van f 3.30 en ook wel van f 5.—, ter bestrijding van de ziekte waaraan zij lijdende zoude zijn.

In deze zaak werden als getuigen gehoord:

10. J. Ruchtie, brigadier der Marechaussee te Leeuwarden, die verklaarde dat hem door den man van een patiente uit Westdongeradeel was medegedeeld, dat diens vrouw geneeskundig werd behandeld door een niet-bevoegde, n.l. door een zekeren Boonstra van Leeuwarden. De getuige was daarna op onderzoek uitgegaan. Bij dat onderzoek deelde de patiente aan getuige mede, dat zij gedurende bijna een jaar geneeskundig werd behandeld door Boonstra bovengenoemd, die beweerde haar te kunnen genezen. Boonstra kwam geregeld bij haar aan huis, onderzocht haar dan zoowel gekleed, als op het bloote lichaam, verstrekke haar medicijnen en deelen mede dat zij veel vleesch moest gebruiken en de ramen harer woning steeds gesloten moest houden. Voor de medicijnen moest zij soms 3 gulden en wel meer betalen. In 't geheel had zij bijna f 200 aan Boonstra betaald.

Door den getuige waren bij die gelegenheid fleschjes met medicijnen en een pakje poeder in beslag genomen, welke door Boonstra waren geleverd en die ter terechtzitting aanwezig waren.

Getuige had reeds meerdere klachten over B.'s praktijken gehoord, o.a. van mej. Bloemhof, pleegzuster te Leeuwarden. Volgens mej. Bloemhof moet beklagde te Leeuwarden een kind onder zijne behandeling gehad hebben. Ook daar had hij geadviseerd de ramen zooveel mogelijk gesloten te houden en beslist geen andere medicijnen te gebruiken dan die, welke hij verstrekke. Getuige heeft naar aanleiding van zijn onderzoek Boonstra gehoord, die hem toen te kennen gaf, dat hij wel eens bij bedoelde patiente was geweest, haar wel medicijnen heeft verstrekt, terwijl hij haar voor onderzoek wel eens op de borst en in de zij heeft gedrukt.

Beklaagde hierover gehoord, antwoordt verantwoordigd: „Hoe kan men mij van dergelijke feiten beschuldigen. Ik weet van de genees- en artsenijskunde totaal niets en hoe zou ik dat weten, ik heb er nooit voor gestudeerd. De zaak heeft zich aldus toegedragen: De man van patiente vroeg mij, toen ik als reiziger in naaimachines ter zijner woonplaats kwam, of ik eens bij zijn zieke vrouw wilde komen. Hij vertelde mij waaraan zijn vrouw leed en vroeg of ik voor haar kwaal ook raad wist. Ik ben toen meegegaan en daar ik wel eens gehoord had van longbalsem en longsiroop en bij ondervinding

wist dat dit voor een dergelijke patient heilzaam was, heeft men mij gevraagd of ik dit voor hen wilde koopen, wat ik met genoegen deed. Herhaaldelijk heb ik daarna de vrouw bezocht en de man heeft mij voor mijne bemoeiingen betaald. En zou ik dat niet mogen doen? Wanneer b.v. iemand tegen mij zegt, ik heb een maagkwaal, weet gij daar ook een middel voor? Dan zeg ik, Maria Wortelboerkruiden zijn daarvoor heel best. Verstrek ik zoo iemand dan een pakje Maria Wortelboerkruiden die mij 25 cent kosten, en deze betaalt mij daarvoor f 1.50, dan neem ik zulks gaarne aan. De medicijnen welke ik voor de patiente heb gekocht zijn in ieder apotheek verkrijgbaar.

Er is zeker geen wet die mij verbiedt, mijn medemensch een dienst te bewijzen, of een opdracht uit te voeren, zooals in dezen het geval is, en dat ik daarvoor schadeloos wordt gesteld, is billijk. Ik heb de vrouw nooit onderzocht. Dit mag ik immers niet doen. Ik ben geen geneeskundige en heb er ook absoluut geen verstand van. Ik zou mij dan leelijk branden”.

De man van de patiente als getuige gehoord, antwoordde op de vraag van den heer Kantonrechter, waarom hij B. gevraagd had bij zijn vrouw te komen: Mijn vrouw is reeds geruimen tijd ziek en aangezien zij bij niemand baat vindt, ging ik ten slotte naar menschen die er wel iets van weten, en die er niets van weten. Een zekere Hellinga, reiziger bij de firma Tak, vertelde mij dat hij gehoord had van verschillende genezingen door Boonstra bevorderd. Hij gaf mij te raden B. ook eens bij mijn vrouw te laten komen, wat ik heb gedaan.

Ik was meest niet thuis wanneer Boonstra bij mijn vrouw kwam. Den eersten keer was ik bij het onderzoek aanwezig. Hij heeft mijn vrouw toen verzocht haar kleeren los te maken en heeft haar ontbloote borst met de vingers betast, wat hij later, in mijn tegenwoordigheid, meermalen heeft gedaan. Denzelfden avond ben ik met B. naar Leeuwarden gegaan en heb toen 4 fleschjes medicijnen meegekregen, waarvoor ik f 6.50 moest betalen. Mijn vrouw moest die in- en uitwendig gebruiken. Ik heb zeer dikwijls medicijnen van hem gekregen. Ik schreef er om of hij kwam bij mij. Hij deelde mij mede dat mijn vrouw 's morgens eerst havermoutenpap moest gebruiken en veel vleesch moest eten, terwijl hij mij tevens adviseerde de ramen zooveel mogelijk gesloten te houden, niettegenstaande de doctoren de ramen open wenschten. In 't geheel heb ik pl. m. f 200 aan B. betaald.

Op deze verklaring antwoordde beklagde ongeveer als op de verklaring van den eersten getuige. Beklaagde ontkent de vrouw onderzocht te hebben. Ik heb daarvan immers geen verstand zegt B. en bovendien is 't strafbaar. Hoe zou ik dat dus kunnen doen?

De Ambtenaar van het O. M., die daarop het woord kreeg, meende dat de ten laste gelegde feiten waren bewezen en eischte 2 geldboeten, elk van f 100, subsidiair 2 x 50 dagen hechtenis.

Beklaagde geeft te kennen dat hij geen straf aanneemt.

(Oostergoo.)

De Kantonrechter heeft zich bij de uitspraak onbevoegd verklaard van de zaak kennis te nemen, voor zoover betreft het onbevoegd uitoefenen der artsenijsbereidkunde en voor het overige de dagvaarding nietig verklaard.

Weer een Wonderdokter.

Wegens kwakzalverij had zich onlangs te verantwoorden Jan Pieter B., 37 jaar, koopman te Vlaardingen. De man schijnt in Vlaardingen onder de goê-gemeente als een wonderdoener bekend te staan; 40 à 50 patiënten op één dag, menig jong dokter zou er naar water-tanden.

Er werden drie getuigen gehoord. Anna E. v. d. Sjouw, huisvrouw van G. M. Parre, te Vlaardingen, was met urine van haar dochttertje, dat ziekelijk was, het vorige jaar naar bekl. gegaan. Hij had de urine bekeken en haar een fleschje met een bruine vloeistof meegegeven. Bekl. vroeg geen geld, maar get. legde twee kwartjes op de tafel. Get. was nog meermalen

teruggedkomen, omdat het meisje inderdaad vooruitging. Telkens had zij bij haar vertrek geld neergelegd. Hoewel de behandeling redelijk tot tevredenheid gaf, was er een eind aan gekomen, omdat getuige zelf bedlegerig was geworden.

Get. Pietje Meyboom, huisvrouw van Hendrik Boender, was voor haar 18-jarige dochter Neeltje bij bekl. geweest, omdat het meisje bij een anderen dokter weinig baat had gevonden. Ook zij had urine meegebracht. Haar had bekl. pillen meegegeven. Zij had niets betaald, ook niet iets neergelegd. Later was zij nog eens geweest, zij kreeg weer pillen. Daarna werd het meisje beter. Geld had zij nooit gegeven.

Get. Annetje Faassen, huisvrouw van Cornelis Looij, was voor haar zieken man bij bekl. raad gaan vragen. Nadat hij ook in dit geval de urine had bekeken, gaf hij haar druppeltjes mee. Zij legde 40 centen neer. Het middel scheen goed te helpen en zij kwam nog eenige malen terug, telkens een klein bedrag — meer kon zij niet missen — achterlatende.

De ambtenaar van het O. M. wees erop, dat bekl. al eens eerder wegens kwakzalverij is veroordeeld tot f 5 boete. Dat was toen voor de eerste maal. Maar de vermaning, die hij toen van den kantonrechter heeft gekregen, schijnt niet te hebben geholpen. Elken dag toch staan drommen menschen voor zijn deur, die bij hem genezing komen zoeken.

Bovendien vond spr., dat deze manier van kwakzalverij — het z.g. waterkijken — het allermeest gelijkt op oplichterij. Dat iemand zelf meent de gave te bezitten om anderen te genezen, is nog aan te nemen, maar dat iemand alleen door de urine van een zieke te zien, deze wil genezen, kan niet anders dan als een oplichterspraktijk worden beschouwd. Spr. eischte daarom een strenge straf, n.l. f 200 boete subs. een maand hechtenis.

Bekl. ontkende, strijdig met de wet op de uitoefening der geneeskunde te hebben gehandeld. Een diagnose alleen uit het onderzoek der urine op te maken, achtte ook hij niet mogelijk. Dit onderzoek kan alleen een bevestiging geven van het vermoeden aangaande den aard der ziekte. Dat de menschen anders meenen en de urine der zieken meebrengen, kon beklagde niet helpen. Bekl. was dan ook de meening toegedaan, dat hij zich niet begeeft op het terrein der wettelijk omschreven geneeskunde. Hij stelt geen diagnose, schrijft geen recepten en past geen geneeskundige behandeling toe. Dat had hij in 1909 wel gedaan, hoewel ontwetend, en het toen gevelde vonnis was rechtmatig. Maar nu deed hij dit niet meer, zoodat thans niet kon gesproken worden van een herhaling. Hij meende daarentegen juist de wet te hebben gediend, want hij had zieken geholpen of bijgestaan, maar misschien was zijn opvatting om de wet te dienen wel een eigenaardige.

(Schiedamsche Ort.)

CORRESPONDENTIE.

— Onzen dank aan de velen, die ons de briefkaart betreffende *Coryzol* toezonden. Het middel wordt onderzocht.

S. de B. te U. Over *Granuline*, zie dit No.

J. K. L. D. te 's G. Dank voor het gezondene.

Dr. v. D. te R. Over het *Nervensalz* in het volgend No.; het is in onderzoek.

J. v. E. te D. Wij hebben aan het opgegeven adres een Maandblad gezonden.

Ds. B. te M. Uw ander opstel zullen wij gaarne ter inzage ontvangen; de plaatsing van het eerste is tot nu toe vertraagd wegens gebrek aan ruimte; de opname presseert o. i. ook niet.

K. te E. Wij zullen de *Glycurine*, een middel dat wij niet kennen, aankopen en laten onderzoeken. Dus hierover later.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

REVALENTA ARABICA. Wie voor een kilogram fijn *linzenmeel*, bij de meeste grutters voor ongeveer 90 cent verkrijgbaar, f 3.90 wil betalen, koope *Du Barry's Revalenta Arabica*, dat inderdaad niets anders is dan fijn g. buid linzenmeel.

Wel is waar krijgt hij dan niet de gedrukte verklaring, bij de Revalenta gevoegd, dat dit middel o.a. de oorzaken bestrijdt van *k. orts*, *tering*, *hoofdpijn* enz., maar aan die verklaring zal ieder wel denkende geen gewicht hechten. Hij weet te goed dat *linzenmeel* zoo iets niet kan uitwerken.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eeje; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheke, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNE'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Jaarverslag en rekening over 1911.

Hoofdartikel: Van Vleck's opslurpende geneesmethode voor aambeien.

Berichten: Naar den duivelbanner. — Bond tegen „Christian Science.” — Sequah. — Tegen Winter Co.

Mededeelingen van verschillende aard: Coryzol. — In zake Granuline. — Waarschuwing uit de Staats-Courant. — Advertenties van deskundigen. — Ook een attest voor Pinkpillen.

Uit de Pers: Het kwaad der gebedsgeneezing.

Boekbeschuwing: J. Stärcke, De gevaren der zoogenaamde natuurgeneeswijze. — H. J. Eilers, Waarom zoo en niet anders?

Rechtszaken: Onbevoegde uitoefening der geneeskunde. — Een valsche „De Haas.”

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de heeren:

J. S. BEEKHUIS, Arts te Schiermonnikoog.
G. J. H. HEMPENIUS, Apotheke „Amsterdam.”

Jaarverslag over 1911.

Wanneer wij de gebeurtenissen van 1911, die voor onze Vereeniging van belang zijn, weer voor onzen geest laten voorbij trekken, herinneren wij ons in de eerste plaats het propaganda nummer, dat in Januari ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan onzer vereeniging werd uitgegeven en waarin de vooraanstaanden in onzen strijd van hunne belangstelling blijken gaven. De tweede groote gebeurtenis was de strijd tegen den Gronauschen Knochensetzer. Met photo's konden wij in het Mei-nummer de onjuistheid van diens beweren aantoonen, zonder dat wij nochtans vermochten een deel der goedgevoeligen te overtuigen; langzamerhand blijkt uit de ervaringen der behandelde de juistheid onzer waarschuwingen.

Aangenaam is het te kunnen vaststellen, dat de organen der overheid, die daartoe zijn aangewezen, meer dan vroeger den strijd tegen de kwakzalverij aanbinden.

Bij de justitie zoowel als bij de gezondheidscommissies is in dit opzicht meerdere en blijvende werkzaamheid te bespeuren, een gelukkig verschijnsel in onzen tijd, waar men met leedwezen meer en meer een hang naar behandeling door leeken, door middel van het bovenzinnelijke ziet ontstaan.

Verschillende nieuwe geheimmiddelen werden door ons onderzocht, dat wil zeggen door diegenen die ons bij die onderzoekingen steeds trouw en welwillend terzijde staan. Een woord van hulde

aan deze stille werkers, voor hun altijd zeer moeilijke taak is hier zeker op zijn plaats.

Ook het maandblad mocht zich weer in den steun van velen verheugen, vele stonden ons stukken ter publicatie af, ook dezen onze dank.

Op voorstel van het bestuur besloot de Algem. Vergadering voortaan aan elk lid één exemplaar van het Maandblad, op beter papier gedrukt, te verstrekken. Wij vertrouwen, dat deze verbetering op prijs zal worden gesteld.

Voor departementen van de maatschappij tot Nut van 't Algemeen en verschillende Groene Kruis-afdeelingen werden lezingen gehouden; te oordeelen naar de zeer groote opkomst en het aandachtige publiek, blijkt dlt meer en meer een uitstekend propaganda-middel, waarbij vooral onze lantaarnplaatjes goede diensten bewijzen.

Over de zonden der pers zullen we maar niet veel zeggen, dat is nog steeds het oude liedje.

Ons ledental klom van 737 tot 801 een belooning voor de vele moeite die zich het bestuur en verschillende leden voor de propaganda gaven. Laat ons de hoop uitspreken, dat ook andere leden eens hun best zullen doen door het wekken van meerdere belangstelling en het werven van leden onze zaak te steunen — hoe meer geld wij hebben, des te meer kunnen we ondernemen en er is nog heel wat te doen.

Moeten wij het verslag samenvatten in enkele woorden, zij zouden luiden, dankbaar, nog niet voldaan.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Ondergeteekende heeft de eer mede te deelen, dat hij kort na het verschijnen van dit blad over contributies en abonnementsgelden zal beschikken.

Dengene die het voornemen hebben nog per postwissel te betalen, wordt vriendelijk verzocht, aan dit voornemen spoedig gevolg te geven, teneinde het maken van dubbele onkosten te voorkomen.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Ondergeteekende maakt bekend, dat door hem zijn ontvangen een postwissel uit Leiden en Velp à f 3.— en een uit Amersfoort en Apeldoorn à f 1.25, zonder naamaanduiding. Den afzenders wordt verzocht hunne namen op te geven.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Van Vleck's opslurpende geneesmethode voor aambeien.

Van een geacht medicus, hier ter stede, ontvingen wij onderstaand schrijven:

„Eenigen tijd geleden kwam een jonge man onder mijn behandeling, die me 't volgende verhaal deed: Zijn vader was 4 jaar geleden overleden aan kanker van den einddarm, nadat tevergeefs geprobeerd was hem door operatie genezing te brengen van zijn te laat ontdekte kwaal. En nu had, ruim een jaar na den dood van den vader, de zoon bij zijn ontlasting van bloed bemerkt en op de desbetreffende plaats gemeend een knobbelteje te voelen — ver-

Rekening en verantwoording 1911.

INKOMSTEN.		UITGAVEN.	
Saldo 1910	f 1099.15	Secretariaat	f 200.—
Saldo opgeheven afd. Amsterdam	161.44 ²	Bureaubehoefden, porti en drukwerken	78.65 ⁵
Plaatverkoop	90.15	Reis- en verblijfkosten commissiën en bestuursleden	43.93
801 Contributies	2403.—	Contributies	35.10
Restitutie Inningskosten contrib.	22.10	Redactie	500.—
Extra bijdrage 54 leden	167.—	Verschotten Redactie	37.80
28! abonnementen	351.25	Bijdragen Maandblad	96.25
Restitutie inningskosten abonnementen	5.50	Maandblad	1859.93 ⁴
Extra bijdrage 12 abonné's	12.75	Propaganda, onderzoek en aankoop van geheimmiddelen	88.82 ³
128 Boekhandel abonnementen	128.—	Verzendingskosten plaat	3.86
Bijdragen van:		Inningskosten contributies en abonnementen	43.95
Ned. Maatsch. tot bevordering der geneeskunst	25.—	Kosten van beheer door de Associatie cassa	2.60
Idem afd. Gooi en Eemland	10.—	Batig saldo *)	1594.21
Ned. Maatsch. voor Pharmacie	25.—		
Idem Departement Amsterdam	10.—		
Rente over 1910	74.77		
Totaal.....	f 4585.11 ⁶		

Opgemaakt en vastgesteld in de bestuursvergadering van 9 Februari 1911.

P. W. DE KONING.
A. LIND.
E. J. ABRAHAMS.

Nagezien en accoord bevonden door de Commissie:

A. C. ABLAS SORBER.
J. STÄRCKE.

schijnselen, die ook zijn vader vertoond had — en dus stond 't voor mijn man vast : hij ook had kanker ! Sinds 3 jaar liep hij met die gedachte rond, die hem al zijn dagen vergalde ; spreken deed hij er met niemand over, — er was toch geen kruid voor gewassen en opereeren laten wou hij zich toch niet ; — zijn vader had men door opereeren ook niet kunnen redden ! Eindelijk kwam hij er mee bij den dokter. Na onderzoek, dat mij slechts een zeer onschuldige kleine aambeï deed vinden; gelukte 't mij hem geheel van zijn vrees te bevrijden en gerust te stellen, en hij ging naar huis, voor 't eerst sinds jaren, zonder gedachte aan kanker en dood, naar hij zelf zei, tot hij na een paar dagen weer bij me verscheen met een *Aambeien-advertentie* uit het N. v. N., die hem zijn pasgewonnen gemoedsrust weer had doen verliezen. Immers daar stond 't duidelijk gedrukt in de krant (en d'us was 't waar !) : aambeien — fistels — en dan doodelijke kanker ! — En derhalve — al had hij dan nog geen kanker, 'n kandidaat om 't te krijgen was hij toch zeker. De eenige uitweg was nu nog om het aangeboden middel tegaan probeeren ! Ziedaar, geachte redactie, de fraaie werking van zoo'n kwakzalversadvertentie nog eens gedemonstreerd : Eerst de menschen maar flink bang maken, door ze te wijzen op de ernstigste oorzaken, die achter een bepaald verschijnsel kunnen steken — en dan ze op het kwakzalversmiddel wijzen als eenig redmiddel, met dit gevolg, dat de menschen tijdige hulp verzuimen en reddeloos verloren gaan — juist doordat ze tot de kwakzalverij hun toevlucht nemen. Nog éénmaal mocht ik mijn mannetje geruststellen en hem overtuigen, zijn geld in de zak te houden, met de belofte dat ik hem nader over de methode zou doen laten hooren. Mag ik voor de vervulling van mijn belofte U vragen om Uw gewaardeerde hulp ? —.”

Volgaarne voldoen wij aan dit verzoek. De advertentie, waarvan in bovenstaand schrijven sprake is, luidde aldus :

**„300 AAMBEIENLIJDERS
IN TIEN MAANDEN GENEZEN.
GRATIS AANBIEDING.**

Drie honderd genezingen in tien maanden. Dat is het resultaat van mijne nieuwe drievoudige geneesmethode, welke gewaarborgd wordt om alle vormen van aambeien te genezen. Iedere lezer van dit blad, die mij dadelijk schrijft, zal — gratis om te probeeren — mijne volledige drievoudige opzuigende geneesmethode voor aambeien, kloven, fistels, gezwellen, uitwendige aambeien, chronische hardlijvigheid en alle andere endeldarmkwalen ontvangen. Indien U tevreden zijt met het hiermede verkregen resultaat, dan zendt U *f 2.50*. Indien niet, dan hebt U ons alleen te schrijven wat het resultaat was en het kost U niets. U beslist na de proefname. Deze wonderbaarlijke opzuigende methode, welke ik gratis aanbied, geneest zelfs gevallen, die 30 tot 40 jaar oud zijn, zoowel als lichte gevallen. Handel nu en behoed U zelf voor een ongekend lijden, daar aambeien in fistels overgaan en dan naar doodelijken kanker. Mijne drievoudige opzuigende geneesmethode geneest voor altijd, omdat het op de juiste plaats wordt toegepast en ik wensch U deze methode voor mijne kosten te laten probeeren. *)

Zend geen geld, alleen Uw naam en adres en schrijf vooral duidelijk aan Giles v. Vleck, 12B Heerengracht, Amsterdam. Ik zend U ook mijn fraai geïllustreerd boek tegelijk met de behandeling in blanco enveloppe, franco.”

Niettegenstaande het adres in *Amsterdam* was gevestigd, bleek ons het zaakje geheel op Amerikaanse kwakzalversleest geschoeid te zijn en op dezelfde, reeds meermalen door ons besproken wijze, door THE DR. VAN VLECK Co. te worden geëxploiteerd.

Op ons schrijven aan het adres Heerengracht ontvingen wij een gedrukt antwoord, benevens een boekje behelzende een z.g. wetenschappelijke beschrijving van *De rationeele behandeling van endeldarm-kwalen*, waarin, zooals te verwachten was, alle tot nu toe gevolgde geneesmethodes

worden afgekeurd en alleen die van *Vleck* hemel-hoog wordt geprezen. Het boekje draagt tot motto het schandelijk opschrift : „Veronachtzaamt geen aambeien. Zij leiden tot doodelijken kanker”. Zeer leerzaam is de bijgevoegde brief, waaruit men de geheele beweging duidelijk kan leeren kennen : wij laten dien dan ook hier volgen :

„Uw verzoek hebben wij ontvangen en zenden wij U hierbij gaarne onze drievoudige opslurpende Geneesmethode voor alle vormen van Aambeien (jeuking, bloeding, uitwassen) als ook voor Zweren, kloven, fistels, uitzakkingen en andere endeldarmkwalen, tegelijk met ons laatste wetenschappelijk boekwerk *) betreffende dit onderwerp en het loont wel de moeite dit nauwkeurig te lezen.

U zult in dit wonderbaarlijk drievoudig opslurpend geneesmiddel de vereenigde resultaten van vele jaren praktijk en ondervinding vinden in zake de behandeling van endeldarmkwalen. Wij hebben duizende gevallen genezen, zonder zelfs een ogenblik het mes te gebruiken. Laat Uw doctor U niet wijs maken dat U een chirurgische operatie moet ondergaan. Elk lichaamsdeel heeft zijn werk te doen en als U geopereerd zijt, zult U in latere jaren daaronder lijden ! Zulke radicale middelen zijn zelden noodig. Onze opslurpende geneesmethode geneest zonder operatie en zonder pijn.

De behandeling welke wij U hierbij zenden is voor het middelmatige geval bereid, indien Uw geval verergerd of chronisch is en U krijgt niet dadelijk van de geneesmiddelen verlichting, veroordeel dan de behandeling niet, doch schrijf ons volledig en precies Uw geval en wij hebben niet den minsten twijfel dat wij U genezen kunnen, daar onze veeljarige ondervinding op het gebied van endeldarmkwalen ons in staat stelt met goed gevolg alle mogelijke vormen van deze ziekte te genezen.

Oudere gevallen vereischen een langdurige behandeling en sommige gevallen zijn zoo ingeworteld dat zij onmogelijk vlug genezen kunnen worden. Voor die gevallen, die helaas groot in aantal zijn, hebben wij eene Groote Speciale Behandeling bereid, waarbij wij absoluut gratis onze nieuwe Endeldarm-Irrigator van zuiver tin geven. Dit gemakkelijk instrument brengt het Plasma ver boven den sluit-spier direct tot aan den zetel van de kwaal. Voor deze Groote Speciale Behandeling onze nieuwe Endeldarm Irrigator inbegrepen, maken wij U eene aanbieding van *f 10* en geven U een positieve bindende waarborg, dat onze behandeling U zal genezen of wij zullen Uw geld terugzenden in verband met de conditiën van onzen waarborg (Zie onzen waarborg op de derde pagina van den omslag van ons boek, hierbijgaand.)

In zake de geneesmethode welke wij U hierbij zenden, zoo zendt U ons wanneer U tevreden zijt met de verlichting daardoor verkregen, *f 2.50* binnen 6 dagen na ontvangst. Indien U echter geen baat hebt gevonden en U schrijft ons direct hieromtrent nadat U het 6 dagen beproefd hebt en tevens Uw geval beschrijft, dan hebt U geene enkele verplichting meer tegenover ons.

Indien U echter een ernstig geval hebt of dubbel zeker wensch te zijn van Uwe geneezing, en tevens steeds het middel in huis wensch te hebben voor voorkomende gevallen voor U of Uwe huisgenooten, zoo willen wij den prijs van *f 2.50* voor deze proef geneesmethode te samen trekken voor de groote behandeling en Uw *f 10* geldt aan als betaling voor deze kleine methode en ook voor de Groote, Speciale Behandeling, te samen.

Uitstellen is levensgevaarlijk — dat weet U — zendt daarom heden nog een Postal order van *f 10* voor onze groote geneesmethode ten einde Uwe blijvende geneezing dubbel zeker te maken. Onthoudt wel, dat wij het risico dragen. Indien wij U niet zouden kunnen genezen, krijgt U elken penny terug, dien U ons betaald hebt. Verknoei Uw geld niet aan zelfjes en patent geneesmiddelen, welke alleen slechts tijdelijk verlichting geven voor korten tijd en nooit genezen. U hebt ze geprobeerd en kent ze. Door de vele uitmuntende resultaten welke wij in duizende gevallen verkregen, weten wij positief, dat wij u genezen kunnen.

Vertrouwende, dat U spoedig Uwe gezondheid terug zult krijgen, teekent

Hoogachtend,
The DR. VAN VLECK Co.”

Schandelijk en nog een schandelijk. Zonder den patiënt gezien, zonder hem onderzocht te hebben wordt maar verklaard, wij „weten positief dat wij u genezen kunnen.” Hoe menig een zal er inloopen en òf door verkeerde behandeling òf door het uitstellen van de aanwending van

doelmatige hulpmiddelen het slachtoffer van zijn lichtgeloofigheid worden ?

De brief alléén is voldoende om de geheele exploitatie tot grove kwakzalverij te stempelen; wij hopen onze lezers nog meer te overtuigen, door 't een en ander mede te deelen omtrent de middelen, vervat in het proefdoosje, dat gratis wordt toegezonden. Zij zijn drie in getal : *Opslurpend Pasta*, *Steekpillen* en *Aambeipillen* en voor ons welwillend onderzocht door den heer M. J. VAN PIENBROEK, te *Middelburg*.

De Pasta (*Dr. van Vleck's Absorptive Plasma*) is een zalfje dat *lanoline* en vermoedelijk *vaseline* bevat, vermengd met *tannine* (looizuur) en dat naar *lysol* riekt.

De Steekpillen (*Dr. van Vleck's Muco-lood Steekpillen*) bestaan uit *cacaobster*, een beetje *was* en *tannalbumine*.

De Aambeipillen (*Dr. van Vleck's Aambeipillen*) waarvan in het boekje gezegd wordt : „de aambeipillen hebben het grootste gradueele effect „van de drie gedeelten der behandeling, maar „hare uitwerking is ver strekkend” zijn mooi rood gekleurde *cascara-pillen*, een bekend laxeer-middel.

Voor den leek zal deze opgAAF van de samenstelling niet sprekend zijn maar — als hij een deskundige vraagt, zal deze hem ongetwijfeld duidelijk maken, dat alle middelen van de *Dr. Vleck Co.* niets bijzonders bevatten en er sommige onder zijn, die werkelijk door de geneesheeren wel worden aangewend. Voor de opgeschroefde, schandelijke reclame van de *Vleck Co.* bestaat dus geen enkele grond. Die middelen zullen niets meer uitwerken dan de tot nu toe aangewende en hun dreigen met kanker is een lage, door niets bewezen bangmakerij.

Ten slotte nog twee opmerkingen :

De lui zenden een gratis monster, zal men zeggen, zij vreezen dus een onderzoek van den patiënt niet. Wacht even. Dat gratis-monster dat, in vele gevallen, wel eens verlichting van pijn zal aanbrengen, is slechts voldoende voor zeer korten tijd. De lijder heeft baat gevonden of meent zulks. Maar na is de voorraad op ; hij wensch door te gaan met de geneesmethode en valt thans — doch nu tegen betaling — in de handen van den leverancier. Dat is de gewone truc.

Maar er is meer. In het boekje staat de volgende verklaring : „De Dr. Van Vleck Compagnie, „Heerengracht 193, Amsterdam, verklaren hier„mede uitdrukkelijk dat Dr. Van Vleck's „Ab„sorption Cure” voor Aambeien, wanneer deze „genomen en gebruikt worden volgens onze „eenvoudige Voorschriften en Aanwijzingen, „ieder geval van aambeï zal genezen en voor „het geval het zulks niet mocht doen,

Wij aannemen terug te geven
„het geheele bedrag wat daarvoor betaald is, „onmiddellijk op de verklaring, dat er geen baat „bij bevonden werd.”

Dat kunstje kennen wij al lang ; die terug-gave is al door zoo menig kwakzalver beloofd. *Bewijs* maar eerst, dat het middel volgens de voorschriften en aanwijzingen gebruikt is. Begrepen ?

BERICHTEN.

Naar den duivelbanner. Dezer dagen kreeg te Heerenveen, zoo meldt het *Nieuwsblad van Nederl.*, een vroeger altijd gezond 15-jarig meisje plotseling zenuwtoevallen, die zich telkens herhaalden en blijkbaar haar gestel ondermijnden.

In plaats van een dokter te raadplegen, ging de vader naar den duivelbanner te Knijpe, want hij geloofde zeker, dat er een booze geest in 't spel was, m. a. w. dat het meisje behekst was.

De duivelbanner heeft den vader geneesmiddelen meegegeven en zelf heeft hij de patiente ook bezocht en om den boozen geest buitenshuis te houden legde hij een zakje onder den deurdrempel. Dat zou den boozen geest wel terughouden.

Maar 't meisje heeft de toevallen nog.

De *Leeuw. Cri.* schrijft nader :

De vader van het behekste kind is van opinie veranderd. Hij heeft de medicamenten van den duivelbanner weggeworpen en een geneesheer bij de patiente laten komen.

*) Wat edel ! *Red.*

*) N.B. Een boekje klein formaat van 24 blz. *Red. Mbl.*

Bond tegen de „Christian Science“. Het Bestuur der nieuw opgerichte Christian Science Opposition League bericht in *the Brit. med. Journ.* van 13 Januari de aanleiding tot en het doel van de oprichting der vereeniging. De Christian Science beweert, dat lichamelijke ziekte alleen een dwaling van den geest is. Haar behandeling bestaat in dilettaante op het gebied der suggestie, verkeerdelijk toegepast, en zij kent geen stoffelijke of lichamelijke wijze van behandeling. Zij stoort het huiselijk geluk. Haar beoefenaars zijn onkundige, onbekwame personen, die in het algemeen ongeschikt zijn de behandeling van lichamelijke ziekten te ondernemen. Te vaak veroorzaakt zij onnoodig lijden, blijvende gebreken, waanzin, zelfs ontijdigen dood, en daarom vormt zij een ernstig gevaar voor de menschheid. De bond wensch nu: 1°. de „genezers“ onder het bereik van den strafrechter te brengen in geval van doodelijk gevolg hunner behandeling; 2°. zich te doen vertegenwoordigen door een rechtsgeleerde bij iedere lijkshouwing van een slachtoffer der Christian Science; 3°. door lezingen, stukken in de dagbladen en vlugschriften de noodlottige leerstellingen der Christian Science te bestrijden.

Het bestuur doet een beroep op de medewerking der geneeskundigen.

(Nieuwe Ct.)

S e q u a h. Hoelang hebben we niets gehoord van dezen Engelschen wonderdokter, wiens bombarie en fratsen zeker ook nog niet zijn vergeten in ons land, dat hij 25 jaar geleden vereerde, met zijn hoog bezoek in een vergulde koets. Ik dacht heelch, dat hij van zijn vermoeiend wijven en knijpen al uit was gaan rusten in eeuwigen slaap, of ergens vergeten teerde op het geld, goedgeloovigen zielen uit den zak geklopt. Maar het een nog het ander blijkt het geval te zijn. „Father Sequah“, wandelt nog in dit dal van reumatieklijders rond, met madame „Sequah“ aan zijne zijde. Doch breed hebben zij het tegenwoordig niet. Zij bezoeken tegenwoordig afgelegen Engelse steden en dorpen, om voor twee dubbeltjes hun potjes wonderzalf aar den man te brengen. Dat zij van die verdiensten niet rijk worden, spreekt van zelf. Maar ach, nu willen zij „Sequah“ nog een schraller stukje brood laten eten in een Engelse gevangenis.

De reden is deze: Een jaar of acht geleden kreeg een Engelse fabrikant van wonderzalf op verzoek een rechterlijk bevel, dat „Sequah“ en zijne madame verbod, diezelfde zelf te verkoopen. Niettemin was hij dat nu toch weer gaan doen, hetwelk „contempt of court“, of twelf verachting van de justitie en strafbaar is. Deswege werd „Sequah“ voor het gerecht gedaagd. Hij verscheen daar echter niet en werd bij verstek veroordeeld.

Dus moet „Sequah“ zitten. En zoo vergaat de roem en grootheid! Mijn hart schreit voor dezen weldoener der menschheid, die nu, in plaats van in een vergulde koets te rijden, in een kale jas, op kapotte schoenen en wie weet met welk een leege in zijn maag, oor het land moet dolen met potjes zelf van twee onnoozele dubbeltjes.

(De Courant).

Weer een waarschuwing tegen Winter Co. Wij ontleenen het volgende aan de *Zutphensche Ct.*:

Van de bekende firma WINTER te Washington ontving een onzer stadgenooten vandaag weer een allerminzaamst schrijven waarin hem onder aanlokkelijke voorspiegelings van allerlei geldelijke voordelen een betrekking werd aangeboden. Die bestaat dan in 't verkoopen van een huismiddel.

Onze stadgenoot is wel wijzer. Hij wil geen goed geld naar kwaad geld gooien. Dus antwoordt hij niet, waardoor hij alvast 12½ ct. bespaart. Maar aan menschen, die er in vliegen, kost de onderhandeling met de firma veel meer dan die eerste postzegel.

Wij hebben al meer gewaarschuwd tegen de Washingtonsche firma, die onverdroten voortgaat met haar pogingen om ook in ons land slachtoffers te maken. En nu herhalen wij onzen raad aan elk, die zoo'n brief krijgt: Werp hem dadelijk in de snippermand, ongelezen!

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Coryzol.

„Het beste middel tegen verkoudheid“; wie kent het niet uit de dagelijks voorkomende advertenties, versierd met een grappig uitzend, hevig niezend kereltje? Hoe is 't mogelijk dat er nog verkouden menschen zijn? Het getal middelen tegen die kwaal is legio en ieder uitvinder noemt zijn middel *het beste*.

Coryzol doet echter nog meer dan de verkoud-

heid genezen; volgens opschrift op 't fleschje is het ook een zeker werkend middel tegen *plot-selinge neus- en keelaandoeningen*, bereid „volgens oorspronkelijk recept van Dr. CH. SCHMIDT te Chur, specialiteit in oor-, neus- en keelziekten“. Wij hebben niet de eer dien specialiteit te kennen, maar wel kunnen wij verklaren dat zijn middel nu niet op heel wat oorspronkelijks en bijzonder aanspraak kan maken.

Het kleine fleschje, van ongeveer 30 C. c. inhoud, bevat, volgens het onderzoek van den heer M. J. VAN PIENBROEK te Middelburg, *Eucalyptusolie* en *Formaldehyde* vermengd met *kalizeep*. De beide eerstgenoemde stoffen komen voor in talrijke van die middeltjes, die als specifiek middel tegen verkoudheid worden aanbevolen; zij zullen, speciaal bij een hoofdverkoudheid, dikwijls *tijdelijk* verlichting aanbrengen, maar van *genezen* is geen sprake. *Coryzol* maakt geen uitzondering op dien regel.

Het middel van den Zwitsersche „specialiteit“ (?) wordt in den handel gebracht door de Maatschappij „Wolo“ te Zurich, die een Generaal-Depôt voor Holland gevestigd heeft bij de Export Co. „Nederland“ N.Z. Voorburgwal 230 te Amsterdam, waar tevens verkrijgbaar is een ander middel, door dezelfde Maatschappij geëxploiteerd.

Dit middel heet *Lacpinin*, dat bij het badwater gevoegd moet worden en, volgens de circulaire van groot nut is voor gezonden en zieken. Het is (zie de circulaire) „van bijzonder gunstigen invloed in hare *verfrisschende, versterkende en genezende werking* bij: Neurasthenie, Neuralgie, Rheumatisme, Hartaandoeningen, Geestelijke en Lichamelijke overspanning en vermoeienis en ook voor herstellenden is zij zeer aanbevelenswaard.“

Het kan mogelijk zijn, maar na onze ontdekking met *Coryzol* stellen wij geen onbepaald vertrouwen in de verklaringen van de firma.

In zake Granuline.

Er bestaat in Rotterdam een z.g. Volksapotheek, waarvan men, meestal *nadat* door ons of door anderen de samenstelling van dit of dat kwakzalversmiddel is bekend gemaakt, kan lezen: „het middel is door ons onderzocht“ of „door onzen directeur onderzocht“ en waarop dan de mededeeling volgt, dat het middel in genoemde apotheek is te verkrijgen. Zoo lazen wij dezert dagen in *Het Goedkoope Nieuwsblad*, te Rotterdam verschijnend, onderstaande advertentie:

„Teringslijders betaalt niet te veel voor „Granuline“. Wij hebben dit middel chemisch onderzocht en verkrijgbaar gesteld a f 1,20 per flacon. Volksapotheek, 72 Jonkerfr.str., Rotterdam.“

Spoedig daarop verscheen de volgende annonce, waardoor eenige twijfel omtrent het ware karakter van de granuline o. i. vrij wel wordt opgeheven:

„Granuline. Door een Apotheeker te Rotterdam wordt onder het merk „Granuline“ een geneesmiddel in een gewone Medicijnflacon afgeleverd voor den prijs van f 1.20. Wij waarschuwen het publiek, dat de bedoelde Apotheeker het merk „Granuline“ onrechtmatig gebruikt, en dat men alleen dan van de goede werking en de onschadelijkheid van het geneesmiddel kan verzekerd zijn, indien „Granuline“ van eene handteekening voorzien, voorkomt op de origineele verpakking. Granuline Comp. Postbus 35, Apeldoorn. Te Rotterdam in de origineele verpakking verkrijgbaar in de Centraal Apotheek, Passage.“

Waarschuwing uit de Staats-Courant:

„In den laatsten tijd schijnt in de Nederlandsche bladen veel te zijn geadverteerd door een zich noemenden O. S., 72. Farringdon Street, London, E. C., die aanbiedt aan degenen, die met de oplossing van een door hem opgegeven raadsel een bedrag van 50 cents per postwissel of van 75 cents in postzegels inzenden, een monsterpakje van zijn Ceylon-thee te sturen en bovendien, zoodra 500 juiste oplossingen zijn ingekomen, f 50 aan ieder der inzenders daarvan.“

Aangezien personen die op deze advertentie zijn ingegaan, zich beklagen niets ontvangen te hebben, wordt het publiek hierbij gewaarschuwd geen aandacht te schenken aan dergelijke advertenties.“

Wij verheugen ons in dergelijke waarschuwingen, omdat zij bij ons de hoop opwekken, dat te eeniger tijd ook van regeeringswege — even als in 't Buitenland — de aandacht van het publiek zal gevestigd worden op de talrijke buitenlandsche zwendelaars, die de Nederlanders met hun valsche beloften omtrent wonderdadige genezing om den tuin leiden.

Advertentiën van „deskundigen“.

Het Vaderland — voor de toezending waarvan wij onzen dank betuigen — schrijft:

Naar aanleiding van ons bericht over de arrestatie eener juffrouw op het Oranjeplein, die als „deskundige“ adverteerde in een der Haagsche bladen, en die, toen de politie een inval deed, gearresteerd werd onder verdenking van het plegen van abortus, vraagt een lezer ons, of couranten, die dergelijke advertentiën plaatsen, niet vervolgd kunnen worden.

In antwoord het volgende:

Voorop sta, dat onze administratie *advertentiën van dien aard weigert*. Wel-is-waar gebruiken dergelijke personen allerlei kunstmiddelen om hun advertentiën voor hoogst onschuldig te doen doorgaan; maar meestal *wordt toch wel doorzien wat er achter zit en dan is onze administratie onverbiddelijk*.

De handigheid, waarmee dat soort adverteerders hun bedoelingen verbergen, kan intusschen toch wel ten gevolge hebben dat men er in loopt.

Er zijn echter ook bladen, die er niet tegen op zien, dergelijke advertentiën toch te plaatsen, al is de bedoeling bekend of althans verdacht. Indien de stellers dus gezorgd hebben, dat de vorm geen vat geeft aan de Strafwet, kan dit straffeloos geschieden. Te adverteeren dat men „deskundige“ is, valt uiteraard niet onder de Strafwet. Het gevaar, dat de politie nader weten wil, op welk gebied die deskundigheid ligt, hangt dergelijke personen steeds boven het hoofd en in dat geval zijn uitvluchten in den regel niet meer mogelijk.

Ook een attest voor Pinkpillen..

Uit *De Telegraaf* van 30 Januari 1912. Ingezonden mededeelingen:

„Er is niets wat meer opbeurt, dan het lezen van goede nieuwstijdingen. Wij geven hier goede nieuwstijdingen voor de zieken. Het lezen der attesten van genezingen, die hieronder vermeld worden, zal een straal van hoop en vertrouwen werpen in den geest van hen, die lijden. Zegt bij U zelve, dat dezelfde oorzaken dezelfde uitwerkingen zullen teweeg brengen. Wat de ziekte veroorzaakt heeft der personen, waarover wij gaan spreken, is hetzelfde wat de Uwe veroorzaakt heeft. De Pink Pillen hebben deze personen genezen, zij zullen U ook genezen.“

De heer Sibold Ottema, wonende te Workum schrijft:

„Ik verklaar met deze, dat ik gedurende langen tijd aan algemeene zwakte, aan bloedmoeie en aan gebrek aan eetlust heb geleden. Ik was zoo min, dat ik begon te vreezen, niet meer te kunnen genezen. Toen ik toevallig in een boekje de wonderbare genezingen door de Pink Pillen las, besloot ik ze ook te beproeven. Na het eerste doosje gevoelde ik een verbetering; ik ben toen doorgegaan met de behandeling en in weinig tijds heb ik een uitmuntende gezondheid weergekregen en is mijn vroolijkheid teruggekomen.“

Uit de opgave van den *Burgerlijken Stand te Workum*:

Van 18—25 Januari 1912.

Overleden... SYBOLT ATTEMA enz.

Uit inlichtingen namens ons ter plaatse ingewonnen is gebleken, dat bedoelde Attema zich noemde en schreef: OTTEMA.

Een week na zijn dood verklaart deze dus, dat hij „een uitmuntende gezondheid weergekregen“ heeft en zijn „vroolijkheid teruggekomen“ is.

Om jaloersch te worden!

UIT DE PERS.

Een kwaad waartegen dient gageerd.

Dr. H. Pinkhoff vermeldt in *Moleschott* een paar frappante staaltjes van het kwaad, dat in

geneeskundig opzicht door voorstanders van gebedsgenezing is bedreven.

„Zoo was ergens een van de leerlingen eener openbare school aan roodvonk bezweken. In haar huis of omgeving was de ziekte niet voorgekomen, schijnbaar ook niet in haar klasse. Maar spoedig daarop vertelde de moeder van een ander kind uit deze klasse, dat dit een „schijnbaren” roodvonk-aanval had gehad, maar dat deze door toepassing der Christian-Science was genezen, zoodat zij het kind na enkele dagen naar school had gestuurd. Dáár had het den dood van een medescholier veroorzaakt. Een andere moeder van hetzelfde geloof had haar mazelen-kind naar school gestuurd zoodra de uitslag weg was.

In een geval van tuberculose van het buikvlies, waarin eene operatie noodig was, wisten Eddy-istische bekenden de moeder te bewegen het kind aan de gebedsbehandeling toe te vertrouwen. Dit had een onnoodige verlenging en vererging van het lijden tengevolge. Ten slotte werd toch tot operatie overgegaan en kon het kind nog gered worden.

Een ander geval liep niet zoo goed af. Het kind werd steeds erger, niettegenstaande de dame die het „behandelde”, met een vriendelijken glimlach dagelijks verzekerde, dat de pijnen slechts „dwalingen” waren, die spoedig zouden verdwijnen. Eindelijk liet men een dokter roepen, maar er was niets meer aan te doen en enkele uren later na het vertrek van de glimlachende dame was het kind bezweken.

In de oogen van de meest bloeddorstige kwakzalveristen in onze volksvertegenwoordiging is dit nu toch misschien al genoeg ellende. Of willen zij nog meer? Er zijn van die menschen, die „diffieel te contenteerren” zijn, zooals ik eens iemand hoorde zeggen, die zich „netjes” wilde uitdrukken.

Het kwaad der gebedsgenezing — een Engelsche inventie, naar ons land overgewaaid — neemt in den laatsten tijd meer en meer in omvang toe en 't wordt tijd, dat maatregelen worden beraamd, dat kwaad te stuiten. In Engeland schroomt men niet, de bedrivers zwaar te straffen.

Hier, tot nog toe, laat men die gezondheidsbidders ongemoeid. Dat is verkeerd. Onder het mom van schijnheiligheid gebeurt al zooveel, dat weldenkenden tot een ergernis is, dat 't waarlijk niet aangaat ook nog toe te laten, dat quasi-vrome kwakzalvers, de medische wetenschap tot een paskwil zouden maken.

Waar de regeering, zeer terecht, streng doet straffen de z.g. „deskundigen”, die zich schuldig maken aan abortus, mag geen oogenblik gearzeld, strafrechtelijk in te grijpen in gevallen als boven, waarvan de gevolgen allernoodlottigst zouden kunnen worden voor de geheele bevolking. (De Controleur).

BOEKBECHOUWING.

De gevaren der zogenaamde natuurgeneeswijze door J. Stárcke, arts te Amsterdam met een voorwoord van Prof. Dr. Hector Treub.

De Firma Scheltema & Holkema, geeft dit boekje uit, een werkje waarin achtereenvolgens de verschillende corypheën der z.g. natuurgeneeskunst worden besproken en hunne onwetendheid, omtrent de meest elementaire begrippen van geneeskundige zaken, duidelijk wordt aangetoond.

Een goed boekje, aangenaam te lezen en flink van betoogtrant. Zeker is de schrijver er in geslaagd in vrij kort bestek, het bedrog en de leugen der z.g. natuurgeneeskundigen bloot te leggen en aan de kaak te stellen.

Ook de bestrijders der koepokinenting gewoonlijk gerecruteerd uit de zelfde kringen als de natuurgeneeskunstenaars, krijgen er van langs en overtuigend wordt hun ongelijk aangetoond.

Wij wenschen het boekje in veler handen, het zal niet nalaten zijn nut te doen.

E. J. A.

Waarom zoo en niet anders? door H. J. EILERS, President-Generaal van de Internationale Vereninging tot bestrijding van Tuberculose „Het

Gouden Kruis”, Directeur van het Internat. Laboratorium te Oegstgeest.

Het beloofde boekje is er. In ons blad van Januari j.l. konden wij mededeelen, dat EILERS een boekje zou uitgeven ten bate van een door hem te stichten Sanatorium voor longlijders „Eben Haëzer” bij Nijmegen. Thans is het verschenen. Door welwillendheid van de Redactie van een ons bekend blad ontvingen wij het ter kennisneming, benevens een circulaire, door E. gericht tot verschillende redacties.

Wij hebben het boekje gelezen, ons geërgerd en meermalen ook gelachen. Geërgerd hebben wij ons, wegens de verregaande brutale beweringen, die ook weer in dit geschrift van den kwakzalver voorkomen, geërgerd over het daarin misbruiken van namen, die anderen heilig zijn, geërgerd over de waanwijsheid van iemand, die meent dat hij iedereen, die lezen kan, maar alles op de mouw kan spelden; maar daartegenover hebben wij ook eenige vrolijke oogenblikken doorleefd. Waar EILERS het gebied der belletriere betreft, het roerend verhaal *Door jaloezie gescheiden* of de leerzame beschrijving: *'t Spreekuur van den Dokter* ten beste geeft, daar hebben wij om den inhoud menigmaal gelachen; hoe komt men erbij zoo iets op te disschen.

„Het heeft geen letterkundige waarde,” zegt E. van zijn boekje in de circulaire aan de redacties — en wij zijn het roerend daarmee eens. Wij gaan verder en ontzeggen het werkje *alle* waarde; wij beschouwen het als gevaarlijk geschrift van een kwakzalver, die alle middelen aangrijpt om tot zijn heilloos doel te geraken.

Daarom zullen wij ook niet verder op het boekje ingaan. Een troost heeft de lezing ons gegeven; het doel (?) een sanatorium te stichten, zal er o. i. niet door worden bereikt. Gelukkig!

RECHTSZAKEN.

Jan Pieter B., 37 jaar, te Vlaardingen, die zich op 3 Januari voor het kantongerecht te Schiedam wegens kwakzalverij moest verantwoorden, is door den kantonrechter veroordeeld tot *f* 50 boete, subs. 10 dagen hechtenis.

De eisch was *f* 200, subs. één maand hechtenis.

Ter zake van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst stond voor het Kantongerecht te Elst te recht zekere C. J. v. d. P., volgens opgaaft „koopman”, wonende te Amersfoort. (Zie Mbl. van Dec. 1911, onder de „Berichten”.)

Op 13 November j.l. was hij bij zekere vrouwen W. te Elden gekomen, om een boekje terug te halen, wat daar heette gebracht te zijn. Ziende, dat genoemde vrouw een bultje in haar gezicht had, vroeg hij haar, wat haar scheelde, waarop de vrouw hem tot bescheid gaf: „Men zegt, dat het kanker is.” Beklaagde had toen die vrouw een spiegelkje doen nemen en haar heur adem, nadat zij dezen op zijn advies zoo lang mogelijk had ingehouden, op dit spiegelkje doen uitblazen. Hierop had hij tegen de vrouw gezegd: „Het is „pest-kanker”, je hebt daar al wel 10 jaar aan geleden.” Bekl. had haar daarop als geneesmiddel verkocht drie pakjes kruiden, waarvoor hij de vrouw *f* 4.65 liet betalen, terwijl hij haar een fleschje „medicijnen”, dat anders *f* 7.— had moeten kosten, cadeau gaf, „omdat de vrouw zoo arm was”.

Beklaagde bekende een en ander te hebben gepleegd, echter niet vermoedende, dat dit strafbaar was. Hij had „het vak” nog slechts 14 dagen bij de hand gehad. De kruiden — volgens bekl. z.g. „Berenburger Kruiden” — had hij gekocht in een apotheek, waar men hem gezegd had, dat zij absoluut onschadelijk waren. Dat hij de medicijnen niet mocht verkoopen, wist hij; daarom had hij ze maar cadeau gegeven.

Ernstig wees de Kantonrechter den bekl. op het schandelijke zijner praktijken, arme menschen geld af te troggelen, hun daarvoor waarde looze prullen in de hand te duwen en hun daarenboven nog genezing te voorspellen.

Beklaagde's slachtoffer, als getuige gehoord, verklaarde nog, dat zij in beklaagde vertrouwen stelde (sic!), omdat hij zich voordeed als

„Docter” de Haas uit Leiden, van wien zij wonderen van geneeskunst had hooren vertellen. Toen bekl. evenwel hare woning verlaten had, had zij achterdocht gekregen. Zij schreef onmiddellijk aan „Docter” de Haas de toedracht der zaak en vroeg, of zij de kruiden gebruiken mocht, waarop zij ten antwoord kreeg, dat Z. Wel Ed. Zeergel. niet te Elden geweest was en daar alzoo geen kruiden verkocht had, zoodat een ander misbruik van zijn naam moest gemaakt hebben.

De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie noemde individuen als beklaagde een pest der maatschappij, waartegen men niet te gestreng kon optreden. In aanmerking nemende, dat beklaagde ook het bevoegd gezag een valschen naam had willen opgeven, vorderde Z. Ed. Achttb. de maximum boete ad *f* 300.—, subs. 30 dagen hechtenis.

De Kantonrechter, uitspraak doende, veroordeelde bekl. tot eene boete van *f* 150.— subsidiair 60 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

— In de postwissels, verzonden met het Februari-no., ter voldoening van contributie, is ter drukkerij een vergissing ingeslopen. Er stond 1911 in plaats van 1912. De contributie enz. geldt intusschen voor 1912.

J. L. B. te M. Ofschoon niet geheel in verband staande met de onderwerpen in ons blad behandeld, willen wij uw feuilleton gaarne opnemen, doch dit zal nog wel eenigen tijd aanhouden. De kwakzalvers bezorgen ons telkens zooveel stof — die urgent is — dat wij aan bladvullingen bijna niet kunnen denken.

Inzender uit 's Gravenhage. Ook ons komt de wijze, waarop de firma KRAEPELIEN EN HOLM reclame voor haar produkten maakt, zeer bedenkelijk voor.

Dr. v. D. te R. Het zout is, volgens het onderzoek van den heer N. KEULEMANS te Amsterdam, inderdaad *natrium-ammoniumphosphaat*. Dat het gunstig bij zenuwzwakke personen zou werken is een bewering, alleen afkomstig van lieden die dit veel voorkomend zout als een „Echte hygiënische Nervensalz” in den handel brengen.

Dr. M. te A. De heer KEULEMANS te Amsterdam vond in *Gozzin's middel tegen Asthma = Stramoniumbladen, salpeter* en vermoedelijk *anisolie*. Gij ziet het, het oude liedje.

H. K. B. te R. De samenstelling van het *ontvettingsmiddel voor Dames, aanbevolen door Mevr. M. Seymour*, is ons niet bekend en wij konden er nergens iets over vinden. Naar wij gelooven bestaat er een geneesmiddel tegen deze kwaal (?) alleen in het brein van kwakzalvers. De brochure is in ons bezit en het middel in onderzoek.

A. D. te H. Zie het bovenstaande; zoodra het onderzoek is afgelopen, zullen wij u de papieren terugzenden.

M. H. J. G. te H. Wij kennen de poeders niet, doch zullen ze laten onderzoeken.

W. H. J. G. te R. Hartelijk dank voor de gezonden bladen; 't is interessant.

S. de B. te L. Het serum van Dr. Szendeffy kennen wij niet.

J. D. te E. Wij betuigen u onzen hartelijken dank voor uw bewijs van belangstelling; wij houden ons verder aanbevolen.

K. te E. Toen wij om *Glycerine* aan het opgegeven adres kwamen, was het toevallig niet voorhanden, doch het zou spoedig weer verkrijgbaar zijn; dus geduld.

Dank voor de gezonden Zutphensche Courant.

W. P. v. d. H. te G. Over de *tepelzalf* in het volgende No. Het onderzoek is nog niet afgelopen.

— Wij betuigen onzen dank voor het ons toegezonden Verslag van de Commissie in het belang van het verleenen van Eerste hulp bij bedrijfsongevallen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Haarlemmerolie. Dit is een van de weinige oorspronkelijk Nederlandsche geheimmiddelen en dagteekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zoowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o. a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam *balsamum sulfuris terebinthinum* voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachtte zich het in enigszins-groote hoeveelheid te nemen; de schadelijke gevolgen van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aangetoond.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*; J. M. VAN ELK, te *Eefde*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Lezing over kwakzalverij. — Weer iets nieuws van Eilers. — Kwakzalverij in Saksen. — Een abbé, die de artsen uitdaagt.

Mededeelingen van verschillenden aard: Een oude tepelzalf. — Nog eens Livola de Composée. — Het systeem Elmer Shirley. — Een wereldberoemde slaapster.

Mededeelingen van Gezondheidscommissies: De Commissie te Ginniken in den strijd tegen Foster's middelen. — Jaarverslag van de Commissie te Boxmeer. — Correspondentie.

Ingezonden: Het serum van Dr. Szendeffy.

Uit de Pers: Vergiftiging door purgeen.

Rechtszaken: Onbevoegde uitoefening der geneeskunst. — Jacob den Hollander.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Sloan's liniment. — Roode pillen van Dupuis.

Feuilleton: Kwakzalverij in dienst der dronkzucht.

Weer wat nieuws van Eilers is de volgende advertentie, in verschillende bladen geplaatst:

„Gevraagd Jonge Dames die mede willen werken voor de oprichting van het Sanatorium „Eben-Haezer” in Gelderland.

Brieven franco aan:

Int. Chem. Laboratorium,

Dir. EILERS.

Oegstgeest.”

Zou men die jonge Dames niet moeten aanraden eerst goed te informeren?

De kwakzalverij is in Saksen verbazend groot. Naar de „Apotheker-Zeitung” bericht, werden er in 1910 niet minder dan 2366 kwakzalvers aangetroffen, welk getal in 1911 volgens officieele berichten tot 2490 gestegen is.

Daar is ons landje heilig bij!

(Haagsche Crt.)

Een eigenaardige uitdaging. Een abbé te Rennes is op aanklacht van de Artsen- en Apothekersvereeniging aldaar vervolgd wegens kwakzalverij en veroordeeld tot 1000 frcs. boete en 1130 frcs. schadevergoeding aan de aanklagers. De boete wilde hij wel betalen, maar in plaats van de schadevergoeding zou hij liever worden gegijzeld. Hij stelt den artsen nu voor, een jaar lang met hem een wedstrijd te houden in de behandeling van zieken. Als hij dan niet tienmaal zoo veel zieken geneest als zij, is hij bereid, de kwakzalverij aan de wilgen te hangen. Maar slaagt hij daar wel in, dan moeten de artsen in zijn plaats vier maanden de doos in.

(Alg. Hbld.)

dezelve zoo erg dat ze schijnen van de Borst door het kind er afgezogen te zullen worden, geen gevaar voor de Moeders die van het onderstaand middel naar opgaaf gebruik maken, maar worden volkomen door hetzelfde genezen.

Men smeert met een der bijleggende veeren om het uur de Tepels, en legt er de Was-Kransen om, en als het kind aan de Borst te zogen gelegd wordt, moeten de Tepels niet afgewasschen worden; is voor zuivering zoo wel voor het kind in de mond, als voor de moeders aan hunne tepels, en als het kind gezogen heeft, moeten de tepels met een schoone veer dadelijk vet gesmeerd en de kransen of doppen er weder omgelegd worden; en zoo het kind Spru in de mond heeft, tusschen beide er in de mond mee gesmeerd, zal het heel spoedig verzuiveren, het heeft niets schadelijks in zich, voor uit- of inwendig, maar maakt gezond vleesch waar het voor bestemd is; met de volste overtuiging en heeft meer in zich door onderzoek. Alle Zwangere Vrouwen kunnen van het kwellend ongemak bevrijd blijven, (waar veelal het gevolg van zweerende Borsten uit ontstaat) zoo ze vooral van het genoemd middel zich voorzien, en in de laatste maand harer zwangere staat tweemaal daags hare Tepels smeren, en er de Wasdoppen omleggen; en als het Kind geboren is, moet het meerder, en het Kind tusschen beide in de mond gesmeerd worden, zoo krijgen beide er geen ongemak door, onderzoek ten mijne kosten bij vrouwen, die voorheen zooveel smert er door geleden hebben, en alzoo bevrijd bleven volgens opgaaf met overtuigende Bewijzen.

Let Wel.

Op de buitenzijde zoowel als aan het hoofd van dit bericht moet zich de handtekening van JOH. H. RANG, ERVE J. VAN DEN BERG, bevinden.

Deze is bij notarieel contract sedert het overliden van Mej. J. C. KEIJSER, de eenige die dit medicament bereidt.

Bij de erve J. VAN DEN BERG, St. Jansstraat 44, huis, Amsterdam, en bij Mej. KUIJT, Bloedstraat 14 b/d. Nieuwmarkt, Amsterdam, en bij Mej. DAAMS, O.Z. Voorburgwal Nr. 328 bovenhuis, Amsterdam, deze belasten zich echter niet met de verzending naar buiten, is dit heilzaam middel te verkrijgen.

Hetzelve wordt verder niet in depot gegeven of in couranten geannonceerd. Het is steeds aanbevolen door H.H. Doctoren en Dames Verloskundigen. Het recept is van een bekend Professor afkomstig.

Het Fleschje met de Was-kransen of Doppen is 1 gulden twintig cents; het enkele Fleschje, 80 centen alleen voor Nederland, voor buitenland komen kosten van verzending, enz.

N.B. Hetzelve kan zonder de Kransen of Dop-

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn togetreden:

De Heer W. HERTEN Jz. te *Roermond*.

De Gezondheids Commissie „ *Appingedam*.

„ .. „ .. „ *Borger*.

BERICHTEN.

Lezing over Kwakzalverij. De vorige maand hield het „Groene Kruis” te Ruinerwold de jaarlijksche algemeene vergadering, welke goed bezocht was.

Na afdoening van de huishoudelijke werkzaamheden trad als spreker op de heer S. SMEDING SZN. van Groningen, die een lezing hield over „Kwakzalverij”. Op onderhoudende wijze maakte de gachte spreker duidelijk, hoe kwakzalverij niets anders is dan zwendel, een beroep op de beurs van het domme publiek, dat maar niet begrijpen kan of wil, dat er niet één middel bestaat, t welk voor tal van kwalen genezing kan brengen, zooals de blufferige advertenties met en zonder portretten het publiek willen doen gelooven. Kwakzalverij is alleen goed voor den kwakzalver, althans voor diens beurs, maar meer ook niet.

Na de lezing, die met alle aandacht door de aanwezigen gevolgd werd, gaf de heer S. nog een paar humoristische bijdragen ten beste, die de vergadering meermalen eens hartelijk deden lachen.

De voorzitter was dan ook zeker aller tolk, toen hij bij de sluiting den heer S. hartelijk bedankte en voor zijn onderhoudende rede en voor zijn luimige voordrachten.

(Prov. Drentsche en Asser Ct.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Een oude tepelzalf nog steeds in gebruik.

Onlangs ontvingen wij van een geneesheer een vraag om inlichtingen naar een oud middel, „alleen geschikt voor zogende vrouwen, die kloven in de Tepels hunner Borsten hebben”, dat hij bij een zijner *beschaafdevrouwelijke* patiënten tegenkwam. Ofschoon wij ons flauw herinnerden vóór jaren reeds met een dergelijk middel bezig te zijn geweest, vonden wij in het Maandblad geen gegevens genoeg en besloten daarom het middel aan te schaffen. Voor f 1.20 kregen wij een fleschje smeersel, drie veertjes, twee ringen van was en — wat het mooiste is — het volgend biljet, dat wij voor de curiositeit hier in zijn geheel laten volgen, ook om te doen zien de groote overeenkomst die er bestaat in de wijze van aanbeveling van kwakzalversmiddelen voorheen en thans.

„Dit alom bekend heilzaam middel, is alleen geschikt voor zogende vrouwen, die kloven in de Tepels hunner Borsten hebben, al waren

pen niet gebruikt worden. De Doppen zijn nuttig voor Zwangere Vrouwen om de Tepels meer op te halen."

Bij de lezing van dit fraai biljet krijgt men lust tot lachen, maar bij eenig nadenken maakt de lach plaats voor een gevoel van verontwaardiging, dat er zóó met de gezondheid van moeder en kind wordt gespot. Het „alom bekend heilzaam middel" waarvan „het recept van een Professor afkomstig" is, is, volgens ons onderzoek, *gomsljm*, vermengd met een beetje *benzoë-tinctuur*. Vrij onschadelijk, zal men zeggen en wij geven dit toe, maar het *schadelijke* komt eerst, wanneer men, vertrouwend op de verklaringen in het biljet, het middel aanwendt en daardoor de hulp van een bevoegd deskundige niet inroept waar dit bepaald noodig is.

Wie weet hoeveel ongeluk, dit niets beteekend smeerseltje al veroorzaakt heeft!

LIVOLA DE COMPOSEE.

In het Maandblad van November j.l. hebben wij dit middel, en de wijze waarop het aan den man wordt gebracht, besproken. Wij hadden gehoopt het bij die waarschuwing te kunnen laten, maar wij hebben ons daarin bedrogen gezien. Nog steeds wordt het middel tegen roos — z.g. afkomstig van een specialiteit — in de couranten geadverteerd en nog steeds komen de menschen, met de uitgeknipte advertentie in de hand bij de apothekers naar het middel vragen.

Wij zien ons dan oek genoodzaakt — gelukkig laat onze plaatsruimte het ditmaal toe — onze waarschuwing van eenige maanden geleden hier nogmaals te laten volgen. Zij luidt :

„Om koopers te lokken.

Eenige weken geleden kon men, meestal onder de dure „Mededeelingen en aanbevelingen", in verschillende bladen de volgende reclame lezen :

„Hoe men de vorming van Roos tegen gaat.

Van een Specialiteit.

Het is van ouds bekend, dat de vorming van roos voor bijna alle ziekten van den haarbodem verantwoordelijk te stellen is, in het bijzonder ook voor het kaal worden en het vroegtijdig grijs worden der haren. Menigeen zal derhalve het onderstaande recept voor de bereiding van een beproefd huismiddel welkom zijn, waarvan een uitstekende specialiteit na nauwkeurig onderzoek en veelvuldige proeven heeft verklaard, dat het de vorming van roos volkomen tegen gaat, reeds bij een één- tot driemaalig gebruik.

FEUILLETON.

Kwakzalverij in dienst der drankzucht.

Op zekeren dag kwam mijn koster tot mij met de vraag, of ik ook iets gehoord had van een ongeluk, dat aan een vrouw in mijn buurt was overkomen. „Nee, antwoordde ik, daarvan heb ik niets vernomen; niemand heeft er mij iets van verteld. Wat is er dan gebeurd?" „Vrouw S., die hier niet ver van daan woont zeide hij, heeft een pot met kokend water over haar heen gekregen en zich heel ernstig gebrand. Men heeft toen mij er bij geroepen, om er iets aan te doen, daar de menschen weten, dat ik vroeger nog al aan homoeopathie gedaan heb. Ik ben er naar toegegaan en heb het been gezien, dat er erg genoeg uitzag, doch gewoerd om er iets aan te doen. Ik houd me met de geneeskunde niet meer op dan ten behoeve van mij zelf en van mijn gezin. Dat heb ik aan de menschen daar in huis gezegd en den raad gegeven, om de vrouw onmiddellijk naar het Peter Ludwig Friedrich Hospitaal te laten brengen." „Wat ze natuurlijk niet gewild heeft, vulde ik den zin aan, want de menschen ten platten lande zijn al te maal voor 't hospitaal zoo bang als voor den dood; ze willen 't liefst in huis blijven, om hun bedrijf te kunnen nagaan." Ja, ging mijn koster voort, „dat is zoo, doch hier steekt er nog wat anders achter. U weet, zij en haar man drinken allebei en zij nog wel het allerergst. In 't hospitaal echter is alle gebruik van Schnaps natuurlijk streng ver-

Men kan zich het recept door onverschillig welken apotheker of drogist gemakkelijk doen klaarmaken: 85 Gr. Bay-Rum, 30 Gr. Livola de Composée, 1 Gr. gekrist. Menthol. Dit wordt flink geschud, en is dan, na een half uur gestaan te hebben, voor het gebruik gereed. Met de bereide vloeistof, welke men overigens ook door toevoeging van $\frac{1}{2}$ theelepel goede odeur kan parfumeeren, wrijfje men 's morgens en 's avonds met de vinger-toppen dun de hoofdhuid in."

Waarom wij de aandacht op die annonce vestigen? Niet om het daarin aanbevolen middel. Wel is waar zien wij er niet hoog tegen op, maar — wij hebben het al dikwijls gezegd — wij wenschen, bij het vele dat er telkens voor ons te doen valt met de aanbevolen z.g. *geneesmiddelen*, de haarmiddelen niet in onze beschouwing op te nemen, altijd in zóóverre deze geen voor de gezondheid schadelijke bestanddeelen bevatten.

Wat wij in de advertentie hebben op te merken, ligt in de *advertentie* zelf. Daar schuilt een adder onder het gras, daarin zien wij een *truc*, die in de laatste jaren al meermalen is aangewend.

Wie onzer lezers herinnert zich nog den korten bloeitijd van *Karox Compound* en van *Samen-gestelde Barkola-tinctuur*? Beide werden aanbevolen als *eenvoudige huismiddeltjes*; men moest zich eenige bekende middelen aanschaffen en die te zamenvoegen met . . . ja, één stof, waarvan de naam, een zeer vreemde, werd opgegeven, maar waarvan de samenstelling geheim bleef. Die stof kon men hier en daar koopen . . . en duur betalen.

Ditzelfde kunstje wordt nu met het *middel tegen roos* geprobeerd, dat ook een *beproefd huismiddel* wordt genoemd. Men neemt *Bay-rum*, *Menthol* en . . . *Livola de Composée*. Om dit laatste, een mooie naam, maar die niets zegt, is het te doen.

Tevens zijn de verkoopers bewerkt door de volgende circulaire, die aan apothekers en vermoedelijk ook aan z.g. drogisten is verzonden :

„TO-KALON MANUFACTURING Co., LTD.

Generaal-Vertegenwoordiging :

FASSETT & JOHNSON,

LONDON.

Augustus 1911.

WelEd. Heer,

Met groote voldoening kunnen wij constateeren, dat de vraag van de zijde van het publiek naar het uitmuntend haarmiddel

Livola de Composée

voorheen bekend als *Lavana de Composé*

reeds van het begin onzer propaganda af in geheel Holland belangrijk is geweest. In Groot-Brittannie, de Vereenigde Staten en, in den laatsten tijd, ook in Duitschland en Oostenrijk heeft het praeparat veel succes gehad.

Wij veroorloven ons daarom Uwe opmerksaamheid te vestigen op dit praeparat, hetwelk tegenwoordig in de dagbladers als ingrediënt, van onderstaand recept wordt vermeld. Dit recept is het volgende :

Bay-Rum	85 gr.
Livola de Composée	30 „
Menthol crystall	1 „

De prijs van

Livola de Composée hetwelk in origineele flacons van 30 gr. à f 1.25 p. st. wordt gedetailleerd, is voor H.H. detailisten f 11.25 per dozijn.

De verkoop van het praeparat zelf laat dus niet alleen eene winst van ca. 50 %, doch geeft meestal eene totaal winst van ca. 75—100 %, aangezien het met de andere bestanddeelen waarmede het wordt opgelost — alzoo in zijnen voor het gebruik gereeden vorm — gewoonlijk aan het publiek tot den prijs van f 1.75 à f 2 p. flesch wordt afgegeven.

Om aan de aanvragen zonder verwijl te kunnen voldoen, verzoeken wij U zich bij Uwen grossier van eenen voorraad van

Livola de Composée te willen voorzien, waarbij wij nog opmerken, dat wij, wanneer U eene hoeveelheid niet mocht kunnen plaatsn, gaarne bereid zijn daarvoor bij retourneering aan Uwen grossier, de volle waarde te vergoeden.

Hoogachtend

FASSETT & JOHNSON."

En zóó konden de reclames de wereld ingaan en het publiek tot koopen worden gelokt.

Of de *truc* resultaat heeft opgeleverd? In de eerste dagen zeker. In tal van apotheken zag men personen verschijnen met de boven aangehaalde advertentie, uitgeknipt, in de hand, die zich haastten om van het wonderaanbod gebruik te maken.

Of het resultaat zoo zal blijven? Wij betwijfelen het en koesteren de hoop, dat na deze onze inlichtingen, de oogen van het publiek zullen opengaan. Wij kunnen niet nalaten om, bij uitzondering, ook iets over het middel „*Livola de Composée*" te zeggen en dit wel om nader te doen inzien, dat die dingen, met die mooie namen, niet altijd wat nieuws en wat bijzonders zijn. Wie heeft niet gehoord dat een aftreksel

stooft gedaan; daarna hare klompen uitgetrokken, om vervolgens te gaan zitten. In plaats van haar voet boven op de stoof te zetten, stak zij dien tusschen het bovenblad en de test met vuur; want ze was echt dronken.

Zoo was ze ingesukkeld en blijven liggen tot den morgen, toen ze wakker werd. Ze had er niets van gemerkt, dat een paar teenen letterlijk verkoold waren. Dit kwam uit, toen de geneesmeesteresse kwam en de wond onderzocht en maar dadelijk de paar verkoolden teenen met een schaar afknipte. Verder werd het kwade vleesch met helschen steen bewerkt. Wat ze er nog meer aan gedaan heeft weet ik niet. De eerlijkheid gebiedt om te erkennen, dat zij haar werk er goed afbracht. Na ettelijke weken was de patiënte weer zoo ver, dat ze met haar wel is waar verminkten voet tamelijk goed kon voortstropelen en haar werk in huis hervatten. Thans echter kwamen de geldelijke naweeën. De koe had moeten verkocht worden en zonder zoo'n beest konden ze 't niet stellen. Nu wist de man me wel te vinden. Hij verzocht me om een request voor hem op te stellen, ten einde eenig geld uit een of ander weldadigheidsfonds te bekomen, om zich weer een nieuwe koe aan te schaffen. Eerst wilde ik mij daarop in 't geheel niet inlaten. Maar ten leste voldeed ik uit medelijden aan 's mans verzoek. Na een dag of veertien ontving hij bericht, dat er gunstig op was beschikt. Hiermede is het eerste bedrijf in dit drama vit, dat nog door twee andere zou worden gevolgd.

De vrouw was door het haar overkomen on-

van *kliswortel* of een oplossing van *salicylzuur* (vooral dit laatste), somwijlen goede diensten bewijst bij z.g. roos op het hoofd?

Wij herinneren slechts aan het voorschrift van PEKELHARING.

Welnu, in de Nederl. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie bestaat een *Commissie voor het onderzoek van Specialité's*. Twee leden dier commissie, de heeren A. HUENDER en Dr. J. F. SUYVER, hebben met bewonderenswaardigen ijver terstond het onderzoek van *Livola de Composée* ter hand genomen, en in het *Pharmaceutisch Weekblad* meegedeeld, dat het middel bleek te zijn, een oplossing van *salicylzuur* in een, met verdunden spiritus bereid, aftreksel van *kliswortel*, met een weinig *glycerine* vermengd en geparfumeerd."

Waar blijven nu het „nauwkeurig onderzoek” en de „veelvuldige proeven” van den specialiteit?

Het systeem Elmer Shirley.

In ons No. van Januari j.l. schreven wij, naar aanleiding van den eersten brief van dezen wonderdokter: „Op den brief is door ons niet geantwoord en wij hebben nog niets naders gehoord, maar de man zou zijn ambacht al zeer slecht verstaan, wanneer hij ons nu los liet. Dat is niet de gewoonte van die heeren en wij rekenen er dus op in een volgend nummer nog iets van het systeem zelf te kunnen mededeelen.”

Inderdaad is in Februari een tweede brief gekomen, die ons weliswaar omtrent het „systeem” nog in het onzekere laat, maar waarvan wij de kennismaking toch niet aan onze lezers willen onthouden.

Die brief luidt:

„L. S.

Aangenaam zou het mij zijn van u per ingesloten enveloppe te mogen vernemen of u mijn brief en brochure met bijgaande bijzonderheden ontvangen heeft. Mijn bediende verzekert mij alles behoorlijk verpakt en persoonlijk gepost te hebben, doch in de afwezigheid van uw antwoord vrees ik dat mijn brief in de post is verloren geraakt.

Mocht mijn vermoeden gegrond zijn, wees dan zoo goed bijgaand Symptomenformulier in te vullen en aan mij terug te zenden. Ik zal dan uw geval zorgvuldig onderzoeken en u eerlijk zeggen of ik der meening ben toegedaan u te kunnen genezen of niet. Mijn behandeling geneest volkomen in 95 % aller gevallen, doch ik zal u niet eens vragen mijn behandeling te volgen,

geluk niet wijzer geworden. Trouwens, dit is mijne ervaring: eene vrouw, die aan den drank verslaafd is, komt er niet af. Er verlieden een kleine twee jaar. Toen kwam, maar thans langs anderen kant het gerucht tot mij, dat de vrouw weer stomdronken was geweest en met haar rechterarm in den pot met kokend water was gevallen. De koster werd nu niet geroepen. Hij noch ik wilden ons verder met dit onverbeterlijk mensch bemoeien. De geneesmeesteres, die den eersten keer zoo goed had geholpen, werd wederom ontboden. Thans echter schoot hare kunst tekort. De hand genas wel, maar van de twee middenvingers waren de spieren samengetrokken en stonden naar binnen gebogen, onbeweeglijk stijf. Een groot ongemak. Ze kon nu niet meer hare koe melken. Deze uitkomst werd ik gewaar door een kanaal, waarvan ik dit het minst had verwacht: n.l. van den directeur-kapelaan van het Piusgesticht in Oldenburg. Hij zond me met een heel beleefden brief een rekening voor de verplegingskosten dezer patiënte. Dewijl hare doctores haar niet had kunnen helpen, had zij nu hooger op hulp gezocht bij den beroemdsten Chirurg in de stad; die haar echter niet anders dan in 't genoemde, ook voor niet-Katholieken toegankelijke gesticht kon behandelen, waar de keuze van den arts aan de patiënten was overgelaten. Doch ook hij had haar thans niet kunnen helpen; misschien wel, als ze dadelijk tot hem was gegaan. Aan den zeereerwaarden heer Kapelaan schreef ik in even beleefde termen terug, dat het niet aanging, om de schulden van iemand te verhalen op een ander die

tenzij ik uit de bijzonderheden in uw Symptomenformulier gegeven, gezien heb of ik u al dan niet kan genezen.

Laat mij u van de ernstige natuur van alle catarrhale ziekten doordringen. *) U moge hen nu onbeduidend achten, doch het lijdt geen twijfel dat zij uw lichaam vroeg of laat verwoesten en uw leven ondraaglijk maken. Niemand kan meer geleden hebben dan ik zeven jaar lang, doch mijn wonderbare nieuwe behandeling genas mij in weinige weken, nadat verscheidene welbekende doktoren mijn toestand hopeloos hadden verklaard. Het is deze zelfde behandeling die ik u zal zenden. Gedurende deze zeven jaren lijdens, wist ik nauwelijks wat vrije neusademhaling was, mijn reukzin was geheel verdwenen, en doofheid gepaard met aanhoudende oorsuizingen dreven mij schier waanzinnig. En desniettegenstaande ben ik nu een toonbeeld van gezondheid.

In ieder geval, of u besluit mijn behandeling te beproeven of niet, mijn kosteloos advies aan u kan niet anders dan u baten. Aangenomen, bij voorbeeld, dat u niet zeker is of u werkelijk aan een der vele gevaarlijke vormen van Catarrh lijdt of niet. Mijn rapport, gegrond op uw Symptomenformulier, zal dit definitief voor u beslissen, en een eind maken aan eenige bezorgdheid die u aangaande uw toestand moge voelen. Daarom vraag ik u mij het ingesloten formulier zoo spoedig mogelijk terug te zenden.

Geheel de uwe,

E. SHIRLEY.

Ook deze brief blijft zonder antwoord; wij zullen afwachten wat er verder volgt.

Een wereldberoemde slaaps'er.

In de Maandbladen van April en November van het vorig jaar hebben wij onze lezers het een en ander medegedeeld over de *Slapende juffrouw* Wed. KIEL geb. VAN LEEUWEN, te Rotterdam, die in het Weekblad, gewijd aan de studie van het bovenzinnelijke, een „merkwaardige vrouw” wordt genoemd. Zelfs zonder studie van het bovenzinnelijke zou men er toe komen haar als „merkwaardig” te bestempelen; men leze slechts wat een der oudste leden onzer Vereeniging ons (ironisch) schrijft:

„Nu zult ge dan toch zeker eindelijk wel willen ophouden te strijden voor de belangen van de V. tegen de Kwakzalverij nu mevrouw VAN LEEUWEN, slaaps'er alhier, al jelui argumenten ten spijt, het volgende heeft weten te bereiken.

*) Daar komt de gewone bangmakerij.

Rid.

daarmede niets te maken had. Indien de vrouw vooraf aan burgerlijk of kerkelijk arbbestuur om ondersteuning had gevraagd en die haar toegestaan was, dan zou het wat anders geweest zijn. Hiermede was deze correspondentie afgesloten. Opnieuw kwam de man der drankzuchtige vrouw mij vragen om voor hem een request op te stellen. Thans weigerde ik beslist en voldeed niet aan zijn verlangen.

Hiermede was het tweede bedrijf uit, waarop nog een derde en laatste zou volgen. Ik had mijn toenmalige standplaats voor een ander verwisseld: maar de briefwisseling met mijn vriend den koster aangehouden. Twee jaar gingen voorbij. Toen ontving ik een schrijven van hem met het volgende slot: „Nu moet ik u, geachte heer Pastor nog iets mededeelen aangaande vrouw S.; die u zich nog wel zult herinneren. Na uw vertrek heeft ze ons dorp verlaten doch niet onze gemeente: ze is verhuisd naar het nabijgelegen gehucht N. en heeft haar drinken voortgezet. Den lesten keer was ze zoo smoor-dronken, dat ze op het open haardvuur neerviel en zich veel erger verbrandde dan de beide vorige keeren. Ze schijnt toen spoedig weer tot bezinning te zijn gekomen. Ze nam een kort besluit, ging naar den koestal, haalde een touw voor den dag en hing zich op aan een spijker. Zoo eindigde zij haar leven. Het derde bedrijf was afgespeeld.

Onwillekeurig komt de vraag bij ons op. Zou dit menschen, indien ze den eersten keer dadelijk in 't hospitaal was opgenomen en tot gedwongen onthouding was genoodzaakt, niet van haar

Een der drogisten die haar voorschriften aflevert, in 1910 pl.m. 2.000, deelde mij mede dat zij gisteren geconsulteerd is voor een zieke uit Rome. Er komt eenvoudig bij haar iemand — die raad vraagt voor een zieke die woont straat zoo en zoo, Nr. zooveel, te Rome.

Mevr. v. LEEUWEN verklaart de zieke gezien te hebben in haar magn. slaap en geeft op dat de zieke dat en dat moet gebruiken. Die kruiden zijn opgezonden naar Rome; noemt gij nu eens eene evolutie van eenig medisch Prof. uit Nederland die daar tegen op kan — mij dunkt na deze uiteenzetting moet van uwe lippen komen het peccavi.”

Mededeelingen van Gezondheidscommissies.

Door de Gez. Comm. te Ginneken enz. zijn in de afgelopen maand, toen in het dorp Ginneken tal van brochures over de *Foster Niermiddelen* per post werden gezonden, bij wijze van tegengift 1500 strooibiljetten verspreid, door de redactie van het Maandblad samengesteld en bevattende afdrukken van wat omtrent die middelen in het Mdbld. is medegedeeld.

— Wij ontvingen in dank het Verslag over 1911 van de Gezondheids-Commissie, zetelende te Boxmeer. Onderwerpen, met het doel onzer Vereeniging in verband staande, worden daarin niet behandeld.

— Gezondheids-Commissie gezeteld te Gulpen. De poeders zijn in onderzoek.

INGEZONDEN.

Sanatorium Hellendoorn, 6/3 '12.

Geachte Redactie.

Onder „Correspondentie” in Nr. 3 van het maandblad van dit jaar staat: „Het Serum van Dr. SZENDEFFY kennen wij niet”. — Mag ik U even inlichten:

Hetgeen hier bedoeld is, is het onder den naam van *dioradin* voor ongeveer een jaar in de wereld gezonden radioactief-methol-jodium, door een Dr. SZENDEFFY te Budapest uitgevonden, door Dr. BERNHEIM te Parijs aanbevolen tegen *tuberculose*. Hoewel het middel heel ernstig in de geneeskundige pers is geïntroduceerd, maakt het door de manier waarop het aan de medische wereld wordt gepresenteerd en door de uiterst onwetenschappelijke wijze waarop de ziektegeschiedenissen zijn gepubliceerd, den indruk van een echt

drankzucht zijn genezen? Het verblijf in 't Pius-hospitaal was misschien te kort geweest en bovendien was de kwade gewoonte toen reeds weer dieper ingeworteld. Ik waag het zulks te betwijfelen, op grond eener andere ervaring. Door mijn toedoen was een armlastig dronkaard wegens drankzucht en arbeidsschuweheid naar de strafwerk inrichting te Vechten gezonden. Na een tweejarig verblijf aldaar keerde hij terug en moest zich volgens de hem gegeven aanwijzing in persoon bij mij presentereen. Toen hij bij mij kwam was mijn eerste vraag: hoe het hem ginds had befallen. „Heel best!” luidde het antwoord. „Dat spijt me erg”, antwoordde ik. „In een strafinrichting moet het iemand niet befallen. Integendeel hij moet verlangen om er hoe eerder hoe liever weer uit te komen. Natuurlijk heb je nu in twee jaar geen drank meer gebruikt?” „Nee”, luidde zijn antwoord. „Je ziet dus, dat een mensch er best buiten kan. Zul je nu vooraan ook van het gebruik daarvan geheel onthouden?” „Dat weet ik nog niet”, gaf hij ten antwoord. Nu zei ik „bedenk je maar spoedig en neem een kloek besluit!” Toen ik dit gezegd had sprong hij op van den stoel, dien ik hem had gepresenteerd en riep hard op: „Mien slok mö ik (moet ik) hew' (hebben) en meteen vertrok hij. En hij heeft woord gehouden. In een jaar haalde hij zijn schade in. Toen stierf hij na een pijnlijke ziekte van een paar maanden. Voor zulke menschen zou dunkt me alleen levenslange opsluiting in een dronkaards-asyl kunnen helpen; kwakzalversmiddelen, en dan nog wel zonder voorkennis toegediend, zeker niet.

M.

BL.

kwakzalversmiddel. Althans — dien indruk maakte en maakt het nog op mij.

Hopende U hiermede naar wensch te hebben ingelicht,

Hoogachtend,
Uw dw. dr.
Dr. B. H. Vos,
Geneesheer-Directeur.

UIT DE PERS.

Een geval van vergiftiging met purgeen.

In den laatsten tijd is het aantal aanbevolen purgeermiddelen niet meer te tellen: purgeen, purgatine, purgatol, purganol, purgyl, purgapheen, rheopurgine, reguline, aperitol, cascarrine, cascara, fructose, frangol enz., enz.

De aarzeling van den arts om al deze nieuwe middelen voor te schrijven is zeer begrijpelijk en..... zeer gelukkig, want sommige dezer purgeermiddelen voeren niet af, maar veroorzaken soms hoogst onaangename bijverschijnselen.

Aan een man van 67 jaar, die sedert eenige dagen geconstipeerd was, schreef men een purgeentablet voor. Daar deze tablet geen resultaat gaf, nam hij er nog drie in, gevolgd door twee kleine tabletjes tegelijk. Ontlasting kwam niet, wel hevige buikpijn, braken, syncope, koude armen en beenen, kleine frequente pols.

Na een week keerde de werking der ingewanden terug en ontlaste de zieke een halven pot vol met eene quasi-bloederige massa, waarin zwart gekleurde faeces. De roode kleur bleek afkomstig van een ontledingsprodukt van de kleurstof van het purgeen, uit de groep der oxymethyl-anthrachinonen.

Men moet dus met de purgeermiddelen, waarin phenolphthaleïne aanwezig is, voorzichtig zijn; ook het geneeskundig jaarboekje wijst bij: purgatinum naar eene opgave in de literatuur, waar schadelijke bijwerkingen waargenomen zijn.

(Med. Weekblad).

Kwakzalvers-produkten, die *purgeen* bevatten, hebben wij al meermalen signaleerd. RED.

RECHTSZAKEN.

Ongeoorloofde uitoefening van de geneeskunst.

De kantonrechter te Schiedam veroordeelde bij vonnis van 17 Januari den 36-jarigen koopman J. P. B. te Vlaardingen, tot f 50 boete subs. 10 dagen hechtenis, ter zake dat hij, hoewel niet toegelaten tot de uitoefening van de geneeskunst, waartoe de wet een toelating verdert, in het jaar 1911 buiten noodzaak het beroep van genees- of heilkundige als bedrijf heeft uitgeoefend, zulks door in Maart of April, van genoemd jaar, althans in genoemd jaar in de uitoefening van dat beroep zonder noodzaak aan A. E. v. D. SJOEW, huisvrouw van G. M. PARRÉ, nadat hij van deze vrouw inlichtingen had gevraagd en gekregen betreffende den toestand van haar ongesteld dochtertje Helena P. en urine van dat meisje had bekeken of onderzocht, eenig bruin vocht in een fleschje ter hand te stellen, als geneesmiddel voor genoemd meisje bestemd, met aanwijzing op welke wijze die drank moest worden ingenomen of aangewend en vervolgens nog door in genoemd jaar aldaar eveneens in de uitoefening van dat beroep zonder noodzaak te aan P. MEYBOOM, huisvr. van H. BOENDER, etc. eenige pillen in een fleschje ter hand te stellen als geneesmiddel voor haar dochtertje Neeltje, etc., 2e. aan A. FAASSE, huisvr. v. C. LOOY, etc. eenig bruin vocht in een fleschje ter hand te stellen als geneesmiddel voor haar echtgenoot, en telkens naar aanleiding of voor de door hem verstrekte geneeskundige adviezen en geneesmiddelen van de hem geraadpleegd hebbende vrouwen geld te ontvangen; een en ander met recidive. Bekl. was van dit vonnis in hooger beroep gekomen.

Hij bekende voor de rechtbank de hem bij dagvaarding ten laste gelegde feiten; van de tweede juffrouw had hij echter niets ontvangen. De eerste bezoeker had 50 cts. op tafel gelegd, de derde 40 cts. Later had bekl. dit geld tot zich genomen.

Hij was in appel gekomen, daar hij met een veroordeelend vonnis niet tevreden was en overtuigd was, niet tegen de wet gehandeld te hebben.

Zijn beroep is koopman in parfumerieën, in welk bedrijf hij zijn bestaan vindt. De getuigen wisten alleen, dat dit bedrijf op een bord op bekl.'s deur vermeld staat en bevestigden overigens bekl.'s opgaven.

Het O. M. eischte vernietiging van het vonnis van den kantonrechter wegens vormgebrek, — onvoldoende motiveering — en bekl.'s veroordeeling tot dezelfde straf.

Mr. J. H. F. HELJMAN achtte de feiten vaststaande, maar tevens, dat hier van uitoefening van de geneeskunst geen sprake is; pleiter toetste deze meening aan de feiten en was van oordeel, dat hetgeen hier heeft plaats gehad, dagelijks honderde malen gebeurt bij apothekers, drogisten enz. Pleiter beriep zich ten deze op een vonnis van de rechtbank te Arnhem van 21 Junli 1898, weekblad 7167 en op een arrest van den Hoogen Raad van 23 Dec. 1901, weekblad 7750. Bekl. zelf wil allermint aangemerkt worden als een z.g. uroscopie en geeft volmondig toe, dat een enkel urine-onderzoek niet kan leiden tot een volledige diagnose. Bovendien zag hij de patiënten niet eens en de menschen brachten uit eigen beweging een fleschje urine mede, omdat zij dachten, dat dit noodig was.

Wat beklagde gedaan heeft, deed hij niet als bedrijf. Het aannemen van geld achtte pleiter niet het juiste criterium in deze. Wanneer b.v. een gefortuneerd geneesheer zoo nu en dan eens iemand behandelt omdat hij deze gevallen b.v. interessant vindt, dan kan men zeggen, dat hij de geneeskunst uitoefent, maar nooit dat hij dit doet als bedrijf. Daartoe zou het zijn dagelijksch werk moeten zijn. Beklaagde is koopman in parfumerieën; pleiter was in staat daarvan de bewijzen over te leggen.

In ieder geval mogen de beweegredenen, die bekl. hebben geleid tot zijn handelwijze, niet in twijfel getrokken worden. Pleiter legde een verklaring over van verscheidene notabelen te Vlaardingen, uit welke blijkt dat bekl. zeer gunstig bekend staat en zijn medemenschen steeds met raad en daad, ook financieel, bijstaat.

Mr. HELJMAN concludeerde tot vrijspraak, subs. ontslag van rechtsvervolgning.

(N. Rott. Ct.)

De politie te Gouda heeft proces-verbaal opgemaakt tegen JACOB DEN HOLLANDER, marktventer, van hier, wegens het op de markt aldaar onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Deze koopman in zelfjes en wat daar meer toebehoort, was bezig een boer, die een eeltknobbel op de hand had, daarvan te ontlasten, toen de politie hem juist bezig zag.

Waarschijnlijk heeft de pseudo-dokter daarbij gebruik gemaakt van een scherp voorwerp. Tenminste de boer-patient toonde op het politiebureau een handwond, waarvoor het noodzakelijk was zich onder geneeskundige behandeling te stellen.

(N. Rott. Ct.)

CORRESPONDENTIE.

J. L. B. te M. Wij danken u voor uwe opmerking; een verband tusschen de beide firma's konden wij echter niet vaststellen.

W. F. d. O. te R. Voor de gezonden *Zierikzeesche Ct.* betuigen wij onzen dank; naar die advertentie wordt onderzoek gedaan.

— Eveneens betuigen wij onzen dank voor het gezonden *Nieuws voor IJsselstein* enz.

Dr. A. E. t. O. te H. *Minjah tenekawang* is een zacht plantenvet uit Borneo, dat spoedig rans wordt. Het zal bij kinkhoest even veel of even weinig dienst doen als een beetje oude reuzel, hier te lande als huismiddel aangewend.

Toezenner van de *Prov. Groninger Ct.* Voor het middel *Kawasan* wordt tegenwoordig een kwakzalverachtige reclame gemaakt. Bij gebruik zonder voorkennis van een geneesheer, die zich op de hoogte van de kwaal heeft gesteld, kan men zich aan het grootste gevaar blootstellen.

G. v. O. te 's-G. Zijn de onderscheidene Maandbladen in uw bezit gekomen?

Dr. L. H. N. te R. Dank voor uw schrijven, dat te laat voor dit no. kwam. Voor de toezending van verdere stukken houden wij ons aanbevolen.

Dank voor de gezonden *Gazette de Liège*. Over dien Dr. MACAURA schreven wij in het Mbl. van Juni 1910; misschien komen wij er nog op terug.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Sloan's liniment. Die arme lijdens aan rheumathiek hebben wat te verduren. Niet alleen dat zij pijn lijden, die soms hevig en langdurig kan zijn, maar ook — dat zij het mikpunt zijn van allerlei gemeene kwakzalvers, die hun met hunne middeltjes paaien en plagen. Ontelbaar is het getal kwakzalversmiddelen, die werden en nog dagelijks als onfeilbaar worden aanbevolen tegen rheumathiek, zoodat het verwonderlijk schijnt, dat er nog menschen zijn, die aan deze ziekte lijden. Het feit echter dat wij nog zoo velen ontmoeten die door de kwaal zijn aangestast, bewijst alleen reeds voldoende, dat er aan die onfeilbaarheid nog al wat ontbreekt.

Tegenwoordig wordt in vele couranten weer reclame gemaakt voor Sloan's liniment, een Amerikaansch product.

Dit smeersel wordt aanbevolen als een „vertrouwbaar middel tegen Rhumatisme, Ruggepijn, Vliegende Jicht, Heupjicht, Stijve Gewrichten, Vlekkouheden op Borst of Longen, Keelpijn, Schorheid, Kneuzingen, Steken van insecten, Verstuikingen enz.”

Zóó staat er op de bijgevoegde gebruiksaanwijzing terwijl, volgens het opschrift op het fleschje, het ook nog goede diensten bewijst bij aamborstigheid, gezwellen, brandwonden en tandpijn.

De hoofdbestanddeelen van het wondermiddel zijn *cajuputiolie* en *terpentijnolie*, dus zeer bekende stoffen, die al sedert onheuglijke tijden als smeermiddel bij rheumathiek worden aangewend, die somwijlen verlichting geven, maar door niemand als een *afdoend* middel worden beschouwd.

Wij waarschuwen nog tegen het volgende: Op het doosje, waarin het monsterfleschje gepakt is, lezen wij:

„Eenige druppels op een beetje suiker gegoten zal een pijnlijke hoest stillen.” „Tegen kramp-pijnen of koliek, neem 6 of 10 druppels, met suiker vermengd, in.”

Deze raadgevingen zijn schandelijk. Gevaar voor den verbruiker is hier niet buitengesloten en, volgens een mededeeling in het Maandblad van December 1911, reeds voorgekomen.

De Roode pillen van Dupuis. Reuzenreclames vestigen opnieuw de aandacht op deze kwakzalverij. Reeds in het Maandblad van Juli 1902 hebben wij gewaarschuwd tegen deze pillen, die, als van bijzondere samenstelling, o. m. worden aanbevolen tegen:

„Verstoptheid, moeilijke spijsverteering, maagkwellingen, gallen, slijmen, maagzuren, mangel aan eetlust, verstrammings, bloedbederf, huidziekte, puisten, bloedzweren, kwade lichaamssappen, jeuksel, geelzucht, schele hoofdpijn, zenuwsmarten, zwijmelingen, bedwelmdheden, aamborstigheid, geraaktheid, rhumatismus, onzuiverheden van het bloed, hartziekten.”

Waaruit bestaan dan wel die wonderpillen? Vermoedelijk uit wat nieuws, want de gewone purgeermiddelen, die op de maag en darmen werken, worden afgekeurd. Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, heeft de heer A. J. WIJNNE, thans te Rotterdam, de pillen onderzocht en wel met het volgende resultaat: Elke pil woog ongeveer een halve gram; daarvan kon een licht rood, later wit omhulsel worden verwijderd, dat 300 mgr. woog en bestond uit *suiker, talk* en een roode aniline-kleurstof. Voor de eigenlijke pil bleef dus 200 mgr. over en daarin werd met zekerheid aangetoond kleine hoeveelheden *aloë* en *jalape-stengelhars*, terwijl de hoofdmassa een plantaardig extract was. 't Is waarlijk om te lachen als 't niet zoo treurig ware! Twee van de meest sterk-werkende, eeuwen lang bekende *purgeermiddelen*, die dikwijls door geneesheeren worden voorgeschreven, maar die, bij een langdurig en voortgezet gebruik, zeer noodlottige gevolgen na zich kunnen slepen, al zegt ook DUPUIS, dat zij „samengesteld uit uittreksels van kruiden, nooit kwaad doen.”

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Berichten: Een request in zake Eilers. — De brochure van Eilers. — Onbevoegde uitoefening der geneeskunde. — Idem tandheelkunde. — Een vervolging. — Een kwakzalver die dokter was. — Een nieuw tijdschrift. — Pastor Felke. — Bestrijding van geheimmiddelen-handel in Zürich.

Mededeelingen van verschillenden aard: De Sirène à voyelles. — Glycurine. — De kruiden van een somnambule. — Amol. — Een kwakzalversverbod in 1140 in Zuid-Italië.

Ingezonden: Christian Science.

Boekbeschuwing: Geneeskundige Encyclopaedie in het huisgezin.

Uit de Pers: Pinkpillen-Geneesmiddelen. — Granuline.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Sloan's liniment.

BERICHTEN.

In zake Eilers. Het navolgende request is dezer dagen ingekomen bij Zijne Ex. den Minister van Binnenlandsche Zaken:

Aan

Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Geven met verschuldigten eerbied te kennen de ondergeteekenden:

F. A. HAARHAUS, Hôtel-eigenaar te Cleve, L. F. KOP, Rijks-Ambtenaar te Amsterdam, G. BRUIJN, Gemeente-Ambtenaar te Amsterdam, Ds. P. E. v. SCHAIK, Predikant te Anna Jacoba Porder, K. LE COINTRE, Uitgever te Goes, A. J. W. v. SAMBEEK, Aannemer te Nijmegen, W. THUNISSEN, Aannemer te Nijmegen;

dat, de heer H. J. EILERS, directeur en eigenaar van het Int. Chem. Laboratorium te Oegstgeest bij Leiden, thans verblijf houdende te Cleve in Duitschland, het voornemen heeft onder de Gemeente Heumen bij Nijmegen een Sanatorium voor Tuberculoselijders te gaan stichten, genaamd: „Eben Haëzer”;

dat, de bedoeling van den genoemden heer H. J. EILERS daarmede is, om, terzijde gestaan door een bevoegd Medicus, het afdoende van de door hem uitgevonden middelen tegen de tuberculose, proef-ondervindelijk en openlijk te bewijzen;

dat, ondergeteekenden als leeken op medisch gebied, zich geheel onthouden van eene appreciatie van de door den heer EILERS uitgevonden geneesmiddelen, doch dat het hun billijk en rechtvaardig voorkomt, dat hem de gelegenheid worde geschonken de deugdelijkheid van zijne uitvinding, openlijk te bewijzen, en hij daarin worde gesteund;

dat, ondergeteekenden bovendien, den 26sten December 1911 in het Park-Hôtel Robbers te Cleve, in vergadering vereenigd, kennis en inzage hebben genomen van meer dan driehonderd dankbetuigingen en verklaringen van personen uit alle oorden des lands, welke door de toepassing van die middelen, geheel genezen waren;

dat, ondergeteekenden er daarom geen bezwaar in hebben gezien (doch integendeel meenen een goed werk te doen) zich te constitueren tot eene Com-

missie van beheer en contrôle over bedoeld Sanatorium;

dat, zij vertrouwen bij hunnen arbeid van de zijde van Hare Majesteits Regeering eerder medewerking dan tegenwerking te mogen ondervinden en hopen, dat het Uwe Excellentie mogelijk zal zijn, zoo noodig in overleg met Uwe ambtgenoot, Z. Ex. den Minister van Justitie, stappen in deze richting te doen.

Gedaan te Cleve Rhnl. (Duitschland) enz. enz. den 30sten Maart 1912 (volgen de onderteekeningen.)

De brochure van Eilers. *Amersfoortsch Dagblad* schrijft:

„Waarom zoo en niet anders?” door H. J. EILERS, president-generaal van de int. vereeniging tot bestrijding der tuberculose „Het gouden Kruis”, directeur van het internationaal Laboratorium te Oegstgeest.”

De schrijver wil bij Nijmegen een sanatorium oprichten en verklaart dat de opbrengst van zijn pennevrucht geheel ten bate daarvan zal komen. Hij hoopt dat zijn geschrift het bewijs zal leveren „van den moed, die hem bezielt”, en steekt dan aldus van wal: „Voor ik overga u eenige aangename uurtjes aan de praat te houden met een paar verhalen wil ik eerst een nuttig werk doen, en u iets vertellen over de verwoestingen der longen door tuberculose” enz. enz.”

Wij hebben het boekje eens doorgezien, maar het spijt ons (voor den heer EILERS) te moeten verklaren, dat we daarbij de gedachte aan humbug niet van ons af konden zetten. We kunnen het, met den besten wil, niet beschouwen als een „ernstig werk in het belang van de menschheid”. Veeleer achten we het geschikt voor Kokadorus, om er mee op de markt te gaan staan.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Door de politie te Alkmaar is tegen een gehuwde dame, mevrouw O. H., wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, proces-verbaal opgemaakt. (De Tijd.)

Onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde. Door de politie te Enkhuizen is proces-verbaal opgemaakt tegen den tandtechnicus H. W., wonende te Amsterdam, wegens het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde. (Telegraaf.)

Een vervolging. Naar men aan de Zw. Ct. mededeelt, zal de heer J. H. VAN GRAFHORST, arts te Apeldoorn, tegen den heer G. OOSTERBAAN, inspecteur van de volksgezondheid te Zwolle een actie instellen naar aanleiding van het artikel van den heer Oosterbaan in de Zw. Ct. getiteld: granuline, dat wij in een andere rubriek in dit no. hebben overgenomen.

Een kwakzalver, die dokter, of een dokter, die kwakzalver was. Een Haagsche medewerker van de N. R. Ct. schrijft: Dezer dagen vernam ik, en onder zulke omstandigheden, dat ik voor de waarheid kan instaan,

hoe een jaren lang bekend en veel geld verdienend kwakzalver, op wien de justitie al lang loerde zonder hem in het net te krijgen, eindelijk een onvoorzichtige beging: hij had een zeker geneesmiddel op een papiertje geschreven, dit papiertje had de magistraat te pakken, een recept dus, onbevoegde uitoefening van de geneeskunst, proces-verbaal. De kwakzalver verschrok hevig, stond besluiteloos, vroeg eindelijk den veldwachter geheimzinnig, op zijn studeerkamer te komen, smeekte hem niemand te zullen zeggen, wat hij zien zou en toonde hem.... zijn arts-diploma, volkomen echt en in orde. Que voulez vous? Als arts had hij drie jaar lang op den eersten patiënt gewacht, als kwakzalver ziet hij de menschen van heinde en ver tot zich komen, hoort hij zich bezingen in hoogdravende verzen en is hij — het is bijzaak natuurlijk — ook rijk in aardse goederen geworden.

Zóó moet men doen en hoewel deze doktersgeschiedenis niet in Den Haag speelt, zoo moest men vooral doen in Den Haag, waar een middelmatig kwakzalver driemaal meer toeloop heeft dan de beste dokter, die in plaats van naar de sterren, in boeken heeft gekeken.

Een nieuw tijdschrift. *Hygienisch Revy* is de titel van een Maandblad, dat sedert Januari j.l. in Zweden is verschenen. Het staat onder redactie van Prof. Med. Dr. TORSTEN THUNBERG te Lund, een der personen, die zich bij de oprichting van het Internationaal Comité zur Bekämpfung der Charlatanerie terstond daarbij aansloten. Het is dus te begrijpen dat de bestrijding der kwakzalverij een groote rubriek in het nieuwe tijdschrift inneemt. Wij heeten het welkom!

Pastor Felke. Omtrent dezen z.g. „Lehmpastor”, die o. m. de diagnose uit de oogen zijner patiënten vaststelde, berichten verschillende Duitse bladen, dat hij zijn ambt heeft neergelegd. Als reden tot dit besluit meldt o. a. het *Kölnner Tageblatt* (de bewonderaars van FELKE spreken het begrijpelijker wijze tegen) dat F. bij de behandeling van zijn vrouwelijke patiënten zich vrijheden veroorloofd heeft, die met het onderzoek niets te maken hadden. Volgens andere lezingen is de zaak nog veel erger. F. zou namelijk met een jonge vrouw van een officier echtbreuk hebben gepleegd. Toen de geruchten over dit voorval maar niet wilden verstommen trok zich ten slotte het Consistorie, waaraan F. onderworpen is, de zaak aan en begon een onderzoek in te stellen. Het resultaat van dit onderzoek heeft FELKE niet afgewacht; hij is vrijwillig uit het geestelijk ambt getreden.

Bestrijding van den verkoop van geheimmiddelen in Zürich. Wie geheimmiddelen of specialités zonder toestemming van de gezondheidsdirectie in den handel brengt of tracht te brengen is, volgens besluit van den kantonraad, strafbaar. Aankondigingen door middel van de pers zijn strafbaar wanneer de geheimmiddelen en specialités door de gezondheidsdirectie verboden zijn. (Apoth. Zeit.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

De Sirène à voyelles.

Naar aanleiding van de woorden, gesproken door dr. ABRAHAM KUIPER, dat de „Sirène à voyelles” hem zoo uitstekend tegen zijn doofheid had geholpen, is ons van verschillende zijden om inlichtingen gevraagd. Wij kunnen die geven aan de hand van het verslag eener bespreking in de Nederl. Keel- Neus- en Oorheelkundige Vereeniging, verschenen in het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde van 20 April 11.

Dr. DE ROCHEMONT deed daar mededeeling van de gevallen door hem behandeld met deze sirene (toestel van Marage). Hij had er 25 patiënten mee behandeld en allen waren verbeterd. Hij voorspelde aan de methode van stelselmatige prikkeling der gehoorszenuwen door geluiden een groote toekomst.

Prof. ZWAARDEMAKER schreef de medegedeelde verbeteringen daaraan toe, dat dooven zich veelal uit het gesprek, dat zij niet goed kunnen volgen, terugtrekken. Doordat zij geen aandacht meer aan geluidindrukken schenken, wordt dan hun gehoor, door niet-gebruik nog slechter. De gehooroefeningen nu zijn oefeningen van de aandacht, die zich meer op de geluidsindrukken richt. Hij heeft geen eigen ervaring en hij vreest dat de patiënten, wanneer zij niet meer onder deze suggestie staan, in den ouden toestand zullen terugzinken.

Dr. HARTOG en Dr. BINNERTS behandelen de dooven niet met de Sirene, maar met den zgn. electrofoon van Zünd-Burguet. Van 48 behandelde zieken was bij Dr. HARTOG het succes 18 maal nul; 9 maal matig; 21 maal belangrijk.

De meeste sprekers waren zeer sceptisch ten opzichte van de te verkrijgen resultaten, met name Dr. SIKKEL, Dr. POSTHUMUS MEYJES, Dr. QUIX en Prof. BURGER, die geen van allen de behandeling aan hun patiënten durven aanraden. De heeren POSTHUMUS MEYJES en VAN DER HOEVEN LEONHARD vermelden elk een geval, dat door de behandeling van Zünd-Burguet vergerd is. De heeren KAN en HENKES vermelden gevallen, waarin de behandeling geen nut heeft gesticht.

Alles saamgenomen, blijkt deze behandeling zich nog te bevinden in het stadium van het experiment.

De behandeling zelf kan zeker niet tot de kwakzalversmiddelen worden gerekend, al noemde een der sprekers ook de onrijpe mededeelingen in niet wetenschappelijke bladen kwakzalverachtig.

De zaak behoort dus niet in ons blad thuis en wij zullen er verder het zwijgen toe doen.

Glycurine. Antidiabetische thee.

Er bestaat een plantje — een z.g. onkruid — *Polygonum aviculare*, Duizendknoop of Varkensgras, waarvan vele kwakzalvers wonderen verteld hebben, die het in geen enkel opzicht toekomen. Als Russische borstthee of Homeriana-thee werd het als een uitstekend middel tegen tering met veel ophef aanbevolen en bij ons te lande is het een kwakzalverster te *Bladel*, die het gedurig als een bijzonder werkend middel tegen suikerziekte aanprijst.

Herhaalde malen — om ons tot deze laatste aanbeveling te bepalen — hebben wij erop gewezen dat varkensgras zonder eenige gunstige uitwerking bij suikerziekte is, al beweert de juffrouw, adres hulppostkantoor te *Bladel*, ook anders. Maar de arme suikerzieken kunnen getroost zijn. Er is een ander middel, *Glycurine*, hier te lande door een zekeren mijnheer G. COBBENHAGEN uit Brussel ingevoerd, dat redding zal brengen. Men leze slechts de volgende, door hem verstrekte mededeeling:

„Na met de *Glycurine* een groot aantal uitstekende genezingen van de suikerziekte verkregen te hebben en aangemoedigd door den steun van verschillende geneesheeren, heb ik aan het dringend verzoek van een groot aantal genezenen toegegeven, om het publiek de *Glycurine* bekend te maken. Ik heb ze aangeboden

onder twee verschillende vormen n.l. de eene in een doos, welke het mengsel der theeën bevat, waarvan het voldoende is een aftreksel te maken en de andere in een flesch met geconcentreerde elixir. Dit laatste is vooral geschikt voor de talrijke personen, wier bezigheden niet toelaten elken dag verse thee te zetten.

De *Glycurine* is samengesteld uit verschillende geneeskrachtige planten (*) en heeft een onbetwistbaar goede uitwerking op alle suikerziekten, het zij van jongen of ouden datum; zij geneest deze ziekte in zeer korten tijd, zelfs dan wanneer alle synthetische en minerale geneesmiddelen gefaald hebben. Van het begin der behandeling af voelt de zieke zich bster, de krachten keeren terug, de onstilbare dorst van vroeger, waaraan de suikerzieke meestal lijdt, wordt spoedig galescht en de hoeveelheid suiker, die de urine bevat, vermindert verbazend snel.

In al de gevallen, waarin *Glycurine* gebruikt werd, werden de hoogst gestelde verwachtingen overtroffen en talrijke zieken, die reeds alle geneesmiddelen zonder enig goed gevolg beproefden, hebben spoedig een volkomen genezing, waarop zij niet meer hoopten, verkregen.

Gebruiksaanwijzing. Van de thee neemt men een vingergreep (hoeveelheid van een eetlepel) voor een kop en laat ze op warm water in een gesloten pot gedurende een half uur trekken. Men drinkt hiervan dagelijks 3 of 4 koppen naar gelang van den ouderdom der ziekte.

Van het elixer neemt men een eetlepel in een glas water, hetzij warm of koud, 3 of 4 maal dagelijks.

Wanneer de hoeveelheid suiker groot is, of de analyse der urine de aanwezigheid van acetone of van eiwit aantoon, is het logisch en zelfs noodzakelijk dat de zieke zich onthoudt van het gebruik van suiker- en zetmeelhoudend voedsel, zooals erwten, bonen en alle meelachtige groenten, en in 't algemeen van alle peulvruchten, suikerhoudende dranken en bier. Het is den zieke voorloofd zuiver roggebrood te gebruiken, aardappelen, groene groenten, chicoreiachtige planten, kool, sla enz., zuiver water te drinken, lichte koffie, lichte thee, Bordeaux-wijn met water gemengd. Zoodra als de suiker verdwenen is, hetgeen na eenige weken, somtijds zelfs na eenige dagen, gebeurt, kan de zieke langzamerhand tot het gewone voedsel terugkeeren, doch steeds onder voortzetting van het gebruik der „*Glycurine*”, dat zal verminderd worden van 4 maal dagelijks op 3 maal, vervolgens twee maal; alsdan één keer per dag bij voorkeur des morgens, wanneer men nog nuchter is, om ten slotte er geheel mede op te houden.”

Wij hebben voor 75 cent een pakje kruiden gekocht en uit ons onderzoek — later bevestigd door Dr. J. DEKKER te Haarlem — is gebleken, dat de kruiden bestonden uit..... *Polygonum aviculare* of Varkensgras 't zelfde onnutte goedje, dat uit *Bladel* wordt verstrekt.

Moeten wij er meer van zeggen?

De kruiden van een Somnambule.

In den Haag, Hugo de Grootstraat 33, woont een zich noemde somnambule. Mevrouw LINA—TER DAM. Gevraagd hoe ze haar somnambulisme verkreeg, verklaarde ze „in betrekking met God te staan”. Tegen f 5,— per visite geeft ze haar „patiënten” behalve crocu martis (vermoedelijk crocus martis, staalpoeder) een pakje kruiden, waarvan het aftreksel gebruikt moet worden. Deze, dus min of meer goddelijke kruiden zijn voor ons onderzocht door Dr. J. DEKKER te Haarlem, die daarin de volgende bestanddeelen vond:

Zeethoutwortel, klaprozen, lijnzaad, venkel, steranijs, oranjeschillen, kruisemunt, gewone kamillen, salieblad, gemberwortel, rhamnusbast, een stukje glas, een menschenhaar en dan nog een schubachtige massa, die nog nader wordt onderzocht. Veel wonderbaarlijks is er aan dit zeer gewone kruidenmengsel niet te zien en bijzondere genezing niet van te verwachten.

(*) Wij cursiveeren. RED.

Amol.

„Wat is Amol, dat tegenwoordig veel wordt geadverteerd en dat zelfs een apotheker te Amsterdam voor zijn winkelraam heeft uitgesteld?”

Aldus wordt ons gevraagd en — op gezag van de „Gesundheitslehrer” kunnen wij medeelen dat het bestaat uit een vloeistof, die ongeveer overeenkomt met *Eau des Carmes* en zeker niet de werking heeft, die haar in de reclames wordt toegeschreven.

In verband tot dat Amol staat een geschiedenis, die in de *Gesundheitslehrer* wordt verteld en waarvan het wel nuttig is een en ander mede te deelen:

In de dagbladen worden tegenwoordig vrouwen gezocht, die op eenvoudige wijze geld willen verdienen. Wie daarop schrijft ontvangt van de firma VOLRATH WASMUTH te Hamburg, (die zich hofleverancier van Z. H. den Paus en van de heilige apostolische paleizen noemt) reclame materiaal over *Rad-jo* en *Amol*. Dit materiaal bestaat uit verschillende brochures, die vooreerst moeten aantoonen dat *Lactor* en *Rad-jo* van DR. MED. HEY zoo uitstekend helpen bij zwangere en zoogende vrouwen.

De brochures dragen als naam van den schrijver dien van DR. MED. F. HEY, iemand die in Duitschland niet als arts is toegelaten. Zooals bekend is, is hij het, die den naam onzer Koningin en van PROF. KOUWER misbruikt heeft om reclame voor zijn niets-beteekenend praeparaat *Rad-jo* te maken.

Het middel wordt door de firma WASMUTH te Hamburg in den handel gebracht, welke firma voor dit doel de firma naam „Dr. med. Heys Rad-Jo Versand” heeft aangenomen, om de menschen te doen gelooven dat een geneeskundige aan het hoofd staat.

Door de vele aanvallen die HEY te verduren had schijnt die naam voor de firma WASMUTH minder gewenscht te zijn geworden, zoodat deze in het publiek de verklaring aflegde, dat de firma W. en DR. H. nooit indentisch geweest zijn. Toch wordt, zooals boven gezegd, door eerstgenoemde firma voor het *Rad-jo* reclame gemaakt, tegelijk met *Amol*, een middel tegen alles en nog wat, waarvan de verdiensten worden opgehield in een aankondiging, geschreven door DR. MED. HEY Hamburg. 't Is om duizelig te worden met al die naamsveranderingen maar bevreemdend is het niet voor hen, die eenigzins op de hoogte zijn van de handelingen van de moderne kwakzalvers. Gaat 't eene middel niet, dan wat anders onder een anderen naam bedacht; 't komt er niet op aan, als het publiek maar koopt. Een leerzaam voorbeeld van een dergelijke handelwijze, betreffende de kwakzalversmiddelen *Renascine*, *Antipositine* en *Vitaline* zullen wij in een volgend no. brengen.

Een kwakzalversverbod in 1140 in Zuid-Italië.

Dr. HENRY GRAACK, een bekend schrijver over gezondheidswetten, verhaalt in de *Gesundheitslehrer* het volgende:

In het jaar 1140 vaardigde Koning ROGER VAN APULIE EN SICILIE het volgende besluit uit.

Ieder die zich op de genezing van zieken wil toelaggen moet zich bij onze ambtenaren en rechters aanmelden om hunne toestemming te verkrijgen. Wie tegen dit verbod handelt zal voor zijn lichtzinnige handeling, na verbeurdverklaring van al zijn goederen in den kerker geworpen worden; want dit besluit is ontstaan om onze onderdanen te beschermen voor de reeds vooraf te verwachten gevaren, waarin zij door onwetende medicasters zullen worden gestort.

Het bedoelde besluit had dus een goeden grond. In de 13e eeuw werd het door een kleinzoon van ROGER, Keizer FRIEDRICH II, vernieuwd en op enkele punten verscherpt. De wetten van Keizer FRIEDRICH werden in 1231 uitgevaardigd; het besluit van ROGER werd opnieuw opgenomen en in een ander hoofdstuk het volgende bepaald:

Daar de onbekwaamheid van de midicasters de volksgezondheid zonder twijfel groote, ja ongeneeslijke wonden kan toebrengen, zoo bevelen wij, dat niemand in de toekomst zich de titel van Arts mag aanmatigen of de geneeskunde

mag uitoefenen, die niet vooraf te Salerno, op grond van een openbaar examen voor een collegie van leeraren van de faculteit der medicijnen als geschikt is bevonden, vervolgens in onze tegenwoordigheid of in die van onzen plaatsvervanger een getuigschrift ontvangen heeft van de examinatoren of onze ambtenaren over zijn voldoende medische kennis en ten slotte van ons de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunde heeft verkregen. Diegene die in de toekomst den moed zou hebben, niettegenstaande dit verbod de practijk uit te oefenen zal gestraft worden met een jaar kerkerstraf en verbeurdverklaring van zijne goederen.

Naar dit Zuid-Italiaansche voorbeeld, schrijft de *Gesundheitslehrer* verder, zijn in de middeleeuwen en ook daarna in bijna alle Europeesche staten bepalingen vastgesteld die de toelating tot de geneeskundige practijk aan verhillende voorwaarden verbonden en de onbevoegde uitoefening strafbaar stelden, en ook nog heden zijn bijna in alle beschaafde staten strafbepalingen tegen de onbevoegde uitoefening van kracht. Alleen in Duitschland zijn zij in de laatste tientallen jaren opgeheven en het gevolg is dat daar tegenwoordig ieder kleermaker en schoenmaker zieken mag behandelen ook als hij van geneeskunde even weinig begrip heeft als de medicasters uit den tijd van koning ROGER, die vóór 8 eeuwen leefde.

INGEZONDEN.

Hooggeachte Heer,

Mag ik U beleefd een plaatsje verzoeken in Uw blad voor het volgende?

Zooeven las ik in het Maandblad tegen de kwakzalverij van Maart 1912 twee berichten over Christian Science, waarop ik gaarne even wil terug komen.

Christian Science leert in de eerste plaats gehoorzaamheid aan God, doch ook gehoorzaamheid aan de wetten van het land, waarin we wonen, en gehoorzaamheid aan den gulden leefregel: „Gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks.”

Mrs. EDDY heeft daarom steeds geleerd, dat, in gevallen van besmettelijke ziekte, daarvan aan de betrokken autoriteiten kennis gegeven en aan alle wettelijke voorschriften voldaan moet worden. Daar deze kennisgeving immers van een medicus moet uitgaan, is een geval, als in Uw blad gemeld wordt, zeer onwaarschijnlijk. Ik ben overtuigd dat ieder trouw Scientist zich aan deze voorschriften houdt. Werkelijk, C. S. legt zóó den nadruk op naastenliefde, dat Scientisten niet licht anderen door verzuim of roekeloosheid in gevaar zullen brengen. In het vermelde geval is m. i. veel waarschijnlijker, dat het tweede patientje de besmetting ergens anders opgedaan heeft; zou het eerste kind slechts één medeleerling uit eene geheele klasse besmet hebben?

Van geen enkel der gevallen, door den schrijver genoemd, heb ik ooit gehoord; mogelijk zal hij zelf, bij nader onderzoek, kunnen inzien, dat C. S. er weinig of geen schuld aan heeft. C. S. leert, niet glimlachend goochelen met woorden, maar Jezus' uitspraak verstaan: „Voorwaar, voorwaar zeg ik ulieden: die in mij gelooft, de werken die ik doe, zal hij ook doen, en zal meer doen dan deze” (Joh. 14: 12a) en God kennen: „Die al uwe ongerechtigheid vergeeft, Die al uwe krankheden geneest, Die uw leven verlost van het verderf” (Ps. 103: 3, 4a).

Wat betreft de oprichting in Engeland van een „Christan Science opposition League”, zal het zeker aan velen verwondering baren, dat de tegenstanders van Christian Science tot zoo iets hun toevlucht nemen en meenen daarmee de menschheid den zegen van C. S. te kunnen onthouden. De groote groei en bloei van de C. S.-beweging is het duidelijkste bewijs van de groote hulp die deze leer brengt. Niemand is gedwongen C. S. behandeling te vragen en niemand worat gedwongen er mee voort te gaan, indien hij of degenen, die voor hem te beslissen hebben, eene andere geneeswijze wenschen. Maar de gevallen waarin C. S. een lijder genas, die eerst vergeefs

hulp bij de geneeskunde zocht, ja misschien door deze was opgegeven, of waarin C. S. hielp om verlossing te brengen van verkeerde of zondige gewoonten en neigingen, die het levensgeluk in gevaar brengen, zijn zoo talrijk, dat men ze niet meer ontkennen kan.

Zou een geneesheer, die, naar zijn beste weten en met volle toewijding handelend, een patient verliest, minder strafbaar zijn dan een Scientist, die hoewel eveneens naar zijn beste weten en met volle toewijding handelend, voor hetzelfde feit komt te staan? Christian Scientisten hebben het volste recht voor zich zelf die geneeswijze toe te passen, waarbij zij het meeste baat vinden, en zij zouden al zeer onchristelijk zijn, indien zij niet anderen, die hen om hulp vragen, geven wat hen maar mogelijk is. In een vrij land kan men de menschen moeilijk verbieden, God zóó goed te kennen en te dienen, dat ze daardoor verlossing van alle kwaad vinden.

C. S. behandeling en suggestie berusten op zoo totaal verschillende grondslag, dat voor iemand, die er eenige studie van gemaakt heeft, verwarring onmogelijk is. Terwijl suggestie dualistisch is, en berust op de erkenning van goed en kwaad als factoren van het bestaan, erkent C. S. God, den Almachtigen Goede, van Wien niets uit kan gaan, dat niet in Hemzelf gevonden wordt, als eerste en eenige Oorzaak of Levensprincipe.

Mij schijnt het dat de League tracht te strijden tegen een van de belangrijkste, zoo niet de allerbelangrijkste beweging in den tegenwoordigen tijd, die in de laatste 45 jaar haar weg in alle landen en werelddeelen gevonden heeft.

Aan C. S. behandeling moeilijkheden in den weg te leggen, zou gelijk staan met de menschheid eene zegenende en reddende hulp te willen onthouden en zou inbreuk maken op het recht van individueele vrijheid van denken.

Met dank voor de plaatsing, hoogachtend

Uwe dienstwillige

MARIE HARTMAN.

Wij willen voor ditmaal de opname van dit stuk niet weigeren.

Hoewel wij de meesten der aanhangers van Chr. Science, niet op één lijn willen stellen met kwakzalver-bedriegers, keuren wij toch hun streven af.

Legden zij zich alléén toe op het behandelen van die zieken, waarvoor de geneeskundigen geen raad meer weten, hunne handelwijze zou ons niet tot groote weerspraak aanlokken; zoo staat echter de zaak geenszins. Zij, die in Chr. Science vertrouwen hebben, raadplegen bij ziekten geen geneesheer doch passen dadelijk hun „methode” toe. En wat baat het nu of Mrs. Eddy heeft geleerd dat gehoorzaamheid aan de wet is geboden en dat men dus in gevallen van besmettelijke ziekte de overheid moet waarschuwen, wanneer duidelijk is, dat degene, die bij den zieke wordt geroepen, niet heeft geleerd en niet in staat is deze besmettelijke ziekten te herkennen?

Wat zal het geven wanneer men bij een zieke, voor wien alleen een operatie levensreddend kan zijn, gebeden zegt? In talloze gevallen is gebleken dat daarmede kostelijke menschenlevens verloren gingen.

Men praat steeds van de wonder-genezingen die door Chr. S. zijn gebracht, maar al deze verhalen kan men ook te goeder of te kwader trouw, van den beroepskwakzalver vernemen en voor deskundigen is van deze wonderbaarlijke gevallen nog niet veel bewezen, om 't eens zacht uit te drukken.

Wij voor ons achten de C. S. een zeer groot kwaad en dat men zich steunt op enkele bijbelteksten bewijst voor ons niet veel. De inquisitie, de brandstapel, de godsdienstoorlogen, en nog vele andere fraaie zaken zijn met bijbelteksten verdedigd, en toch twijfelt nu haast niemand meer of zij waren in strijd met de Kristelijke religie, ja, bijna met alles wat religie heeten mag. Maar op de theologie zullen wij niet verder ingaan. Laat elk gelooven wat hij wil.

Doch als één spliksplinternieuwe opvatting omtrent een vele eeuwen oude Openbaring, het werk van tal van jaren en talloze eerlijke onder-

zoekers klakkeloos als een oude biek op stal zet, en dat in een zaak waar het het leven onzer medemenschen geldt, dan gelooven wij niet dat het overdreven conservatisme is, als men de zaak zelve en de propaganda daarvoor nog meer, met het uiterste wantrouwen beschouwt. Al dat mooi's is ons nog lang en lang niet rijp genoeg om tot de groote en onoordeelkundige massa te worden gebracht. Voorloopig twijfelen wij nog of 't ooit rijp zal worden. En als uit God niets dan goeds voortkomt is ook de medische wetenschap uit God voortgekomen, of openbaart God zijn goedheid alleen den dweeper en den eerlijken werker niet?

Wij zullen het hierbij laten. Nu wij de geachte Inzendster de gelegenheid hebben gegeven hare opinie te verkondigen en daartegenover onze meening konden stellen, gelooven wij dat onze lezers voldoende zijn ingelicht om zelf een oordeel te kunnen vormen. Voor mogelijke propaganda in tegenovergestelde richting kunnen wij ons strijdschrift niet openstellen.

Redactie.

BOEKBESCHOUWING.

Geneeskundige Encyclopaedie voor het huisgezin, door Dr. CARL REISSIG, tweede verbeterde en vermeerderde druk, vrij bewerkt door Dr. A. N. NOLST TRINITÉ. Amsterdam, SCHELTENA EN HOLKEMA'S BOEKHANDEL.

Het verschijnsel, dat binnen 8 jaar tijd een tweede druk van het bovengenoemd werk noodig is, pleit voor het werk zelf. In de Maandbladen van de jaren 1904 en 1905 hebben wij verschillende afleveringen van den eersten druk, die onder leiding van Dr. H. PINKHOF stond, eenigszins uitvoerig besproken en met ingenomenheid begroet, en wat de eerste aflevering van den tweeden druk betreft, die thans voor ons ligt, kunnen wij verwijzen naar hetgeen wij toen schreven.

Wij begroeten het werk met sympathie; wanneer wij meer afleveringen gezien hebben, zullen wij misschien nog gelegenheid hebben tot een nadere bespreking.

Voor heden bepalen wij ons tot de volgende mededeeling.

Het werk zal verdeeld zijn in twee afdelingen: I. Een algemeen gedeelte, handelend a. den bouw van het menschelijk lichaam, b. ontstaan, diagnose en behandeling der ziekten, c. de verhouding tusschen dokter en patient.

II. Een speciaal gedeelte, bevattende in alphabetische volgorde alles wat voor leeken wetenswaardig is, aangaande het ontstaan, verloop, genezing en voorkoming der verschillende ziekten, alsmede ziekenverpleging, voedingsleer, de verschillende geneeswijzen, z.g. kuren (water, licht, lucht, massage), eerste hulp bij ongelukken en plotselinge ongesteldheden, het verband tusschen beroep en ziekten, en zoo voort.

De verschijning zal plaats hebben in 12 afleveringen, bevattende elk 5 vellen druks. De prijs per aflevering bedraagt slechts een gulden. Om de drie à vier weken verschijnt een aflevering.

UIT DE PERS.

Pinkpillen-Genesmiddelen?

Wanneer men dezer dagen leest dat de belasting van genesmiddelen een heel gat in onze schatkist moet aanplampen, dan zal menigeen, die juist een klein fleschje medicijn of een doosje met twaalf poeders à f 0.60 of hooger van zijn apotheker heeft ontvangen, de schrik om 't hart slaan. Moet het nu nog duurder worden? En de wetgever heeft al weer een kwade noot op zijn rapport staan.

Laten we beginnen den lezer gerust te stellen. Het zal heusch zoo'n vaart niet loopen, daar de genesmiddelen slechts belast zijn indien verpakt in het klein. En dat is in het algemeen niet het geval met de medicijnen die we van den apotheker betrekken, die toch, onverpakt ingevoerd, vrij van belasting zijn.

Wat eigenlijk door de belasting getroffen zal worden zijn de kwakzalvers middelen. In de memorie van toelichting heet het: In de laatste jaren is het gebruik van allerlei zoogenaamde medicamenten buiten geneesheer en apotheker om in belangrijke mate toegenomen. Verlokt door marktschreeuwerige advertentiën, (men zoekt ze in onze kolommen vergeefs!), reclamekaarten en dergelijke, wordt het publiek ertoe gebracht zeer belangrijke sommen

te besteden voor tal van kwakzalversmiddelen die tot voor een paar jaar grootendeels vrij van rechten werden toegelaten.

Voor dezen strijd tegen de kwakzalverij, die nog door wettelijke bepalingen niet beteugeld wordt, mogen we den minister dankbaar zijn. 't Is een bestrijding die den heeren in hun gevoeligste punt, hun zak, treft.

We durven niet hopen dat het gebruik van kwakzalversmiddelen er kleiner om zal worden. De mensch wil nu eenmaal bedrogen zijn. Maar het kwaad heeft tenminste nu ook een goede zijde.

(De Leidsche Courant.)

Granuline.

Een nieuw middel tegen longtering?

Daar is, of wordt binnenkort verspreid een boekje, dat den lof zingt van een zoogenaamd „nieuw middel tegen longtering.” Reeds is door middel van advertenties geruimen tijd reclame gemaakt voor dat middel, of beter voor de beurs van den fabrikant. Nu zal door de brochure worden getracht het groote publiek nog beter te bereiken, om daardoor het debiet van het middel te vergrooten. Vooraf wordt de hulp van de pers ingeroepen.

De redactie van dit blad vroeg mijn oordeel over het verzoek, en gaarne wil ik mijnerzijds die brochure aankondigen, zij het dan ook in een geest, die wel niet in den smaak zal vallen van den „uitvinder” van het middel. Want deze granuline-geschiedenis is een diep treurige, zij is een jammerlijke kwakzalverij, des te ellendiger, omdat het een arts is, die langs dezen weg, gelukkig niet een bijartsen gebruikelijken weg, tracht zijn beurs te spekken, al gaat het dan ook ten koste van zijn goeden naam.

Wat granuline is? Het is mij niet bekend. Het is dan ook een „geheimmiddel”, waarvan de samenstelling alleen dien arts bekend is. Of het middel geneeskragtige werking bezit, en een gunstigen invloed kan hebben bij lijders aan tuberculose, is mij niet bekend. Het is wel mogelijk, al is het niet bewezen. Want, al heeft de heer H. SCHUT te Nunspeet in het *Medisch Weekblad* zijn waarnemingen gepubliceerd, en al komt hij tot de conclusie, dat het middel in bepaalde gevallen wel gunstig werkt, die mededeelingen zijn niet nauwkeurig genoeg beschreven om ze juist te kunnen beoordeelen, zoodat daarop geen peil te trekken is. Evenmin wordt die gunstige werking bewezen door de in de brochure verzamelde beoordeelingen van meerdere geneeskundigen, allen alleen met initialen aangeduid. Die opsomming doet in alles denken aan de bekende reclames, gemaakt voor Pink Pillen en andere kwakzalversmiddelen; zij bewijst niets.

Maar de vraag, of misschien door granuline onze artsenschat wordt verrijkt, doet aan de beoordeeling van de wijze, waarop door den uitvinder wordt gehandeld, niets af, en de beantwoording van deze vraag, al zou die gunstig moeten luiden, kan aan die handelwijze de kwalificatie van kwakzalverij niet ontnemen.

Dat het groote publiek onmiddellijk met elke vermeende of werkelijke uitvinding op medisch gebied bekend wordt gemaakt, is in den tegenwoordigen tijd niet meer te vermijden. Toch heeft zulk een bekendmaking haar schaduwzijde. Door dergelijke publicaties wordt toch hoop opgewekt bij tal van ongelukkige lijders, welke hoop in het groote meerendeel der gevallen ijdel zal blijken te zijn.

Hier gebeurt echter iets ergers. Hier wordt, niet alleen de zoogenaamde uitvinding gepubliceerd, maar het middel wordt aan het publiek te koop aangeboden. Ieder arts weet, en ook het meer ontwikkelde publiek weet, dat niet eenzelfde middel goed is voor alle lijders aan eenzelfde ziekte. Ook, al mocht blijken, dat granuline gunstig kan werken bij tuberculose, dan nog zullen er een groot aantal lijders aan die ziekte zijn, voor wie het niet deugt, of wie het, op zijn zachtst gesproken, niet helpt. En in elk geval is tuberculose een ziekte van te grooten ernst, zijn de vormen, waarin zij optreedt en de invloed, dien zij op het organisme uitoefent, te verschillend bij de onderscheiden lijders, om in handen van den lijder zelf de keuze te leggen van de wijze, waarop hij zal worden behandeld. Gebeurt dat, dan moet dat leiden tot teleurstelling en tot ontmoediging, factoren, die steeds, en in het bijzonder bij lijders aan deze ziekte, ongunstig op het herstel werken. Daarom moet vooral hier voorzichtig worden opgetreden. De groote belangstelling, waarin zich de tuberculose mag verheugen, heeft zeker haar goede zijde, maar ook ontegenzeggelijk nadeelen. Die belangstelling maakt de behandeling van dergelijke lijders nog moeilijker dan zij reeds was, omdat zoo licht de lijder zijn hoop op herstel en zijn vertrouwen in wat met hem geschiedt, verliest. Dat weet iedere arts, en ieder eerlijk arts houdt daarmee bij zijn optreden, in het belang van zijn lijders, rekening.

Niet echter doet de uitvinder van het middel zoo.

Hij gaat, hoewel hij moet weten, hoeveel ongelukkigen hij nog ongelukkiger zal maken, het middel werpen op de open markt, het te koop aanbieden aan de lijders zelve; hij maakt het hen schijnbaar gemakkelijk, immers, in de brochure, waarschijnlijk ook op de flacons, waar in het wordt afgeleverd, is tevens de gebruiksaanwijzing vermeld.

O zeker, het middel zal worden gekocht, en de lijders, die het koopen, zij zijn maar zeer ten deele te beschuldigen van onvoorzichtigheid. Een drenkeling houdt zich aan een stroohalm vast; een lijder aan een ernstige ziekte, die terecht of ten onrechte de vrees koestert, niet te zullen herstellen, zal alles, wat hem als geneesmiddel wordt aangeboden, gaarne probeeren, in de hoop, daardoor het gevreesde einde te verschuiven, misschien wel genezing te krijgen. En, vooral, als hem dat middel door een arts wordt aangeboden.

Zoo zullen velen verlost worden door de handige reclame, die met de brochure zal worden gemaakt, en de uitvinder zal zijn doel bereiken, het geld zal hem toevloeien. Maar, hij vrage dan ook niet, hoeveel leed hij heeft veroorzaakt, hoeveel menschen, ongelukkige lijders, hij geld uit den zak heeft geklopt, en, wat van meer beteekenis is, hoeveel lijders hij door bij hen een valsche hoop te hebben gewekt, schade aan de gezondheid heeft berokkend. Mogelijk bevat het middel wel stoffen, die een gunstigen invloed bij tuberculose uitoefenen, maar dat is geheel iets anders (en de uitvinder, de reclameman, die voor de verspreiding der brochure aansprakelijk is, weet dat, omdat hij arts is) dan een middel voor die lijders, die verkeerden in een vergevorderd tijdperk van die ziekte, personen, die lijden aan „longtering”, voor welke ziekte, volgens de brochure, de granuline een geneesmiddel zou zijn. Dergelijke zieken, zij kunnen zoo al niet genezen, dan toch belangrijk verbeteren, en weer in staat worden gesteld hun arbeid te verrichten, mits ze een zeer zorgvuldige behandeling ondergaan. Doch bij hen is herstel uitgesloten, indien zij meenen, door het innemen van welk geneesmiddel ook, zich zelf te kunnen genezen. Daarin ligt het groote gevaar, iederen arts bekend, door de vele slechte gevolgen, die hij in zijn praktijk te zien krijgt van een misplaatst vertrouwen in dergelijke middelen. Dat weet ieder arts, dat moet ook weten de granuline-man. Maar, die wetenschap blette hem niet, toch den slechten weg van zoovele kwakzalvers op te gaan. En juist, omdat hij arts is omdat hij het volle gewicht van de gevolgen van zijn daad kan beseffen, omdat voor hem zeker niet geldt de verontschuldiging voor zoovele kwakzalvers van in onwetendheid te zondigen, daarom stemt dit geschacher met granuline zoo droef, is de handelwijze van dien arts zoo diep treurig.

Er is nog één hoop, dat het nadeel, dat deze arts aan de lijders aan tuberculose wil toebrengen, minder groot zal zijn. Hij treedt nu op als een echte kwakzalver. Maar, men ziet zoo dikwijls, dat iemand, wil hij als kwakzalver slagen, ook werkelijk geheel onkundig moet wezen op medisch gebied, en dat iemand die niet het voordeel van totale onkunde heeft, niet op zoo goed succes kan bogen, dat zoo iemand het tegen andere kwakzalvers moet afleggen. Moge dat nu ook het geval zijn, tot heil van tal van ongelukkige tuberculoselijders.

Ik vergat nog den naam van den uitvinder te noemen, waardoor ik onbillijk zou worden tegenover andere artsen; daarom zij nog vermeld, dat hij heet J. H. Grafhorst, en dat hij woont te Apeldoorn.

G. OOSTERBAAN.

(*Provinc. Overijsselsche en Zwolsche Ct.*)

CORRESPONDENTIE.

P. v. V. te B. Dank voor uw blijk van belangstelling. Die breukengeener W. S. RICE is ons maar al te goed bekend. Reeds herhaalde malen hebben wij tegen hem gewaarschuwd en in het Maandblad van Maart j.l. nog een bericht opgenomen over de nadeelige gevolgen van zijn methode.

D. S. v. Z. te 's G. en C. W. V. te B. Het middel van Seymour is in onderzoek. Dergelijke onderzoeken zijn zeer moeilijk en kosten veel tijd.

L. V. te A. Een gelijksoortige brief heeft de firma WINTER Co. al aan honderden Nederlanders gezonden en wij hebben hem vroeger al eenige malen gepubliceerd. De plaats voor die brieven is de prullemand.

Dr. C. H. N. te R. Dank voor de toezending. Zeker zullen die lui u niet loslaten. 't Is wel interessant om het werken van die menschen eens na te gaan, maar bij het vele dat wij te doen hebben moeten wij die schoonheidsmiddeltjes met rust laten.

A. V. te N. Dank voor uw schrijven; het kan ons later te pas komen.

J. Th. te V. Ook u onzen dank. Wij zullen dien man in 't oog houden; voorloopig gelooven wij nog niet, dat hij in Nederland veel kwaad zal doen. Inmiddels houden wij ons voor uwe berichten aanbevolen.

J. L. B. te M. Tegen Sloan's liniment hebben wij pas in het voorgaand no. gewaarschuwd en doen het thans nog eens.

J. H. L. D. te 's-G. Gij hebt gelijk. Die laatste aanbeveling van Aspirine, overigens een goed geneesmiddel, staat op de grens van het kwakzalverachtige.

Het middel Simi beschouwen wij niet als een geneesmiddel; wij laten het dus buiten bespreking.

Die voetpleister is een van de wonderproducten van de Magic foot Draft Co., kantoor Heerengracht 193 te Amsterdam, die tegenwoordig zooveel adverteert en gratis-monsters van geneesmiddelen tegen reumatiek aanbiedt. Die pleister is al besproken in de Maandbladen van Mei 1910 en Februari 1912. Een ander middel van diezelfde firma is in onderzoek; daarover later.

L. G. te R. Over Ludwig Bauer's Spezial-Institut für Diabetiker hebben wij in de Deutsche bladen (die o.a. spreken over Diabete-Bauer) al vrij wat gelezen dat niet geschikt is om vertrouwen in hem en zijn inrichting te wekken. Wij voor ons hebben reeds van B. gewag gemaakt in de Maandbladen van Maart en April 1910 naar aanleiding van een middel Djoeat, dat hij als een nieuw specifiekum tegen suikerziekte aanbeval en dat later bleek te zijn *Sizigium jambolanum*, ten onrechte een uitstekend antidiabetesmiddel genoemd. Later is de man begonnen met zijn *Antidiabeticum Lithosanol* en nog meer dingen — maar omdat wij daarvan niet voldoende op de hoogte zijn — durven wij, ofschoon ons geloof daaraan niet groot is, toch niet te veel daarover schrijven.

Want Bauer heeft de gewoonte iedereen, die tegen hem waarschuwt of tegen zijn middelen opkomt terstond een proces aan te doen. Daarvan weten DR. KANTOR, de bekende Redacteur van de „Gesundheitslehrer”, PROF. VON NOORDEN, de specialiteit voor suikerziekte en zelfs de Ministeriaaldirecteur DR. FÖRSTER te Berlijn, mee te praten. En ofschoon B. in al die gevallen aan het kortste eind heeft getrokken, gevoelen wij geen lust — ook al was een goed resultaat te verwachten — door dien man in een proces gewikkeld te worden.

Inmiddels betreuren wij het zeer, dat een Nederlandsch apotheker als helper van Bauer hier te lande is opgetreden.

— Wij betuigen onzen dank voor het gezonden jaarboekje der Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis”.

— Het resultaat van verschillende onderzoeken wordt nog door ons ingewacht.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Sloan's liniment. Die arme lijders aan reumathiek hebben wat te verduren. Niet alleen dat zij pijn lijden, die soms hevig en langdurig kan zijn, maar ook — dat zij het mikpunt zijn van allerlei gemeene kwakzalvers, die hun met hunne middeltjes paaien en plagen. Ontelbaar is het getal kwakzalversmiddelen, die werden en nog dagelijks als onfeilbaar worden aanbevolen tegen reumathiek, zoodat het verwonderlijk schijnt, dat er nog menschen zijn, die aan deze ziekte lijden. Het feit echter dat wij nog zooveel ontmoeten die door de kwaal zijn aangetaast, bewijst alleen reeds voldoende, dat er aan die onfeilbaarheid nog al wat ontbreekt.

Tegenwoordig wordt in vele couranten weer reclame gemaakt voor Sloan's liniment, een Amerikaansch product.

Dit smeersel wordt aanbevolen als een „vertroubaar middel tegen Rhumatisme, Ruggepijn, Vliegende Jicht, Heupjicht, Stijve Gewrichten, Verkoudheden op Borst of Longen, Keelpijn, Schorheid, Kneuzingen, Steken van insecten, Verstuikingen enz.”

Zóó staat er op de bijgevoegde gebruiksaanwijzing terwijl, volgens het opschrift op het fleschje, het ook nog goede diensten bewijst bij aamborstigheid, gezwollen, brandwonden en tandpijn.

De hoofdbestanddeelen van het wondermiddel zijn *cajuputiolie* en *terpentijnolie*, dus zeer bekende stoffen, die al sedert onheuglijke tijden als smeermiddel bij reumatiek worden aangewend, die somwijlen verlichting geven, maar door niemand als een afdoend middel worden beschouwd.

Wij waarschuwen nog tegen het volgende: Op het doosje, waarin het monsterfleschje gepakt is, lezen wij:

„Eenige druppels op een beetje suiker gegoten zal een pijnlijke hoest stillen.” „Tegen kramp-pijnen of koliek, neem 6 of 10 druppels, met suiker vermengd, in.”

Deze raadgevingen zijn schandelijk. Gevaar voor den verbruiker is hier niet buitengesloten en, volgens een mededeeling in het Maandblad van December 1911, reeds voorgekomen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheeker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Handelingen van moderne kwakzalvers.

Berichten: De titel van Akker. — Tubercol. — Bepalingen omtrent den verkoop van specialités buiten Europa.

Mededeelingen van verschillenden aard: Lotion Capillaire en Sachets de beauté „Hoorla”. — Een gekwelde priester.

Rechtszaken: De middelen van Dr. Hoekstra. — Meel voor suikerzieken. — J. P. B. voor den Hoogen Raad. — Onbevoegde uitoefening der geneeskunde.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Haarlemmerolie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Dr. K. Y. YPEY te Venlo.
De Gezondheids-Commissie „Hoogeveen.

Handelingen van moderne kwakzalvers.

In ons voorgaand n^o. beloofden wij een voorbeeld te geven van de wijze waarop sommige moderne kwakzalvers hunne waren aan den man trachten te brengen; wij voldoen thans aan deze belofte, voorgelicht in deze door de „Gesundheitslehrer”.

Even als bij *Amol* en *Rad-jo* betreft het hier het aanbevelen van kwakzalversmiddelen onder verschillende benamingen en als zijnde door verschillende personen uitgevonden, alhoewel in werkelijkheid een en dezelfde persoon aan 't lijntje trekt.

Onze getrouwe lezers zullen zich misschien den naam *Antipositine* herinneren, een middel tegen *vetzucht* en waarover wij o. a. in de Maandbladen van Nov. 1905, Juli en October 1906 en Februari 1907 het noodige hebben gezegd. Ook de Gezondheidsraad te *Karlsruhe* en andere Duitse autoriteiten hebben tegen dit middel gewaarschuwd, als zijnde een mengsel van wijnsteenzuur, keukenzout, dubbel koolzure soda en misschien Glauberzout, dat als werkeloos tegen de opgegeven kwaal, zoo niet schadelijk beschouwd moet worden.

Als vervaardiger van *Antipositine* traden op een z.g. Dr. WAGNER en de „Kommerzienrat” MARLIER te *Berlijn*. Als gevolg van het resultaat der onderzoekingen werd de *Antipositine* in Duitschland op de geheimmiddelenlijst gebracht en mocht aldaar derhalve niet in het openbaar worden aanbevolen.

Er moest dus iets anders worden gevonden en zoo verscheen een *Levathine* ter wereld, uitgevonden door Dr. med. ERHARD, doch ver-

krijgbaar te *Berlijn* W. 35, Magdeburgerstrasse, het adres van MARLIER. Hoe het zij, of *Levathine* niet pakken wilde, of dat er een andere oorzaak was, in Nov. 1911 verschenen er op de kwakzalversmarkt *Vitalito*-tabletten vande naam. vennootschap PROF. DR. VON GANTING als universeel ontvettingsmiddel. De brochure, waarin dit middel werd aanbevolen was woordelijk gelijkloidend aan de *Levathine*-brochure, terwijl de tabletten verkrijgbaar werden gesteld te *Berlijn* W. 35, Magdeburgerstrasse, dus nog hetzelfde adres.

Omtrent den Professor bovengenoemd, schrijft men uit *Berlijn*:

De oprichting van de naam. vennootschap PROF. DR. V. GANTING heeft in October 1909 plaats gevonden. PROF. DR. V. G. is geen medicus, maar professor in kunst- en muziekgeschiedenis in de philosophische faculteit der universiteit te *Bern*. Hij had op een advertentie in een te *Weenen* verschijpende courant geschreven en gaf tegen betaling van 2000 Mark zijn naam aan de vennootschap. Reeds 15 minuten nadat de zaak met MARLIER beklonken was werd den Professor duidelijk gemaakt, dat hij met de firma nu niets meer te maken had. De firma had oorspronkelijk ten doel het handeldrijven in toiletartikelen, het ontvettingsmiddel *Vitalito* is er eerst later, zonder voorkennis van den Prof., bijgenomen. Deze heeft nu een aanklacht bij de justitie ingediend.

De „Kommerzienrat” MARLIER is een veelzijdig man; hij is, volgens ingewonnen vertrouwde berichten, nog bezitter van de volgende firma's:

1e. Dr. Hartmann's *Antineurasthine*, een middel, dat hij heeft getracht ook hier te lande, door een schandelijke reclame, ingang te doen te vinden en waartegen wij in de Maandbladen van December 1908 en Januari 1909 hebben gewaarschuwd.

2e. N. V. Dr. Schroeder's *Renascine* en

3e. N. V. Dr. Arthur Erhard's *Visnervine*,

In het *Erlanger Tageblatt* van Januari 1912 verscheen een officieele waarschuwing tegen deze beide laatste middelen, terwijl wij over *Visnervine* in het Maandblad van Maart 1911 het volgende schreven:

„Tegen dit middel, naar opgaaf een panacée tegen zenuwachtigheid, neurasthenie en zenuwzwakte, waarvoor in Duitschland een monsterachtige reclame wordt gemaakt en waarvoor, volgens ons welwillend gezonden bewijsstukken, ook hier te lande slachtoffers gezocht worden, is reeds door den Gezondheidsraad te *Karlsruhe* in November 1907 gewaarschuwd. Het middel bestaat uit pastilles, in hoofdzaak bevattende meel, suiker, vanille en eiwitstoffen en met choco-

lade overtrokken. Het is, volgens deze waarschuwing, *absoluut onwerkzaam*. Ook de President van Politie te *Berlijn* heeft in 1908 ernstig tegen dit product gewaarschuwd.”

Hoe MARLIER aan al die namen van „Doctoren” (die dienen moeten om het publiek in den waan te brengen, dat het met geneesheeren te doen heeft) gekomen is, leert het voorbeeld van Prof. GANTING; terwijl wij verder nog kunnen mededeelen dat Dr. SCHROEDER, van de *Renascine* reeds lang dood, en Dr. ERHARD, de man van de *Visnervine*, geen geneesheer maar een literator is.

MARLIER heeft nog meer pijlen op zijn boog. De apotheek „*Zur Marienhilf*” te *Weenen* heeft het Generaal-depôt van de *Vitalito-pastilles* van Prof. Dr. v. Ganting. Pachter van die apotheek (dat schijnt in Oostenrijk mogelijk te zijn) is... „Kommerzienrat” MARLIER.

Wij willen het hierbij laten. Het medegedeelde is, naar wij hopen, voldoende om onze lezers een blik achter de schermen te doen slaan, hen te waarschuwen niet te veel geloof te hechten aan de blufferige reclames, die de bladen telkens onder hunne oogen brengen en te overtuigen dat het, in den regel, alléén om hun geld te doen is.

BERICHTEN.

Een nieuwe titel voor Akker. „Bij Kon. besluit van 13 dezer is aan I. L. AKKER, te Rotterdam, lid der aldaar gevestigde handelsvennootschap onder de firma L. I. AKKER, fabrikante van pharmaceutische en chemische producten, verlof verleend tot het aannemen van het onderscheidingsteeken van Officier de l'Instruction publique, hem namens den president der Fransche republiek door den minister van openbaar onderwijs en schoone kunsten geschonken.” Aldus het officieele besluit.

De man, die, door zijn voortdurende leugens, het publiek tracht te bewegen zijne niets beteekenende kwakzalversmiddelen te koopen, wordt van officieele zijde genoemd: „fabrikant van pharmaceutische en chemische producten”. Was „kwakzalver” niet beter en juist?

Tubercol. H. v. T. te Haarlem fabriceerde met zijn zoon z.g. tubercol naar recepten, die de zoon had nageschreven van den apotheker, bij wien hij in dienst was. Het medicament tegen borst- en longtuberculose koste f 1.50 per flacon. De politie heeft proces-verbaal opgemaakt. (Telegraaf.)

Verkoop van specialités.

Zonder toestemming van het „Departemento Nacional de Hygiene” mogen in Argentinië geen specialités worden verkocht. Om die toestemming te verkrijgen moet tot het Departement het verzoek worden gericht om het middel te onderzoeken, onder inzending van vijf exemplaren van de specialité, met al wat aan drukwerk in de verpakking voorkomt,

en een nauwkeurige opgave der bestanddeelen. Voor het onderzoek is verschuldigd een bedrag van 3 tot 5 pesos (1 peso = f 1.05) voor iedere spécialité en 8 pesos voor ieder werkzaam bestanddeel van het middel. Een opgave der samenstelling moet op de verpakking zijn aangebracht. Slechts gematigde reclame in het prospectus of op de etiketten wordt toegestaan. Zoo mag er niet in staan, dat het deze of gene ziekte „geneest”, maar wel dat het dient, voor de behandeling van deze of gene ziekte, en is het aantal der ziekten, die daarbij worden genoemd, te groot, dan wordt het middel onverbiddeijk afge-
wezen (Paris Médical).

In de American Médical Association is sedert eenige jaren een commissie ingesteld, die den naam draagt van Council on Pharmacy and Chemistry, en wier taak is, nieuw aangeboden geneesmiddelen te onderzoeken en haar goedkeuring of afkeuring van ieder middel te kennen te geven. Eenige van de belangrijkste firma's op het gebied van de geneesmiddelenindustrie hebben aan den Council medegedeeld, dat zij met zijn arbeid ten eerste ingenomen zijn. Firma's die zich daartegen verzetten, en hun middelen niet aanbieden tot onderzoek, toonen reeds daardoor, dat zij het vertrouwen der geneeskundigen niet verdienen. De Council wijst er dan ook op, dat het onvergeeflijk is, als artsen middelen voorschrijven, die niet door hen zijn goedgekeurd; voor die goedkeuring wordt alleen vereischt eerlijkheid in de bereiding en eerlijkheid in de aanprijzing. Ook worden de belanghebbenden altijd uitgenoodigd, hun middelen aan te bieden tot onderzoek, zoo zij dit mochten hebben verzuimd. (Het Vaderland.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Lotion Capillaire „Hoor”. Sachets de beauté „Hoor”.

Een onzer ijverige medewerkers zond ons de analyse van de hierboven genoemde middelen. Ofschoon, haarmiddelen en toiletartikelen door ons meestal met stilzwingen moeten worden voorbijgegaan, konden wij de lust niet weerstaan, nu de resultaten van het onderzoek ons zoo welwillend ter plaatsing werden aangeboden, deze onzen lezers ter kennisneming aan te bieden.

De artikelen worden in den handel gebracht door de Naamlooze Vennootschap „Hoor”, Maatschappij tot vervaardiging van toilet-middelen, 42 Nicolaes Maesstraat, Amsterdam.

„Lotion Capillaire „Hoor”, per flacon f 5.—

De Haarhersteller bij uitnemendheid mag deze Lotion wel genoemd worden. Zij versterkt den haarwortel en bevordert daardoor den haargroei, houdt het uitvallen van het haar tegen en zuivert de hoofdhuid van roos, schilfers, enz. Hare bijzonder verfrissende uitwerking verkwikt bovendien uitermate het hoofd.

No. 1 is voor vetachtig haar.

No. 2 is voor dor en droog haar.

No. 3 is voor jonge kinderen.”

Aldus wordt deze „Lotion” aanprezen. No. 1 werd onderzocht en bleek te bevatten: *Alcohol, menthol, salicylzuur, zeep, kliswortel* en een vluchtige olie voor een geurtje. Het mengsel vertoont derhalve veel overeenkomst met *Livola de Composé*, waarover wij pas in het Maandbl. van April j.l. geschreven hebben.

De „Sachets” worden aldus aanprezen:

„Sachets de Beauté „Hoor” No. 1, Sachets de Beauté „Hoor” No. 2, per doos van 30 Sachets f 5.—

Deze Sachets zijn ontkenbaarlijk bij elke wasching, want zij vormen den grondtoon van de geheele verpleging en verfraaiing der huid.

No. 1 wordt des morgens en No. 2 des avonds gebruikt. Elke Sachet dient voor eene wasching en is voldoende om het gelaat den geheelen dag een frisch en jeugdige aanzien te geven.

De Sachets de Beauté „HOORA” reinigen volmaakt de huid, voeden en versterken haar, maken haar helder en fraai en bezitten de eigenschap om eene slappe, dorre huid hare jeugdige verkracht weer te geven.”

De inhoud bestaat uit *Roode rozenbladen, kleine Kamillen, Arnicabloemen, Malvablaadjes, Iriswortel* en tarwe- en roggezemelen. De zemelen maakten het grootste bestanddeel uit. Sachet I en II leveren weinig verschil op; alleen iets meer kamillen of arnicabloemen.

„Een gekweld priester.

Gedurende 12 jaren en 6 maanden leed de abt J. DUVAL aan een ongesteldheid, waarvan alleen zij, die haar kennen, de smartelijke gevolgen kunnen begrijpen. Hij werd door een bijna volkomen doofheid, gepaard aan een onverdraaglijk oorsuizen, overvallen; nadat hij alles zonder resultaat beproefd had en zijn geduld ten einde was, gelukte het hem eindelijk zich in 2 maanden door een eenvoudig en weinig kostbaar middel geheel te genezen. Uit naastenliefde heeft hij zich de plicht opgelegd allen, die aan 't volgend adres schrijven, dit middel gratis mee te deelen. Abbé J. DUVAL, 110 Rue Réaumur, Paris, Frankrijk.”

Bovenstaande advertentie heeft zeker in den laatsten tijd veler aandacht getroffen; ook de onze en wij bekennen gaarne, dat ons de advertentie niet veel vertrouwen inboezemde. Wij zullen, zoodra wij in het bezit van het middel zijn, dit laten onderzoeken. Voorloopig bepalen wij ons tot het overnemen van het volgend artikel uit de *Bolswardsche Courant* van 12 Mei:

„De raad van een Priester.

Reeds eenige weken bemerk ik periodiek in meerdere couranten eene advertentie, met het opschrift: *de raad van den priester!* De inhoud van gezegde advertentie slaat op een radicaal geneesmiddel van doofheid. De priester in kwestie, pater J. DUVAL, zou door een zeer gemakkelijk middel van deze kwaal zijn genezen en uit dankbaarheid wil hij nu elken lijder van oorkwalen, dat middel bekend maken.

Zoo oppervlakkig beschouwd een zeer onschuldige, ja zelfs vertrouwde annonce. Een geestelijke, door genezing van ziekte dankbaar gestemd, wil ook anderen den weg tot herstel wijzen. Mooi, heel mooi. Maar wat 'n dure dankbaarheid. Dag in, dag uit, aldoor maar te adverteeren, in groote bladen zelfs, porto's uit te geven voor correspondentie.... haast te mooi.

Nieuwsgierigheid bewoog me dien heer eens te gaan schrijven. In orde gekomen. Binnen 'n paar dagen ontving ik 'n afdrukje van 'n brief. Met behulp van een dictionnaire gelukte het me het Fransch van den heer DUVAL te verholandschen, zoodat ik de volgende vertaling bekwam:

„Waarde Heer. Gij hebt mij gevraagd U het middel te doen kennen, dat mij zoo goed geholpen heeft, voor de genezing van een zeer hardnekkige doofheid, vergezeld van oorsuizingen, die zeer lastig waren.

Ik doe dit met zooveel te meer genoegen, daar ik een grenzeloze dankbaarheid koester voor deze bewonderenswaardige en voortreffelijke behandeling.

Ik heb door personen, die er getuige van geweest zijn, vernomen, dat er onlangs een middel ontdekt is, „Auralose” geheeten, een soort van afleiden, plantaardig weefsel, dat op het tepelvormig beenuitsteeksel gelegd, verrassende genezingen teweeg brengt.

Ik liet een behandeling voor twee maanden met „Auralose” komen en begon er dadelijk mee, en na verloop van zeven en dertig dagen begon ik een vermindering van oorsuizingen te constateeren en 20 à 30 dagen daarna hoorde ik genoeg om de biecht te volgen.

Mijn vreugde en mijne dankbaarheid van weer te kunnen hooren gelijk iedereen, zijn zoo groot, dat ik deze merkwaardige behandeling met alle kracht zal ruchtbaar maken.

Ik meen U van dienst te zijn door U hier ingesloten een blaadje van een prospectus en eene nauwkeurige beschrijving over de Auralose te zenden” enz. enz.

Ik aan 't lezen met het inliggend blaadje. Dit was een in vier talen gestelde aanbeveling van het middel „Auralose” met prijsopgave, gebruiksaanwijzing en een aantal dankbetuigingen van menschen uit Italië, Spanje en Zwitserland.

Inhoud en bewerking der brochure zijn al heel gelijk aan 't geen te lezen staat in de boekjes over Pinkpillen, Nierpillen en andere kwalen.

Alleen... *de raad van den priester!* — het uithangbord is pakkender, en daardoor verlokender. En daardoor zal de fabrikant van het wondermiddel „Auralose” betere vangst krijgen in zijne fuik.

Zou een geestelijke zich voor dergelijke reclame leenen? Ik betwijfel het, en zie in de geheele zaak niets anders dan een poging, om eenvoudige lieden, door het motto: „*De raad van een priester*” te bewegen hun penningen te verwisselen voor het fabrikaat systeem — dr. L. H. EURTHIER.

Als iemand me vraagt of ik met het schrijven van dit artikeltje 'n waarschuwing geef, antwoord ik: dat moet ieder zelf weten.

Later ontving ik nog uit Parijs een in onze taal geschreven werkje (35e uitgave), dat geheel over het middel schrijft in zeer goed Hollandsch, maar zoo vol is van allerlei geneeskundige termen en aanhalingen, dat een leek er verstand van staat.

Intusschen ligt deze brochure aan het Bureau dezer courant voor belangstellenden ter lecture. Ws.

RECHTSZAKEN.

De middelen van Dr. Hoekstra.

MEV. MARGARETHA H., echtgenoot van den heer J. O., te Alkmaar, had zich voor het kantongerecht aldaar te verantwoorden ter zake dat zij in het tijdvak van 1 Mei 1911 tot 20 Maart 1912 te Alkmaar, zonder bevoegd te zijn tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige, waartoe de Wet een toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep heeft uitgeoefend, immers als bedrijf herhaaldelijk aan verschillende personen geneeskundigen raad of bijstand heeft verleend, zooals in de dagvaarding vermelde gevallen, althans aan die personen met geneeskundig doel raad of bijstand heeft verleend.

Uit het ter terechtzitting voorgelezen procesverbaal, opgemaakt door den heer D. SEPP, inspecteur van politie, bleek, dat beklagde 20 Maart j.l. verklaarde, dat haar grootvader, dr. HOEKSTRA, practiseerend geneesheer te Schagen was geweest en twee geneesmiddelen had gevonden tegen klierziekte en bloedziekte.

Na zijn dood waren de recepten in het bezit van beklagde gekomen, die hem jaren lang in de apotheek behulpzaam was geweest.

Eerst had haar moeder de menschen geholpen, totdat zij een bekeuring kreeg, waarover zij is gaan tobben. Na den dood van haar moeder had beklagde zelf, sinds 1905, te Heilo en daarna te Alkmaar de middelen verstrekt, wanneer haar daarom gevraagd werd.

Op advies van een kennis had zij in November 1908 met den apotheker HENRI SANDERS op het Rokin te Amsterdam een contract gesloten, die de geneesmiddelen leverde, waarvan zij provisie kreeg. Daar de meeste menschen niet vlug genoeg met de pen waren, kwamen zij haar bemiddeling inroepen en zij schreef dan naar den heer SANDERS. De menschen vroegen zelf of ze moesten terugkomen, maar beklagde vroeg hun dit nooit en menigmaal had zij niet thuis gegeven.

Blijkens het rapport van den getuige-deskundige, de heer H. J. F. WANNA, apotheker, had deze een doosje onderzocht, waarin blijkens het etiket zaten „Dr. J. HOEKSTRA's beroemde bloedzuiverende gezondheidspillen, hoofddepôt voor Nederland en koloniën, H. SANDERS, apotheker, Rokin Amsterdam”. De pillen bestonden uit senna-bladen, aloë en beenderenkool.

Verder had hij een fleschje geneesmiddelen tegen klieren van dr. HOEKSTRA onderzocht, een bruine vloeistof, die bestond uit myrrhe, chloorcalcium, ijzercarbonaat en vermoedelijk ook elixer salutis (een bekend samengesteld praeparat) tot welke aanwezigheid enkele gevonden stoffen doen besluiten.

Beklagde ontkende hetgeen haar bij dagvaarding ten laste gelegd was.

Zij had wel menschen ontvangen, maar geen raad en bijstand gegeven. Ze gaf enkel haar bemiddeling voor het verkrijgen van geneesmiddelen, om de menschen te helpen. Nadat ze veroordeeld was voor het kantongerecht te Schagen, had ze gezegd: „ik doe het niet meer,” maar ze was bezweken onder den aandrang van de menschen en had zich in verbinding gesteld met den apotheker SANDERS, die de geneesmiddelen afleverde. Vaak had ze de menschen teruggezonden. Ze zou ze thans heelemaal niet meer ontvangen.

Als eerste getuige werd gehoord mej. A. KOEN, naaister. Ze had van wonderlijke genezingen gehoord en daarom was ze mevrouw gaan opzoeken, die haar gezegd had, dat ze binnenkort een beroerte zou kunnen verwachten, daar haar bloed niet in orde was. Ze kreeg uit Amsterdam pillen onder rembours gezonden en behoefde aan mevrouw niets te betalen. Twee keer was ze terug gekomen. Na de eerste doos had ze baat gevonden, na de tweede niet meer en

na de derde was ze er mee uitgescheiden. Mevrouw had te voren nog gezegd, dat zij de pillen sterker en de hoeveelheden grooter zou maken. Tijdens het bezoek had mevrouw haar altijd opmerkzaam aangekeken.

Beklaagde verklaarde, dat dit beslist niet waar was. De kantonrechter vroeg wat getuige er aan hebben zou, de waarheid niet te zeggen.

Beklaagde stelde hierop de wedervraag, wat zij er aan zou hebben.

De kantonrechter antwoordde, dat beklagde liegen mocht en de waarheid verdraaien, maar dat de getuige dit niet mocht.

Beklaagde verklaarde hierna, dat getuige zeer zenuwachtig was. Getuige zelf had gezegd, „het zit in mijn bloed en de doktoren werken steeds op mijn zenuwen”. Toen had beklagde gezegd: „Als u dat denkt, heb ik van mijn grootvader wel een middel.” De dame heeft het zeker verkeerd begrepen. . . .

De kantonrechter: „Al die mensen, die een grooten toeloop bij u deden ontstaan, hebben het zeker ook verkeerd begrepen. Ze kwamen bij u om raad en bijstand.”

Beklaagde: „Nee, zij baden en smeekten mij om hen te helpen.”

Kantonrechter: „U hebt ze geholpen, om het voordeel.”

Beklaagde: „Ik zou me beleedigd gevoeld hebben als ik geld had aangenomen.”

Kantonrechter: „U kreeg provisie. Heeft u meegebracht het contract tusschen u en den heer SANDERS. Nee? Dat is een verdacht teeken. Als een zaak zuiver is, wil men wel een contract overleggen.”

Beklaagde: „Ik ben er desnoods wel toe bereid, maar ik weet niet wat de heer SANDERS wil.”

Getuige SELHORST, een negentienjarige jongen, is met zijn moeder bij beklagde geweest. Zij had hem aangekeken, gezegd „je moet maar goed eten, het zijn klieren, je krijgt medicijnen uit Amsterdam.” De medicijnen hadden hem geholpen en getuige dacht dat het zenden der medicijnen „een goegigheid van mevrouw” was.

Op verzoek van den verdediger, mr. P. A. OFFERS, verklaarde getuige nog, dat op zijn verzoek de medicijnen gezonden werden.

Mej. SELHORST-KOOR, de moeder van den vorigen getuige, zeide, dat haar zoontje geen baat bij doktoren had gevonden en dat zij op recommandatie naar beklagde, die, naar haar indruk was, louter uit menschlievendheid handelde, was gegaan. Eerst had de knaap baat ondervonden, later had ze hem maar weer levertaan gegeven.

Mej. KROON-HOEBE had een jongetje, lijdende aan klieren. Zij was naar beklagde gegaan, die zeide wel een middel te weten. Dertien, veertien flesschen had het kind gebruikt en het gaat best met den jongen. Als getuige wilde, kon zij hem wel meenemen, had beklagde gezegd, doch deze bekeek hem nooit.

De kantonrechter: „Heel aardig geïnstrueerd. Misschien draaide beklagde zich wel om, om juist niet naar het kind te kijken!”

Getuige zeide verder, dat mevrouw geschreven had voor haar, omdat zij niet zoo goed schreef.

Kantonrechter: „n Goed mensch.”

Getuige: „Zeker, ik ben er haar ook dankbaar voor.”

Kantonrechter: „Ja zeker.”

Mej. J. VAN VEEN-SCHRIEKEN te Hoogkarspel had als kind de middelen van dr. HOEKSTRA zelf gebruikt, en was er door genezen. Zij was nu voor een oude kwaal behandeld bij den dokter van Westwood, dr. STIELER. Maar toen dit niet hielp, is ze naar beklagde gegaan, door wier bemiddeling ze medicijnen kreeg. Dat was in het begin van dit jaar. Beklaagde had niet gezegd, dat zij moest terugkomen, maar na een maand ging ze zelf.

De kantonrechter: „U ging zeker van Hoogkarspel naar Alkmaar een visite brengen, een buurpraatje maken?”

Getuige antwoordde, dat ze zich wel bij de middelen bevond.

Getuige J. TIMMERMAN, landbouwer te Nieuwe-Niedorp, kon wegens ongesteldheid niet verschijnen.

Getuige SANDERS, de apotheker uit Amsterdam, verklaarde, dat het contract, tusschen bekl. en hem zoek is. Hij zeide, dat hij de medicijnen kant en klaar in groote massa's van beklagde ontvangt, ze dan aflevert aan de door haar opgegeven adressen of aan de personen, die ze zelf komen koopen.

Kantonrechter tot beklagde: „U houdt er dus ook nog een formeel apothek op na.”

Getuige SANDERS verklaarde verder, dat de bestanddelen der medicijnen hem geheel onbekend waren, zoodat hij niet kon zeggen, of ze schadelijk of onschadelijk waren. De enorme verkoop wijst er echter wel op, dat velen baat van de medicijnen ondervonden.

Getuige-deskundige dokter R. G. C. SCHRÖDER die bezwaar maakte, verklaringen te doen omtrent de kwalen van enkele van zijn patiënten, die naar hij hoorde, beklagde hadden bezocht, deelde mede,

dat de pillen geen bestanddeelen bevatten, welke aangewezen zijn als middelen tegen zenuwlijden en dat de klierdrank niet onschadelijk zelfs wel nadeelig kan zijn.

Voorts deelde hij nog mede, dat hij getuige SELHORST had behandeld, maar niet als lijder aan een klierziekte.

Getuige WANNA bleef bij zijn rapport.

Hij achtte verder de middelen onschuldig, maar kon niet uitmaken in hoeverre een groote hoeveelheid aloë schadelijk is.

Dokter KEUS, arts te Winkel, heeft TIMMERMAN behandeld, die meer dan eens beklagde raadpleegde. Beklaagde had den patiënt scherp aangekeken en gezegd: „je hebt vuil bloed.”

Eerst kreeg de man pillen, later ook vocht — iedere zending kostte / 3.27. Bekl. had tegen den man gezegd: „Dokter maakt je beslist niet beter, dat doe ik.” En de man verklaarde tegen zijn zwager, dat beklagde zich aldus had uitgelaten: „Als je bij den dokter blijft, ga je gauw dood.”

De kantonrechter tot beklagde: „Dit werpt een eigenaardig licht op uw heele houding.”

Bekl.: „Ik zeg de waarheid mijnheer.”

Kantonrechter: „U laat de menschen zeggen wat U wilt. Dat is wel zoo gemakkelijk.”

Dokter KEUS vertelde verder, dat TIMMERMAN door het gebruik der pillen — soms zelfs 30, 32 achter elkaar — geen ontlasting had gekregen, maar wel bloed had verloren, hetgeen beslist voor hem nadeelig is geweest.

Getuige GRONDSMA, politie-agent, verklaarde medicijnen te Alkmaar in beslag genomen en te Amsterdam gekocht te hebben.

De ambtenaar van het Openbaar Ministerie, mr. VAN HEIJNSBERGEN, hierna het woord verkrijgende, begon met te zeggen, dat het hem zeer verheugde, dat tegen beklagde eindelijk proces-verbaal is opgemaakt, nadat zij eenige jaren onbevoegd geneeskundige praktijk heeft uitgeoefend, zonder dat politie en gezondheidscommissie er iets aan konden doen. Een kwakzalver toch acht spr. een zeer ernstig gevaar voor de maatschappij. Een kwakzalver is een bedrieger, is een opplichter, maar gevaarlijker nog en slechter. Onder den schijn van menschlievendheid spiegelt hij voor gezondheid terug te geven, doet dit niet, maar benadeelt te veel. Hij doet dit niet een enkele keer, maar voortdurend. Hij is een beroeps misdadiger. Ook deze beklagde oefent de geneeskunde als bedrijf uit, zonder bevoegd te zijn. Zij doet dat op bedriegelijke wijze met twee oude recepten, welke zij door allerlei menschen laat gebruiken. Zelfs een allergevaarlijkste man, die aan een slepende ziekte lijdt en nu weldra ten grave zal dalen, gaf ze een laxermiddel!

Zoo'n beklagde behoorde niet hier voor het kantongerecht, maar daar, voor de rechtbank, terecht te staan, geen boete moest voor haar geëischt worden, maar de gevangenis moest ze ingaan. Wat beteekent het, de menschen scherp aan te zien, ze suggereeren en tegen zenuwlijders te zeggen: U wacht een beroerte? Absoluut misdadig zijn dergelijke diagnoses.

Spreker achtte het wettig en overtuigend bewijs geleverd. De raad bestaat in het zeggen: je moet dit gebruiken, zooveel maal per dag, de bijstand in het verstrekken der geneesmiddelen, welke zij zelve bepaalt. Getuige Timmerman is afwezig — maar deze afwezige getuige kon wel eens de meest verzwarende getuige à charge zijn!

Evenwel — dit deel van het ten laste gelegde dient te vervallen.

Wat getuige SANDERS betreft, de wetgever die een apotheker verbood een verbintenis aan te gaan met een geneesheer, heeft verondersteld, dat een apotheker het beneden zijn waardigheid zou achten, zich in te laten met een kwakzalver. Deze apotheker leende er zich toe met beklagde een contract aan te gaan. Hij schame zich er voor! Spreker deed het genoeg, dat thans openbaar wordt, op welke wijze deze getuige aan den kost komt.

Mocht beklagde met haar quasi-praktijk doorgaan, dan behoefte ze niet te denken, dat spreker haar één dag met rust zal laten.

De ambtenaar wilde tenslotte beklagde een zeer hooge boete opleggen, weshalve hij haar veroordeeling vroeg tot 4 geldboeten elk van f 200, bij niet voldoende te vervangen door 40 dagen hechtenis voor elke boete, en vernietiging van de in beslaggenomen geneesmiddelen.

Eindelijk bracht hij in herinnering, dat beklagde bij vonnis van den kantonrechter te Schagen van 8 December 1898 was veroordeeld tot een boete van f 100, welke straf blijkbaar niet voldoende is geweest om haar af te schrikken.

Beklaagde verklaarde hierna zich niet bewust te zijn geneeskundige praktijk te hebben uitgeoefend. Toen ze de eerste boete had gekregen, had ze gezegd: ik doe het nooit weer. Maar de menschen kwamen haar vragen. . . . (Bekl. barstte in snikken uit.)

De verdediger, mr. P. A. OFFERS, begon zijn plei-

dooi met de verklaring af te leggen, dat hij de verdediging niet op zich zou hebben genomen, indien hij niet in zijn ziel overtuigd was, dat deze beklagde niet schuldig is aan hetgeen haar ten laste wordt gelegd. Hij heeft er dan ook niet aan gedacht, beklagde rechtstreeks of zijdelings te instrueeren.

Toen zij opgeroepen werd om voor den commissaris van politie te verschijnen en zij pleiter om advies vroeg, heeft hij tegen haar gezegd: Ga heen en verklaar daar de waarheid. Hij heeft haar niet geïnstrueerd, in welk opzicht ook, om bepaalde verklaringen af te leggen. Pleiter is overtuigd, dat wat zij heeft beweerd, de waarheid is.

In twee gevallen wordt haar ten laste gelegd, dat zij menschen heeft ontvangen, maar dat is nog niet strafbaar. Deze gevallen kunnen dus worden uitgeschakeld.

De toezending van de geneesmiddelen heeft plaats gehad op verzoek der menschen, die ze geheel uit eigen beweging wilden gebruiken en beklagde enkel verzochten ze op te sturen. Op deze twee punten kan naar pleiters meening geen veroordeeling volgen.

De algemeene telastelegging moge verder kloppen met de omschrijving der wet, maar feiten zijn er niet omschreven en daar komt het op aan.

In twee andere gevallen staan tegenover elkaar de verklaringen van beklagde en getuigen. Waarom moet aan de laatste wel, aan de eerste geen geloof worden gehecht? Uit niets is gebleken, dat beklagde op gespannen voet met de waarheid staat.

Pleiter wilde niet verklaren, dat de getuigen onbetrouwbaar zijn, dat ze opzettelijk liegen, maar ze weten niet precies wat gebeurd is, ze kunnen dat niet onderscheiden zooals ontwikkelde menschen dit zouden doen.

De verklaring van beklagde klinkt daarentegen zeer aannemelijk. Zij is in aanraking met de strafwet gekomen, zij heeft het heilig voornemen opgevat te zorgen, dat dit niet weer zou voorkomen. Wat deed ze slechts? Zij zeide: „als gij last van klieren hebt, dan kunt ge die middelen gebruiken en daar en daar krijgen.” Dat is een volkomen redelijke houding.

Mocht deze zaak in appèl worden behandeld, dan kan pleiter meerdere getuigen à décharge opbrengen, die allemaal dit zullen zeggen.

Beklaagde heeft twee recepten van haar grootvader gekregen en een contract aangegaan met den apotheker SANDERS. Alle menschen komen om de middelen van dr. HOEKSTRA, niet om raad en bijstand — dat is de zaak.

Pleiter protesteerde ten sterkste tegen de voorstelling van den ambtenaar van het O. M. alsof er van eenige bekentenis van de beklagde sprake is. Zij ontkende juist het ten laste gelegde, door te zeggen, hoe ze handelde.

Wat het aankijken betreft, ieder verstandig mensch begrijpt dat dit maar larie is en dit toont duidelijk aan, dat de getuigen kwamen om de middelen van dr. HOEKSTRA, denkend dat zij bij beklagde betere zouden krijgen dan bij den heer SANDERS. Hoe zou beklagde er toe kunnen komen iets voor te schrijven voor zenuwen?

Pleiter meende dat er geen termen bestaan voor een veroordeeling, allermint voor zulke hooge boeten, als de ambtenaar van het O. M. heeft geëischt.

Het eenige feit ten haren nadeel is het ontvangen der bezoekers, doch dit geeft slechts den schijn tegen haar.

In tweeden termijn bleef de ambtenaar van het O. M. zijn requisitoir handhaven, betoogende dat op het raadplegen het voorschrijven van geneesmiddelen is gevolgd, dat het bewijs uit de samenstelling is te leveren, (zij erkent de menschen te hebben ontvangen, de getuigen erkennen geneesmiddelen te hebben gekregen) dat beklagden in het algemeen geneigd zijn onwaarheid te spreken, terwijl getuigen onder eede bevestigen wat ze vrijwillig voor de politie hebben verklaard. Beklaagde heeft niet lijdelijk gehandeld, zij heeft zelfs diagnoses gesteld en is veel schuldiger, dan de verdediger het voorstelt. Ook zijn de feiten wel degelijk in de dagvaarding omschreven, is niet volstaan met de omschrijving van het wetsartikel.

De verdediger bleef eveneens bij hetgeen hij in eersten termijn had gepleit en wees er op, dat de ten laste gelegde feiten niet zijn omschreven in twee der gevallen en ook niet in de algemeene ten laste legging.

Beklaagde kwam er tenslotte tegen op, dat er gesproken was van kwakzalverij. Haar grootvader was een beroemd dokter, die 60 jaar gepractiseerd had en juist van bloed- en klierziekte veel studie had gemaakt. Bij zijn dood heeft hij de samenstelling der geneesmiddelen medegedeeld, om de menschheid te helpen.

Nadat de ambtenaar had verklaard, dat hij niet den grootvader maar de beklagde een kwakzalver had genoemd, werd het onderzoek gesloten verklaard.

Bij de uitspraak werd bekl. veroordeeld tot betaling van 4 geldboeten elk van f 80, subs. 4 maal 20 dagen hechtenis.

(Alkmaarsche Courant.)

Meel voor suikerzieken.

Voor de arrondissements-rechtbank te Utrecht stond de vorige maand de 32-jarige J. G. M. korenmolenaar te *IJsselstein*, terecht ter zake van overtreding van art. 329b Wetboek van Strafrecht.

Vanwege het O. M. waren in deze zaak acht getuigen en deskundigen gedagvaard, vanwege den verdediger mr. HOLSTEIN 5 getuigen à decharge.

Beklaagde is leverancier van een meelsoort dat hij in pakken verkoopt waarop staat: meel geschikt voor suikerzieken. Hij heeft vroeger gewoond te Zaandam en is sinds 1 Mei 1911 verhuisd naar *Ysselstein*. Toen hij uit Zaandam vertrok heeft hij aan winkelier Pos opgedragen de oude klanten te blijven bedienen. Hij zelf bleef zorgen voor de fabricage van 't meel. Het meel dat beklagde leverde bestond uitsluitend uit gemalen roode tarwe. Hij zond het de wereld in voorzien van een attest en aanbeveling van het scheikundig bureau der heeren VALKENAAR en dr. DUNNEWOLD te Amsterdam. In den zomer van 1909 had bekl. een gesprek met den heer VOERMAN, directeur van 't Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren, die hem den raad gaf het product uit den handel te nemen daar het voor suikerzieken, absoluut ongeschikt was. *) Na dit gesprek kwam ook de heer VALKENAAR bij beklagde, die hem het attest terug vroeg. Beklaagde verklaart dat dit geschiedde naar aanleiding van geschrijf over het product in de couranten. De heer VALKENAAR heeft nooit gezegd 't meel is ondeugdelijk. Na dit alles is bekl. doorgesgaan met de fabricage en levering van 't betreffende meel en met vermelding op 't pakket van het scheikundig attest.

De eerste getuige in deze zaak is SIMON POS, schilder en winkelier te Zaandam. Deze kende de samenstelling van 't meel niet. Hij verpakte en verzond het alleen.

De tweede getuige v. BLOM is banketbakker te Groningen. Deze bakte van 't meel brood voor suikerzieken.

Hij betaalde per kilo 28, later 27 ct., terwijl gewone gemalen roode tarwe niet meer kost dan 12 ct. De prijs van de pakken was dus veel te hoog.

In Augustus 1911 heeft get. de laatste 20 pakken van POS gekregen. Van deze 20 heeft hij er een aan den heer VOERMAN te Leiden gezonden.

President: Beklaagde, was de prijs 27 à 28 ct. feitelijk niet veel te hoog?

Beklaagde: Er kwam zooveel bij als verpakking, verzending enz. Bovendien had ik den prijs wel op 25 ct. gesteld als de heer VALKENAAR niet had gezegd stel den prijs maar op 35 ct., anders maakt 't op het publiek niet genoeg effect.

De heer HEKMA, arts te Groningen, wordt gehoord als deskundige. Hij heeft verschillende pakken onderzocht en ook iets van de stof toegediend aan patiënten lijdende aan suikerziekte.

Daaruit bleek dat in het menselijk lichaam deze stof zich in suiker omzette. De conclusie is hieruit te trekken dat het meel niet geschikt is voor suikerzieken. Zelfs is voor de meeste lijdende aan suikerziekte het gebruik van meel, ook dit soort, af te raden door het gehalte zetmeel dat overal in tegenwoordig is.

Dr. v. D. LAAN, directeur van den gemeentelijken keuringsdienst te Groningen: Ook deze deskundige heeft het meel onderzocht. Het bleek gewone gemalen tarwe zonder eenige toevoeging.

Dr. VOERMAN, directeur van 't rijksbureau te Leiden, wordt eveneens als deskundige gehoord. Hij heeft de pakken meel onderzocht en vond daarin gewone gemalen tarwe. Dit resultaat schreef hij aan beklagde, waarop beklagde hem opzocht. Getuige zei toen uitdrukkelijk, dit meel voldoet volstrekt niet aan de benaming en is niet alleen in strijd met de waarheid, maar ook zelfs schadelijk. Beklaagde wees toen op 't attest van 't scheikundig bureau van de heeren VALKENAAR en dr. DUNNEWOLD. Hij zou intusschen overwegen of hij 't product uit den handel zou nemen. Meel voor suikerzieken kan, dus getuige, alleen zijn meel dat zetmeel-arm is.

De heer VALKENAAR is scheikundige thans te 's-Gravenhage. Deze getuige heeft in verbinding gestaan met dr. DUNNEWOLD en heeft het meel van beklagde onderzocht. Het bevatte zooveel gluten dat geschikt genoemd kon worden voor suiker.

President: Bent u bevoegd een dergelijke aanbeveling te schrijven als u gedaan hebt? Hebt u eenig examen gedaan?

Getuige: Neen, ik heb les gehad van dr. HEMMERS, een medicus, maar geen examen gedaan. Ik deed het onderzoek op het onderhavige product te zamen met dr. DUNNEWOLD en heb er geen bezoldiging voor genoten. Getuige heeft later bemerkt dat 't meel niet meer geschikt was. Hij wilde toen 't eens geven attest terug, maar beklagde wilde het niet meer afstaan.

President: Is dat waar beklagde?

Beklaagde: Neen, dat verzoek was uitsluitend gevolg van geschrijf in de couranten. VALKENAAR heeft in 't geheel niet gesproken van ondeugdelijkheid.

Verdediger: Hebt u wel eens roode tarwe voor lijdende aan suikerziekten aanbevolen?

Getuige: Daar weet ik me niets meer van te herinneren.

Verdediger: Ook niet op 20 Maart van dit jaar, dus een maand geleden.

Getuige: Ik weet er niets meer van.

Dr. DUNNEWOLD als getuige gedagvaard is niet verschenen.

Eenige getuigen à decharge worden hierop gehoord. Deze hebben allen eenige jaren geleden het advies ingewonnen van de heeren VALKENAAR en DUNNEWOLD, die schreven het middel gevonden te hebben tot radicale genezing van suikerziekten. Hun werd toen eenvoudig aangeraden gemalen roode tarwe te gebruiken. Zij moesten dit koopen bij den bakker SNOEK te Zaandam. Zij konden 't een tijdje later ook halen bij beklagde, maar dit werd hun naderhand weer afgeraden.

De laatste getuige is de rijksveldwachter VELTHUIZEN, die op 20 Maart l.l. den heer VALKENAAR heeft gesproken over suikerziekte. De heer VALKENAAR ried hem aan roode tarwe te gebruiken.

Getuige VALKENAAR ontkent dit. Hij heeft alleen gezegd gebruik bruin brood. De veldwachter blijft bij zijn verklaring en zegt dat de heer VALKENAAR erg kort van geheugen schijnt.

De Officier van Justitie, mr. CNORIUS, hierop aan 't woord komend, zegt niet ten laste gelegd te hebben overtreding van art. 174, daar dit meel in 't algemeen niet schadelijk voor de gezondheid genoemd kan worden.

Wel is 't beslist niet geschikt voor lijdende aan suikerziekte. De hoofdvraag waar 't hier om gaat is deze: is beklagde te goeder trouw. Aanvankelijk was dit zoo. Maar dit was niet meer 't geval zoodra hij in connectie was geweest met dr. VOERMAN. Na dien tijd was 't met zijn goede trouw gedaan, want een goed deskundige had hem toen gezegd: je waar deugt niet. Nu ging beklagde wel af op adviezen van twee deskundigen, maar hij wist dat die niet in een al te goeden reuk stonden. Hij had dus om zeker te zijn nog een derde moeten raadplegen. In de beklagdenbank hadden eigenlijk meer personen dan deze beklagde alleen moeten zitten.

POS zegt dat hij onschuldig is en hij doet dit onder eede, maar de brochure die hij heeft uitgegeven „Troost aan de armen” ter aanbeveling van zijn meel plaats hem toch in een eigenaardig licht. Maar stellig hadden VALKENAAR en DUNNEWOLD in de beklagdenbank moeten zitten. De een noemt zich scheikundige, maar heeft nooit een examen gedaan en blijkt leerling van dr. HEMMERS, den befaamden urinekijker.

De ander heeft wel examen gedaan maar dit heer is thans zoek en is al eens onderdak geweest bij het leger des Heils als drankzuchtige.

Het O.M. eischt tenslotte een gevangenisstraf van 3 maanden.

De verdediger mr. H. G. HOLSTEIN is van meening, dat niet bewezen is dat beklagde in Augustus van 't vorig jaar wist dat het meel ongeschikt was voor lijdende aan suikerziekte. Pleiter gaat hiervoor de geschiedenis van 't gebeurde na. Het bureau VALKENAAR-DUNNEWOLD beval aan tal van patiënten 't gebruik van gemalen roode tarwe aan. Zij moesten dit halen bij bakker SCHOEN te Zaandam. Deze had die roode tarwe niet zelf in zijn bezit en moest 't op zijn beurt betrekken van beklagde. Toen deze er achter kwam waarvoor die tarwe kon dienen, ging hij naar voornoemd scheikundig bureau om te vragen of hij zelf 't meel niet in den handel kon brengen.

De beide deskundigen gaven hem nu een attest daarvoor af. Hij was dus zelf absoluut van de zaak niet op de hoogte. Nu ried in 1907 dr. VOERMAN hem de fabricage van 't product wel af, maar toen hij er mee doorging en 't rijk hem ongemoeid liet, werd hij versterkt in de meening dat het product toch wel geschikt was waarvoor het werd uit gegeven. Dat de heer VALKENAAR hem daarna nog gezegd zou hebben het meel is ondeugdelijk, kan pl. niet gelooven. Beklaagde maakt een veel betrouwbaarder indruk dan de heer VALKENAAR, die zegt niet meer te weten of hij roode tarwe heeft aanbevolen, ofschoon dit nog zoo kort geleden geschied is. Beklaagde heeft eerst tijdens de instructie van deze zaak gehoord dat zijn meel ongeschikt was.

Op deze gronden vraagt pleiter vijspraak.

Beklaagde werd veroordeeld tot een maand gevangenisstraf. (De *IJsselsteiner*).

Advocaat-generaal bij den Hoogen Raad mr. VAN HANGEST baron d'YVOY heeft conclusie genomen in de zaak van J. P. B., koopman te Vlaardingen, door de rechtbank te Rotterdam veroordeeld tot f 10 boete of 10 dagen hechtenis, wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, door de urine van

een persoon te bekijken en een recept af te geven. (Zie het Mbl. van April j.l.)

Aangevoerd was, dat hier geen raad en bijstand in den zin der wet van 1865 was verschaft, omdat hier geen behandeling van persoon op persoon aanwezig was, maar alleen een recept was afgegeven.

Advocaat-generaal achtte dit middel ongegrond. Hetgeen de requirant deed, moet ongetwijfeld worden aangemerkt als geneeskundige raad of bijstand als bedrijf. Het waarnemen van den persoon werd hier vervangen door het bekijken der urine. Hij concludeerde tot verwerping.

Uitspraak 24 Juni.

(N. Rott. Ct.)

Voor den kantonrechter te Tiel heeft terechtgestaan D. H., van Arnhem, beklagd van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Zij had tegen verschillende kwalen geneesmiddelen verkocht.

Eisch: 3 maal f 10 boete of 3 maal 2 dagen.

Op de terechtzitting stelde zij zich dermate aan, dat zij uit de zaal moest verwijderd worden.

(N. Rott. Ct.)

CORRESPONDENTIE

Dr. C. H. N. te R. De ons gezonden brief van *Mad. Hélène Duroy* heeft alle overeenkomst met die van de z.g. „brievendocters”. Daarom zullen wij hem, zoodra de ruimte het toelaat, opnemen, ofschoon wij ons anders met toiletmiddelen niet ophouden.

W. M. H. A. te 's-G. Zie het n^o. van heden.

J. v. d. D. te K. In het Maandbl. van Mei 1884 hebben wij gewaarschuwd tegen *Pilules contre l'obésité*, ook genaamd: *Pilules du docteur Bilandel en préparées par A. Dameraal* te Parijs. Deze pillen bleken te bestaan uit *Ammonium-jodide* (onzuiver), omgeven door *suiker* en met *karmijn* rood gekleurd. Of dit dezelfde pillen zijn als de door u bedoelde *Obecita* weten wij niet. Het onderzoek van de pillen van *MRS SEYMOUR* is nog niet afgelopen.

Dr. H. v. N. te N.-B. Die man hebben wij al lang in de gaten. 't Is zeker kwakzalverij. Wij zullen het middel aanschaffen en laten onderzoeken.

W. F. d. C. te R. Dank voor de gezonden Couranten Wij zullen er werk van maken.

A. S. te A. Radium-emanatie is een der nieuwste toepassingen van het Radium in de geneeskunde; een goede populaire verhandeling daaromtrent is onlangs van de hand van Dr. Is. ZEHANDELAAR te Amsterdam, verschenen.

Over het algemeen meenen de geneeskundigen, dat de inhalatie beter werkt dan de drinkkuren.

In ieder geval is zonder geneeskundig voorschrift de toepassing sterk af te raden.

J. H. L. D. te 's-G. *Vaseline Chesebrough* is een goed merk vaseline, dus geen kwakzalverij, ofschoon wij best begrijpen, dat de overdreven advertentie u op 't idee bracht.

— Heb volstrekt geen vrees ons te veel advertenties te zenden; wij nemen uwe bewijzen van belangstelling in onze zaak steeds gaarne aan.

J. P. te A. Van dat „middel tegen kanker” hebben wij nooit iets gehoord.

R. P. te D. *Lecithine-pillen*, *Verwey*, ofschoon op kwakzalverachtige overdreven wijze aanbevolen, beschouwen wij niet als kwakzalverij. Het gebruiken zonder voorkennis van den arts, raden wij u af.

P. v. V. te B. De door u opgeworpen quaestie — in 't algemeen — is reeds meermalen in ons blad ter sprake gekomen. Ongetwijfeld komen somwijlen dergelijke genezingen voor, waarvan de oorzaak in suggestie moet worden gezocht. Het optreden van dien onder-stationchef is uitvoerig door ons vermeld. Voor het verhaal, dat gij ons zendt moeten wij echter de schouders ophalen; dat lijkt ons al te kras. Die diagnose van bloedvergiftiging zoo terstond, en de geneesmethode — de overgang van de ziekte van het zieke kind op den magnetiseur — wil er bij ons niet in.

— Wij betuigen onzen dank voor de ontvangen jaarverslagen over 1911 van de Nationale Vereeniging voor Vrouwenarbeid, van de Geldersche Vereeniging „Het Groene Kruis” en dat, betreffende de handelingen en bevindingen der Commissie in het belang van het verleen van „Eerste hulp bij bedrijfsongevallen”.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Haarlemmerolie. Dit is een van de weinige oorspronkelijk Nederlandsche geheimmiddelen en dagteekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zoowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o. a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam *balsamum sulfuris terbinthinum* voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachte zich het in eenigszins groote hoeveelheid te nemen; de schadelijke gevolgen van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aangetoond.

*) Wij hebben dit reeds beweerd in het Maandblad van October 1908. RED. MBL.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Hoofdartikel: Een verblijdend verschijnsel.
Berichten: Bravo Amsterdamer! — Genezing? door gebed. — Engelsche parlamentscommissie voor de spécialité's. — Toepassing van het tarief van invoerrechten.
Mededeelingen van verschillende aard: De wonderhersteller van de Magic Foot Draft Co. — Antipon. — Ontdekking van Mad. Hélène Duroy.
Uit de Pers: Natuurgeneeswijze en medische wetenschap.
Rechtszaken: Jacob den Hollander. — Duijfe Holiander. — Weer een onbevoegde. — Een natuur- en es-kundige.
Correspondentie.
Feuilleton: Doctor mirificus circumforaneus.

Een verblijdend verschijnsel.

Veel meer dan vroeger moeten wij tegenwoordig in ons Maandblad plaats geven aan de verslagen van verschillende rechtszaken waarin de kwakzalver een hoofdrol spelen; vervolgingen tegen deze lieden hebben thans veel meer plaats dan vroeger. En dat verheugt ons; niet omdat het ons aangenaam is dat deze of gene *persoon*, (dien wij meestal niet kennen) met gevangenisstraf of boete wordt gestraft, maar om de *zaak*.

Reeds herhaalde malen hebben wij opgemerkt, dat de hier te lande bestaande wettelijke bepalingen tot beteugeling van de kwakzalverij onvoldoende en omslachtig zijn en niet zullen leiden tot het beoogde doel: het publiek voldoende beschermen tegen de list en lagen van gewetenlooze bedriegers, die de ongesteldheden van hunne medeburgers aangrijpen als middel om, onder valsche belofte van genezing, eigen beurs te speken. Dat doel, wij moeten het tot ons leedwezen bekennen, zal nooit worden bereikt. Listig bedrog aan de eene zijde en onwetendheid of lichtgeloovigheid aan de andere zullen sterker blijken te zijn dan de meest volledige wetgeving. Desniettemin zal, wanneer met kracht te werk wordt gegaan, het kwaad tot de kleinst mogelijke uitgebreidheid kunnen worden teruggebracht en zoo'n kracht zit niet in de bepalingen die bij ons geldende zijn. *Een wet tegen de kwakzalverij*, niet gekoppeld aan andere wetten, zooals tegenwoordig in hoofdzaak aan de geneeskundige wetten, — waarnaar onze Vereeniging reeds ruim dertig jaar te vergeefs vraagt — is een eerste vereischte, wil men het kwaad, zoo goed mogelijk, te keer gaan.

Intussen willen we gaarne erkennen dat, wil men de kwakzalverij bestrijden, het met de sedert 1865 bestaande wetsbepalingen toch wel mogelijk is de kwakzalvers in hun heilloos optreden te bemoeilijken, al zij het ook niet met dat succes, dat men er zoo gaarne van zou verwachten. Er bestaan wetsbepalingen, zooals gezegd, maar... zij werden gedurende geruimen tijd al zeer weinig toegepast. Vermoedelijk was de

omslachtigheid van de procedure en ook dikwijls de onzekerheid van het resultaat daarvan de oorzaak.

Hierin is in den laatsten tijd aanmerkelijk verandering, noemenswaardige verbetering gekomen. Met lofwaardigen ijver wordt door de ambtenaren, belast met het vervolgen van de overtredingen van de desbetreffende wetsartikelen, ingegrepen en menig kwakzalver kan bij monde van Kantonnier of hooger rechter vernemen, dat het door hem uitgeoefend beroep als een gevaar voor de samenleving wordt beschouwd. De geëschte en opgelegde straffen zullen hem, zoo hij het al niet wist, overtuigd hebben, dat hij handelingen verricht, die niet te gedoogen zijn.

Wij noemen het een verblijdend verschijnsel, dat wij telkens, in bijna elk nummer van ons Maandblad op dergelijke vervolgingen kunnen wijzen. Door die vervolgingen zullen de kwakzalvers wakker geschud worden en begrijpen dat de tijd voorbij is, dat zij hunne practijken ongestoord konden uitoefenen en zal het publiek op de hoogte gebracht worden van de waarde — of liever, onwaarde — dier practijken.

En dan is er al ten minste iets gewonnen.

BERICHTEN.

Bravo Amsterdamer! In het Weekblad van 23 Juni stond de volgende

„Rectificatie.

Tot ons groot leedwezen en geheel buiten ons weten is in het nummer van vorigen Zondag een advertentie opgenomen betreffende een kwakzalverij van mondainen aard. Daar wij in 't algemeen alle waarborgen hebben, dat dergelijke advertenties zonder genade geweerd worden, is de opname slechts aan een betreuenswaardig abus te wijten en wordt niet herhaald.

Met die advertentie wordt klaarblijkelijk bedoeld de miselijke reclame van de z. g. HÉLENE DUROY, waarover wij in dit No. iets mededeelen.

Zij, die op de hoogte zijn van de „trucs”, die kwakzalvers aanwenden om hun leugen-advertenties geplaatst te krijgen, kunnen best begrijpen dat somwijlen een uitgever of redactie er „inloopt”; 't is meermalen gebeurd; maar niet altijd heeft een redactie de onwillekeurig gemaakte fout zoo snel en zoo onomwonden hersteld. Bravo!

Genezing? door gebed. In een huisgezin te Sloterdijk kregen eenigen tijd geleden een paar kinderen mazelen. De ouders dachten de kinderen door gebed te kunnen genezen, doch dit middel bleek niet te baten en de toestand verergerde steeds. Eindelijk werd, onder presie van anderen, medische hulp ingeroepen. De dokter constateerde, dat hiermede te lang was gewacht en kon niet meer voorkomen, dat een aardig knaapje korten tijd later stierf.

De zaak is nu bij de justitie aanhangig gemaakt, waar de ouders zich zullen moeten verantwoorden. (Hdbl.)

Parlamentscommissie voor de spécialité's. Een commissie uit het Engelsche Lagerhuis, bestaande uit twee geneeskundigen, twee eigenaars van nieuwsbladen, één apotheker en 10 andere personen, en samengesteld uit alle politieke groepen, is belast met een onderzoek naar de beteekenis van de spécialités voor de bevolking.

De fabrikanten van spécialités zijn in Engeland tot krachtige organisaties verenigd; één daarvan, de „Owners of Proprietary Articles”, vormt een onderafdeeling der scheikundige sectie van de Kamer van Koophandel te Londen. Deze organisatie heeft een geschrift in het licht gegeven, waarin wordt betoogd, dat de beweging tegen de spécialités is aangestookt door de geneeskundigen, uit broodnijd, en dat het niet is bewezen, dat de spécialités nadeel opleveren voor het publiek. *The Hospital* zegt, dat dit juist nog zou moeten blijken uit het onderzoek der parlamentscommissie.

(N. Courant.)

Toepassing van het tarief van invoerrechten. De minister van Financiën heeft goedgevonden en verstaan te bepalen, dat o.a. de volgende beslissingen betreffende de toepassing van het tarief van invoerrechten ter kennis van de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen zullen worden gebracht.

Winterhandenzalf van dr. Schwabe, bestaande uit vast vet en waarschijnlijk een weinig perubalsem, is bij invoer in potjes met gebruiksaanwijzing te belasten als „Kramerij” met een recht van 5% der waarde.

Een onder den naam „Granuline” in den handel gebracht „geneesmiddel tegen tuberculose”, hetwelk bij onderzoek bleek te bestaan onder meer uit wijn en suikeroplossing, met een gehalte aan alcohol van pl.m. 4.5% en een suikergehalte van 30%, welk mengsel niet meer het karakter van wijn bezit, behoort bij invoer in flesschen met gebruiksaanwijzing gearschikt te worden onder de als „Kramerij” met een recht van 5% der waarde te belasten suikerhoudende geneesmiddelen.

Uit pepsine en melksuiker samengestelde homeopatische spijsverteringstabletten behoren bij invoer in fleschjes met gebruiksaanwijzing belast te worden als „Kramerij” met een recht van 5% der waarde.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

De Wonderhersteller van de Magic Foot Draft Co.

De firma bovengenoemd, gevestigd Heeren-gracht 193 te Amsterdam, ofschoon alles doet vermoeden, dat men met een Engelsche of Amerikaanse combinatie te doen heeft, is al meermalen in ons blad ter sprake gekomen. Onze lezers zullen zich misschien herinneren, dat het

deze firma is, die een opzienbarende reclame maakt van een z.g. *Wondervoetpleister*, een pleister, die elk geval van reumatisch zou genezen. Meermalen hebben wij tegen deze pleister gewaarschuwd, ook omdat het onderzoek ons leerde, dat dit wondergeneesmiddel *niets wonderbaarlijks* bevatte. De *Gesundheitslehrer* beschrijft in zijn jongste no. de pleister *als een sterk naar teer riekende trekpleister*. Een paar van die pleisters worden gratis geleverd, maar, zoo heet het, eerst het derde en vierde paar (niet gratis) helpt.

Maar, wat vreemd is, het onfeilbare wondermiddel heeft nog een ander wondermiddel ter ondersteuning noodig, n.l. de *wonder hersteller*. Dit zijn roode tabletten, die volgens de enveloppe waarin zij vervat zijn, „ten doel hebben „de afscheiding van de nieren te bevorderen en „de werking van de lever op te wekken, om de „ingewanden te helpen hunne werking goed te „verrichten en de aderen te ontspannen, waar- „door de wondervoetpleisters het vergif uit het „lichaam verdrijven.” Wie begrijpt 't?

Mevrouw A. C. ALBLAS—SORBER te Utrecht had de welwillendheid de tabletten voor ons te onderzoeken; zij bevatten: *aloë, zwarte peper en drop*. Zij zijn omwikkeld met suiker en meel en rood gekleurd door bietenrood. Zie hier dus niets wonderbaars in het wonderlijke.

Behalve peper, waarvan de prikkeling somwijlen zeer nadeelige gevolgen kan na zich slepen, is het *hoofdbestanddeel* het gewone brood der kwakzalvers, het sterk werkende laxermiddel aloë.

Toch vinden wij bij die wondertabletten iets, dat onze verwondering opwekte. De circulaire nalezende zagen we, dat die tabletten ook genoemd werden: *Dr. van Vleck's Wonderhersteller* en ziet, de naam van *Vleck* was voor ons geen onbekende. In het Maandblad van Maart j.l. schreven wij een groot, waarschuwend artikel tegen *van Vleck's opslurpende geneesmethode voor aambeien*, aanbevolen door THE DR. VAN VLECK Co, door advertenties die zeer veel gelijkenis vertoonden met die van de MAGIC FOOT DRAFT Co. Het adres van de eerste compagnie is gevestigd te *Amsterdam, Heerengracht 193*, hetzelfde waar de Magic Foot Draft Co. te vinden is.

In het hoofdartikel van ons vorig no. hebben wij voorbeelden gegeven van de wijze waarop sommige moderne kwakzalvers hunne waren aan den man brengen onder verschillende benamingen, als zijnde door verschillende personen uitgevonden, alhoewel in werkelijkheid een en dezelfde persoon aan 't lijntje trekt.

FEUILLETON.

Doctor mirificus circumforaneus.

De twee oudste kinderen kwamen over hun tijd uit school. Tegen koffiedrinken moesten ze te huis zijn. Wat zou er aan haperen? Schoolblijven liet de onderwijzer zijn leerlingen niet licht. Ik was 't van hen ook niet gewend. Dus ging ik eens aan de deur staan, om te zien, of ze niet haast zouden verschijnen. Ja wel, daar kwamen ze eindelijk van den anderen kant, in plaats van den naasten weg uit school, en dat nog wel luid schaterende van plezier. „Zoo,” zei ik, „ben jelui zoo vroolijk? Hoe komen jelui zoo laat.” „Och,” antwoordde de oudste, „we hebben eens gekeken naar dien ouden dokter d. P. Toen we uit school kwamen, zagen we, dat hij door een troep jongens achterna geloopt en in de maling genomen werd. En we moesten wel om hem lachen en wilden eens zien, waar hij toch wel zou blijven. Verbeeld u, zijn pantalon was afgezaakt tot op zijn hielen. Zijn smerige hemd kwam onder zijn jas uit. Zoo kon hij maar moeilijk loopen: hij was kennelijk dronken. De jongens riepen hem allerlei achter na en smeten naar hem hetgeen ze van de straat opraapten.” „Was er dan geen agent van politie, om aan dit schandaal een eind te maken?” vroeg ik. „Er stond er wel een bij onze school om dáár op te passen, maar die ging niet verder en bemoeide zich er niet mee,” luidde het antwoord. „Zoo,” zei ik, „en waar is hij dan eindelijk gebleven?” „Hij is naar 't gasthuis gegaan, daar heeft hij aangebond en is

Zouden de feiten in bovenstaand artikel vermeld ook niet als voorbeeld kunnen dienen?

Antipon.

Weer een middel tegen zwaarlijvigheid, waarvoor vooral in Engeland een buitengewone reclame wordt gemaakt en dat, blijkens bij ons ontvangen vragen om inlichtingen, ook hier te lande zijn intrede tracht te doen. Begrijpelijkerwijze is het weer een „Company”, *The Antipon Company*, te Londen, die 't zaakje aan de hand doet. Onnoodig te zeggen dat, volgens de gebruiksaanwijzing, Antipon is het middel bij uitnemendheid, nog niet overtroffen, beter dan enig ander middel, dat geen schadelijke bestanddeelen bevat.

Alleen dit laatste moeten wij toegeven. Volgens het onderzoek van Mevrouw A. C. ALBLAS—SORBER te Utrecht, is Antipon een oplossing van ruim 8 percent *citroenzuur* in water, die verder nog bevat *saccharine* en een roode kleurstof.

Dus zoo iets als een rood gekleurde, sterke *kwast*, waarbij nog de suiker door de waarde-looze leugensuiker, saccharine, vervangen is.

Wie nu gelooven wil, dat dit mengsel alle wonderen doet, die van de Antipon worden verteld, en daarbij zijn geld wil weggooien, moet 't zelf weten.

Wij meenen dat aan dit kwakzalversmiddel alle waarde voor het beoogde doel moet worden ontzegd.

Verwonderlijke ontdekking van Madame Hélène Duroy.

Toilet-artikelen en schoonheidsmiddelen worden in het algemeen niet in ons blad behandeld. Daarvoor ontbreekt ons de ruimte. Dewijl echter de aanvragen om inlichtingen naar het hier bovengenoemd middel zoo bijzonder groot zijn, willen wij in enkele woorden er op wijzen, dat dit artikel aan den man (of liever aan de „Vrouw”) gebracht wordt geheel op dezelfde wijze als de kwakzalvers-briefdokteren hun „affaire” drijven en daarmee is o. i. de zaak al veroordeeld.

Een onzer leden, die, om meer van de zaak te weten, op de annonce geschreven had, ontving verschillende brieven — met belofte van volkomen succes — waarop niet geantwoord werd. Hij werd echter niet losgelaten en ten slotte kwam er een schrijven, dat wij al eerder verwacht hadden, en dat wij, als kenmerkend voor het geheele bedrijf, hier laten volgen:

binnengelaten. Toen was het oloopje gedaan.” „Nu, gaat maar naar binnen en aan tafel, maar loopt in 't vervolg niet weer met zulke oloopjes mee,” luidde de vaderlijke slotvermaning.

We zullen nu eens zien wat er in het gasthuis voorviel. Hij was er geen onbekende. De portier begreep al zoo wat, wat hij wilde en wat hem er heenvoerde. „U wil zeker den vader eens hebben.” (In dien tijd stond het gasthuis nog onder 't beheer van een vader en moeder; later kwamen er directrices en daarna zelfs een directeur, die dokter was.) „Ja,” antwoordde hij. „Gaat u maar zo lang zitten in de wachtkamer dokter, dan zal ik vader even roepen,” zei de portier, en meteen gaf hij hem een ouden stoel, waarop de smerige dokter zich kon zetten. De vader verscheen. „U wenscht zeker opgenomen te worden dokter en dan wat u aan waarde bij u heeft, aan mij in bewaring te geven?” vroeg de vader. „Juist, dat heb je goed geraden man,” luidde des dokters antwoord. „Ik voel me weer niet erg lekker en kan te huis geen behoorlijke verpleging krijgen; dus is het beste, dat ik hier maar eens voor een paar weken mijn intrek neem. Ziehier mijn rommeltje wat ik bij me heb; mijn koffertje met ondergoed zal straks hier bezorgd worden.” Meteen haalde hij een vies uitzierende portefeuille uit en een dito portemonnaie. Onder het nazien van den inhoud van beide voorwerpen, werd er op orde van den vader al vast een bad voor den nieuwen aankomeling gereed gemaakt, en tevens een waschkom met warm water gebracht. Daarin werd gestort hetgeen de portefeuille en de portemonnaie bevatten. De vader was er afkeerig van om dat goed zoo aan te pakken. De papieren van waarde kleefden aan elkaar

„Mevrouw N.....

M.....

Geachte Mevrouw,

Herinnert U zich nog de aangename verrassing die U ondervondt, toen U, bij het lezen van Uwe courant, voor het eerst het opzienbarende nieuws zag, dat ik een wonderbaar middel had ontdekt, dank zij hetwelk de meest magere of de meest platte buste, de meest verslapt of neerhangende borsten, in zeer korten tijd eene werkelijk buitengewone kracht en ontwikkeling verkrijgen.

Sedert dien hebt U herhaaldelijk en in verschillende andere tijdschriften de geschiedenis mijner ontdekking gezien; dit heeft U herinnerd aan den eersten stap, dien U mijnerzijds gedaan hebt, en, beken het maar, het heeft U nog slechts erger doen betreuren, dat U nog niet voor U zelven geprofitteerd hebt van de weldaden van mijn buitengewone „Exuber Bust Developer”. En waarom ook, mijn waarde Mevrouw, zoo veel kostbare tijd te verliezen met onnoodig aarzelen? Waarom Uwe vreugde, in het vooruitzicht van eindelijk herschapen en mooi te worden, te laten verduisteren door ongerechtigde twijfelingen, die alle wilskracht en besluitvaardigheid in U verlammen? Als U nog twijfelt, kom dan naar mij toe, en als U ziet en mij hoort spreken, zult U zelve kunnen oordeelen, of een enkel van de woorden, die ik tot nu toe heb gezegd, overdreven is. Als de afstand, die ons scheidt, te groot is, schrijf mij dan; ik heb U al meerdere bewijzen gegeven, om U te overtuigen, en ik vraag niets liever, dan er U nog meer te verschaffen, want iedere dag brengt mij eene nieuwe getuigenis, eene nieuwe zekerheid van de onfeilbare en verwonderlijke afdoendheid van mijn „Exuber Bust Developer”.

Dat ik tot nu toe nog niet het genoeg heb gehad, een schrijven van U te ontvangen, ondanks de twee vorige brieven, die ik tot U heb gericht, moet eene ernstiger oorzaak hebben nog, dan die van twijfel en ongelooftigheid, en ik bedrieg mij misschien niet, als ik denk, dat het de geldkwestie is? U verlangt niets liever, dan mijn „Exuber Bust Developer” aan te schaffen, maar het valt U moeilijk, in eens de som van 16 Gld. (32 Frs.) uit te geven. Ik kan dit maar al te goed begrijpen (want wie heeft het nooit eens moeilijk gevonden zijne uitgaven juist te verdeelen), en dus heb ik een weg gezocht, om eene behoefte en Uw eigen belang overeen te brengen.

Dit heeft mij tot een aanbod geleid, dat voor U uiterst voordeelig is, en ik ben er zeker van, dat U het dadelijk aan zult nemen. Zend mij per buitenlandschen postwissel slechts 11 Gld. (22 Frs.), en ik zal U in ruil eene volledige behandeling „Exuber Bust Developer” franco doen toekomen, precies dezelfde die anders voor 16 Gld. (32 Frs.) wordt verkocht. Tevens zal ik, om U genoeg te doen, aan de zending gratis een pot van mijne schoonheids-crème „Perfecta” toevoegen, die uitstekend is om

van smerigheid; men kon het schrift daarop niet lezen voordat ze behoorlijk waren schoongemaakt. Daarna zou alles opgeschreven worden. „Zoo,” zei de vader, „nu zullen we eens tellen. Tien muntjes van tien gulden, dat is al vast een honderd gulden, vier bankjes van 25, een van 40 en een van zestig gulden, dat is met elkaar drie honderd gulden aan papier. Zilver en klein geld twaalf gulden 47 cents en een postspaarbankboekje met een saldo van goed zeven honderd gulden. Waarlijk dat is nog al aardig wat. Ik zal alles goed voor u bewaren.” „Mooi,” repliceerde de doctor. „Ja, 't is nog al wat, maar ik moet er ook weer een heele poos van leven. Want zoo lang ik hier ben, staat natuurlijk mijn practijk weer stil en als ik er uit kom moet ik eerst weer een week of wat rust hebben om op mijn verhaal te komen. Dan moet er ook wat over zijn voor mijn begrafenis, ingeval ik eens hier of daar kom te sterven. Zonder geld komt een mensch nergens terecht.” „U heeft wel gelijk doctor. Uw bad is gereed. De oppasser zal u er wel brengen en u verder helpen. Wil u maar volgen.” Hier was de samenspraak met den vader afgelopen. De oppasser zette een zuinig gezicht. Hij had er niet veel zin in om dezen patient te helpen, die eigenlijk met een ander doel kwam, dan om zich als zieke te laten behandelen. Hij wilde zich eens goed laten reinigen en opknappen uit den toestand van vervuiling waarin hij tengevolge van zijn dronkenschap gedurig verviel. Dat deed hij bij langere tusschenpoozen. Van daar dat hij bij het personeel van 't gasthuis een oude bekende was, en de oppasser zoo zuinig keek, omdat deze er voor zorgen moest om niet zelf wat over te nemen van 't gezelschap,

het gezicht te verzorgen, puistjes en roode vlekken wegneemt, rimpels doet verdwijnen, en aan de ge- laatskleur eene zeldzame frischheid en glans ver- leent.

Als U, na nauwgezet en volgens mijne aanwij- zingen de proef genomen te hebben, U Uwe buste de zoozeer gewenschte ontwikkeling en versterking ziet verkrijgen, is dan de vreugde over de verkregen gedaante-*verwisseling*, over de verandering, die deze in Uw leven brengt niet de 5 Gld. (10 Frs.) waard, die noodig zijn, om de som van 16 Gld. (32 Frs.), prijs van mijn „Exuber Bust Developer” vol te maken? Ik ben nu al overtuigd, dat U mij met ge- noegen deze som zult zenden, te meer daar Uw ge- zicht door den invloed van de crême „Perfecta” verjeugdigd en mooi zal worden, zoodat U in één woord herschapen zult wezen.

Laten wij nu eens vooronderstellen, dat het be- loofde succes niet verwezenlijkt wordt, dat de buste even mager en plat blijft als vroeger, of de borsten even slap en neerhangend, als toen U mij hebt ge- schreven. In dit geval dus, en nadat U mijne voor- schriften gedurende zes dagen trouw hebt opgevolgd, hebt U mij de rest der behandeling slechts terug te zenden, en ik zal U onmiddellijk de door U betaalde 11 Gld. (22 Frs.) terug geven; geene discussies of uitvluchten, ik maak staat op Uw woord en vertrouw, dat U te goeder trouw alle moeite gedaan hebt om te slagen, en ik verlaat mij op Uwe eerlijkheid, dat wat U zegt de volle waarheid is. Wat de crême „Per- fecta” betreft, daar deze U als een geschenk is aangeboden, kunt U ze behouden.

Kan er U eene betere aanbieding dan deze gedaan, worden? Ik durf te beweren van niet. U ziet dat ik wel absoluut zeker moet zijn van de volmaakte afdoendheid van mijn middel, om mij op dergelijke wijze tegenover U te verbinden. Ik geloof niet, mijn waarde lezeres, dat U, na de bevredigende aanbie- dingen, die ik U heb gedaan, en de garanties, die ik geef, nog eenige gangbare redenen hebt, om te weigeren, lyaal de proef te nemen met mijn verwonderlijk middel. Aarzelt U misschien nog, omdat U mij niet kent? De informaties, die U naar mij kunt inwinnen zullen U een beter denkbeeld geven van mijne ach- tenswaardigheid en mijne soliditeit, en als U bang bent, mij geld toe te zenden, voor dat U mijne behan- deling ontvangen hebt, ben ik gaarne bereid, U deze onder rembours te doen toekomen.

Om kort te gaan, ik geloof, dat het onmogelijk is, meer en beter te doen, dan wat ik U heb voorgesteld. Alles in aanmerking genomen, lijkt mij de heele kwestie in deze eenvoudige vraag samengevat te kunnen worden: Wenscht U Uw uiterlijk eene ge- daante-*verwisseling* te doen ondergaan? wenscht U eene mooie, ronde, krachtige buste te verkrijgen? aan Uw hals, Uw schouders, die bevallige gevuld- heid en sierlijke lijnen te geven, die de voornaamste schoonheid der vrouw uitmaken? of wenscht U te blijven, zooals U bent, eenvoudig omdat U tegen

dat deze vieze mijnheer bij zich had. Was deze echter wel een heusche dokter, of liet hij zich dien titel maar zoo aanleunen? De academische titel van doctor kwam hem in werkelijkheid niet toe. Hij had nimmer aan eene universiteit ge- studeerd; dus kon hij ook niet gepromoveerd zijn. Derhalve had hij dien graad ook niet be- komen. Toch had hij wel degelijk de bevoegd- heid om als geneeskundige te practiseeren. Na aan de geneeskundige of klinische school te Mid- delburg zijne opleiding tot plattelands-heelmeester te hebben genoten, deed hij met goed gevolg het daarvoor vereischte examen. Doch toen was het met zijn studie gedaan. Hij streefde naar geen hooger rang. Hij legde zich toe op de practijk en keerde terug naar zijn geboorteland Zeeuwsch Vlaanderen, waar hij haar op uitge- breide schaal uitoefende. Later, na de verandering der geneeskundige wet ook buiten Zeeland, vestigde hij zich op verschillende plaatsen, doch nergens was zijn verblijf van langen duur. Van den beginne af werkte hij als medicus circum- foraneus, rondreizend geneesheer, zooals wijlen dr. DE MAN hem noemt in zijne geschiedenis en beschrijving der bovengenoemde school. Zijn zittingsdagen hield hij steeds in herbergen, wier exploitteerders luide zijn lof verkondigden. In deze omgeving echter gaf hij steeds meer en meer toe aan zijn neiging tot sterken drank. Of deze aanleiding gegeven heeft tot de ontbinding van zijn huwelijk of dat huiselijk leed hem in den drank verstrooing en vergetelheid deed zoe- ken is een vraag, die verschillend beantwoord wordt. Zijne vrouw vermaakte hem tot aan zijn dood een inkomen van f 400.—; daardoor was hij voor geheele armoede beschut.

Doch in weerwil van zijn drinken wist hij soms

alle klaarblijkelijkheid in toch nog twijfelt, omdat U staande houdt, dat de betaling U lastig valt, ofschoon deze U zoo gemakkelijk wordt gemaakt, of omdat U nog wantrouwen toont, waar U er geen redenen toe hebt?

Wat Uw antwoord ook zij, ik hoop, dat U het mij wel per omgaande wilt doen weten. Gaarne Uw schrijven tegemoet ziende, verblijf ik

Geheel de Uwe

Multigraph 2 P. Hol.

HÉLÈNE DUROY.”

Dit „Multigraph” is overtuigend. Gelijkluidende brieven worden bij hoeveelheden vooraf gereed ge- maakt; het gewone verschijnsel bij „brievendokters”.

UIT DE PERS.

De natuurgeneeswijze en de medische wetenschap.

In de Concertzaal van „Bellevue” heeft de af- deeling Amsterdam van den Broederbond „Harmonia” vergadering gehouden met dr. FREDERIK VAN EEDEN als spreker over de natuurgeneeswijze en de medische wetenschap.

Ongeveer twintig jaren lang heb ik, zegt spr., de geneeskundige praktijk uitgeoefend, maar ik sta op 't oogenblik geheel vrij tegenover de medische wetenschap. Ik behoor feitelijk niet meer tot de profes- sioneelen. Als ik praktijk uitoefen, dan is het bij hooge uitzondering en alleen dan, wanneer ik zie dat mijn collega's 't niet zoo gemakkelijk kunnen als ik. Dit neemt echter niet weg, dat ik altijd lid ben gebleven van de medische faculteit, dat ik met hart en ziel sta op den bodem van de wetenschap.

De tekst van spr.'s rede is: de kortzichtigheid der geneeskundigen is het brood van de kwakzalvers. Hoe meer de officieele geneeskundige faculteit kortzichtig is, des te weliger bloeit de kwakzalverij. De kwakzalvers leven geheel van de vergissingen der officieele wetenschap.

Er is onlangs een boekje van dr. STÄRCKE met een voorbericht van prof. dr. HECTOR TREUB ver- schenen, getiteld: „De gevaren der zoogenaamde natuurgeneeswijze”. In zijn soort een heel goed en nuttig boekje, waarin de malheid, de domheid en de gevaarlijkheid van menige natuurgeneeswijze wordt in het licht gesteld, maar wat spr. tegen dit boekje heeft is, dat het strijdt tegen de kwakzalvers met de felheid eener concurreerende firma. Dit acht spr. beneden de waardigheid der medische faculteit. In dezen strijd moest de medische faculteit de wijste zijn en zich de wijste gevoelen. Kwakzalvers toch staan tegenover de geneeskundigen zooals flesschen- trekkers tegenover eerlijke handelslieden. Voor spr. is de wetenschap van zóo hoog en aard, van zóo verheven bedoeling, dat zij zich te goed moest achten zich in te laten met een directen strijd met die menschen.

gelijk straks gebleken is goed te sparen, terwijl zijn vaak havelooze kleeding niet liet vermoeden, hoeveel hij bij zich had, en hem daardoor het best voor bestolen worden vrijwaarde. Dat hij soms veel verdiende was begrijpelijk, daar hij den naam had van een ware wonderdokter te zijn. Daardoor kwam het, dat soms uit ver verwijderde plaatsen rijke lui met equipages hem in zijn niet aanzienlijke zittingslokalen kwamen opzoeken, ten einde door hem geholpen te worden, als zij bij anderen vruchteloos genezing hadden gezocht. Was hij op een boot en her- kende hem iemand, dan werd al spoedig de aan- dacht op den wonderman gevestigd. Dan ver- telde de een den ander hoe hij hier en daar patienten had genezen, die door zijn collega's voor onherstelbaar waren verklaard. Soms wist men ook te verhalen van zijn wonderlijke voor- schriften. Zoo zou hij een kankerlijdster heb- ben genezen door gehakte wormen op haar wond te leggen. Bedriegt mijn geheugen mij niet, dan was dit middel al aangeraden door den Fran- schen doctor Tissot. Ik las dit in een Duit- sche vertaling van een zijner werken, dat ik toevallig in handen had gekregen in een pakket boeken op een verkooping gekocht, en later met meer andere waardelooze dingen ver- nietigd. Soms moet hij de apothekers en hunne bedienden 't land opgejaagd hebben door 't voorschrijven van obsolete middelen, die of niet voorhanden waren of eerst uit de verborgenheid moesten te voorschijn worden gehaald.

Men zou denken, dat het publiek toch wel eenigszins huiverig moest geweest zijn, om zich aan de behandeling van een dronkaard toe te vertrouwen. Doch hij was niet altoos dronken. Hij kon zich ook wel eens een tijdlang van den

Er is maar één kerk waaruit men niet weg kan loopen. Dat is de wetenschap. Spr. is in die kerk grootgebracht en hij is niet van plan er uit weg te loopen, doch juist daarom acht hij zich verplicht datgene te zeggen wat hij te zeggen heeft. De weten- schap heeft schuld en zij behoort dat in te zien. Zij heeft veel goed te maken.

Het boekje van dr. STÄRCKE is heel goed, heel nuttig, maar het is niet afdoende, raakt het wezen der zaak niet. De oorzaak der natuurgenezers — over kwakzalvers wil spr. 't niet hebben, want die staan te laag om ze rechtstreeks aan te vallen — ligt veel dieper. Terecht wordt in het boekje van dr. STÄRCKE afkeurend gesproken over de natuurgenees- wijze van KÜHNE, een man die om zijn afschuwelijk gevaarlijk boekje, waarin zelfs het verbreiden van syphilis in de hand wordt gewerkt, eerder gevange- nisstraf verdiende dan een politiek misdadiger. De regering zou beter doen dergelijke boekjes in beslag te laten nemen, dan een paar beeldjes.

Maar het gaat hier niet om een paar geldzuchtige schavuiten, het gaat om duizenden eerlijke en op- rechte menschen, die zich afwenden van de medische faculteit en aanhangers worden van de natuurgeneeswijze.

Waarom gingen zij naar de natuurgenezers? Omdat zij daar de hulp vinden die de geneesheer niet biedt.

De grondfout van onze geheele wetenschap is deze, dat zij in zich heeft een materialistisch beginsel, dat zij in den mensch niet anders zag dan een lichaam en in dat lichaam niets anders dan een mechaniek. De filosofie der materie was goed in de zuivere wetenschap, doch in de toegepaste wetenschap deed zij ellende ontstaan. De taak der wetenschap is niet te loochenen, maar voorzichtige reserve in acht te nemen, haar taak is te onderzoeken.

Met natuurgeneeswijze bedoelt men de genezing zonder vooropgezette theorie, alleen volgens ervaring en instinct. Men wil de natuurlijke kracht van het lichaam tot genezen, tot werking laten brengen. De kracht die ons lichaam geneest, heeft een zekere mate van intelligentie. De geneeskunde gelooft daar niet aan. Zij ziet slechts chemische en physische functies, welke alleen door physische en chemische middelen kunnen worden bestuurd. Maar de kracht die ons lichaam geneest, is niet materieel, zij is onzinnelijk. De grenzen der geneeskundige kracht kennen wij niet. Bij het genezen is samenhang, eenheid, doel, er is organisatie, een geestelijke leiding van al die kleine stoffelijke elementen. En nu is het ingrijpen van den mensch, van den geneesheer, tegenover die fijne werkingen altijd zeer plomp, materieel. Het ingrijpen van den geneesheer nu is soms onmisbaar en vooral in gevallen waarin grof ingrijpen mogelijk is — in de chirurgie — is het in zeer veel gevallen zegenrijk, waarbij evenwel te bedenken is dat de chirurg alleen verwijdt de dingen, die hinderlijk zijn, m. a. w. dat hij alleen de genezende kracht ondersteunt en helpt.

drank onthouden. Als hij in 't gasthuis was onthield hij zich geheel van alle alcoholica. Maar ook als hij niet recht nuchteren was, oefende hij zijne praktijk uit. Sommigen meenden, dat hij dan wel zoo knap was als anders en een nog beteren kijk had op de ziekte. Anderen geloofden evenwel, dat hij zich ook kon vergis- sen. Wanneer hij dan in zulk een toestand een recept had geschreven, stelden zij hem op de proef door den volgenden dag om een nieuw te vragen, onder voorwendsel, dat het eerste ver- loren was geraakt. En als hij dan een tweede gaf, ja dan was het precies als het eerste en 's mans wondergave werd er nog hooger om ge- acht. Indien het hier verhaalde inderdaad waar is geweest, dan geloof ik, dat er wel een ver- klaring voor is te vinden. Misschien schreef hij steeds zijn recepten in duplo door middel van een blaadje blauw decalqueer-papier, zooals vaak de commis voyageurs gebruiken bij 't no- teeren hunner commissies.

Veel jaren heeft deze man zijne kunst op deze wijze uitgeoefend. Eindelijk is hij in Zeelands hoofdstad gebleven, waar men voor een raam van een huis in een der achterbuurten het vol- gende opschrift kon lezen: D. P. . . . geneesheer, dagelijks te consulteren. Hier heeft hij zijn leven besloten en is daarna op de algemeene begraafplaats te dezer stede ter aarde besteld. Een monument echter is, zoover ik weet, niet voor hem opgericht. Ik heb het althans nooit gezien.

M.

BL.

De chirurgie en de verloskunde leveren de prachtigste resultaten op. Ook de hygiënisten bereiken zeer veel daar waar met grove uitwendige middelen moet worden ingegrepen. In de interne geneeskunde is het echter veel moeilijker om in de fijne processen in te grijpen. De geneesheer moet daar meer hygiënisch voorkomend optreden. En wat de eigenlijke zieksziekten aangaat, daar staat de geneeskundige wetenschap vrijwel machteloos tegenover.

De geneeskundige wetenschap is in de chirurgie oppermachtig, maar ook daar bestaat het gevaar van te spoedig te willen snijden, terwijl in de hygiëne de fout begaan wordt, dat men het geestelijke element in den mensch verwaarloost.

Elke tak van leekengenezing is een reactie, een terugslag op elke fout der medische wetenschap. Het koesteren en vertroetelen, het warm maken, het sterk voeden, het toedienen van chemicaliën, deden de natuurgeneeswijzen ontstaan. Het begon met de homoeopathen als reactietegen de chemicaliën; daarna kregen we de methode van KNEIPP als reactie tegen het vertroetelen, het zich ontzien; vervolgens ontstonden geneeswijzen, die met succes soberheid voorschreven, methoden waarin ook een groote massa kwakzalverij. Ook kregen wij een lichaam als de Christian Science, dat miljoenen aanhangers telt en dat zegt dat de geest het lichaam gezond kan maken, iets wat de doctoren niet wilden gelooven. En nu ziet spr. heel veel dwaasheid in die z.g. gezondbidderij, maar dit neemt niet weg dat ze een goede kern heeft.

Spr. wijst er verder op dat thans de suggestie is erkend, echter niet dan na een twintig jaren langen strijd. De suggestie die van de aankondigingen der kwakzalvers in de kranten uitgaat, maakt het beoordeelen van genezingen onzuiver en dat is de reden waarom de kwakzalvers zoo'n succes hebben. Het publiek zou niet zooveel gebruik van hun middelen maken, als het niet in den steek gelaten werd door de geneeskundigen, die onder de suggestie der fabrikanten probeeren met allerlei patentgeneesmiddelen.

Door te loochenen in plaats van te onderzoeken, jaagden de dokters hun patienten naar de kwakzalvers. In plaats van het goede uit de natuurgeneeswijze — reinigen, harden, sobere kost, vasten — over te nemen, schreven zij maar geneesmiddelen voor.

Twaalf jaar lang was spr. vegetariër: na lang volhouden moest hij echter erkennen, dat goede voeding noodzakelijk is. Te veel vleeschgebruik acht hij echter verkeerd. Onthouding van chemicaliën acht hij wenschelijk. Alle geneesmiddelen kunnen niet afgeschaffd worden. Uitwendig kunnen ze goed werken, maar inwendig zijn er slechts 10 à 12 die een goede werking kunnen hebben. Slaapmiddelen toe te dienen acht hij overbodig. Morphine is uit den booze, nog erger is cocaine. Het toedienen van het eerste middel leidde tot morphinemisbruik, het laatste tast niet alleen het lichaam aan, maar leidt ook tot krankzinnigheid in haar ergsten vorm.

Wat minder recepten voorschrijven, wat minder dogmatiek, wat wijderen blik, wat breeder opvatting, ook in het sociale leven, ziedaat wat spr. de geneeskundige wetenschap aanbeveelt. Hij droomt toch van den tijd dat de medicus zal worden een man van zuivere wetenschap. Als die tijd zal zijn aangebroken, dan zal de kwakzalverij overbodig zijn niet alleen, maar ook onmogelijk.

Van de gelegenheid tot debat werd gebruik gemaakt door dr. STÄRCKE, die hulde bracht aan de medische ervaring van dr. VAN EEDEN, maar wenschte te doen uitkomen dat hij niet de natuurgeneeswijze, doch de *zoogenaamde* natuurgeneeswijze in zijn werkje heeft aangevallen. Hij verklaarde niet in te zien waarom de geneesheer niet zijn concurrenten, de kwakzalvers, uit een oogpunt van vakbelang zou mogen bestrijden en wees op de goede resultaten, die bereikt zijn niet de bestrijding van het z.g. middel Zambuck.

De heer SCHOLEMANS uit Haarlem vroeg dr. VAN EEDEN een juiste definitie te geven van het begrip „kwakzalverij”.

Dr. VAN EEDEN zeide geheel mede te gaan met dr. STÄRCKE in het verdedigen van de wetenschap, die beiden dierbaar is.

Voor spr. is een kwakzalver iemand die met lagere motieven, uit geldzucht, op oneerlijke wijze zegt te kunnen genezen. Iemand die ter goeder trouw alleen door magnetische kracht zegt te kunnen genezen, noemt hij geen kwakzalver. Alleen zou spr. het gewenscht achten, dat zoo iemand zich aansloot en bleef aansluiten bij de werkelijke wetenschap, die de oogen niet mag sluiten, maar onderzoeken moet.

Spr. zeide ten slotte dat het beste wat een medicus kan doen, is het sterken van het curatief instinct van den mensch. Meer dan tot dusver moet bij de verpleegster ontwikkeld worden de intuïtie wat de patient noodig heeft en de geneesheer zal verstandig doen meer met de verpleegster samen te werken.

Ook op eenige schriftelijke vragen werd door spr. geantwoord.

Dr. VAN EEDEN vond een dankbaar gehoor.

(*Algem. Handelsblad.*)

RECHTSZAKEN.

Jacob den Hollander.

Dat er toch verbazend onnoozele menschen zijn, die zich leelijk te pakken laten nemen, bleek in de zitting van het Kantongerecht te Gouda.

Op den 14en Maart, Marktdag, was door de politie aldaar procesverbaal opgemaakt tegen den markt-venter JACOB DEN HOLLANDER, woonachtig te Rotterdam, (Zie Mndbl. April j.l.) die bij zijn stalletje, waar hij zalfjes en dergelijk goedje verkocht, een onnoozelen boer van een eeltknobbel in zijn hand had geopereerd.

De hand bloedde toen en de wond deed den boer veel pijn, waarom hij door de politie naar de Wijk-verpleging werd gebracht, waar Dr. MONTAGNE de wond zuiverde en verbond.

De beklaagde DEN HOLLANDER was niet verschenen, had verstek laten gaan. Wij kunnen dus onze lezers niet het genoegens verschaffen zijn „markt-pleidooi” hier weer te geven.

Als getuige was verschenen JOH. VENDERIG, landbouwer te Snelrewaard. Deze boer was de patiënt geweest.

Onnoozel weg vertelde hij, hij was op de markt geweest, en was bij het stalletje gekomen. Hij had bekl. hooren oreeren en uit een flauwigheidje had hij toen zijn hand gegeven om een eeltknobbel, die hem last veroorzaakte, weg te nemen. De „dokter” had toen een pennemesje genomen en had daarmede den eeltknobbel losgesneden. Get. had toen uit een grooten voorraad een doosje zalf genomen, en dit opengemaakt. Hij moest toen met zijn vinger de zalf op de wond smeeren. Daarna moest hij zijn zakdoek op de wond leggen, waarna de eigenlijke operatie geschiedde, de „likdoorn” werd er door bekl. uitgetrokken en dat deed get. veel pijn.

Toen alles klaar was betaalde de boer met een gulden en ontving daarvan twee kwartjes terug met de vriendelijke woorden: „Daar, leelijke boer, koop jij maar een hechtpleister voor het ééne kwartje, dan koop ik wel een cognacje voor het andere.”

Deze onopgesmukte verklaring veroorzaakte nog al eenige hilariteit onder de aanwezigen.

De ambtenaar O. M. wees er op dat, waar get. 's hand niet was gewasschen en zijn zakdoek ook niet schoon was, die behandeling niet getuigde van een erge frissche manier om de geneeskunde uit te oefenen.

Get. verklaarde na de behandeling naar de politie te zijn gegaan en vandaar naar Dr. MONTAGNE die hem verbond. Zijn huisdokter had hem verder behandeld. Gedurende drie dagen had hij niet kunnen werken.

De ambtenaar O. M. raadde den boer aan voortaan voorzigtiger te zijn want het was nu goed afgelopen, maar een volgend maal zou je wel eens infectie kunnen krijgen en dan ga je dood!

Get. verklaarde ook nog een doos maagpillen te hebben gekregen, maar de politie had die in beslag genomen.

Vroeger zei get. had hij DEN HOLLANDER wel eens te Woerden gezien en meer dan 10 jaren geleden had get. daar bij zijn kind door bekl. een kies laten trekken, waarvoor hij toen drie gulden betaalde.

Daarop werd gehoord de deskundige-getuige Dr. A. MONTAGNE, arts, alhier.

Deze getuige verklaarde dat VENDERIG op 14 Maart bij hem was gekomen met een wondje in de linkerhand, iets kleiner dan een halve cent. De wond was aan de eene zijde uitgesneden, aan de andere ruw. Overigens was het een gewone versche wond. Get. verklaarde dat de behandeling waardoor de wond was veroorzaakt als een „heelkundige” behandeling moest worden beschouwd.

Get. verklaarde dat de toestand van VENDERIG niet van dien aard was, dat behandeling onmiddellijk moest geschieden, dat had best wel eenige dagen kunnen wachten.

De hoofdgetuige in deze zaak, de onder-inspecteur Roos was niet ter terechtzitting aanwezig, waarover de ambtenaar zijn ontstemming te kennen gaf.

De ambtenaar O. M. bracht zijn requisitoir uit en vorderde tegen den beklaagde wegens het onbevoegd uitoefenen der heilkunde, een geldboete van f 150 subs. 60 dagen hechtenis.

De uitspraak werd behaald op 26 Juni a.s. Toen werd bekl. veroordeeld tot f 75 boete of 60 dagen hechtenis.

(*Goudsche Crt.*)

Duifje Hollander.

(een bekende familienaam) de juffrouw, die blijkens ons vorig no. zich op de terechtzitting dermate aanstelde, dat zij uit de zaal moest worden verwijderd,

is door den Kantonrechter te Tiel veroordeeld, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, tot 3 maal f 7.50 boete of 3 maal 3 dagen hechtenis.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Te Borschenhoofd bij Oudenbosch, is door de marechaussee proces-verbaal opgemaakt tegen een zekeren J. v. PEER, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

(*De Courant.*)

Een natuurgeneeskundige.

Voor het kantongerecht te Roermond is onlangs behandeld de zaak tegen den zich noemenden natuurgeneeskundige W., vervolgd wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Er werden 14 gevallen behandeld, waarvan het O. M. er 11 bewezen achtte.

In zijn requisitoir wees het O. M. er op, dat het een raadsel is, hoe het mogelijk is, dat getuigen bekl. in bescherming kunnen nemen, zelfs al moeten zij erkennen, dat zij geen vertrouwen meer in hem hadden en naar een bevoegden arts gingen, gelijk in een geval geschiedde. De straf moet W. nopen met zijn practijken op te houden. En dat is noodig omdat er gevaar bestaat voor de gezondheid van wie zich aan hem toevertrouwen en nog erger gevaren, gelijk blijkt uit zijn vroegere zware veroordeeling. Het O. M. eische ten slotte elf geldboeten van f 200.

De kantonrechter heeft hem veroordeeld tot 12 maal f 25 boete of 12 maal 10 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE

A. N. S. te A. Over *Auralose* schrijven wij spoedig.

G. J. H. te A. Een enkele aspirine-tablet zal o. i. geen kwaad doen; 't is geen kwakzalverij.

C. v. d. T. te S. De geneeswijze tegen tering van DERK P. YONKERMANS, is niets anders dan *kwakzalverij*. De bewijzen daarvoor hebben wij geleverd in het Maandblad van April 1911. Gaarne hadden wij u een exemplaar daarvan toegezonden, maar door de vele navraag is er geen No. meer voorhanden. Zoo mogelijk zullen wij het hierboven bedoelde artikel in het Juli-n^o. herdrukken. Wij waarschuwen u intusschen tegen het gebruik van de middelen van YONKERMANS.

Gezondheidscommissie te G. Tot ons leedwezen kunnen wij u de samenstelling van de poeders niet mededeelen. De heer N. KEULEMANS te Amsterdam, die daaromtrent een uitvoerig onderzoek heeft ingesteld en daarbij nog de welwillende hulp van Prof. VERSCHAFFELT heeft ingeroepen, kon tot geen positief resultaat komen.

't Is zoo'n ondankbaar en dikwijls doelloos werk, dat onderzoek van plantepoeders.

Dr. J. T. M. B. te B. Het spijt ons, maar wij kunnen u de verlangde inlichtingen niet verschaffen. Beide middelen *Linosan* en *Hygiana-meel* zijn ons niet bekend en wij konden er niets over vinden.

K. te E. De zaak is nog in onderzoek.

G. D. te 's-G. De Vegetine-pillen zullen wij laten onderzoeken; dus spoedig meer hierover.

J. H. L. D. te 's-G. Dank voor de gezonden advertenties. Wanneer gij op die uit *Haarlem* wilt schrijven, zal ons dat genoeg doen. Die uit Sneek is bekend; wij zullen daar weer eens op terugkomen.

J. W. R. B. v. d. B. te T. *Harriett Mata's triplex beauty treatment* verradde zich bijna reeds, door de wijze van aanbeveling, als *kwakzalverij*. Wij kennen de middelen niet en onze uitgebreide werkzaamheid laat niet toe ons met al die *schoneidmiddelen* bezig te houden. Aan de *kwakzalvers-geneesmiddelen* hebben wij al ruimschoots genoeg.

Sanatogen kunnen wij geen kwakzalversmiddel noemen, ofschoon het somwijlen op kwakzalverachtige manier wordt aangekondigd.

L. B. te A. Of *Haematogene* uit de Volks-apotheek, Rozengracht te Amsterdam een kwakzalversmiddel is, weten wij niet. Wij kennen het middel niet. Wel wordt het tegen allerlei kwalen en nog wat aanbevolen, iets waar o. i. die *apotheker* uit de Volksapotheek moeilijk over oordeelen kan en zoo iets maakt een dergelijke zaak verdacht.

Het „verrijgbaar bij alle Apothekers” is een leugen. Ons zijn apothekers bekend, die zich schamen zouden een middel, op dusdanige wijze aangekondigd, af te leveren en die niet gaarne de verantwoording op zich zouden nemen van 't geen hun door zoo'n z. g. Volksapotheek wordt verstrekt.

N. T. d. C. te R. Uwe belangrijke mededeeling kwam te laat voor dit no. In het volgende dus.

M te N. Over het *Systeem Elmer Shirley* schreven wij in het Maandbl. van Januari j.l.

J. T. te E. *Haematogen* en *Sanatogen* zijn geen kwakzalversmiddelen. Over *Granuline* zenden wij u een Maandblad.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, Voorzitter; Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; Dr. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur: Voorstellen voor de Algem. Vergadering.

Hoofdartikel: Orviëtanose.
Berichten: De wonderdokter Macaura. — In zake Granuline. — Verhooging van subsidie. — Rad-Jo. — Rideamus. — Kras optreden tegen kwakzalvers in Frankrijk. — Kwakzalver in ruste. — Dioradine-reclame.

Mededeelingen van verschillende aard: Auralose. — Ook een attest voor Abdystroop. — De teringgenezer Yonkerman en zijn Tuberculozyne. — Eiders steeds brutaler aan 't werk. — Mellosan. — Weer eens Vixol. — Pastor Felke.

Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwingen: De fistelpot van Klaas Ursem.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als lid is toegetreden:

De Gezondheidscommissie te Warffum.

Ondergeteekende heeft de eer te berichten, dat de JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING der Vereeniging vermoedelijk zal plaats hebben in de maand October a. s.

Leden, die voorstellen voor deze vergadering wenschen in te dienen, worden verzocht deze, liefst spoedig, aan hem toe te zenden.

De Secretaris-Penningm.
E. J. ABRAHAMS.

Orviëtanose.

Onderstaande advertentie kon men dezer dagen in de meeste dagbladen lezen:

„SUIKERZIEKTE.

Orviëtanose

blijkt te zijn het eenig gewaarborgd middel ter bestrijding der Suikerziekte. Vraag nadere inlichtingen bij uw Docter of Apotheker of direct bij de Maatschappij Orviëtanose, Nicolaistraat 23, Den Haag."

Die arme lijders aan suikerziekte zijn wel te beklagen. Niet alleen wegens hun ziekte, maar ook omdat hun onophoudelijk genezing van hun kwaal door allerlei middelen *beloofd* wordt en het telkens blijkt, dat die beloften falen en zij het mikpunt geworden zijn van arglistige bedrivers, die zich niet ontzien, bij hen een valsche hoop op te wekken, ten einde hunne niets-beteekende waren aan den man te brengen. Talrijke suikerzieken, die al bijna alles beproefd hebben, helaas zonder succes, en die toch niet wijzer zijn geworden, loopen er telkens opnieuw in; „baat het niet, het schaadt ook niet", zeggen zij — hoewel ten onrechte — en de kwakzalver heeft weer een zieltje gewonnen.

Gok het nieuwe middel, hierboven genoemd, zal geen heil brengen. „Vraag verdere inlichtin-

gen bij uw Docter of Apotheker", dit klinkt zoo vertrouwenwekkend, maar wanneer die dokter of apotheker goed op de hoogte is, zal zijn advies gelijkkluidend zijn aan een mededeeling, die wij van zeer vertrouwbare zijde ontvingen.

Vooraf echter het volgende, dat een duidelijke blik doet slaan in het wezen van de *Orviëtanose Mij*.

Het is het gewone gedoe. Iemand, lijdende aan deze of gene ziekte, waarvoor tot kort geleden geen hulp bestond, is door een of ander geheimmiddel volkomen genezen en biedt het nu zijne medelijders aan. Wij kennen dat kunstje. Men leze slechts den brief, die elkeen ontvangt, die op de hierboven afgedrukte advertentie schrijft:

„SUIKERZIEKTE.

Een ieder, die aan deze vreeselijke ziekte lijdt, weet wat een dusdanige ziekte beteekent. Tot nu toe zijn er nog geen middelen bekend geworden, waardoor geheele genezing mogelijk is. Deze ziekte is zeer wonderlijk en vertoont zich onder de meest uiteenlopende symptomen; zij komt op de meest verschillende manieren voor. Men kan deze kwaal reeds jaren hebben, zonder dat men het weet; door een toeval komt men tot de ontdekking, dat men suikerziekte heeft en dan is het soms reeds in hevige mate. Sedert betrekkelijk korten tijd echter is een der hier bedoelde lijders, die door HH. medici als hopeloos beschouwd werd, erin geslaagd zichzelf volkomen en permanent te genezen, in plaats van, zooals zijne doktoren hem voorspelden, het jaar 1910 niet te zullen overleven. Hij heeft hiertoe twee en veertig proefnemingen op zichzelf toegepast, en bij de laatste daarvan was het suikergehalte uit zijn urine verdwenen (Oct. 1911). Eenige invloedrijke particulieren en anderen, die hem persoonlijk kennen, steunen hem nu in zijn pogingen, om dit middel, dat na dien reeds herhaaldelijk met hetzelfde gunstige gevolg toegepast is, te kunnen exploiteeren, zoodat het nu door een Maatschappij in den handel is gebracht, onder den naam *Orviëtanose*, tegen den prijs van f 1.75 per flesch van 500 gram. Een groot voordeel aan het gebruik van dit middel verbonden is, dat men na een maand bijna, en na drie maanden *in het geheel geen diëet* te houden heeft. Na een juist gebruik gedurende ongeveer tien maanden is volkomen genezing bereikt. De Orviëtanose wordt e.e. onder controle van een door den patient aan te wijzen dokter geleverd en kan ook, op bijzonder daarvoor gestelde voorwaarden, gratis verstrekt worden.

Nadere inlichtingen worden gaarne gegeven door.

de Orviëtanose Mij,
den Haag, Nicolaistraat 23."

En nu, onze mededeeling.

Van zeer vertrouwbare zijde, zooals gezegd, werd ons het onderstaande ter plaatsing toegesonden:

„*Orviëtanose*, een nieuw kwakzalversmiddel.

Voor lijders aan suikerziekte biedt een niet zeer betrouwbaar persoon te 's-Gravenhage een product aan, dat door hem gemaakt wordt uit plantendeelen, welke hij zelf in Noord-Holland op zeke ren tijd van het jaar verzamelt. Natuurlijk zullen ook hier weer velen worden beetgenomen ten koste van hun portemonnaie en zij zullen van de suikerziekte niet genezen worden. De persoon, die het middel onder den naam Orviëtanose in den handel brengt (hij doet alsof er een maatschappij Orviëtanose" bestaat, Nicolaistraat 23) heeft geenerlei verstand van urineonderzoek, doch schijnt toch zelf (hij is suikerziektelijder) te kunnen controleeren, of zijne urine suikervrij is. Na een gebruik van tien maanden is men volkomen genezen! Arme suikerziektelijders, die de dupe worden.

V."

Moeten wij er nog iets bijvoegen?

BERICHTEN.

DE WONDERDOKTER MACAURA,

de man die met zijn z.g. *Pulsocoon* genezing belooft van Rheumatiek, jicht, heupjicht, lendenjicht, verlamming... en doofheid, de man die reeds in verscheidene landen op opzienbarende wijze reclame voor zijn zaak heeft gemaakt en tegen wien wij reeds in het Maandblad van Juni 1910 gewaarschuwd hebben, is thans te Amsterdam verschenen en is Maandag 29 Juli, in het Paleis voor Volksvlucht, zijne séance à la Sequah begonnen.

Van wege het bestuur onzer Vereeniging werd aan de bezoekers van de séance het volgend strooibiljet uitgereikt:

Waarschuwing van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

„Een zekere Macaura, die onder den naam van „Pulsocoon" een alles genezend middel aan den man trachtte te brengen, is door het syndicaat der geneeskundigen van de Seine voor den rechter gebracht en zag zich tot 50,000 frs. boete veroordeeld.

(N. Tijdschr. v. Geneesk., 6 Juli 1912)."

„Past op!

De wonderdokter Macaura is te Parijs veroordeeld tot een boete van 50,000 frs. Nederlanders, wilt gij dit bedrag uit uwe zakken terugbetalen?

Zijt gij vergeten hoe, ruim twintig jaar

geleden, een andere reumatiekgenzezer — Sequah — u om den tuin geleid heeft?

Weest nu verstandig!

Namens de Vereeniging,
P. W. DE KONING, Voorzitter.
E. J. ABRAHAMS, Secretaris”.

Begrijpelijkerwijze valt nu nog niet mede te deelen of deze poging van het bestuur succes heeft gehad.

Laat ons hoopen van wel.

Misschien — 't is te verwachten — zal Macaura ook andere plaatsen in ons land met zijn bezoek vereeren.

Wanneer dan daar ter plaatse woonachtige leden voor de verspreiding van het stroobiljet willen zorg dragen, worden zij verzocht het benodigd getal exemplaren aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester onzer Vereeniging Keizersgracht 373, die voor een spoedige toezending zal zorgen.

Eventuele onkosten voor het verspreiden van de biljetten — mits tot een billijk bedrag — zullen, dus gewenscht, vanwege de Vereeniging worden vergoed.

In zake Granuline. Op de algemeene vergadering van de Ned. Maatsch. tot bevordering der Geneeskunst is door Dr. Schulz, afgevaardigde voor Wageningen, gevraagd wat het hoofdbestuur dacht van de aanklacht GRAFHORST-OOSTERBAAN:

De Voorzitter: Grafhorst is, wegens zijn optreden, voor den afdeelsraad Apeldoorn e. o. geropen en is na verhoor veroordeeld tot een jaar schorsing van het lidmaatschap van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst. Ieder kan hieruit opmaken dat de handelingen van Grafhorst de algemeene verontwaardiging bij zijne collega's hebben opgewekt.

Het hoofdbestuur gaat mede met de strekking van het stuk van den heer Oosterbaan en betuigt sympathie met de wijze waarop door genoemden heer de belangen der volksgezondheid worden gediend.

(Daverend applaus).

Verhooging van subsidie. In dezelfde vergadering is de subsidie aan de Vereeniging tegen de Kwakzalverij gebracht van f 25.— op f 50.—, wat wij dankbaar vermelden.

R a d-J o. De correspondent van de N. Rott. Ct. te Berlijn seint:

Voor een Berlijnsche rechtbank is het proces behandeld van prof. Kouwer tegen den fabrikant van het zoogenaamde geheime middel R a d-J o. De fabrikant had indertijd beweerd, dat zijn middel gebruikt was bij de geboorte van Prinses Juliana. Prof. Kouwer had hem om die bewering laten vervolgen en daarbij onder eede verklaard, dat hij het middel onmiddellijk na ontvangst had laten wegbrengen. De fabrikant werd toen veroordeeld.

Daar hij echter later openlijk verklaard had, dat deze kwestie nog onderzocht werd, had prof. Kouwer weer een aanklacht tegen hem ingediend. De fabrikant werd tot 600 mark boete veroordeeld, terwijl de tegenpartij het recht werd toegekend, het vonnis openbaar te maken.

Prof. Kouwer's advocaat had gevraagd om gevangenisstraf op te leggen, daar een boete voor den fabrikant, die eenige millioenen met zijn zoogenaamd geneesmiddel verdiend heeft, er niet op aankwam.

R i d e a m u s, een nieuw prentenboek voor medici en patiënten, bevattende tal van ware, vreemde en kluchtige geschiedenissen, boertige rijmen en spreuken, klassieke en kersverse moppen, versierd met fraaie en vermakelijke prenten van oude en jonge meesters, verzameld door B. I. STOURI.

Voor de tweede maal is tijdens de Algemeene Vergadering van de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst dit luimige boek verschenen, dat zeker het zijne er zal toe hebben bijgedragen om de feeststemming, na de ernstige vergaderingen, aanmerkelijk te verhoogen, ook al zullen er sommigen zijn, die enkele gedeelten van den inhoud niet met instemming begroeten. Uitgegeven in groot quarto formaat, bevat het, behalve der tekst, talrijke reproducties naar gravures uit oude geneeskundige boeken. In 't geheel ziet het werk er keurig uit; de uitgevers, GEERS. BINGER te Amsterdam hebben er eer van.

K r a s optreden tegen kwakzalvers. Het schijnt, dat de Fransche justitie eens goed wil afrekenen met de kwakzalverij. Pas heeft MACAURA 50,000 frs. moeten neertellen, en nu is een geheele bende, met de geneesheeren, die haar „dekten”,

wegens oplichterij tot voorbeeldige straffen veroordeeld.

Het Syndicat des Médecins de la Seine heeft een afzonderlijke afdeling voor de bestrijding van de onbevoegde uitoefening der geneeskunst, en de directeur dezer afdeling geeft zich veel moeite om de beurzensnijders te achterhalen. Aan den tegenwoordigen directeur is de arrestatie van MACAURA te danken en de vorige directeur heeft 5 jaar geleden een soort electrisch instituut bij de justitie aangeklaagd. Eerst nu is in hooger beroep in deze zaak uitspraak gedaan. De „directeur” van het instituut is tot 1000 frs. boete en twee jaren gevangenisstraf veroordeeld; zijn twee deelgenooten tot 1000 frs. en een jaar gevangenisstraf en de twee dekkende dokters tot 6 maanden gevangenisstraf.

(N. T. v. Geneesk.)

K w a k z a l v e r i n r u s t e. De Aily. Med. Centralz. verhaalt van een wonderdokter, die in weinige jaren zooveel heeft bijeengegaaard, dat hij nu in Cassel een huis heeft gekocht voor 210,000 mark en daar zijn verdere dagen gaat slijten. In het land dat het grootst aantal hoogeschoolen en het geringst aantal analphabeten telt, brengt het volk zulke bedragen met liefde op voor den kwakzalver, terwijl de ziekenfonds-artsen van „asociale” gevoelens worden beticht, als zij niet langer voor 20 tot 40 pct. van het minimum tarief willen werken.

(N. T. v. Geneesk.)

D i o r a d i n e-r e c l a m e. Naar het T. v. G. mededeelt, heeft de Deutsche „Dioradingsellschaft” het oorbaar geacht, een brochure rond te zenden met het opschrift „Deutscher Kongress für innere Medizin, vom 16 bis 19 April”. Het boekje bevat niet alleen de voordracht, die Bernheim op het congres heeft gehouden, maar ook een aantal verklaringen van artsen over het dioradine, die niet op het congres zijn medegedeeld. De voorzitter van het congres, Penzoldt, maakt nu in Therapische Monatshefte bekend, dat het bestuur geen toestemming heeft gegeven tot de uitgave van deze brochure en zich verzet tegen het onrechtmatig gebruik, dat van den naam van het congres wordt gemaakt.

(Handelsbl.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Auralose,

het middel van den gekwelden priester.

In het Maandblad van Juni j.l. hebben wij al eenige regels aan deze zaak gewijd, naar aanleiding van een in bijna alle bladen, voorkomende advertentie van den abt J. DUVAL, waarin deze verklaarde van een bijna volkomen doofheid genezen te zijn, door een eenvoudig en weinig kostbaar middel. Op aanvraag aan een opgegeven adres, zou hij „uit naastenliefde” dit middel gratis mededeelen.

Uit een, door ons overgenomen, stuk in de Bolswardsche Courant bleek dat iemand, die op die advertentie schreef, een in 't fransch gestelden brief terugkreeg, doch later werd de zaak in de nederlandsche taal voortgezet, een bewijs dat men er op uit was ons land voor goed te bewerken.

Een depôthouder was spoedig gevonden, men behoeft bijna niet vragen wie? 't Is de bekende HENRI SANDERS en nu kon 't zaakje eerst goed aan den gang gaan.

Na de eerste advertentie van den abt kwam de volgende:

„IS DOOFHEID GENEESLIJK ?

Parijs, den 16 Maart 1912.

De ondergeteekende Doctor in de Geneeskunde, specialiteit, verklaart de Auralose van Dr. L. A. Eurthier herhaaldelijk voorgeschreven en beproefd te hebben bij talrijke ooraandoeningen, als: Otitis van sclereusen of catarrhalen aard Doofheid, Oorsuisingen enz., en erkent dat dit specifieke middel hem steeds de grootste voldoening verschaft heeft. Hij beschouwt het als een plicht de zeer krachtdadige werking van dit product te attesteren en het is hem bijzonder aangenaam den uitvinder van dit middel zijne persoonlijke erkentelijkheid bij deze te betuigen.

Dr. A. LEDUY,

5, avenue Taillebourg.

Om alle belanghebbenden in de gelegenheid te stellen den wetenschappelijken grondslag van

de Auralose te leeren kennen, zendt de Société de l'Auralose 84, rue d'Hanteville te Parijs gratis en na gewone aanvraag een zeer belangwekkend werk ter uitlegging.

Generaal-Depôt in Nederland: H. SANDERS, Heerengracht 22, Amsterdam”.

Zooals men ziet is de abt (wiens titel blijkbaar als lokvogel dienst moet doen) verdwenen en treedt op het tooneel een zekere Dr. L. H. EURTHIER met zijn middel De Auralose. Het „zeer belangwekkend werk ter uitlegging”, n.b. een boekje van 16 bladzijden, draagt tot titel: De Auralose van Dr. L. H. Eurthier bij de behandeling van oorziekten.

Is 't nog noodig aanhalingen uit het boekje te doen? 't Is het gewone model van al die kwakzalversboekjes: In een quasi zeer wetenschappelijk betoog moet duidelijk worden gemaakt dat Auralose... alles is, dat het berust op streng wetenschappelijke beginselen en, zoo staat er in 't boekje, „dat de ontdekking van Dr. EURTHIER een beslissenden stap voorwaarts beteekent voor den voortgang der moderne wetenschap.”

Wie gelooft 't? Wij niet; het onderzoek, voor ons verricht door den heer N. KEULEMANS te Amsterdam, heeft ons wantrouwen in het middel, reeds door de advertentie opgewekt, volkomen versterkt.

In een doosje, dat voor het bagatel van vijf gulden verkocht werd, bevonden zich eenige kleine, blauwe enveloppes, gemerkt Auralose enz. en voor de eene helft voorzien van het opschrift Droit en voor de andere helft van Gauche. Elke enveloppe bevatte een rose-keurige pleister van den vorm zoals men ze kent van de spaansche vliegpleisters, die somwijlen achter het oor worden gelegd.

In die pleisters werd, behalve de gewone pleistermassa, geen enkel geneeskrachtig bestanddeel aangetroffen, met uitzondering van benzoë-zuur ijzer, waarvan de werking, bij uitwendige aanwending, wel op nul mag worden gesteld, wat betreft de genezing van doofheid.

Wij hopen dat dit resultaat van het onderzoek de arme dooven, die al zoo menigmaal door de gemeenste kwakzalvers zijn geëxploiteerd en teleurgesteld, zal doen afzien van hun heil te zoeken bij den franschen wonderdoener en zijn nederlandschen helper.

Ook een attest voor Abdijstroop.

In De Volkswil, een in Indië verschijnend blad, komt het volgend ingezonden stuk voor:

„Mijnheer de Redacteur.

Bijna in elke courant ziet men tegenwoordig reclames staan over de goede werking der Abdijstroop klooster Santa Paulo, het liefst met portret van lijders die er mede genezen zijn.

Het is waar dat het een goede medicijn voor den hoest is, maar waarom moet altijd het R.-K. Geloof gebruikt worden om de waar aan den man te brengen.

Men betaalt (hier in Indië) f 1.75 voor een fleesch en wat is nu eigenlijk Abdijstroop?

Ik heb eens geprobeerd om een hoestdrank te maken; ik gebruikte daartoe een half pond klontjes en een half pond brood-suiker, drie kaneelstokken, 30 kruidnagelen en 1 drachme salmomiak, kookte dit op 1 L. water tot het zoo dik was als traan en weet U wat ik kreeg, lezer? Abdijstroop en deze was beter dan degene die ik in de apotheek gekocht had; alles kostte mij 30 cts., zegge dertig centen; daarvoor had ik twee flesschen ter grootte als de fleesch die men hier voor f 1.75 verkoopt.

Men wachtte zich dus voor zooveel geld uit te geven en neme zelf eerst een proef om het zelf te bereiden. Dat men denkt dat de gebeden der Eerw. Paters, die deze siroop fabricerden, de fleesch vergezeld gaan, is maar bijgeloof, evenals de koortspoeders die men nog in sommige kloosters het bijgeloovig volk in de handen stopt.

Hopende velen uwer hier een dienst mede te bewijzen,

Achtend,
B. D. G.

(Die Abdijstroop en Kloosterbalsem hebben met de kloosters niets te maken voor zoover wij weten.
Red. Volkswil.)

De Redactie van *De Volkswil* is goed ingelicht; het klooster bestaat in de verbeelding van AKKER en de stroop wordt bereid in een achterbuurt van *Rotterdam*, wat vrij wel — ook door ons toedoen — bekend is. Het doet ons genoegen, dat er eindelijk eens in het openbaar geklaagd wordt over het misbruik dat kwakzalvers maken van namen, die anderen meer of minder heilig zijn, klaarblijkelijk alléén met het doel om invloed op de lichtgelovigen uit te oefenen en daardoor tot koopen te lokken. Vooral namen, die met het R.-K. geloof in verband staan, worden daarvoor gebruikt.

Reeds meermalen hebben wij in ons blad gevraagd — en die bladen aan enkele katholieke autoriteiten toegezonden — waarom vanwege die autoriteiten niet tegen dit misbruik wordt opgetreden, maar ons gewerd nimmer eenig antwoord of blijkt, dat aan onze opmerking gehoor was verleend.

Nog een enkel woord over de zinsnede in bovenstaand stuk: „Het is waar, dat het een goed medicijn voor den hoest is.”

Het is *niet* waar; zeker, een beetje aardappelstroop zal bij hoesten wel verzachting aanbrenge, maar het *salicylzuur*, ook in de Abdijstroop aanwezig, zal, op den duur, niet nalaten een schadelijke werking uit te oefenen. Het stroopje van B. D. G. zouden wij, bij hoesten, zeker de voorkeur geven. Maar AKKER beveelt zijn *kwakzalversmiddel* niet alleen bij hoesten aan, maar bij tal van andere kwalen en daaronder van zeer ernstigen aard. *En daartegen helpt zijn stroopje niets, niemendal.*

De teringgenezer Derk P. Yonkerman en zijn Tuberculozyne.

Volgens onze belofte in ons vorig n^o, drukken wij hier nogmaals af wat wij in het Maandblad van April 1911 over dezen kwakzalver schreven:

„Langer dan ons lief was — het onderzoek eischte veel tijd — hebben wij de nadere bespreking moeten uitstellen van bovengenoemden teringenezer en vooral van zijn alles overtreffend middel.

In de Maandbladen van Maart en April van het vorig jaar hebben wij reeds uitvoerige artikelen geplaatst, waaruit onze lezers konden zien hoe deze Amerikaan, die volgens eigen opgaaft een zoon is van „wakkere Hollandsche ouders”, zich in zijn optreden als een echte moderne kwakzalver vertoont, mooie brochures schrijft waarin dankbetuigingen niet ontbreken, lijders, zonder ze gezien te hebben, genezing belooft, alle andere geneesmiddelen en methodes afkeurt en daartegenover zijn eigen middel hemelhoog als het eenige, onfeilbare prijst.

Alles volgens het bekende recept. Wij vinden het dan ook onnoodig nog eens uitvoerig bij het optreden van YONKERMAN te blijven stilstaan en bepalen ons thans in hoofdzaak tot de bespreking van zijn geneesmiddel (?)

Na jarenlange studie (weer het gewone praatje) van de tering in haar verschillende wijze van optreden, heeft YONKERMAN, zooals hij zelf schrijft, het grootste deel van zijn tijd doorgebracht „met energische studie over Tuberculose-Tering.”

Maar laten we hem zelf even aan 't woord; onze lezers mogen — al is de zaak op zichzelf treurig — toch ook eens lachen.

„Hij heeft de Geneeskunde der Tering tot zijn levensstudie gemaakt, met het resultaat, dat hij de Tuberculozyne samenstelde, „De Kopergenezing voor Tering”, — en gelijk anderen, die aan hetzelfde veld werkten, hunne namen in de medische historie beroemd maakten door hun waardevolle ontdekkingen — zooals Jenner, die de inenting met serum eener koe invoerde, Pasteur, die een zeker vergift van dolle honden en konijnen aanwende om dyphteritis schadeloos te maken en vele andere onderzoekers en ontdekkers kunnen opgenoemd worden, waar eerst om gelachen werd — is hij beroemd geworden door zijn ontdekking, welke door zijn volhardend, wetenschappelijk onderzoek en toepassing, een zegen voor duizenden lijders aan deze verschrikkelijke kwaal is geworden.

„Belang hebbende bij dezelfde wijze van studie en onderzoek, toen Koch in 1882 zijn groote

ontdekking deed, door de tering-bacil of microbe, welke tering veroorzaakt af te zonderen, waakte Dr. Yonkerman met een critisch oog en was een der eerste mannen in zijn land, welke gebruik van Koch's uitvinding maakte. Hij werkte voor zichzelf alle toegepaste proeven uit. Zijn werk vervolgend, ontvouwde en beproefde hij nauwkeurig vele origineele theoriën en ideeën, tot ten laatste door zijn ontdekking der Tuberculozyne, Tering heden spoedig en zeker genezen kan worden.

„Dr. Yonkerman verzuimde niet, zijn uitvinding aan de wereld te geven, toen hij zeker was van de buitengewone geneeskrachtige waarde zijner nieuwe ontdekking; het is nu reeds verscheidene jaren geleden, sinds hij het eerste bekend maakte dat hij een besliste genezing voor Tering had gevonden. Hij werd eerst door zijn collegas uitgelachen, toen hij bekend maakte, dat zijn lange jaren van studie, proeven en onderzoeken met de uitvinding van een merkwaardig geneesmiddel, hetwelk hij Tuberculozyne noemde, beloond werden en dat dit middel de tering-bacil zou doodden en geen schadelijke uitwerking heeft voor zelfs het teerste gestel eener lijder. Het was slechts na de nauwkeurigste proeven en geloofwaardige en besliste bewijzen, dat hij alle belangstellenden kon overtuigen, dat hij had, wat hij beweerde te hebben, — een geneesmiddel wat de verschrikkelijke Tering-kwaal zou genezen.”

Dit middel, de *Tuberculozyne*, is, volgens opgaaft van den ontdekker, een samenstelling van *zekere koperzouten*.

Het bestaat uit 2 flacons, gevuld met een roode vloeistof (No. 1) en een bruine (No. 2). Elke flacon draagt het volgende opschrift:

TUBERCULOZYNE YONKERMAN.

Het Nieuwe Geneesmiddel voor tering.

Tuberculozyne (Yonkerman) de nieuw ontdekte en eenig zekere bekende genezing voor tering, werd ontdekt door Dr. Derk P. Yonkerman te Kalamazzo, Mich. U. S. A. en wordt slechts bereid en verkocht door de Derk P. Yonkerman Company Ltd. Het is geen medicijn, wat overal verkrijgbaar is en mag het slechts gebruikt worden volgens de gebruiksaanwijzing, welke er bij behoort. Het publiek in het algemeen wordt gewaarschuwd voor namaakselen, daar de roem dezer merkwaardige medicijn reeds wereldbekend is en menigen zal trachten teringlijders met waardeloze samenstellingen te bedriegen. Overtuigt U, dat het zegel boven op de flesch onbeschadigd is.

Geen verpakking is werkelijke Tuberculozyne (Yonkerman) zonder dit zegel.”

No. 1 bevatte *geen koper*. Het was een mengsel van *broomkalium*, *glycerine* en een weinig *kaneelolie*, door cochenille rood gekleurd.

No. 2 bevatte *een spoor koper*. Eerst bij onderzoek van een belangrijke hoeveelheid der vloeistof kon dit metaal worden aangetoond en wel in een hoeveelheid *zoo gering*, dat men eerder moet denken aan een verontreiniging der gebruikte grondstoffen dan aan een expresselijk toegevoegde stof.

Verder was aanwezig *glycerine*, een weinig *bitteramandelolie*, terwijl hoogstwaarschijnlijk de bruine kleur aan *gebrande suiker* te danken was.

Ziet hier nu het *wondermiddel!* dat voor het bagatal van *dertig gulden* wordt afgeleverd.

Wat *broomkali* en *glycerine* is er groter *humbug* denkbaar?

Eilers steeds brutaler aan 't werk.

Zonder aan den man of aan „hoofd- of „bijkantoor” er om gevraagd te hebben ontving een onzer leden den volgenden brief van EILERS:

„Oestgeest, 24 Juni 1912.

Weled. Heer,

In antwoord op uw schrijven zend ik U een vragenlijstje, dat precies moet worden ingevuld en daarna naar hier opgestuurd, dan kunt U, zoo U aan de middelen wilt beginnen, deze binnen enkele dagen ontvangen.

In afwachting,

Hoogachtend,

Uw Dw. Dnr.,

p. o. EILERS.

(Onleesbaar).

P.S. Wenscht U, dat mijnheer U persoonlijk komt bezoeken, wat voor de(n) patient(e) beter is, dan zijn de kosten reiskosten 2e klasse plus f 25.— voor verzuim en moeite.

Hoogachtend
als boven.”

Het vragenlijstje was van het bekende model terwijl bij den brief nog de volgende, roerende waarschuwing was gevoegd:

„Leest dit met aandacht s. v. p. en bedenkt, dat 't het redden van een menschenleven geldt.

Beter duur dan niet te koop.

Goedkoop is duurkoop.

Zie, dat zijn beide spreekwoorden die zoo waar zijn, dat men ze elk uur en bij alles in gedachte diende te houden.

Voor de tuberculose weet de geneeskunde geen raad, dat is wereldbekend en kan niemand tegen spreken; dat er ook in zulke treurige omstandigheden bedrog gepleegd wordt om de menschen het geld uit den zak te halen, ja op welk gebied gebeurt dat niet, doch dan dient men zijn verstand te gebruiken en te zeggen:

Het is tuberculose, de ziekte waaraan ik lijd; nu weet ik dat de geneeskunde mij geen hulp kan bieden, dus ik ga niet naar een Sanatorium, waar ik de middelen van Eilers niet krijgen kan, maar ik ga naar Eilers zelf. Teer en creosotpillen en druppels vernielen mijn maag en andere organen en helpen niet, inspuitingen met Kochs tuberculine helpen niet, arsenicum en morphine vermoorden mij des te gauwer.

Versterkende middelen helpen niet 't is alles uitstel van executie, maar geen redding, dus geld weggooien, en dat is duur.

Als ik nu naar Eilers ga en de volle prijs voor de middelen betaal, dan weet ik dat van de honderd zieken in 't eerste stadium 90, van de honderd in 't tweede stadium 50 en van de honderd in 't laatste stadium nog 27 genezen worden.

Het geld, dat ik dus aan Eilers uitgeef is niet weggegooid, want door te lang te wachten is het mijn eigen schuld, als ik niet genees.

Eilers zijn middelen zijn dus niet duur, want zij helpen, dus zijn ze goedkoop, ergo, is het dus beter:

Duur als niet te koop, want een menschenleven heeft groote waarde. Goedkope middelen zijn waardeloos, dus helpen niet, dus ook in dit geval is goedkoop, duurkoop.

Die zoo praat, praat verstandig, die anders praat, praat dom en dwaas, en gaat het graf in. Min- en onvermogenen worden nimmer zonder hulp gelaten, doch er wordt scherp naar hen geïnformeerd.”

De brutaliteit van EILERS, een *gevaarlijke* brutaliteit, gaat alle perken te buiten.

Mellosan.

Helaas! weer een middel aanbevolen tegen suikerziekte.

De vorige week ontvingen vele apothekers hier te lande de volgende circulaire:

„Charlottenburg IV, Kantstrasse 95.

Datum des Poststempels.

Sehr geehrter Herr Apotheker!

Mit Gegenwärtigem nehmen wir Gelegenheit Ihr besonderes Interesse auf ein in seiner Art vollständig neues Präparat gegen Zuckerkrankheit

Dr. med. Goedel's „Mellosan”

zu lenken und bitten Sie aus beiliegender Broschüre alles Nähere ersuchen zu wollen. Eine beliebige Anzahl mit Eindruck Ihrer werten Firma versehenen Broschüren, über die Behandlung mit Dr. med. Goedel's „Mellosan” stellen wir Ihnen auf Wunsch für Ihre werte Kundschaft gratis zur Verfügung.

Die Herren Ärzte sind durch Handschreiben des Herrn Dr. med. Goedel, sowie durch wissenschaftliche Abhandlungen über die Erfolge mit „Mellosan” in zweckentsprechender Weise unterrichtet.

Wir offerieren Ihnen Dr. med. Goedel's „Mellosan”:

Flaschenpackung im Karton à 100 Tabletten pro Flasche 6.00 Mk. mit 40% Rabatt.

Bei Bezug eines Originalkartons à 12 Flaschen

pro Flasche 6.00 Mk. mit 40 % Rabatt franco inkl.

Jeder Sendung wird ein modernes und wirkungsvolles Plakat beigefügt. Zu beziehen durch den Grosso-Handel oder direkt durch die unterzeichnete Firma.

In der angenehmen Erwartung Ihrer geschätzten Aufträge empfehlen wir uns Ihnen, stets gern zu Ihren Diensten.

Hochachtungsvoll
Laboratorium
Chem.-Pharmac. Praeparate
WALDEMAR ZIELSDORFF."

Bij dezen brief was een kleine brochure gevoegd waarvan wij den titel hier vermelden:

Die Zuckerkrankheit und ihre siegreiche Bekämpfung! mit Dr. med. Goedel's Mellosan. Ohne Diätzwang. In die brochure komen, behalve eenige attestaten en *diëetvoorschriften*, allerhande verklaringen voor, die de menschen moeten overtuigen dat *Mellosan* nu je ware middel is.

Het feit, dat de circulaire aan Nederlandsche apothekers gezonden is, doet vermoeden dat men zal trachten *Mellosan* ook hier ingevoerd te krijgen; wij haasten ons daarom over te nemen wat de *Gesundheitslehrer* in zijn n^o. van Juni j.l. schrijft:

Bij alle middelen, die tegen suikerziekte worden aanbevolen voegt Dr. med. R. GOEDEL te *Berlijn* een nieuw, *Mellosan*, toe. Hij mengt een half dozijn middelen, welke onwerkzaamheid bij diabetes bij alle goed te naam staande geneesheeren bekend is onder elkaar en noemt dit mengsel: „Erfolgreiches, von bedeutenden Aerzten angewandtes Präparat“. De „Siegreiche Bekämpfung“ der ziekte wordt aangetoond door drie krantenberichten, die natuurlijk niets anders bewijzen, dan dat, *niettegenstaande* het gebruik van *Mellosan*, een geval van suikerziekte verbeterd kan worden. Maar wat daarvan te zeggen, dat *Mellosan* op het titelblad van de brochure „Ohne Diätzwang“ aanlokt terwijl in de brochure *diëetvoorschriften* (natuurlijk geen nieuwe) worden gegeven, zóó scherp als maar mogelijk is. Bij het opvolgen van deze voorschriften zullen verschillende gevallen een gunstig resultaat van het onderzoek kunnen aantonen, de bijvoeging van *Mellosan* is echter geheel onnoodig."

Wij hopen dat door deze mededeeling onze apothekers en ook ons publiek voldoende gewaarschuwd zullen zijn.

Weer eens Vixol.

De vorige maand stond o. a. in *De Telegraaf* onderstaande advertentie:

„ASTHMA!

Aan alle lotgenooten deel ik gratis mede, hoe ik voor mijn hevig asthmalijden duurzaam en snel baat vond. Geïllustreerde brochure gratis. Geen reclame-middel. Drie weken gratis proef.

J. J. WEBER,
Koningstraat 10, Haarlem."

Op aanvraag aan dit adres werd een brochure toegezonden, benevens de gebruikelijke vragenlijst, van *Vixol Limited* te Londen, voorzien van het stempel van bovengenoemden WEBER, die dus vermoedelijk als agent optreedt.

In het Maandblad van Februari 1907 zijn wij reeds tegen *Vixol* te velde getrokken en wij meenen te kunnen volstaan met uit het toen geschrevene een en ander over te nemen. Alléén wenschen wij op te merken dat de brochure toen in het duitsch gesteld was; thans hebben wij een nederlandsche, vrijwel gelijklopende voor ons. Men schijnt dus nu aan ons land meer aandacht te schenken.

Dus opgepast!

„Omtrent de geneesmethode waren wij niet meer in het onzekere; uit buitenlandse tijdschriften wisten wij, dat de behandeling bestond in het inblazen van *Vixol*-dampen in den neus en dat *Vixol*, volgens de analyse van Dr. AUFRECHT (Pharm. Centralhalle, 30 Aug. 1906), is een zoet gemaakt, vloeibaar extract, waarvan de voornaamste bestanddeelen zijn: *salpeter*, *lobeliakruid* en *cascarabast*.

De vraag was nu, of wij de behandeling met *Vixol* als kwakzalverij moesten beschouwen —

wat, zooals te begrijpen, het syndicaat, in zijn boekje met kracht tegenspreekt. Reeds de wijze om over het lijden van den patiënt, na beantwoording van een vragenbrief, een uitspraak te doen, veroordeelt de geheele methode en bestempelt deze als kwakzalverij, maar ook de methode zelf en wat daarover in de brochure geschreven wordt, voert tot deze slotsom.

In de brochure wordt elke behandeling van asthma en andere daarmee in verband staande ziekten met geneesmiddelen door inwendige middelen geheel nutteloos genoemd, ja zelfs geheel verkeerd en nadeelig.

Een gelijke, op den duur eveneens zeer nadelige werking oefent de inademing van dampen van z.g. asthmapoeder (*stramonium*) uit. Zóó luidt het in de brochure... en dan verder:

Wanneer nu de behandeling op bovenstaande wijze absoluut doelloos, ja zelfs gevaarlijk is, zou men dan de arme lijdenden geen hoop meer mogen geven op een werkzaam middel tegen hun kwaal? Ja, beslist ja... en gij raadt het al, lezer:

De sleutel tot de wereld van gezondheid wordt hun geboden door... *Vixol*. Ja *Vixol* zal voor hen doen wat niets kon uitrusten, *hen gezezen en wel terstond*.

Men ziet, 't is weer het oude praatje. Niets deugt, alleen het aanbevolen middel helpt onvoorwaardelijk.

Intusschen wat *Vixol* betreft, zijn wij het daarmee in geen enkel opzicht eens. Nu wij de samenstelling kennen, durven wij gerust verklaren, dat het inblazen in de neus — een zoogenaamde verstuiwing — van het mengseltje van *salpeter*, *lobeliakruid* en *cascara-affreksel*, zeer *misschien* een ogenblikkelijke verlichting kan teweegbrengen, maar ongetwijfeld ten achter moet staan bij de middelen, die tot nu toe van medische zijde tegen de kwaal worden aangewend.

Zij, die de brochure gelezen hebben, zullen ons misschien toevoegen dat zij dan niet begrijpen hoe het syndicaat, wanneer het niet overtuigd was van de deugdelijkheid van zijn methode, het durft wagen het verstuivings-apparaat, benevens *Vixol*, gratis gedurende 3 weken af te staan en wel onder de volgende voorwaarden:

„Wanneer na verloop van drie weken de patiënt zich van de geneeskrachtige werking van ons middel heeft overtuigd en door het verkregen resultaat bevredigd is, dan is ons het honorarium ad Mk. 40, toe te zenden.

„Is geen bevredigend resultaat verkregen of wenscht de patiënt om een of andere reden de behandeling niet voort te zetten, dan moet men het apparaat en de rest van het *Vixol* aan ons franko terugzenden, zonder tegenover ons, op welke wijze ook, verder verbonden te zijn.

„Voor het gebruik van den toestel, het verschaffen van raad of geneesmiddelen wordt niets berekend.

„Is binnen 6 (?) weken geen van deze bepalingen nagekomen, dan zal het *Vixol*-Syndicaat gerechtigd zijn aanspraak op het honorarium te maken en het terugnemen van het apparaat te weigeren."

Wij begrijpen zoo'n handelwijze best. De lui van het syndicaat zijn, even als de meeste geroutineerde kwakzalvers, menschenkenners. Zij weten, dat, vooral bij asthmalijders, elke nieuwe methode tot z.g. genezing met beide handen door de lijdens wordt aangegrepen en dat hier suggestie, (en suggestief is hun wijze van optreden) veelal van zeer veel invloed is. Ongetwijfeld zullen velen bij de aanwending van *Vixol* tijdelijk verlichting bespeuren of meenen te bespeuren en niet gaarne een middel uit handen geven waarvan men zooveel heil verwacht.

Men probeert en probeert en vóór men er aan denkt zijn de 3 weken om. Terugreden is na dien tijd niet meer mogelijk, want reeds vóór de ontvangst van het middel, bij het beantwoorden van den vragenbrief, hebben de aanvragers moeten verklaren dat zij van de hierboven genoemde bepalingen hebben kennis genomen en *op grond daarvan* toezending van het middel verlangen.

Het royale aanbod is dus gerust te wagen; mocht er soms een enkele het rommeltje terugzenden, anderen betalen wel voor hem mee.

Pastor Felke.

In het Maandblad van Mei j.l. hebben wij medegedeeld, dat de z.g. „Lehmpastor“ zijn ambt had neergelegd met vermelding van de reden, die hem daartoe genoodzaakt had.

In *Kladderadatsch* van 17 Maart komt nu het onderstaand vers voor dat wij slechts onvertaald kunnen weergeven:

Lehme wohl!

Ach, der Gute, wie beklommen
Seufzt er und wie irritiert,
Als die Mär er jüngst vernommen,
Wen vom Amt man suspendiert!
Er, der stets in's Auge schaute,
Der zu heilen sich getraute
Junge, Alte, Frische, Welke —
Er heiszt nicht mehr „Pastor“ Felke!

Und du fragst, was er versiebt hat,
Und warum man ihn verfehmt?
Nur weil er so sehr geliebt hat,
Ward sein frommes Tun „gelehmt“!
Selbst der Edelste hat Schwächen —
Muszte man ihn darum brechen,
Wie im Garten eine Nelke,
Ihn, den Seelenhirten Felke?

Doch, obwohl er nicht mehr predigt,
Bleibt ihm ja ein Trost, gottlob!
Ist als Pastor er erledigt —
Darben braucht er nicht darob!
Und ich mein' in diesem Falle,
Wem das Rindvieh läuft zum Stalle,
Der tut wohl, dasz er es melke —
Drum „Gut Lehm“ Herr Doktor Felke!

CORRESPONDENTIE.

C. W. D. te Ch. Gij vergist u in den aard van onze Vereeniging en van ons Maandblad. Het maken van reclame voor geneesmiddelen — welke ook — wordt door ons in bijna alle gevallen afgekeurd. Wanneer uw middel zóó buitengewoon goed is, als gij beweert, zal het, ook zonder reclame, wel ingang in de *geneeskundige kringen* vinden. Wij beschouwen hiermede deze zaak als afgedaan.

v. D. te A. Het onderzoek van den heer N. Keulemans te Amsterdam, heeft in de zelf aangetoond: *terpentijn, olie, geel was*, de kleurstof van *Sandelhout* en waarschijnlijk *spiekolie*; 't is dus een soort *spijkerbalsem*.

J. v. H. te R. Tegen den kwakzalver HEMMES en zijn helper KIMMEL waarschuwd wij in het Maandblad van November 1910. Zoodra er plaats is, zullen wij nog eens een waarschuwing opnemen. HEMMES is door den kantonrechter te Rotterdam reeds veroordeeld tot f 150.— boete, subs. 30 dagen hechtenis.

W. N. v. d. K. te 's G. Zie boven. De gezonden hoeveelheid was te gering voor een nauwkeurig onderzoek.

J. H. L. D. te 's G. Dank voor 't gezondene; wij kunnen er gebruik van maken.

W. F. d. C. te R. Zie over *Yonkerman* dit no. Die lui zijn tot alles in staat.

T. E. v. D. te G. In dank doch te laat voor dit No. ontvangen. In het volgende dus.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

De fistelpot van Klaas Ursem. Het volk noemt alle chronische etterende gezwellen fistels en daaronder zoowel die gemakkelijk, als die zeer moeilijk gezezen.

Klaas Ursem, een Noord-Hollandsche boer, die voor eenige jaren is overleden, speculeerde daarop en verkocht voor veel geld een zoogenaamden fistelpot. De erfgenamen zetten nu de winstgevende zaak voort. Volgens mededeeling van den heer P. KRUYSSÉ (zie No. 1. jaarg II) bestaat het middel uit 2 dooiers van eieren met boter en eenige plantenpoeders, voornamelijk van karweizaad, laurierbessen en zevenboom. Een enkele pot, (die misschien geen 25 cent waarde heeft) kost ruim f 4, doch men moet volgens Ursem minstens 6 stuks gebruiken voor men een oordeel over de uitwerking kan vellen, zoodat ruim f 24 het minste is, wat men op 't altaar der lichtgeloovigheid offert. Gelukkig zoo dit geld het eenige is wat men er door verliest, want maar al te dikwijls doet het misplaatste vertrouwen in den fistelpot, die niet kan baten, den lijder het inroepen van noodzakelijke geneeskundige hulp uitstellen, of de door den geneesheer aanbevolen behandeling veronachtzamen. Dr. J. ENSING deelde vroeger (No. 3 jaarg. II) een geval mede waarin Klaas Ursem's kwakzalverij op die wijze den dood van een jongmensch had veroorzaakt, terwijl onze nummers van April 1895 van Maart 1901 weer nieuwe gevallen vermeldden van de schadelijke werking van den fistelpot. En van hoe vele gevallen dragen wij geen kennis?

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, Voorzitter; Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheeker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; Dr. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij:
Mededeelingen van het Bestuur.
Hoofdartikel: Macauriana.
Berichten: Erratum.
Mededeelingen van verschillenden aard:
Orviëtanose. — Een schandelijk schrijven van Eilers.
Ingezonden: Over Linoson.
Uit de Pers: Kwakzalversreclames.
Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mejuffrouw C. BLOMBERG, apotheker te Amsterdam.
Mejuffrouw FRANCINE SWART, apotheker te Amsterdam.
De Heer W. G. E. VALK, te Alkmaar.

Macauriana.

Een groot gedeelte van ons blad moet ditmaal aan den wonderdokter MACAURA gewijd zijn, alhoewel wij geen nieuws hebben mede te deelen. Juist was ons vorig Maandblad verschenen, toen de demonstratie in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam plaats vond en van deze gebeurtenis hebben bijna alle bladen meer of minder uitvoerig verslag gegeven, vele vergezeld van enkele nadere beschouwingen. Tot ons leedwezen laat onze ruimte niet toe al die verslagen en beschouwingen over te nemen, wij moeten de meeste met stilzwijgen voorbijgaan en ons bepalen tot een greep uit enkele. De zaak mag echter van ons standpunt, niet worden doodgezwegen, al komen wij, door omstandigheden, vrijwel achteraan.

De wijze waarop onze Vereeniging is opgetreden konden wij nog in ons vorig No. mededeelen. Bewijzen van het succes van dit optreden kunnen wij niet bijbrengen maar, uit 'tgeen wij hebben waargenomen, meenen wij ons te mogen vleien met de hoop, dat de aangewende moeite en kosten niet te vergeefs zijn geweest.

Wij geven nu het woord aan anderen:

Uit de Brieven uit de Hoofdstad aan de N. Winschoter Courant:

„Dagen en dagen te voren reeds hadden de dagbladen het portret van den wonder-dokter en snorkende reclames gebracht. Iemand met een zeer geringe dosis gezond verstand moest onmiddellijk reeds tot de overtuiging komen: dit is je reinste kwakzalverij. Want hoe ter wereld is het mogelijk, reumatiek en galsteenen, doofheid en verlamming, nieraandoeningen en weet ik wat al meer op één en dezelfde wijze te cureeren?

Toch heeft de komst van dr. MACAURA haar goede

zijde gehad. Hebben wij daardoor niet kunnen constateeren, dat het aantal menschen, die totaal hersenloos zijn, in Amsterdam nog verbijsterend groot is?

Dichte drommen begaven zich naar de groote zaal van het Paleis voor Volksvlijt, j.l. Maandag. Tjok-volle tramwagens loosden hun vracht op het Frederiksplein; de belangstellenden kwamen per taxi, per aapje. Maar de over-, overgrootte meerderheid per pedes apostolorum. De wereld wil nu eenmaal bedrogen zijn. En er zijn nog altoos handige invididuen, die van deze wetenschap partij trekken. 't Is Maandagavond gebleken.”

Over de voorstelling zelve zond Dr. CORNELIA DE LANGE het volgende aan het *Nieuws van den Dag* in:

„Het groote-menschen-vacantiefeest.

Om half acht Maandagavond zouden de deuren van het Paleis voor Volksvlijt geopend worden, een half uur later zou de man met het gladgeschoren gezicht, den so-easy op den neus en de vier letters achter zijn naam, wonderen doen met zijn pulsocon. Heel Amsterdam was uitgenoodigd. In lange ingezonden mededeelingen in de couranten (prijs per regel 50 ct. minstens) werd dagen van te voren verteld van de wonderbaarlijke genezingen, door hem te Parijs en Londen verricht. In den middag reeds verdrongen de menschen zich voor zijn woning op den Overtoom.

Toen wij kwart over zevenen het Frederiksplein naderden, verdrong zich reeds een groote menschenmassa om het Paleis voor Volksvlijt. Daar juist een hevige regenbui neerviel, was men zoo goed, de deuren reeds toen te openen. Een werkelijk prijzenswaardige maatregel, want het staan in den regen was voor al die reumatiek- en jichtlijders zeer ongewenscht. Zij waren in grooten getale opgekomen, want reumatiek, heupjicht, doofheid en zenuwziekten zijn de specialiteiten van den grooten man.

In een oogenblik tijds was in de groote zaal geen plaats meer onbezet. Bedroevend voor eerlijke, hardwerkende artsen, die groote menigte, die haar heil zoekt bij den man van die aanplakbiljetten, van wien zij niets weet; bedroevend bovenal de gelaats-trekken van velen, waarop pijn en zorgen stonden te lezen, met welke misère hier de spot werd gedreven.

Steeds drongen meer menschen de zaal in; de galerij moest worden opengezet, om ruimte te maken. Ondanks het uitdrukkelijk rookverbod, walmden van alle zijden de meest barbaarsche stinkstokjes; ondanks den steeds herhaalde uitroep der zaalknechts: „Sitte, sitte, der syne sitplaatsen sat”, bleef een groot deel van het publiek staan. Een eigenaardig volk toch, wij Hollanders! Trouwens, er was voorloopig niets te zien, wel speelde nu en dan een orkestje, maar de groote man liet zich wachten tot bij half negen. Het publiek hield zich op allerlei manieren bezig; de meesten vertelden van hunne kwalen en pijnen aan wie het maar hooren wilde. Sommigen waren gekomen in vol vertrouwen; anderen waren meer sceptisch, zij hadden nog Sequaherinneringen. Een paar rijen van ons af zat een jong paartje allergezelligst te vrijen; op een Schie-

damschen berm waren zij stellig al lang opgeschreven door de politie. Achter ons een man, een stakkerd, die bijna niet loopen kon, met verlangende blikken naar het podium starende. Hij werd niet toegelaten, hij had geen kaart met een portret! Het geval zou zich niet leenen voor een demonstratie, de hokuspokus had hier geen vat.

Eindelijk verscheen de man van de aanplakbiljetten.

Hij sprak alleen Engelsch, dat was een groote tegenvaller voor de menigte en de tolk die vertaalde was vrijwel onverstaanbaar. Wat ik verstonde van den weldoener was zinnelooze bombast over de oorzaken van reumatiek en zenuwziekten en de genezing hiervan en van doofheid en nieraandoeningen door den pulsocon. Het publiek werd ongeduldig, bgen te interrumpeeren, ten slotte was de speech uit en dit laatste feit werd met daverend handgeklap begroet. Een humorist riep „bis”. Toen begon de pantomime. Zes witjassen of Pierrot's met pulsocon's gewapend begonnen een man te bewerken, die zoogenaamd niet kon loopen. De pulsocon werkte door zijn jas heen, het maakte den indruk, alsof er stofzuigers aan het werk waren, soms spatten de vonken er af. Toen hij eenige oogenblikken gevacuüm-cleanerd was, sprong hij op en wandelde weg; een tweede, een derde, een vierde deed ingelijks. Soms bewogen zij hun ledematen reeds weer, vordat het wonderbare instrument hen bad aangeraakt. Jammer, jammer, zij overdeden hun rol, waren niet goed genoeg gedresseerd. Na de zeer handig gestelde ingezonden mededeelingen had ik mij voorgesteld, dat de regie der pantomime beter zou zijn. Veel verdienstelijker speelde een juffrouw met een zwart kapotje, die zich een heelen tijd begoochelen liet en toen langzaam, haar ledematen begon te bewegen. Daarna werd een grijze vrouw met verlamde beenen het podium opgedragen. Dat was een fout van de regie, zij had niet mogen komen. De zes Pierrot's, geholpen door eenige zwartgeste handlangers werkten zich in het zweet, een dikke zevende witjas werd er bij gehaald, maar de verlamde beenen der arme ziel bleven even verlamd. De Pierrot's dansten om haar heen, om haar aan het oog van het publiek te onttrekken, maar het publiek concentreerde juist op deze patiënte zijn aandacht. Stakkerd, zij zat er mog steeds, toen de voorstelling was afgelopen en werd ten slotte weer in haar wagentje geheschen! Ter opluistering werd weer eventjes een man genezen, die zijn rol echter weer overdreef en al te spoedig weghuppelde.

Geachte redactie, op de geheele vertooring lag het bedrog duimen dik. Toch zullen waarschijnlijk vele menschen naar den Overtoom trekken en zich, dikwijls met financieele offers, een Pulsocon aanschaffen, zulk een toestel als ook de Engelsche Konings-familie gebruikt (wat de betrouwbaarheid van dergelijke mededeelingen betreft, zij herinnert aan prof. KOUWER's Radjoproces). Waarschijnlijk zullen enkele zenuwpatienten verbetering onder vinden; talrijk en groot zullen de teleurstellingen zijn. Het is om te waarschuwen tegen ongegronde, hoop, tegen verwachtingen, waaraan de bodem ingestlagen zal worden, dat ik ruimte voor het bovenstaande vroeg in uw blad. Niet het geld, dat voorde waardelooze toestelletjes zal worden uitgegeven,

rouwt mij, maar de droefheid en teleurstelling van hen, die gelooven dat door zulk een toestelletje te bereiken is, wat de ernstig zoekende wetenschap niet kan.
Dr. CORNELIA DE LANGE".

In het *Haarlems Dagblad* laat J. C. P. zich aldus uit :

„Maar er wordt van den beginne af aangesproken van schitterende genezingen. Reeds den eersten avond hebben om zoo te zeggen lammen en verstijfden hun krukken weggeworpen. Wie durft dan nog twijfelen! Maar de doctoren kennen dergelijke momenten ook. Zij weten wel, dat de nieuwste medicus bij den patiënt het meeste succes behaalt. Eerst wanneer ook zijn gezicht, zijn raad, zijn recept weer gewoon geworden zijn, neemt bij slepende ziekten ook zijn invloed af. Vandaar dat zooveel, die aan een ernstige kwaal lijden, van den eenen naar den anderen dokter loopen.

De oplossing van dit verschijnsel is gemakkelijk. Zoodra een nieuwe medicus, een nieuwe kans op genezing, zich voordoet, komt de hoop weer in de ziel van den patiënt en heeft door het innig verband tusschen ziel en lichaam, zooveel invloed op zijn algemeenen toestand, of beter gezegd op de wijze, waarop hij zich gevoelt, dat een schijnbare beterschap intreedt. Ziedaar waarom zoo menige kwakzalver een aanvankelijk succes behaalt. Een dergelijke reactie is des te geweldiger, naarmate de omgeving (muziek, publiek) ongewoner en de verwachting hooger gespannen is. De zieke roept zijn beterschap, waarvan hij meent dat ze voortdurend zijn zal, luide uit, maar wanneer die gunstige periode voorbij is en de oude toestand teruggekeerd, zwijgt hij zijn teleurstelling en schaamt zich soms 'n beetje dat hij vertrouwd heeft op den wonderdokter. Dat is de reden, waarom altijd vernomen wordt over het succes van den wonderman en zoo goed als nooit van zijn talloze mislukkingen.

Om te beoordeelen wat de wonderdokter bereikt heeft, moet men zijn patiënten drie maanden na de behandeling bezoeken. Dan blijkt, hoe weinig er van de resultaten is overgebleven.

Dit zeer eenvoudig betoog zij aanbevelen in de overweging van hen, die neiging mochten gevoelen zich aan de behandeling van dezen nieuwsten wonderdokter toe te vertrouwen. Ons lichaam is een veel te teer, te subtiel instrument, dan dat het bij massa op een en dezelfde wijs kan worden gerepareerd wanneer het niet goed meer werkt.

Zoo schaaft men wel deuren af, maar geneest geen menschen. En wanneer iemand meenen mocht dat het geen kwaad kan, toch maar eens de proef met het nieuwste wondermiddel te nemen, dan vraag ik, welke teleurstelling straks noodwendig zal moeten volgen op verloren hoop en geld.

De geschiedenis van SEQUAH is in dit opzicht leerzaam. Van de glorie van zijn middel en van zijn persoon is niets meer overgebleven."

In *De Volksstem* een artikel getiteld *Een treurige vertooning*, waarin o. a. het volgende voorkomt :

„Eene droevige vertooning, deze man in het openbaar, bij wijze van publieke vermakelijkheid, ongelukkiggen of die daarvoor moesten doorgaan te zien behandelen, met de enkele bedoeling zijn nietswaardig en in vele opzichten gevaarlijk instrumentje aan den man te brengen.

Droef verschijnsel, dat een onbekende buitenslandsche praatjesmaker door middel van de reclame het zoover kon brengen dat een zoo groot aantal menschen, 't zij uit nieuwsgierigheid, doch ook wel uit goedgeloovigheid, naar zijn woorden wilde luisteren en zijn daden wilde aanschouwen en dat, terwijl men de ernstige en wetenschappelijke werkers die zeker niet alles kunnen, doch die dat ook nooit beweren, steeds met een zekere reserve en met een zeker wantrouwen gadeslaat."

Over het bezoek aar de inrichting aan de *Overtoom* zegt *Het Volk* :

„Zoo groot was de toeloop, dat „patiënten" die reeds om halfnegen op post waren, tegen twaalf uur nog in alle lijdzaamheid in hun karretje te wachten zaten.

En ontterwijl werd binnen de wonderdadige bewerking door MACAURA toegepast. Het resultaat scheen belangrijk slechter dan in de „Paleis-demonstratie. Althans een aantal slachtoffers verklaarden, dat de bewerking hun stramheid of lamheid wel „verlicht", maar niet genezen had, en anderen bleken in 't geheel geen baat gevonden te hebben. De dokter had hen allen echter tot volhouden aangespoord; zij zouden dan zeker genezen. De bewerking konden zij zelf toepassen; het daartoe noodige machientje kostte maar f 35."

Ten slotte nog één aanhaling uit de „Brieven uit Brussel" aan de *N. Tilburgsche Courant* :

Ik meende juist mijn brief te sluiten, toen ik in de *N. T.* het bericht over Dr. MACAURA las. De goede man heeft hier ook heel wat machientjes verkocht, die naar men mij heeft gezegd (te Luik *) worden vervaardigd en hem per stuk bijna 12 fr. kosten. Ik heb menigeen gesproken, die zulk ding gekocht heeft, maar van dutende beterschap heb ik nog niet gehoord.

Ik schrijf „bijna fr. 12", niet 12 gulden maar „franks".

En nu de uitslag van de behandeling met het toovermiddel, reeds zóó kort na de aanwending. Hier moeten wij uitvoerig overnemen wat in de bladen vermeld is; de feiten zijn te sprekend. In *Het Handelsblad* van 5 Augustus, dus ongeveer een week na de openbare séance schreef Dr. BERN. S. DE SMITT, arts te *Amsterdam*, o. m. het volgende :

„Onze stad heeft op dit oogenblik het twijfelachtige voorrecht van bezocht te worden door een man die zich van groote leugens bedient, die met marktgeschreeuw en bombasterige reclame het groote publiek tracht te misleiden, met 't doel het zuur verdiende geld uit de zakken der burgerij te kloppen. Zijn naam is MACAURA.

Juist Donderdag l.l. werd mij door een collega verzekerd, dat iemand hem in vertrouwen had medegedeeld, dat hem door de handlangers van M. werd was ter hand gesteld om aan de comédie in het P. v. V. mee te doen en als simulans op te treden. Ik trachtte mijn ambgenoot te bewegen deze ware mededeeling te publiceren, niet vermoedende, dat mij reeds den volgende dag de gelegenheid geboden werd, den bewustten kwakzalver als leugenaar aan de kaak te stellen.

Ik las n.l. in uw blad van 2 Aug. onder de ingezonden mededeelingen het verhaal van een verrassende genezing van den heer HULSENBOOM, leeraar M. O., wonende 132 Sarphatistraat, en wel tijdens een séance in het P. v. V. Ik kon mijn oogen niet gelooven. Deze heer is n.l. een mijner patiënten, dien ik nog zeer onlangs behandelde en die lijdende is aan een sinds jaren bestaande, zeer ernstige afwijking van zijn bewegingsorganen, zoo zelfs dat hij zich slechts met behulp van een wagentje kan verplaatsen en dan nog onder geleide. Ik vond het belangrijk genoeg hem daags daarna te bezoeken. De verontwaardiging van dezen heer was niet te beschrijven. Alles wat M. had medegedeeld was van A tot Z gelogen. Wel is waar heeft de heer H. op aandring van zijn familie aldaar een bezoek gebracht en 't prullige instrument op zich laten toepassen, doch hij is weggegaan zooals hij gekomen is en 't resultaat was absoluut nul. Gelukkig was hij verstandig genoeg, het apparaat dat hem ten aankoop werd opgedrongen, niet te accepteerden.

M. de R., indien het publiek op deze manier wordt beetgenomen en gewetenlooze individuen aldus op het bijgeloof van lijdende menschen speculeeren, dan mag een ontmaskering als door mij thans kan geschieden niet achterwege blijven en zou stilzwijgen mijnerzijds misdadig zijn."

Genoemde heer HULSENBOOM heeft in *De Courant* het onderstaande ingezonden :

„Waarschuwing tegen MACAURA.

M. de Redacteur.

In uw veelgelezen blad d.d. 2 Aug. '12, komt onder „Ingezonden Mededeelingen" een stuk voor, getiteld: „Tooneelen bij de opening van Dr. MACAURA'S inrichting", dat reeds in den aanhef den grootsten leugen bevat, die er te bedenken valt. Ik, F. W., dit moet zijn J. W. HULSENBOOM, Sarphatistraat 132, zou mijn krukken, — stokken wordt bedoeld — na de behandeling in 't Paleis voor Volksvlucht, weggegooid hebben en het podium op en neer gerend zijn — bijna even flink als een normaal mensch. Gelijk ik wel meer doe, ben ik met kleine bewegingen een eindje schuifelend voortgegaan.

Na de tweede behandeling in 't Instituut Overtoom 23, was mijn toestand weer 't zelfde. 't Resultaat der behandeling met den Pulsoconn was nihil.

De tweede vetgedrukte leugen is, dat alle lijders heengingen met de woorden: „Ik ben genezen". Sommige ernstige lijders hadden onmiddellijk na de behandeling eenige onbetekenende verlichting. Ik heb het van nabij gezien.

U kunt begrijpen, dat bedoeld stuk in de hoogste mate mijn verontwaardiging heeft opgewekt, en door zijn verregaande leugenachtigheid menig lijder op het dwaalspoor zal brengen en zal doen besluiten zich een machinetje tot genezing aan te schaffen.

*) Ons was medegedeeld, dat ze in Engeland vervaardigd werden.
Rd. Nbl.

Het doel van al dit marktgeschreeuw is, een eenvoudige machine, ter grootte van een fietslantaarn, voor f 35 aan den man te brengen. En hiervoor hoop ik, mijnheer de Redacteur, dat u de lijders door uw veelgelezen blad zult waarschuwen. Aangenaam zou het mij zijn, als ook andere bladen dit schrijven overnamen.

U dankend voor de verleende plaatsruimte,

Uw dw. dr.

J. W. HULSENBOOM.

Amsterdam, 3 Aug. '12".

Een tweede artikel, ook voorkomende in *De Courant*, luidt aldus :

„De Pulsoconn van dr. MACAURA.

Geachte Heer Redacteur,

Beleefd verzoek ik u opname van het volgende : Ondanks 't vele succes, dat dr. MACAURA met de Pulsoconn bij reumatieklidders heeft volgens de „Ingezonden Mededeelingen" in „De Courant" van 7 Augustus, schijnt zijn toestel voor doofheid toch minder geschikt te zijn.

Jarenlang lijdend aan doofheid, begaf ik mij Zaterdag l.l. naar het Instituut van dr. MACAURA om mij ook onder zijn behandeling te stellen, daar de Pulsoconn volgens opgave, geschikt was om doofheid te genezen.

In de wachtkamer komende, trof ik daar onder meer ook een jongen man aan, die evenals ik, lijdt aan doofheid.

Deze persoon werd even later direct voor mij gelyden.

Terwijl ik behandeld werd, vertelde de dokter mij o.a. — zeker om mij blij te maken met dat machinetje, dat f 35 kost — dat er zooveel ook een doove behandeld was geworden, en wel met zulk goed gevolg, dat hij nu op straat stond te huilen van blijdschap over zijne plotselinge genezing, iets wat mij goede hoop gaf. Doch het resultaat van mijn behandeling was, dat ik precies even doof afscheid nam, als ik gekomen was, en zelfs niet de minste verandering in mijn toestand kon bespeuren. Doch buiten komende, zag ik dien zoogenaamden plotseling genezen en van blijdschap huilenden exdoove (?) onder veel publiek, dat gedurig voor het huis stond, mij op staan wachten, nieuwsgierig als hij was — mogelijk om dan samen wat te huilen? — hoe de zaak met mij stond, daar het resultaat van zijne behandeling op een groote nul uitgelepen was, en hij, volgens zijn zeggen, den vorigen dag ook bot gevangen had.

Onnoodig zeker wel te zeggen, hoe zijn zoogenaamd huilen nu in lachen overging de omstanders kregen er ook al schik in, toen ik hen op de hoogte bracht van wat die dokter mij verteld had.

Ik kan dan ook niet anders doen, dan iedereen lijder aan doofheid sterk aanraden, alvorens zoo'n machinetje te kopen, de kat maar eerst goed uit den boom te kijken, daar uit bovenstaand toch duidelijk blijkt, dat hier alles nog lang geen goud is wat er blinkt.

U, mijnheer de Redacteur, beleefd dankend voor de plaatsing,

Hoogachtend,

Uw abonné

P. KÖHLER,

3e Oosterparkstraat 8, 1e ét., alhier.

Amsterdam, 8 Aug. 1912."

Wij komen thans tot de onthullingen van het *Algemeen Handelsblad*, die wij doen voorafgaan door een woord van oprechte en dankbare hulde. In het *Avondblad* van 17 Augustus komt het volgend artikel voor, dat wij, met welwillende toestemming van de Redactie, in zijn geheel plaatsen :

„Bij de patiënten van dr. Macaura.

Onder het opschrift „Schandelijke misleiding" plaatsten wij dezer dagen een ingezonden stuk van dr. BERN. S. DE SMITT, waarin deze medicus mededeelingen deed omtrent het verhaal van de verrassende genezing van een zijner patiënten, den heer J. W. HULSENBOOM, met den „Pulsoconn", voorkomende in een advertentie in het *avondblad* van het „Handelsblad" van 2 Augustus. Volgens dr. DE SMITT was het onjuist dat de heer F. W. (moet, zijn J. W.) HULSENBOOM, Sarphatistraat 132, die reeds 12 jaar lijdende was en slechts op krukken kon loopen, zijn krukken had weggegooid en het podium van het Paleis voor Volksvlucht op en neer was gaan loopen en remmen, bijna zoo flink als een normaal mensch.

Naar aanleiding daarvan heeft een onzer medewerkers een onderhoud gehad met de personen genoemd in de advertentie in het *avondblad* van het „Handelsblad" van 7 Augustus, waarin, onder het opschrift „Eenige van de vele successen", een vijftal onderteekende verklaringen voorkwamen van menschen, die getuigden of geheel genezen te zijn of zeer

veel baat bij de behandeling te hebben gevonden.

Eerst hebben we ons nog tot den heer HULSENBOOM gewend, om uit zijn eigen mond de toedracht der zaak te vernemen.

De heer HULSENBOOM dan vertelde ons, dat hij na op het podium in het „Paleis voor Volksvlijt” behandeld te zijn, hoegenaamd geen verlichting van zijn kwaal gevoeld had. Na de behandeling had hij een klein eindje zonder behulp van zijn stokken (geen krukken) over het podium voortgeschuifeld, maar dit was niets bijzonders, want dit kon hij tevoren ook wel. Daarna had hij zich met behulp van zijn stokken voortbewogen naar zijn invalidewagen en daarin plaats genomen. Daags na de demonstratie had de heer HULSENBOOM zich bij dr. MACAURA aan huis, Overtoom 23, laten behandelen, maar ook dit gaf geen resultaat. Na afloop ervan voelde hij zich zelf iets pijnlijker! Men wilde dat hij een „Pulsoconn” zou koopen, dan zou hij binnen vier weken genezen zijn als hij zich er 's ochtends en 's avonds mede liet behandelen. De heer HULSENBOOM voelde er evenwel niets voor, zulk een toestelletje te koopen en bleef weg.

En nu de onderteekende verklaringen.

We geven ze in de volgorde waarin de advertentie van Woensdag 7 Augustus ze geeft. De eerste kwam bovendien ook voor in de advertentie in het avondblad van 2 Augustus.

Aan doctor MACAURA.

De ondergeteekende verklaart hiermede dat hij veertig jaar geleden heeft aan algeheele verlamming en dat hij na tweemaal met den Pulsoconn te zijn behandeld, zich geheel genezen gevoelt.

Zijn hartelijken dank den grooten doctor voor zijne genezing.

(Geteekend) W. K. H. HUYZERS,
Van Ostadestraat 401^b.

De heer HUYZERS bleek iemand te zijn van 75-jarigen leeftijd, die van zijn pensioen leeft. Inderdaad heeft hij, zooals hij ons verklaarde, veel baat gevonden bij de behandeling met den „Pulsoconn”. Vroeger moest hij op krukken loopen, maar nu kan hij — we konden er ons met eigen oogen van overtuigen — zonder hulp de trap afkomen. Maar — de voorstelling van zijn ziektegeval is niet geheel juist. Het is onwaar, dat hij veertig jaar geleden heeft aan algeheele verlamming. Sedert ongeveer zeven- en-veertig jaar leed hij aan reumatiek; de kwaal verergerde voortdurend, zoodat hij de laatste zeven jaar met krukken moest loopen. Hoe zijn verklaring dan zoo in de advertentie kwam? Men had hem een stuk voorgelezen, waarvan hij niet veel begreep. 't Was Fransch of Engelsch. En dat stuk had hij geteekend. „Ja ziet u,” vertelde hij ons, „ik was zoo opgewonden toen ik na de eerste behandeling verlichting van mijn kwaal voelde, dat ik maar geteekend heb.”

De heer HUYZERS heeft een „Pulsoconn” gekocht, waarmede hij geregeld behandeld wordt. Hij hoopte dat de genezing van blijvend aard zou zijn. De dokter (MACAURA) had gezegd, dat zijn geval er een was van één op de honderd, omdat hij zoo spoedig verlichting van zijn pijn had gevoeld.

Amsterdam, 1 Augustus 1912.

Aan Dr. MACAURA, Amsterdam.

WelEdelGeboren Heer!

Gedurende acht maanden heb ik geleden aan reumatiek in mijn beide beenen; ik werd drie en een halve maand behandeld in het ziekenhuis, zonder enig succes en ten slotte werd ik zoo erg, dat ik op krukken moest gaan.

Toen hoorde ik van U, dr. MACAURA, en besloot naar uw Instituut te gaan. Ik deed het en het doet mij genoeg te kunnen zeggen, dat ik na twee behandelingen met den „Pulsoconn” mijne krukken kon wegwerpen en ik nu heel goed loopen kan.

Natuurlijk begrijp ik, dat ik nog niet voorgoed genezen ben en dat ik met de behandeling moet doorgaan om geheel en voorgoed beter te worden, maar indien twee toepassingen reeds zulk eene verlichting geven, wat zal dan wel het resultaat zijn van eene verder behandeling?

(Geteekend) WILLEM TEUNISSE.
Roeterstraat Nr. 2,
Amsterdam.

Roeterstraat 2? Nummer 2a was op den hoek van de Nieuwe Prinsengracht. Een gefingeerd adres dus? Zoo sneed bleek dr. MACAURA echter niet geweest te zijn. Want een voortgezet onderzoek deed zien, dat Roeterstraat 2 is... het Armenhuis. En WILLEM TEUNISSE bleek een verpleegde dier instelling te zijn. We zochten hem op, en steunend op een kruk en een stok — hij had ze dus blijkbaar weer opgeraapt na ze weggeworpen te hebben — kwam hij naar ons toe.

— Of het waar was, wat er in de door hem onderteekende verklaring stond? vroegen we.

Het antwoord was, zachtst genomen, verrassend. Hij had niet eens geweten wat er in de verklaring stond, die hij onderteekend had. Men had hem die ook niet voorgelezen. Zooveel had hij er wel van gezien, dat het Fransch was. Maar men had hem gezegd dat hij, als hij deze verklaring teekende, kosteloos radicaal genezen zou worden. „Op die voorwaarde zou ik mijn eigen doodvonnis geteekend hebben”, zeide TEUNISSE ons. En toen ging hij aan het vertellen. Er was hem gezegd, dat hij zoo'n toestelletje moest koopen. Dat had een Hollandsche dokter gezegd die bij dr. MACAURA was. Hij had toen gezegd, dat hij als verpleegde van het Armenhuis, daarvoor geen geld had. Toen beloofde men dan hem kosteloos te genezen, maar dan moest hij eerst de meergenoemde verklaring teekenen. Na de eerste behandeling ten huize van dr. MACAURA, Overtoom bij de Stadhouderskade, was hij, alleen steunend op zijn stok en met zijn kruk onder den arm, met groote moeite naar de halte van lijn 10 op het Leidscheplein geloopt om naar het Armenhuis terug te keeren. Den volgenden dag was hij naar dr. MACAURA gegaan en toen had men hem dan het stuk laten teekenen. Na aldus tweemaal behandeld te zijn had hij wel gevoeld dat het hielp, maar nu was het toch weer hetzelfde....

1 Augustus 1912.

Ondergeteekende betuigt hierbij zijn dank aan dr. MACAURA voor de goede genezing van een 15-jarige pijnlijke stijfheid in de beide beenen door zijn Pulsoconn.

(Geteekend) W. N. WILLEMS,
Metropool, Spuistraat,
Amsterdam.

De Metropool in de Spuistraat is het volksloement van het Leger des Heils. WILLEMS is er een dagelijksche gast. Moeizaam loopend kwam hij naar ons toe. Bij zijn eerste bezoek op den Overtoom had men hem een verklaring laten teekenen, die eerst gepubliceerd zou worden als hij genezen was. Na de behandeling (hij was er nog een of tweemaal geweest) had hij wel wat verlichting gevoeld, maar nu was het toch ook weer hetzelfde met zijn kwaal. Hij moest zoo'n machine koopen, was hem gezegd, maar hij had geantwoord, dat hij daarvoor geen geld had. Vreemd keek hij op, toen men hem vertelde, dat zijn verklaring in de kranten stond.

1 Augustus 1912.

Ondergeteekende verklaart gaarne, dat hij na 3 jaren aan reumatiek door het geheele lichaam geleden te hebben, door behandeling van circa 15 minuten met den „Pulsoconn” van Dr. MACAURA thans geheel genezen is.

(Geteekend) W. F. VAN GELLEKUM,
Korte-Over-Amstelstraat 19,
Amsterdam.

Inderdaad voelde de werkman VAN GELLEKUM zich na een behandeling met den Pulsoconn ten huize van dr. MACAURA geheel vrij van pijn en hij had er dan ook geen bezwaar tegen de bovenstaande verklaring, welke hem voorgelegd werd, te teekenen. Maar den volgenden dag was de pijn (in den rechter-arm) teruggekomen. Een week later was hij teruggegaan naar dr. MACAURA, voelde zich toen ook weer tijdelijk genezen, en hoorde denzelfden avond tot zijn verbazing dat zijn verklaring in de krant stond. Men had willen hebben, dat hij een toestel kocht, maar daarvoor had hij geen geld.

Nadat hij den tweeden keer onder behandeling was geweest, was zijn kaart voor gratisgenezing ingetrokken.

Amsterdam, 1 Augustus 1912.

Ik verklaar gedurende drie maanden lijdende te zijn geweest aan volslagen gewrichtsreumatiek in mijn linkerarm en na alle mogelijke geneesmiddelen geprobeerd te hebben zonder resultaat, liet ik mij met den „Pulsoconn” van dr. MACAURA behandelen en kon reeds na de eerste behandeling mijn arm bewegen. Ik machtig Dr. MACAURA mijne genezing te publiceren om daarvan die personen in kennis te stellen, die aan dezelfde ziekte lijden. Ik vind het goed, dat iedereen, die genezing wil zoeken voor zijn kwaal, te mijnent komt om zich te overtuigen.

(Get.) W. BURGEMEESTER.
Korte Leidschedwarsstraat Nr. 38.

Een steile trap op, ergens in de Korte Leidschedwarsstraat. Eenhoog woont de weduwe BURGEMEESTER. Velen zijn al langs die steile trap naar boven gegaan, aangelokt door de onderteekende verklaring. En ze hebben er allen hetzelfde verhaal gehoord van het vrouwtje, dat zich geen raad weet van de pijn in haar linkerarm, die nu veel erger is dan vóór de behandeling.... De verklaring heeft ze niet geschreven en ook niet geteekend. Dat is geheel buiten haar omgegaan. Ze vindt het, terecht, een schande, dat

zoo iets maar mag. Zes dagen achtereen heeft zij zich bij MACAURA laten behandelen. En na elke behandeling voelde zij verlichting van pijn. Maar 's avonds kwam het dan weer opzetten. En nu — het is of ze nog het instrument op haar arm voelt, zoo pijnlijk is dit lichaamsdeel. Een van de heeren van het instituut, een professor, is bij haar aan huis geweest en, bloemen ziende staan voor haar venster, maakte hij schertsend de opmerking, dat ze toch wel bloemen mocht geven voor de gratis-behandeling. En het vrouwtje heeft op een dag voor een kwartje bloemen gekocht en die meegenomen naar den weldoenden wonderdokter.

Nu doet ze moeite om in het gasthuis opgenomen te worden, want zoo gaat het niet langer. Maar dan moet ze haar kinderen alleen laten... tegen haar dokter heeft ze niet durven zeggen, dat ze bij dr. MACAURA geweest is; hij mocht het haar eens kwalijk nemen. Toch was ze dankbaar, dat ze haar medemenschen had kunnen waarschuwen. Er was een juffrouw bij haar geweest, die haar moeder had willen laten overkomen van buiten om zich onder behandeling van dr. MACAURA te stellen. De weduwe had het haar afgeraden....

In het Instituut Macaura.

Na deze merkwaardige verklaringen hebben we ook eens ons licht opgestoken in het Instituut MACAURA op den Overtoom. In de ruime benedenvoorkamer van perceel 23, welke als wachtkamer dienst doet en waar aan den wand het bekende blozende reclameportret van dr. MACAURA prijkt, werden we te woord gestaan door den directeur van het Instituut, den heer PAUL BAEHR. (De heer MACAURA bleek naar Berlijn te zijn vertrokken).

Het gesprek in de Fransche taal, dat volgde, was, minst genomen, levendig en werd bijgewoond door verschillende assistenten, die voor het meerendeel Belgen bleken te zijn en zich zoo doende ook wel in 't Hollandsch verstaanbaar kunnen maken voor de patiënten. Ook dr. VAN DER MEER uit Haarlem, die dr. MACAURA assisteert, om dezen niet in botsing te doen komen met de Nederlandsche wet, voegde zich later bij het gezelschap.

Ten bewijze dat de verklaringen werkelijk echt waren, kwam de heer BAEHR voor den dag met een map, bevattende verschillende geteekende verklaringen. We vonden er onder andere de verklaringen bij, waarom het ging in de advertentie. Ze droegen alle een andere hand dan de onderteekening, maar men maakte er ook geen geheim van, dat de stukken door een beambte van het instituut werden opgesteld. De door den verpleegde van het Armenhuis WILLEM TEUNISSE onderteekende verklaring bleek in het Engelsch gesteld te zijn! De assistent, een Engelschman, die dezen patiënt had doen teekenen, verzekerde echter, dat men het stuk eerst voor TEUNISSE vertaald had. Niettemin kreeg deze assistent van den directeur een uitbrander, dat hij de verklaring in het Engelsch had laten teekenen.

Dan was er de verklaring van den heer HUYZERS, in het Hollandsch ditmaal. En daarin werd inderdaad verklaard, dat de man veertig jaar geleden had aan algeheele verlamming. Maar zooals de heer HUYZERS ons zeide, hij had in zijn opgewondenheid over het voelen van verlichting eigenlijk niet geweten wat hij geteekend had. Het meest keken we op van een met de schrijfmachine geschreven verklaring onderteekend, W. BURGEMEESTER. Terwijl toch de weduwe BURGEMEESTER ons verzekerd had, dat zij niets had geteekend! De heer BAEHR was zoo vriendelijk deze en ook de andere verklaringen in onze handen te stellen.

We brachten ook nog het geval van den heer HULSENBOOM ter sprake. De directeur moest wel erkennen, dat dit geval wat overdreven was voorgesteld in de advertentie. Dat wat echter niet zijn schuld, maar die van de afdeling publiciteit, die voor de advertentie gezorgd had....

Met de verklaring van juffrouw BURGEMEESTER zijn we naar haar woning gegaan, in gezelschap van den assistent, die haar behandeld had en zijn „Pulsoconn” had meegenomen. We spraken de juffrouw alleen; de assistent bleef achter.

Eenigszins verontwaardigd hield de weduwe BURGEMEESTER vol, dat zij niets hoegenaamd geteekend had. Toen we het stuk voor den dag haalden, verklaarde zij ons, dat zij haar naam niet onder dit stuk gezet had. De assistent, die haar had behandeld, was bij haar thuis gekomen, had haar het stuk voorgelezen en had toen pen en inkt gevraagd en zelf den naam van de weduwe BURGEMEESTER onder het stuk gezet! Ze moest in het Instituut maar zeggen, dat zij het stuk had geteekend.

Juffrouw BURGEMEESTER had ons den eersten keer dus blijkbaar niet volledig ingelicht. Ze vertelde ons nog, dat ze niet eens schrijven kon; wel kan ze een kruisje zetten bij wijze van handteekening. Nadrukkelijk verklaarde zij, dat het niet met haar goedgevonden was, dat haar naam onder het stuk was gezet. In een hernieuwde behandeling met den „Pulsoconn”,

waartoe de buiten wachtende assistent zich bereid verklaard, had zij geen zin.

Laten we er ten slotte nog aan toevoegen, dat men in het Instituut niet erg te spreken was over de Hollanders, die op zulk een wijze van hun dankbaarheid voor hun genezing blijk gaven, en dat directeur zoowel als assistenten de onderstelling witten, dat men hier te doen had met een campagne tegen het Instituut, waarbij met geld gewerkt was...."

Wij besluiten met de mededeeling, dat de bekende S. FALKLAND, de beroemde schrijver van het *Amsterdamsch Schetsboek* in het *Handelsblad*, in het No. van 17 Augustus, in zijn 691ste Falkland, een brief heeft geschreven aan den Burgemeester van Amsterdam, waarin hij wijst op art. 188 van de Gemeentewet luidende: „De politie over de schouwburgen, herbergen, tapperijen en alle voor 't publiek openstaande gebouwen en samenkomsten, openbare gemakkelikheden en openlijke huizen van ontucht behoort aan den burgemeester. Hij waakt tegen het doen van met de openbare orde of zedelijkheid strijdige vertooningen...."

Met het oog op dit artikel vraagt de schrijver waarom de Burgemeester de misleidende vertooning in het Paleis voor Volksvlijt niet verboden heeft?

BERICHTEN.

Erratum. In ons vorig nr. noemden wij *De Volkswil* een *Indisch blad*. Men merkt ons op dat dit niet juist is. De *courant* verschijnt te *Hulst*.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Orviëtanose.

Naar aanleiding van de ons van vertrouwde zijde verstreckte mededeeling omtrent dit praeparat en zijn bereider, in het vorig Maandblad opgenomen, ontving de Voorzitter onzer Vereeniging een protest van den fabrikant, waarin een vijftal punten uit dat stukje als „leugen" en „grove onwaarheid" worden bestempeld.

Wij zullen spoedig, wanneer het onderzoek van het middel is afgelopen, kunnen nagaan in hoeverre die qualificatiën juist zijn; op 't oogenblik meenen wij te kunnen volstaan met onze verontschuldiging aan te bieden, dat wij de woorden: „een niet zeer betrouwbaar persoon" zonder nader onderzoek hebben opgenomen.

De twijfel aan het bestaan der *Maatschappij* is bij ons nog niet opgeheven. Het bijeenbrengen van zekere geldsommen, door eenige heeren, teneinde het middel aan onbemiddelden gratis te verstrekken, vormt nog niet het kenmerk eener „Maatschappij".

Om Eilers in zijn ware gedaante te leeren kennen.

Een juffrouw, die aan EILERS geschreven had dat zij geen medicijnen meer wenschte te ontvangen, wyl zij er van achteruitging ontving het volgend, schandelijk antwoord:

(De origineele brief ligt voor ons.)

„Internationale Vereeniging

ter

Bestrijding der Tuberculose

„Het Gouden Kruis"

Hoofdkantoor: Oegstgeest

Nederland.

Cleve, 5 April 1912.

Mejuffrouw.

Die verhooging van temperatuur ontstaat, doordat de middelen de bacil dood en op de vlugt jaagt, en zal vanzelf wel zakken, doch ik wil volstrekt niet dat U tegen Uw zin in de middelen gebruikt, er zijn geen and'ren middelen tegen Uw ziekte aan te wenden, dus bereid U voor op het einde.

Die koorts opstoppen kan U zelf wel, daar hebt U zelfs geen Dokter voor nodig en genezen kan ZEd U ook niet aldus, weet U wat U te wachten staat.

Ik zend U geen middelen meer af.

De President-Generaal
Eilers."

Wij kunnen geen woorden vinden om het schandelijke van dit schrijven te kenmerken. Is er iets laaghartigers denkbaar?

INGEZONDEN.

Geachte Redacteur.

Naar aanleiding van Uw niet kunnen inlichten aan Dr. J. F. M. B. te B. deel ik U mede dat, volgens den Codex van Gehe en Co. te Dresden, *Linon* een mengsel is van Ol. Santal Ost., Ol. Junip. bacc. en Ol. Lini rec. par, $\frac{2}{3}$ partes aeq., terwijl *Hygiana*, lees *Hygiana*-meel, volgens dien zelfden Codex bestaat uit melk, tarwe, granen, mout, cacao en suiker met een eiwitgehalte van 22—23 %; koolhydraten 50—60 %; vet 6 % en voedingszouten $2\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$ %.

Hoogachtend, UEdl. Dw. Dr.

VAN DIJK.

Groningen 29/7 12.

Wij betuigen onzen dank voor de verstreckte gegevens. RED.

UIT DE PERS.

Kwakzalversreclames.

In het Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde schrijft dr. M. A. van Anstel, te Gorinchem over kwakzalversreclames in vroeger eeuwen.

Een gelukkig toeval verschaftte mij inzage van een welbewaarde verzameling van strooibiljetten en aankondigingen van kwakzalvers uit de 17de en 18de eeuw. Aan de vriendelijkheid van dr. E. Wiersum, archivaris van de gemeente Rotterdam, dank ik het, dat ik van dit materiaal kon gebruik maken.

Tot goed begrip van deze aankondigingen is het noodig er aan te denken, dat in dien tijd de grens tusschen bevoegden en onbevoegden lang zoo scherp niet was getrokken als op dit oogenblik, dat in de meeste steden de zich daar vestigende chirurgen slechts een plaatselijk examen moesten afleggen voor de meesters van het daar aanwezige chirurgijngilde, welk examen soms zeer eenvoudig was, en dat naast die chirurgijns nog tal van dii minores met beperkte bevoegdheid, als oogmeesters of oculisten, steensnijders en breukmeesters vrijheid hadden hun beroep uit te oefenen, wanneer zij slechts aan enkele voorwaarden hadden voldaan.

Sommige specialisten waren gezeten burgers, een groot deel echter trok als „reisende meesters" van stad tot stad, voornamelijk ter gelegenheid van markten en kermissen, behandelden de patiënten, die zich aan hen toevertrouwden en trokken, als het terrein was afgewerkt, weer verder, dikwijls lang voor de door hen behandelde patiënten waren hersteld. In één der door mij geraadpleegde strooibiljetten acht de opsteller het dan ook noodig te verzekeren, dat „hij niet komt te vertrekken, voor al eer die Patiënten van hunnen kwaal genezen zijn die zig onder zijn handen komen begeven."

Een dezer specialisten die in 1773 zijn verblijf hield in „de Jonge Romein" op den Schiedamschen dijk over het gemeenlandshuis te Rotterdam", besluit zijn strooibiljet met de mededeeling: „Tot Plaizier van de Burgerij zal door zijn Volk op het Theater in de Gebakke pauwesteeg naast het Gemeenlandshuis twee gemakkelijke klugten gespeeld worden, dat een ieder voor niet kan zien, 's avonds om agt uren precies".

Deze manier om volk te trekken was algemeen. In de 17de eeuw dankte „il signor Hieronymo", die Parijs tot zijn operatierrein had uitgekozen, een groot deel van zijn succes aan zijn tooneelspelers en zijn nar, die het volk bezighielden *). Hampe citeert uit een Duitsche kroniek van het jaar 1724, dat op den 2den Juli hoedanig die syn, zullen vermogen te komen op tooneelen... als met voorgaende kennis van van dat jaar een kwakzalver te Memmingen kwam, reizende met vijf koetsen, waaronder twee, die prachtig versierd waren, terwijl hij een gevolg van 50 personen met zich voerde, waaronder vrouwen en kinderen, een dwergin, twee trompetters en verscheidene goede muzikanten, ook 18 paarden en 2 kameelen. Hij sloeg een tooneel op, verkocht zijn geneesmiddelen en voerde voor hij begon en nadat hij geëindigd was, tooneelstukken op. Ook hier te lande schijnt die manier van reclame maken langen tijd in gebruik te zijn geweest. In een Gorkumschen chirurgijns-

* Gabanès, Remèdes d'autrefois, Paris 1905, bldz. 141.

gildebrief van 1655 tenminste vindt men „Genige Operateurs ofte andere meesters of meesteressen, de deeckens deser gilde" en de „Ordonnantie op de Chirurgie, pligt van de Vroedvrouwen en de Saken tot de Chirurgie behorende" van 5 Februari 1735 te Rotterdam bevat de bepaling: „De Quacksalvers die op de jaerlykse Marcktdagen op groote Theaters voorstaan, sullen voor elcken dag betalen aen het Gilde twee gulden en tien stuivers."

Een ander middel om indruk te maken bestaat in de mededeeling, dat de meester uit vreemde landen is gekomen, groote reizen heeft gemaakt om zich in de kunst te bekwamen of hooggeplaatste personen heeft behandeld. Ook deze methode is oud en beproefd. Franklin citeert een gedicht uit de 13de eeuw, waarin een kwakzalver ophaalt van de lange reizen, die hij achter den rug heeft:

„Si ai estei en mainz empires:

Dou Caire m'a tenu li sires

Plus d'un estei.

Lonc tanz ai avec li estei

Grant avoir i ai conquetei

Mer i ai passée

Si m'en reving par la Morée

Ou j'ai fait moult grant demorée,

Et par Salerne

Par Burienne et par Byterne

En Puille, en Calabre, Palerne

Ai herbes prises

Qui de granz vertuz sunt emprises:

Sus quelque mal qu'el soient mises

Li maux s'enfuit."

Onze 17de en 18de eeuwsche kwakzalvers deden het vooral niet minder: Michiel de Blanc, Oculist, Operateur, eerste Breukmeester der Heerlykheid Kalansoog in Noord-Holland, maakt bekend, dat hij hier is aangekomen, om zijn konst te avansere, de vier Deelen van de Waereld heeft door reist en uit dezelve Arcanum of geheimen heeft mede gebragt, die nooit hier Landwaarts zyn bekend geweest."

Een ander, „Johan Judicks, geboortig van Parma", zich bescheidenlijk noemende „de Beroemde van geheel Holland": Presenteerd zijn komst aen veel Elendige Pasiente, terwijl hij zijn Konst lange Jaaren Geoffent heeft in Duysland, in Italiën, Vrankrijk en veel Hospitalen".

De kroon van allen spant: D. Johanne Diederich de Eichenberg, der Rooms. Keizerl. ende in Hongarijen en Bohemen Koninkl. Majest. als ook van syn Cheurfurst. Doorl. tot Heydelberg, item van zyn Hoog Vorst. Genaden tot Munster en Paterborn: mede van syn Doorl. van Nassouw, Hoogh. gepriviligeerde en Allergenadigste bevryde, ook van de Facultyt der Medici tot Weenen ordentelyck geëxamineerde welgeaprobeerde Oculist, Steen- en Bruecksnijder enz. enz. Die (sonder Roem te spreken) zyn Edele Konst en wetenschap nu 38 Jaren langh aan zeer hooge en lage Staats-Personen met goet Succes pepractiseert heeft, dan het selve te verbergen ware Onkristelijke, Daerom wordt den gustigen leser de eigenschappen van eenige Siecken de bij Cureert hieronder gestelt".

Over de praktijk van dergelijke kwakzalvers deelt dr. v. Anstel aardige bijzonderheden mee.

(N. Rott. Ct.)

CORRESPONDENTIE.

A. de R. te F. Wij zijn u zeer dankbaar voor de gezonden brief. Wat was er van zoo'n wezen anders te verwachten?

C. v. d. L. te 's-G. Voor zoover wij weten is er nog geen *afdoend geneesmiddel* tegen suikerziekte gevonden; de meeste, als onfeilbaar aanbevolen middelen bleken van kwakzalvers afkomstig te zijn. Laat u door dezen niet beetenemen, maar volg den raad van uw geneesheer, die, door het toepassen van een doelmatig diët, de kwaal wel tot den geringst mogelijken omvang zal terugbrengen.

A. H. S. te Z. *Sanitas* verkoopt veel *kwakzalversmiddelen*. Van de *Delpha-pillen* is ons de samenstelling niet bekend; de *Pilules Orientales* bevatten: melkzuur ijzer, bitterextract en olie van komijnzaad, 't zijn dus een soort *staalpillen*, meer niet.

P. G. v. d. H. te 's-G. Het vorig seizoen was voorbij vóór wij gelegenheid hadden een uittreksel uit uw stukje te plaatsen. Thans, nu het koude jaargetijde weer in aantocht is, komt het spoedig aan de beurt.

— De advertentie gezonden vanuit het „Grootte Badhuis" te Zandvoort, in dank ontvangen.

— Vele onderwerpen wachten nog op behandeling; het resultaat van de onderzoekingen is nog niet bij ons ingekomen. Onze onderzoekers nemen ook — en terecht — zomervacantie.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging : MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER ; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam ; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht ; J. M. VAN ELK, te Eefde ; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden ; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk ; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar ; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg ; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam ; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam ; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch ; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam ; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij : Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel : Het galsteenmiddel van den Hoogte Kadijk.

Berichten : Weer geen maatregelen in de troonrede. — Reclame voor Wortelboerskruiden. — Bijgeloof. — Maatregelen in Rusland. — Amol.

Ingezonden : Over Sanatogeen. — Opmerkingen over het gebruik van teer.

Uit de Pers : Dominee-dokter.

Correspondentie.

Feuilleton : Het Middel.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de heeren :

E. J. A. MELSTER, arts te Varsseveld ;

J. H. F. SCHERREWITZ, te Hilversum.

De menschenredder van den Hoogte Kadijk.

Reeds herhaalde malen is ons om inlichtingen gevraagd naar het galsteenmiddel, verkrijgbaar bij J. SMALING, Hoogte Kadijk 56, te Amsterdam. Daar wij het middel niet kenden, zijn wij, à raison van f 7.10, overgegaan tot den aankoop en het bleek ons daarbij, dat gemelde SMALING niet is de bereider, maar de z.g. hoofdagent. De middelen, want er zijn er drie, zijn afkomstig van een zekeren E. MEURIN te Mannheim en twee daarvan dragen den gezamenlijken naam van Meurin's Antifellin. Deze worden op de volgende wijze per biljet aanbevolen :

J. SMALING, Hoogte Kadijk 56, Amsterdam. Hoofdagent van MEURIN'S Laboratorium Preparaten. Gebruiksaanwijzing onschadelijk Galsteenmiddel.

Men neme 's morgens 7 uur op de nuchtere maag van fleisch, gemerkt Nummer 1, de helft.

Van fleisch II 's morgens 12 uur (beslist geheel.)

Des avonds ten 6 uur het restant van fleisch I. Het is beslist noodzakelijk gedurende de kuur rust te houden en Dieet.

Na afloop der kuur, welke binnen 24 uur afgelopen is, gebruike men Melkspijzen.

Men lette er s. v. p. op, dat de Galsteen afgaat in den vorm van gekookte Groene Erwtten in verweekten toestand en onderzoekte den stof van den Patient."

Dit z.g. Antifellin was verpakt in een papieren doos waarop gedrukt stond : „Kein Geheimmittel", maar omtrent de samenstelling werd niets vermeld. Een onderzoek bleek dus noodig en alweer vonden wij den heer N. KEULEMANS, te Amsterdam, bereid zich met dit onderzoek te belasten.

In de papieren doos bevonden zich twee fles-

schen, gemerkt : Meurin's Antifellin Flasche No. I en Meurin's Antifellin Flasche No. II.

No. I was een bruine vloeistof, reeds eenigzins in bedorven toestand en bleek te zijn een aftreksel van sennabladen en anijszaad, vermengd met Glauberzout (wonderzout) en alcohol met den reuk naar pepermunt, dus in hoofdzaak een zeer gewoon laxeerdrankje.

No. II bevatte een vette olie, sesamolie en had ook een pepermuntachtigen reuk.

Uit het onderzoek bleek dus, dat het duitsche wondermiddel weer niets bijzonders was.

Door vele geneesheeren worden bij galsteenen laxeermiddelen en vette olie aangewend, maar dit hangt nog van verschillende omstandigheden af, die eerst bij het onderzoek van den patiënt blijken. De middelen aan te raden aan iederen lijder aan galsteenen (en 't is de vraag of iedereen, die meent aan galsteenen te lijden, ze werkelijk heeft) is schandelijk, te meer, daar, volgens het opschrift op de doos, „genezing binnen 24 uur" beloofd wordt.

Daarbij komt nog (wij kunnen het niet dikwijls genoeg zeggen) dat de patiënt, door geloof te hechten aan de beloften van MEURIN en zijn nederlandschen helper, menigmaal den goeden tijd zal laten voorbijgaan, waarbij tijdige en doelmatig aangebrachte medische hulp veel kwaad en pijn zou hebben voorkomen.

Wij raden dus iedereen ten zeerste af hulp te zoeken bij den onbevoegde op den Hoogte Kadijk.

Nog een paar opmerkingen : Waar de geneesheeren het gebruik van een vette olie wenschelijk achten, schrijven zij voor zuivere olijfolie. Antifellin No. II bestaat uit de veel goedkoopere, minderwaardige sesamolie,

Bij het gebruik van zoo'n vette olie, raakt de patiënt dikwijls bolvormige, weekachtige stukjes kwijt, die met galsteenen niets te maken hebben. De zinsnede in het hierboven afgedrukte biljet : „Men lette er s. v. p. op, dat de Galsteen afgaat in den vorm van gekookte Groene Erwtten" heeft dus blijkbaar ten doel de menschen te doen gelooven, dat het middel zoo probaat helpt,

Slim.... maar leugenachtig.

Zooals bij de kwakzalvers te doen gebruikelijk is, tracht men zooveel mogelijk geld te verdienen. Het middel moet dus niet alleen aan galsteenlijders worden aangepreft maar, het staat op de doos, ook lijders aan nie.steen wordt „zekere genezing" en lijders aan rheumatiek „spoedige stilling der pijnen" beloofd.

Arme menschen die daaraan geloof hechten !

Wie intusschen nog meer slikken wil, krijgt voor zijn f 7.10 nog een doos kruiden erbij, Blutreinigungstee genaamd. Ook hier heet het : „Kein Geheimmittel" en inderdaad staat op de doos

aangegeven, dat zij bestaan uit notebleden, beukebladen, rhamnusbast, duizendblad, anijs- en fenkelvruchten en sennabladen. Maar de volle waarheid komt ook hier niet aan den dag. Werkelijk zijn door den heer KEULEMANS de bovengenoemde stoffen gevonden, maar, behalve deze, ook nog beeredruifbladen, jeneverbessen, bladen van het riekend viooltje en een soort van bast, die niet nader kon bepaald worden. Dus wel een geheimmiddel. Bij de laxeerende werking van Antifellin I komt nu nog die van de sennabladen en de rhamnusbast van de kruiden ; zeker een bloedzuiverende thee, maar hoe ? Men neme de proef maar liever niet.

Is er nu, bij onze bestaande wetgeving, tegen deze handelingen niets te doen ? Zeker wel.

Antifellin No. I bevat een aftreksel van sennabladen en glauberzout, de kruiden bevatten sennabladen en rhamnusbast. Volgens art. 30 van de Wet, regelende de uitoefening van de artseneijbereidkunst, mogen, door onbevoegden, niet worden verkocht : Sennabladen beneden de hoeveelheid van 100 gram ; Rhamnusbast beneden de hoeveelheid van 250 gram en de hoeveelheid daarvan in de verkochte middelen is veel geringer. Bij elken verkoop wordt dus een strafbare overtreding begaan.

BERICHTEN.

De Troonrede maakt alweer geen gewag van eenig wetsontwerp ter beteugeling van de steeds brutaler optredende kwakzalverij. Trouwens, wij hadden ditmaal niet anders verwacht.

Sluwe reclame voor Wortelboerskruiden. Die firma WORTELBOER maakt op allerlei wijze reclame voor haar niets-bedeutende kruiden.

Wat wij thans zagen is sluw bedacht... maar origineel. Aan de onderzijde van een doosje voor z.g. Zweedsche lucifers, merk The Panther, lezen wij het volgende :

„Zijt gij niet wel ? Gebruik dan een pakje kruiden van JACOBA MARIA WORTELBOER van Oude Pekela. Duizenden hebben er baat door gevonden, tegen influenza, gevatte koude, volheid in de borst, lusteloosheid, slechte spijsvertering, trage ontlasting, hoofdpijnen. Verkr. bij Drogisten en Winkeliers à 30 ct. per pakje."

Wij brengen in herinnering, dat deze wonderkruiden, heilzaam voor zoo geheel verschillende kwalen, bestaan uit : Galanga-, gentiaan- en kalmoeswortel, kinabast, sennabladen en aloë. Inderdaad een eigenaardig middel tegen influenza en gevatte koude !

Bijgeloof. Men schrijft uit de provincie Groningen aan de N. Rott. Ct.:

Een meisje, een 14-jarige dochter uit een groot gezin te O., was sedert de laatste drie jaren onge-

steld. Eenige dokters waren reeds geraadpleegd, zelfs uit een naburig dorp, terwijl mede een geneesheer uit een van de Duitsche grensplaatsen om raad was gevraagd.

Niets echter hielp, zelfs de vele huismiddelen, waartoe de ouders hun toevlucht namen, hadden weinig verandering in de ziekte van het meisje gebracht. Toen men eenige maanden geleden plotseling beterschap meende te bespeuren; de patiënte kreeg meer eetlust en begon zich zoo nu en dan in de buitenlucht te vertoonen.

Wat er dan wel was gebeurd?

Niets anders, dan dat de melk, die door de patiënte nu werd gebruikt, werd gemolken uit een witte geit... zonder hoornen!

Men had n.l. een oude vrouw, eenige uren ver van het dorp O. wonende, om raad verzocht en deze had bij een bezoek aan de zieke dadelijk opgemerkt, dat melk van een ongehoorde witte geit haar zou doen opknappen.

Maatregelen tegen de kwakzalverij in Rusland. Tegen de groote schade, die de kwakzalverij in Rusland veroorzaakt, zijn de volgende maatregelen aanbevolen:

1°. Verandering der wet, die in naam der menschenliefde toelaat, dat andere menschen hun gezondheid benadeelen, terwijl de ware menschenliefde in onzen tijd zich zeer zelden in zoo actieven vorm openbaart en terwijl bij de huidige ontwikkeling der medische wetenschap ook de menschenliefde niet beveiligd tegen de mogelijkheid de patiënten te benadeelen. Gewoonlijk genieten slechts zij de bescherming der wet, die onder zijn welwillende bescherming de goedgebouwde patiënten ongehinderd uitzuigen.

2°. Verandering der verordening betreffende het verlot tot fabriceren en verkoopen van geneesmiddelen. Voor het verlot van gepatenteerde geneesmiddelen is thans noodig dat zij de patiënten niet benadeelen, terwijl voor het verkrijgen van een patent het nut voor het betreffende geneesmiddel moet bewezen worden. Nog beter ware het, dat er geen patenten voor geneesmiddelen te krijgen waren.

3°. Bekend maken der maatregelen, die voor het bedriegen van patiënten worden aangewend, gerechtelijke vervolging van degenen, die zich schuldig maken aan het systematisch benadeelen der gezondheid en verhooring der straf voor het bewezen bedrog.

4°. De medische vereenigingen en de sociale zullen aan de bestrijding der kwakzalverij een werkzaam aandeel nemen. Elk geval, waarin door een kwakzalver schade wordt veroorzaakt, zal zoodra dit een arts bekend wordt, aan de geneeskundige vereenigingen worden medegedeeld en door deze aan het „bureau voor de bestrijding der kwakzalverij”

worden bericht. Zoo een bureau kon men ook verbinden aan het bureau tot bescherming der volkshygiëne en het opdragen de noodige maatregelen te nemen.

(N. Rott. Ct.)

Amol. Door den heer ARTHUR ULBRICH, te Amsterdam, Generaal vertegenwoordiger der *Medizinisch Hygienische Exportgesellschaft m. b. H.* te Hamburg, is aan de apothekers een circulaire en prijs-courant omtrent *Amol-preparaten* gezonden. Wij brengen in herinnering wat wij in het Maandblad van Mei j.l. over Amol — een soort *Eau des Carmes* — en over de wijze van exploitatie van het middel hebben geschreven.

INGEZONDEN.

Arnhem, 22 Sept. '12.

Aan de Redactie van het „Maandblad tegen de Kwakzalverij”.

WelEdGeb. H.H.

Voor zoover ik mij herinner, is door Uwe redactie nog niet eenige inlichting gegeven over „Sanatogen”.

Dit door vele binnen- en buitenlandsche artsen en naar ik meen, ook in *wetenschappelijke* tijdschriften aanbevolen middel, is onlangs door den arts E. VAN DIEREN te Amsterdam, in zijn werk over „Bijgeloof en misbruik op medisch en hygienisch gebied” blz. 29 en 30, als zijnde nagenoeg waardeloos, hevig bestreden.

Heeft deze arts gelijk, dan staat zeker het Sanatogen ongeveer op eene lijn met Pinkpillen en tutti quanti. Licht het niet op den weg van uw ook door mij gewaardeerd maandblad om het publiek hierover in te lichten? Ik althans zou het wenschelijk achten, dat door een nauwkeurig en toch zeker mogelijk, onderzoek deze zaak *endgültig* werd uitgemaakt, in het belang van het publiek, dat tot nu toe, naar ik geloof, dikwijls tot Sanatogen zijne toevlucht neemt, en meent zich daarbij goed te bevinden.

Meenende ook deze opmerkingen in het belang van de door u voorgestane zaak te handelen, heb ik de eer mij hoogachtend te noemen,

U Ed. dw. Dn.

M. V.

[Sanatogen wordt door vele geneesheeren als een goed versterkingsmiddel beschouwd; daartegenover staan enkele andere die meenen, dat het veel te duur is en ook niet als versterkingsmiddel kan dienst doen. Vast staat (en dit hebben wij al herhaalde malen gezegd) dat sanatogen op zich zelve niet is te rangschikken onder de kwakzalversmidde-

len, doch dat de schreeuwerige reclame, die er voor wordt gemaakt en de overdreven en dikwerf ook onware voorstellingen die omtrent de werking van het middel worden gegeven, heel sterk doen denken aan de reclames voor de ergste kwakzalversmiddelen gebezigd. Red.]

Eenige opmerkingen en beschouwingen over het gebruik van teer door borst- en longlijders.

Mijnheer de Redacteur!

Het is lang geleden, dat ik me als gewoon lezer van het „Maandblad tegen de Kwakzalverij”, geroepen gevoelde de aandacht te vestigen Uwer Vereeniging en méér nog van de talrijke ongelukkigen, die met Asthma en daarmede gepaard gaand borst- en longlijden hebben te kampen, over het gebruik van wilde doornappelbladen, of volgens de botanische benaming: „*Stramonium*”, een middel, door mij als lijder dikwerf aangewend bij aanvallen van benauwdheid, en ik moet erkennen veeltijds met vrucht. Destijds was er een zekere Amerikaan, zich noemende Dokter SCHIFFMAN, die als weldoener der menscheit aanbod, brutaal weg het *zijn* uitvinding noemende, den lijder te helpen door eerst een pakje asthma-kruiden *gratis* te verstrekken, waarna men het tweede bekomen kon voor het bagatel van f 1.50; beide zakjes bleken niets anders te bevatten dan de bovengenoemde bladen, een waarde vertegenwoordigende van nog geen vijf Hollandsche centen. Door de openbaarheid aan die kwakzalverij gegeven door Uw Maandblad, werd paal en perk gesteld aan de poging om de ongelukkigen nog op den koop toe af te zetten, en menig lijder is daardoor een zeer groote dienst bewezen.

Nu is er weder een andere merkwaardigheid, die geneezing brengt en daarover is het, waaroor ik thans de belangstelling van het Bestuur der Vereeniging en wederom de aandacht van elke lijder aan borst of longen wenscht te vestigen, n.l. over het gebruik van de, zoo heet het, *alles* genezende TEER.

In een der te 's-Gravenhage verschijnende en zeer veel gelezen couranten lees ik:

„Dat onweegbaar kleine hoeveelheden invloed kunnen oefenen op het menscheijk organisme, wordt in het licht der hedendaagsche wetenschap niet meer ontkend.”

Ik voer dit aan als een bewijs hoe voorzichtig men moet zijn zich middelen, en vooral inwendig, toe te dienen zonder voorschrift van den geneesheer.

Zoo ook met het gebruik van de oogenschijnlijk schuldlooze teer, in verschillende vormen.

In dezelfde invloedrijke courant vond ik een groote reclame-advertentie, met het hoofd: „*Te lezen door*

Kort na de bevalling was zij ziek geworden, zijn arm klein vrouwtje en sinds ging zij achteruit, steeds achteruit.

Bittere gedachten verdrongen zich in Hermans brein, toen hij zich op weg begaf naar den dokter om over het bewuste middel te spreken, waarop zijn vrouwtje al haar hoop gevestigd had.

„t Is een grooter schurk dan iemand vermoeden kan als de uitvinder van een dergelijk middel de menschen wat voorliegt,” zei hij half luid, „een dokter die dit kan doen, is een onmeedoogende schelm, waardig opgehangen te worden! Ik geloof dat ik hem vermoord, als hij alleen uit geldzucht mijn arme Anna en zooveel andere stakkers voor den gek durft te houden! En als er nog rechtvaardigheid gevonden wordt op deze wereld, als niet alles ellende is...” hij balde zijn vuisten, wilde niet doordringen en liep in doffe weemoedsstemming naar het doel van zijn tocht. Hij vermeed zooveel mogelijk het drukke straatgewoel, schoot door de menigte heen als iemand die niets ziet of hoort van 't geen rondom hem gebeurt. De blijheid, die door de zachte lentezon de straten vulde, de opgewekte lentestemming, die zich overal deed gelden, hinderde hem en deed hem de tegenstelling met zijn eigen verdriet dubbel voelen.

In gedrukte stemming bereikte hij het huis waar de dokter zitting hield. Toen hij, na hier binnengelaten te zijn, zich door het dienstmeisje de wachtkamer liet wijzen, hoorde hij dat daarbinnen nog meer wachtenden waren. Er waren dus meer menschen die er van wisten en hier geneezing zochten. Een lichte hoop vervulde hem.

Met een soort van kameraadschap werd hij in de wachtkamer door de daar reeds aanwezigen begroet. Zij kwamen hier immers allen voor hetzelfde doel, allen voor dezelfde kwaal!

Onwillekeurig luisterde Herman, toen hij gezeten was, naar de gesprekken rondom zich.

„Gaat u al wat vooruit juffrouw!” vroeg een burgerheertje aan een pover uitzierende juffrouw die het aan te zien was, dat zij hier voor zichzelf kwam.

FEUILLETON.

HET MIDDEL. *)

„En als 't dan eens waar was,” zei de zieke met een glans van hoop in de moede oogen.

„Ja, als, als”, herhaalde schouderophalend de jonge man, die bij haar bed stond, terwijl hij opstond en naar het raam ging, dat uitzicht gaf op een stadstuintje.

„Vindt je dan niet, Herman, dat wij het eens probeeren konden,” drong de zieke aan.

Een oogenblik bleef de jonge man het antwoord schuldig, en zei toen op nadenkenden toon:

„Als het maar betrouwbaar is, An, als die man maar weer geen kwakzalver is, want dan zijn we achterop. Het is duur, en dat is niets als het goed is; je weet wel dat ik er alles voor over zou hebben, dan werk ik maar wat harder, maar...”

„Maar het is een dokter,” viel Annie hem in de rede. „Ik hoor dat het middel veel verkocht wordt, en je het bij alle apothekers kan krijgen.”

„Als dat zekerheid voor zijn echtheid was, kocht ik het dadelijk,” gaf Herman niet overtuigd, licht spottend ten antwoord, terwijl hij weer naar de zieke ging.

„Och, Herman,” smeekte het kleine vrouwtje, en tranen welden in haar oogen, „toe, laten wij het maar eens probeeren, je kunt nooit weten, en als het eens waar was, dat ik beter kon worden!” Overweldigd door de emotie die deze gedachten haar gaven, gedachten, waarin een wereld van smart en hoop lagen besloten, viel ze terug op de kussens en snikte, snikte.....

„Kom Anneke, dat niet, dat niet,” riep Herman

*) Uit de *Nieuwe Courant*, met welwillende toestemming van de Redactie, overgenomen.

hen, die lijden aan bronchitis, catarrhes, oude verwaarloosde verkoudheden", inhoudende om de onfeilbare capsules-GUYOT tegen die kwalen als afdoend geneesmiddel aan te wenden, versterkt door een in Februari 1896 — dus ongeveer 16 jaren geleden — afgegeven attest van zekeren FRANTZ WILLEITNER uit Köoslar in Duitschland. Eenige dagen later was weder zoo'n geruchtmakende advertentie te lezen, met ik zou bijna zeggen de romantische titel: „Terugkomst uit het leger", nu met een verklaring van MARIA GUARDINI via Minghetti, Rome, welke afgegeven was den 19en October, gevolgd door een dankbetuiging, d.d. 21 November 1896 — dat is nog in geen maand tijds — voor geheele genezing toegeschreven aan de zich thans weder opdoemende teercapsules van den Franschen apotheker E. GUYOT, Maison Frère 19, rue Jacob, Parijs.

Ik ga de lofuitingen uit het jaar 1896 met stilzwijgen voorbij; doch hoor wat de vervaardiger der capsules zelf daarvan zegt:

„Twee of drie Capsules-GUYOT met zuivere Noorweegsche teer, ingenomen onmiddellijk voor iederen maaltijd, zijn inderdaad voldoende om in korten tijd de koppigste verkoudheid en de ingeworteldste bronchitis te genezen. Men slaagt er zelfs somtijds in de teer tegen te gaan en te genezen, want het is de teer die het bederven der „tuberculen" van de long doet ophouden, door de slechte microben te doodden, welke de oorzaak zijn dezer bederving. Dit is eenvoudig en waar.

„De minste verkoudheid als men haar verwaarloost, kan in bronchitis overgaan. Men kan den zieken dan ook niet sterk genoeg aanbevelen hun kwaal in den beginne tegen te gaan door het gebruik der Capsules GUYOT, die men in Apotheken bekomen kan.

„De echte Capsules-GUYOT zijn wit en op iedere Capsule is in 't zwart de handteekening gedrukt van den uitvinder E. GUYOT".

Dit laatste nu zet m. i. de kroon op alles. De in 't zwart gedrukte handteekening van dien uitvinder naar binnen te slikken, misschien ligt ook hier wel 't geheim in van de geneeskracht van het middel.

Ieder die wel eens met hand of vinger met teer in aanraking komt, weet met hoeveel moeite het van de huid te verwijderen is, en men veelal bijtmiddelen, zooals spiritus of terpentijn moet aanwenden om de huid daarvan te reinigen. Nu kan zelfs een leek begrijpen, dat, wanneer het witte omhulsel zich opgelost heeft, de enkele teer overblijft, en het dus niet onmogelijk is, dat het zich aan maag of andere inwendige lichamelijke teedere onderdeelen vast hecht, waar het minder gewenscht is, het de schromelijkste gevolgen kan hebben voor het geheele menschelijke organisme. Wanneer men bedenkt, dat het teer is een product, een voortbrengsel der droge destillatie van hout, turf, bruinkool en steenkool, laatste soort

nevenproduct der fabricatie van lichtgas, — dat het dient om hout, zeildoek of touw ondoordringbaar te maken voor water, en ter bereiding van anilineverfstoffen, oliën, enz., dan behoeft het zeker geen betoog, dat men zich ernstig bedenke voor het als geneesmiddel toe te dienen aan borst- en longzieken.

En toch zou ik der waarheid te kort doen en mij aan ondank schuldig maken, indien ik zekere eigenschap aan de teer niet toekende. Uit ondervinding en ervaring neem ik te mogen onderstellen, dat het gebruik van teer eenigszins het weerstandsvermogen van den lijder versterkt, maar méér ook niet, beslist onwaar is het, dat het genezing brengt! Immers jaren lang reeds gebruik ik zonder succes teer- of creosootpillen, mij door een geacht en bekwaam geneesheer voorgeschreven en door een niet minder bekwaam apotheker bereid.

Op het oogmerk dat ik dit schrijf verschijnt er weder een andere doch nu minder groote advertentie, thans ontdaan van eenig attest of dankbetuiging, maar met de beide veel beteekenende woorden als aanhef: „Ge e f t a c h t"! Welnu, gaarne geef ik aan dien raad gehoor en breng ik eenige clausules daaruit onder de aandacht:

„Met het oog op de talrijke genezingen in wanhopige gevallen, verkregen sedert dertig jaren door de Capsules-GUYOT, maken concurrenten somtijds gebruik van eene gelijkheid in den naam en trachten hunne producten te verkoopen in de plaats van het echte product, en zodoende den zieke ten zijnen nadeele te bedriegen."

Ge e f t a c h t! Talrijke genezingen in wanhopige gevallen sedert dertig jaren; ik herinner, dat reeds vijftig jaar geleden de van ouds bekende Apotheek van wijlen den geachten Heer VAN VALKENBURG teerpillen bereidde op voorschrift van een Geneesheer, en bekende zieken er alleen in zooverre baat bij vonden om het weerstandsvermogen te versterken, zooals ik boven reeds zeide, maar nimmer door teer genezen werden. Ook hier treft men weder aan het gewone praatje van iederen kwakzalver om zijn waar als de beste aan te prijzen en aan den man te brengen. Verder heet het:

„Inderdaad zijn er verschillende soorten van teer en tengevolge daarvan een verschillende uitwerking. Het is in Noorwegen, dat de denneboomen groeien die het beste teer geven en de heer GUYOT gebruikt slechts voor de vervaardiging zijner producten het zuiverste teer van Noorwegen, ondanks den hoogen prijs."

Ge e f t a c h t! Hier tracht G. het te doen voorkomen, alsof het gebruik van zijn teercapsule gelijk is aan de geuren van den denneboom, die alleen in Noorwegen groeit. Ook in ons land heeft men uitstekende dennebosschen en nu kan zelfs een kind begrijpen, dat niet het gebruik van den den of eenig bestanddeel daarvan de longen baat, maar wel de voor vele

lijders verkwikkende balsemgeur, die in een zoodanig dennebosch heerscht en voor het zieke ademhalingsorgaan zoo aangenaam is.

Dat de teer uit Noorwegen op een hoogen prijs komt te staan, is een even groote onwaarheid, doch hierover later, bij de bespreking over het gebruik van teerwater.

De wijze, waarop de teer-capsule van GUYOT wordt aanbevolen, doet mij denken aan een zekeren brillenkoopman, die zijn brillen aanpreeft voor alle ooglijders. Geen motieven meer kunnende vinden, zooals kortzichtigheid, zwakke oogen, halfblindheid, voegde hij er bij, dat deze kunstbril ook de lijders aan blindedarm-ontsteking genezing bracht; men behoeft slechts de blinde darm zoo'n bril op te zetten en de genezing had zonder eenige operatie plaats.

Het heeft me altijd verwonderd, dat deze of gene charlatan zich niet tot „uitvinder van het teerwater" heeft gepromoveerd, *) hetgeen in fraaie flesschen met de noodige bombarie makende etikette en opzichtige gebruiksaanwijzingen, een machtig groot en zoet winstje zou kunnen opleveren, want het is van zeer oude datum bekend, dat lijders aan bronchitis, catarrhe, enz. ook wel teerwater dronken. Doch ook hier raad ik weder den gebruiker groote voorzichtigheid aan. Eenigen tijd geleden kwam ik in aanraking met een zoodanig lijder; de ongelukkige was in het laatste stadium zijner treurige kwaal, men behoeft hem slechts aan te zien om ook op hem toe te passen de woorden van de Genestet's aandoenlijk: „Het haantje van den toren": En de arme kunst zocht weer naar 't kruid, dat nergens wast op d'aard". De 28-jarige, dus nog jonge man, was zeer ziek. Op mijn eerste vraag — zooals natuurlijk altijd gedaan wordt — naar Geneesheer en -middelen, gaf zijn vrouw mij ten antwoord: „Och wij hebben al zóo lang gedokterd en zooveel geld aan geneesmiddelen uitgegeven, maar niets helpt; wij hebben nu den raad gekregen om hem teerwater te laten drinken. Ik haal voor een dubbeltje Stokholmsche of Noorweegsche teer — [zij toonde mij een groote waterkan, waarin een respectable hoeveelheid teer was, van welke GUYOT wel duizenden capsules kon fabriceren, ja, een schipper een aardige oppervlakte van zijn schip, zeildoek of touw kon bestrijken] — schenk daar kokend water op, roer het met een stok goed door elkaar, laat het koud worden, terwijl het teer vanzelf weer bezinkt, en geef hem 's morgens, 's middags en 's avonds een gewoon drinkglas." Het afschuwelijke goedje zag er uit als vertroebeld oud bier met vetkralen en de stompert moest zijn uitgeteerde vinger en duim nemen om den neus dicht te knijpen, wilde het

*) Dit is wel geschied. Dezelfde GUYOT heeft daarvoor gezorgd met zijn *Liqueur de Goudron concentrée* [RED.]

„Dokter zegt van wel," zei ze flauwtjes, „ik heb nu ook al twaalf flesschen gebruikt, doch ik merk het nog niet erg, misschien moet ik verder doorgaan. Het is anders een duur iets voor den minderen man, maar wat doe je al niet om beter te worden," eindigde ze zuchtend.

„Bij het laatste onderzoek was ik ook volgens den dokter vooruitgegaan," zei een burgerman, „maar ik heb er al meer dan twaalf gebruikt."

„En merkt u het zelf ook niet?" vroeg in spanning het arme vrouwtje.

„Ik blijf voor mijn gevoel het zelfde," beweerde de man. „... maar de dokter die je onderzoekt zal het wel beter weten."

„Er moeten toch al veel menschen mee genezen zijn," klonk het uit een anderen hoek der kamer.

„Kent u die gevallen?" vroeg Herman.

„Dat niet, dat niet, maar ik heb het ook van hooren zeggen, „we moeten maar hopen zeg ik altijd maar."

Toen 't eindelijk Hermans beurt was om bij den dokter toegelaten te worden kreeg hij geen aangename indruk van dezen, door de korte eenigszins ruwe manier waarop hij te woord gestaan werd. Het slot was echter dat hij het recept in handen kreeg en zooals iedere patiënt moest zijn Anne beginnen met zes flesschen.

Om weer vlug thuis te wezen haastte Herman zich naar de apotheek waar het middel te krijgen was, en was zoo in eigen gedachten verzonken, dat hij opschrakte toen hij plotseling een stem hoorde die hem vroeg:

„Waar loop jij zoo snel heen?"

„Dokter bent u het?" riep Herman verward terwijl hij stilstond om den vrager te woord te staan.

„Ik ben op wegge...e... ik ga, naarre..." in eens schoot het hem in dat hij bezig was achter zijn huisdokter om, den raad van een wild vreemden dokter te volgen, van wien hij eigenlijk niets afwist, dan dat hij een middel tegen tuberculose verkocht. Eenigszins verlegen vervolgde hij „ik moet naar den apotheker..."

„Hoe gaat het thuis?" vroeg de dokter, die veinsde van Hermans verlegenheid niets te bespeuren. „Wacht," vervolgde hij, „ik loop zoo ver met je mee."

„'t Is eigenlijk goed dokter, dat ik u ontmoet," begon Herman na een poosje en hij vertelde hem van Anneke's zwaarmoedige wanhoop en zijn overijld gaan naar den dokter van het middel.

„Misschien was het beter geweest u eerst om raad te vragen," zei hij eenigszins weifelend, „maar ik heb er eerlijk gezegd niet bij gedacht."

„Het zou zeker beter zijn geweest, Van Buren," zei het oude heertje, „want dan had ik het je moeten afraden. Je begrijpt toch dat als ik vertrouwen in dat middel had, ik het toch wel voorgeschreven zou hebben. Een dokter die, zooals deze zoogenaamde uitvinder, een geneesmiddel heeft tegen tering en dit middel niet afstaat voor de menschheid, doch er een handelszaak van maakt, bezit geen menschenliefde, doch is een geldspeculant. Dergelijke doktoren wekken geen vertrouwen onder hun collega's omdat het meestal kwakzalvers zijn, die het ten bate hunner eigen beurs doen. Je begrijpt toch Van Buren, dat zoo'n uitvinding zoo iets prachtigs zou zijn, dat indien die dokter er zelf in geloofde, hij het geen geheim zou laten blijven, doch de hoogste eer, die hem dan zou toekomen, zou willen ontvangen van zijn collega's, en de gansche wetenschappelijke wereld."

„Dokter," antwoordde Herman toen met hoog roode kleur, „is iemand en vooral zoo'n dokter dan niet eer- en gewetenloos, die, wetende het smartelijke van deze wanhopige ziekte, zich durft verrijken met een leugenmiddel, zich durft op te werpen als redder, terwijl hij eigenlijk een laag soort afzetter is?"

Medelijden beving den dokter toen hij in het wanhopige gezicht van Van Buren keek, en vergoelijkend zei hij:

„Misschien gelooft hij er zelf in."

„Waarom liegt hij dan?"

„Hoe zoo?"

„Hij zegt bij elk gebruik van zes fleschjes tegen de menschen dat ze vooruitgegaan zijn, dat kan toch niet als het een leugenmiddel is."

Een vriend van v. Buren, die ook den dokter als huisdokter had en dezen iets vragen wilde, nu hij hem toevallig zag, maakte een eind aan het gesprek en het volgende oogenblik nam de dokter afscheid van de beide vrienden, die nu samen verder gingen.

„Waar ga je heen," vroeg Hermans vriend.

„Naar de apotheek... hiervoor," antwoordde Herman, hem het recept gevend, „maar dokter zegt dat hij er geen vertrouwen in heeft," eindigde hij spijtig.

Zijn vriend las den naam van het middel en het papier weergevend riep hij:

„Maar dat moet goed zijn! ik heb er over gehoord, het juiste weet ik niet recht, maar ik geloof dat het veel verkocht wordt. „Och," voegde hij er ietwat insinuerend bij, „je begrijpt dat de doktoren ook wel eens wat jaloesch op elkaar zullen wezen. Als ik jou was krel, zou ik het in ieder geval probeeren, dan zeg je maar dat je het probeeren wilt, je bent toch vrij te doen wat je wil..."

En het middel werd weldra besteld. Vol hoop begon de zieke aan haar redmiddel en na de eerste zes flesschen werden er weer zes besteld, daarop volgden er weer zes en na deze zes wéér zes en na deze zes.....

Een kleine eenvoudige lijkstoet reed langzaam door de stadsstraten, toen hij moest op zijde gaan voor een druk toeterende aanrollende auto, die passeeren wilde. Het was de auto van den dokter, die het redmiddel had uitgevonden. Zijn middel werd goed verkocht, hij had het druk.

Overal hield hij zitting in de aanliggende dorpen en gehuchten om aan de boeren zijn middel aan te prijzen en te verkoopen. Hij werd rijk, het was... voor zijn beurs... een probaat middel.....

seherpe vocht met sterken reuk niet daaruit weder te voorschijn komen. Ik wees de jonge vrouw op het gevaar, deelde haar mede, dat ik ook wel eens teerwater gebruikte, maar dan eerst de vinger in de teer doopte en het uitstreek in den binnenwand van een schoon waterglas, koud duinwater er op goot het dan vóór het gebruik eenige minuten liet stilstaan, goed gedekt voor stof en andere onreinheden. Dit zelfde glas kan men wel een dozijnmalen gebruiken, zonder dat de teer vernieuwd behoeft te worden; evenwel drong ik er ernstig op aan eerst den Geneesheer te raadplegen, want zóó toegepast als zij het deed, gold het in den volsten zin des woords: „het geneesmiddel is erger dan de kwaal”. Eenige dagen daarna was de man uit zijn lijden. En al weder een bewijs dus hoe onverantwoordelijk in sommige gevallen wordt te werk gegaan met raadmiddelen, hetgeen ook geldt voor alle kwakzalversmiddelen die men slikt, zonder het gevaar te kennen van het gebruik der bestanddeelen, waaruit zij zijn samengesteld.

Ten slotte zij het mij vergund nog even te wijzen op het gebruik der in den handel bekende z.g. „teerzeep”, veelal aangewend bij opperhuid-aandoeningen aan de handen, bekend als „huidziekten”. Er zijn vele oorzaken, waaruit deze ontstaan en dus is de aard der ziekte velerlei en juist dat geeft aanleiding om bij het aanwenden der middelen dubbel voorzichtig te zijn. Een mijner kennissen leed aan de kwaal en de handen zagen er ontoonbaar uit; op bevel van zijn Dokter moest hij zich wasschen met teerzeep, en met veel geduld en natuurlijk aanhoudend veel wasschen had hij het geluk er van te herstellen. Geen wonder, dat hij opgetogen was over de teerzeep. Een ander bekende, ook met huidziekte geplaagd, gebruikte op zijn advies, dezelfde teerzeep en zijn ziekte nam hand over hand toe. Eindelijk raadpleegde hij zijn Geneesheer, die hem de verzekering gaf dat juist de teerzeep allerschadelijkst was en gaf hem geheel andere geneesmiddelen; gelukkig genas hij toen vrij spoedig. De eerste nu had er bij vergeten mede te deelen, dat zijn Geneesheer hem ook nog geneesmiddelen voor den inwendigen toestand had voorgeschreven. Men geeft zoo gaarne den raad aan onze vrienden, om hetgeen ons geholpen heeft — en dit geschiedt dan ook geheel te goeder trouw, allermintst zonder kwakzalversbedoeling — hetzelfde te gebruiken, doch hierin schuilt juist een groot gevaar en niet ernstig genoeg kan worden aangedrongen om vóór het gebruik van eenig middel allereerst onzen Geneesheer, de man der erkende en bestudeerde wetenschap, te raadplegen.

's-Gravenhage,

Uw getrouwe lezer,

P. G. VAN DER HORST,

Hekkelaan 84a.

Wij ontvingen de bovenstaande beschouwing, (doch meer uitgebreid) van een eenvoudig werkman, die ons schreef dat hij ons het stuk zond met een tweeledig doel en wel:

1e. dat de Vereeniging tegen de Kwakzalverij daardoor zou zien, „dat ook door den kleinen of werkliedenstand het streven en werken der Vereeniging op hoogen prijs wordt gesteld en dus niet vruchteloos is, en

2e. ter waarschuwing aan de arme lijdende aan bronchitis enz.

Alhoewel wij zelve al menigmaal tegen de teercapsules hebben gewaarschuwd, vonden wij het gewenscht een waarschuwing van andere zijde, berustende op ervaring, in den betoogtrant van den schrijver te plaatsen, te meer, daar deze ons toestond in zijn uitvoerig stuk belangrijke bekortingen aan te brengen. Mogen ook anderen, die uit ondervinding kunnen spreken, hun ervaring in ons blad mededeelen.

Red.

UIT DE PERS.

Dominee-dokter.

Wij ontleenen het volgende aan de *Meppeler Courant*, ons welwillend toegezonden:

„Kan Amsterdam bogen op een dr. MACCOURA die in Neerlands hoofdstad als een tweede Sequah de lijdende menschheid van rheumatiek en van de dubbeltjes — dit laatste vooral faalt nimmer — verlost, onze goede stad Meppel behoeft daarvoor niet onder te doen. Want ook hier treedt een moderne — dat wil zeggen niet in godsdienstigen zin, want de man is, zooals hij zelf zegt, Christelijk Gereformeerd — Sequah op, die de menschen op niet minder cordate wijze weet te genezen van... goedgevulde portemonnaie's, mitsgaders rheumatiek, pijn in den rug en welke lichaamsverdrietelikheden de menschen al meer hun aardsch bestaan vergallen.

Wie meneer is. Meneer is 'n deftige meneer. 'n Hooge zij prijkt glimmend op de krullende lokken, 'n gouden brillette bengelt deftig op den geleerden neus, en een keurig zwart pak van onberispelijke snit omsluit de forsche leden. Want niettegenstaande

zijn zestig jaren is meneer een stevig gebouwde meneer met echte Sequah-voisten. Meneer was vroeger dominee, gereformeerd. Maar sedert heeft hij zijn verheven roeping vaarwel gezegd — booze tongen beweren, dat de gemeentelieden meer dan verzadigd waren van dominee's wijze lessen — om zijn verder leven geheel te wijden aan de meer stoffelijke belangen der menschheid.

Thans heeft dominee zijn preekgestoelte verlaten om zijn groote gaven aan de lijdende menschen dienstbaar te maken in de alcoof van J. RENDELING in de Voorstraat alhier.

Donderdags houdt de dominee-dokter z'n zitdag. 't Spijt ons, dat we niet eerder hebben geweten, dat onze stad reeds geruimen tijd de eer van dat hooge bezoek genoten heeft. Stellig waren wij dan ook eens op audiëntie gegaan. Thans hebben wij ons moeten bepalen tot het bezoeken van een der patiënten, die sinds enkele weken onder dominee-dokter's behandeling is geweest. De man stonds ons welwillend te woord. Hij leed en lijdt nog aan rheumatiek en heeft tot dusver alleen verlichting gevonden... in de portemonnaie.

We zullen nu echter naar aanleiding van de ons verstrekte gegevens een zooveel mogelijk juist verslag geven van

„het spreekuur van den „dokter”.

Na binnengelaten te zijn in het achterkeukentje verzocht „dominee” zijn patient hem te willen volgen naar de voorkamer. Het consult kost natuurlijk geld.

„Hoeveel kost dat dan?” vraagt de patient.

„Nu, dat moet je zelf maar weten.”

Maar onze patient is koopman en daarom is het practisch bescheid: „Zie eens meneer, ik ben handelaar. Als ik wat koop, betaal ik den prijs en als ik wat verkoop, dan zeg ik: „zooveel kost het”. En daarmee is 't uit. Dus wat moet u hebben?”

„Nu geef dan maar 'n gulden, en dan zorg je ainstonds zeker wel, dat de huisvrouw ook wat krijgt.”

De man offert z'n pop en dominee vraagt wat den patient deert.

„Rheumatiek, meneer.”

Dominee kijkt door z'n brilleglazen scherp den patient in de oogen.

„Rheumatiek is 't niet man. 'n Soort van jicht in de gewrichten. Dat is nog al spoedig te genezen. Binnen zes weken ben je weer klaar.”

'n Straal van blijde hoop komt op 't gelaat van den patient. Als hij nu maar doet wat „dominee” voorschrijft, dan is hij weldra van zijn lijden verlost. Eerst echter moest de portemonnaie andermaal worden verlost. De medicijnen kosten f 7.50. „Betaal dat nu eerst maar, dan zal ik ze morgen van uit Zwolle toezenden.” Maar onze patient is, zooals ge weet, koopman en betaalt niet vooruit. Dan zal „dominee” de geneesmiddelen zenden aan Rendeling, en daar kan de patient dan den volgenden dag de heilzame middelen in ontvangst nemen.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Tegen betaling van f 7.65 — 15 cent porto — wordt de man de gelukkige eigenaar van 1°. een doosje poeder, als kachelpotlood zoo zwart, om met 3 theelepeltjes ervan geneeskragtige thee te zetten, 2°. 'n fleschje met vocht, waarvan 's morgens en 's avonds 'n eierlepeltje moet worden ingenomen, 3°. 'n doosje met poeder, dat veel heeft van boekweitengort en 4°. een doosje zalf om de knieën mee in te wrijven.

Men ziet het, dominee geeft nog al wat voor 'n enkele zeven en een halve pop!

De huisvrouw ontvangt twee kwartjes voor 't afstaan der kamer, zoodat 's mans portemonnaie een verlichting van f 1 consult, f 7.65 medicijnen, f 0.50 kamerhuur = f 9.15 heeft ondergaan.

De patient gaat nu aan de thee, slikt poeder en vrouwlief masseert de rheumatische knieën uit alle macht.

De medicijnen zijn voor een heele week voldoende. Den volgenden Donderdag herhaalt zich het consult.

„Met 6 weken ben je genezen, man,” troost „dominee”.

Nu komt de rechte koopmansaard boven. Maar dominee geeft blijk voor den besten schacheraar niet onder te doen.

„Zet u vijf-en-twintig gulden als ik niet beter ben?” begint de patient.

„Zet u dan vijftig als je genezen bent?” vraagt dominee.

„Nee, waarachtig niet,” zegt de koopman, „dan moet u ook vijftig gulden er tegen zetten.”

„Top!” roept de „dominee”, dat is gezegd. Ga nu maar eens even mee naar de alcoof, dan zal ik je zelf eens masseren. Dat helpt beter.”

En als onze patient z'n knieën heeft ontbloot, begint „dominee” te wrijven met z'n stevige knuisten, dat het den armen rheumatiekljder geel en groen voor de oogen wordt. En voor al die dominee's zweetdruppels, die daar bij de massage uitbraken, behoefde onze patient slechts vijf enkele gulden te betalen! Nu nog f 7.50 voor de nieuwe medicijnen en weder-

om heeft de portemonnaie een verlichting ondergaan van twaalf en een halve gulden.

De portemonnaie-verlichting begint nu ook te werken op 't gemoed van den patient. En vermoedende, dat onder de zwarte jas van dominee wel een gevoelig hart zal kloppen, vraagt hij zoo bij z'n neus weg: „U is immers predikant?”

„Ja zeker man, gereformeerd predikant,” zegt goedig „dominee”.

„Rustend predikant?”

„Nee, nee, dienstdoend!” antwoordt dominee nog hijgend van inspanning.

„Maar dan behandelt u de menschen toch niet erg christelijk, om voor 't wrijven zooveel geld te nemen,” vervolgt de patient.

„Wel man,” roept verontwaardigd „dominee”, „is dat veel. Als ik je een keer behandel, helpt dat meer dan dat je vrouw zes dagen wrijft!”

Met pijnlijke knieën en 'n leege portemonnaie verlaat de patient den kwakzalver. Als geradbraakt komt de man thuis en den volgenden Donderdag gaat hij wederom naar „dominee”. Nu echter met het vast voornemen om z'n knieën niet weer aan „dominee's” stevige voisten te wagen!

„Dan sta ik ook niet voor de genezing in en is de weddenschap verbroken,” zegt dominee gewichtig.

't Blijft dus weer bij de medicijnen ad f 7.50. Zoo gaat het ook den vierden keer, maar de vijfde maal wil de patient toch weer met dominee aan 't handelen.

„Zeven gulden en vijftig cent! vriend, voor de medicijnen,” zegt „dominee”.

„Ja, da's goed en wel, maar 't houdt nu op. Ik betaal niet. Maar ik beloof, dat als de medicijnen mij werkelijk genezen, en dat duurt nu immers toch maar een paar weken meer, dan zal ik eerlijk alles betalen.”

Dat was echter geen accoord en ernstig sprak „dominee”: „Man, man, de Heere moet je genezen, maar ik geef je middelen.”

„En ik raak m'n duiten kwijt,” dacht onze patient, die tot dusver alleen in de portemonnaie verlichting had gevonden, terwijl z'n rheumatiek nog even hevig is, als toen 's mans rijksdaalders nog niet naar dominee's brandkast waren verhuisd.

Tot zoover het verhaal van den patient, die ons welwillend deze inlichtingen verschafte.

Verder vernemen wij, dat „dominee” hier goede zaken maakt. Een inwoner van Ansen, gem. Ruinen, komt al sedert Juni iederen Donderdag z'n twaalf en een halve gulden offeren om daarvoor z'n ledematen te smeren. Dominee's portemonnaie vindt ook hier natuurlijk het beste resultaat van de „smeerderij”. Als we nu nog ten slotte vertellen, dat er soms wel een tiental patienten tegelijk hun heil bij dominee zochten, dan zal het niemand verwonderen dat voor dominee het „zich-wijden-aan-het-lichaamsheil” der menschheid „klinkender” resultaten oplevert, dan het arbeiden aan het „zieleheil”, zoodat dat een rechtgeaard gereformeerd predikant betaamt.

Maar ook een dominee ontkomt niet aan het spiedend oog der dienaren van den H. Hermandad. En nauwelijks had de wachtmeester van de wonderlijke practijken gehoord of hij liet er geen „Gras” over groeien en onderzocht de zaak, zoodat de menschen hier geen gelegenheid meer hebben om hun dubbeltjes op dominee's altaar te offeren.”

Reeds in 1896 heeft deze predikant, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, kennis met de justitie gemaakt.

Red. Mbl.

CORRESPONDENTIE

Aan de velen, die ons om inlichtingen vroegen aangaande Orviëtanose, voor zoover wij geen gelegenheid meer konden vinden hun per brief te antwoorden, deelen wij mede, dat het onderzoek nog niet is afgehoopen. Wij raden hun aan uiterst voorzichtig te zijn en voorloopig niet te veel geloof te slaan aan de waarde van attesten, hoe mooi ze ook luiden. De wijze waarop de Maatschappij (die, voor zoover wij weten nog niet bestaat) haar waar aanbeveelt, geeft te denken.

Dr. M. N. te H. D. zalf wordt onderzocht; in het volgend No. hopen wij het resultaat mee te kunnen deelen.

J. H. L. D. te 's-G. Wij zijn het met u eens. Met die *Physical Culture* zullen wij ons maar niet bemoeien.

K. S., te R. Wij vinden uwe „Wenken” zeer doelmatig, maar de opname daarvan valt buiten den kring, waarin ons blad zich beweegt.

C. v. d. L., te 's-G. Wij kennen die *Plantaardige Pillen* niet en kunnen u dus geen zeker antwoord geven. De geheele circulaire ziet er echter zeer kwakzalverachtig uit, zoodat wij u het gebruik der pillen bepaald moeten ont-raden. Voorzoover wij weten is een geneesmiddel tegen suikerziekte nog niet gevonden. De meeste middelen, daartoe aanbevolen, zijn door gewetenlooze kwakzalvers in den handel gebracht.

Dr. M. te N. Het staat bij ons vast, dat de man een kwakzalver is; dat bewijst heel zijn optreden. Wij kunnen echter in het openbaar weinig tegen hem uitspreken, omdat hij geneesheer is en zijne middelen zoodanig fabricceert, dat wij, niettegenstaande herhaalde onderzoeken de samenstelling niet kunnen opgeven.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur. — Agenda van de Algem. Vergadering.

Hoofdartikel: Weer een waarschuwing van Regeeringswege.

Berichten: De Knochendokter te Gronau.

Mededeelingen van verschillenden aard: Auralose. — D. D. D. — Voorzichtigheid tegenover kwakzalvers. — Recept van Abdijstroop. — Weer nieuws van Eilers.

Uit de Pers: Bestrijding der kwakzalverij. — De Dominé-dokter.

Rechtszaken: Geneeskundige behandeling en medisch bedrijf.

Correspondentie.

Feuilleton: Claes of Nicolaas Tilly als uitvinder van de Haarlemmer Olie.

Weer een waarschuwing van Regeeringswege.

't Is ruim drie jaar geleden — April 1909 — dat er vanwege den Minister van Buitenlandsche Zaken een waarschuwing uitging tegen een zekeren KEITH HARVEY, die op groote schaal in de Nederlandsche bladen middelen tegen doofheid adverteerde.

Met ingenomenheid plaatsten wij die waarschuwing in ons blad en voegden daaraan het volgende toe:

„Groot was onze verrassing toen wij het bovenstaande lasen, groot ons gevoel van dankbaarheid tegenover den Minister van Buitenlandsche Zaken die, voorzover wij weten, voor de eerste maal in Nederland gebruik maakte van zijn hooge positie om, op grond van de door hem verkregen gegevens, het Nederlandsche Volk te waarschuwen tegen de handelingen van een kwakzalver.

Wanneer men jaren, jarenlang bij de bevoegde macht tevergeefs heeft aangeklopt om betere toepassing van de bestaande wetten ter bestrijding van een maatschappelijk euvel of, wanneer die toepassing met groote bezwaren gepaard gaat (wat in casu het geval is), tot nader ingrijpen van regeeringswege, dan krijgt men een gevoel van verlichting wanneer men een ministerieele waarschuwing als de bovenstaande, onverwacht onder de oogen krijgt.

Dan zegt men: *eindelijk wordt er iets gedaan* — en dat geeft moed voor de toekomst. Dat wekt de verwachting op, dat wat de eene Minister doet, de andere niet zal laten, wanneer ook hij overtuigd wordt — en die overtuiging is o. i. gemakkelijk bij te brengen — dat, zoolang de bestaande wetten niet veranderd zijn, een waarschuwing van de Regeering veel kan bijdragen tot bescherming van het algemeen tegen de vijanden, die de volksgezondheid en volkswelvaart steeds meer en meer bedreigen.

En dan, wanneer het blijkt, dat dergelijke waarschuwingen herhaaldelijk *noodig* zijn, dan kan het niet anders of de Regeering zal zelf gevoelen, dat het zóó niet langer gaat, dat een wet tegen de kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes, een wet tegen schaafteloos bedrog en afzetterij niet langer op zich mag laten wachten.

Moge het spoedig zoover komen. Wij hopen dit in het belang van de arme slachtoffers, die, tot nu toe nog bijna onbeschermd, aan de listige kunstgrepen van gewetenlooze kwakzalvers voortdurend zijn blootgesteld.

Sinds zijn drie jaar verlopen en is in den bestaanden toestand niets veranderd en alweer is het de Minister van Buitenlandsche Zaken die handelend optreedt, toevallig weer tegen een z.g.

genezer van doofheid. De „Staatscourant” bevatte onlangs de volgende:

Waarschuwing. Het is gebleken, dat in den laatsten tijd veel reclame gemaakt wordt door een zich noemenden dr. L. H. Eurthier, die onder den naam Auralose een geneesmiddel aanbiedt tegen doofheid en andere kwalen.

Naar aanleiding hiervan vestigt de Minister van Buitenlandsche Zaken er de aandacht op, dat een dr. L. H. Eurthier niet bestaat. Het is een van de schuilnamen aangenomen door den Franschen geneesheer dr. Saison, die geenerlei vertrouwen verdient en wiens handelingen reeds meermalen aanleiding hebben gegeven tot klachten.

Onnoodig te zeggen, dat wij dit optreden van den Minister met vreugde en dankbaarheid begroeten, maar even onnoodig, dat wij gaarne zouden zien dat op dezelfde wijze werd voortgegaan ook ten opzichte van andere kwakzalvers. Bij eenig onderzoek zoude het den Minister spoedig duidelijk blijken, dat behalve de z.g. doofheidgenezers er nog talrijke buitenlanders in de Nederlandsche bladen genezing tegen allerlei ziekten beloven, welke personen „geenerlei vertrouwen verdienen en wier handelingen reeds meermalen aanleiding hebben gegeven tot klachten”. Ons Maandblad heeft ze reeds herhaaldelijk aangewezen.

Wij schreven boven als onze verwachting: „Wat de eene Minister doet, zal de andere niet laten”. In die verwachting zijn wij, tot nu toe, teleurgesteld. Een waarschuwing tegen kwakzalvers vanwege het Ministerie van Binnenlandsche Zaken ('t geen o. a. zoo dikwijls in Duitschland geschiedt) is, voor zoover wij weten, hier te lande nog niet verschenen. En toch, personen, die onophoudelijk z.g. geneesmiddelen aanbevelen, doch die „geenerlei vertrouwen verdienen en wier handelingen reeds meermalen aanleiding hebben gegeven tot klachten”, zijn er ook hier te lande ruimschoots aan te wijzen. De Minister behoeft zich slechts te wenden tot het lichaam, dat aangewezen is om in zake de volksgezondheid hem van advies te dienen, tot den centralen gezondheidsraad, en wij zijn overtuigd, dat hem voldoende gegevens zullen worden verstrekt om tot het plaatsen van waarschuwingen in de „Staatscourant” over te gaan.

En naar dergelijke waarschuwingen wordt geluisterd; zij worden in de dagbladen overgenomen (al verschijnt ook op de andere bladzijde een aanbeveling) en het publiek doet er zijn voordeel mee.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Algemeene Vergadering van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij,

op ZATERDAG 9 NOVEMBER,

des namiddags half Drie, in het AMERICAN
HÔTEL te AMSTERDAM.

AGENDA:

1. Openingsrede van den Voorzitter.
 2. Goedkeuring van het jaarverslag van den Secretaris (Maandblad Maart 1913).
 3. Verslag van de Commissie tot het nazien van de rekening 1911.
 4. Benoeming van de Commissie tot het nazien der rekening 1912.
 5. Verkiezing van het Bestuur.
- Aan de beurt van aftreden zijn de heeren:
Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Dr. G. ROMIJN en E. J. ABRAHAMS.
- Door het Bestuur worden aanbevolen:
Mr. J. L. F. BÖHTLINGK te Rotterdam;
W. T. DEL CAMPO te Renesse;

Dr. G. ROMIJN te Den Bosch;
MEVROUW ALBLAS—SORBER te Utrecht;

E. J. ABRAHAMS te Amsterdam;
Dr. J. STÄRCKE te Amsterdam.

6. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

Namens het Bestuur,

E. J. ABRAHAMS,

Secretaris-Penningm.

BERICHTEN.

De Knochendokter te Gronau. Men schrijft uit *Tzum* aan het *Nieuwsblad van Friesland*:

Geen onzer patiënten, die in het vorige jaar een behandeling hebben ondergaan van den Knochendokter te Gronau, en die maanden lang op voorgeschreven wijze te huis nauwkeurig zijn ingewreven en gesmeerd, heeft tot nog toe eenige baat gevonden, vandaar dat andere lijdenden van de voorgenomen reis naar Gronau voorshands afzien. Men hoort thans weinig of niets meer van patiëntenbezoek. Zeker weet men er in den Gelderschen achterhoek en in Westfalen, waar dit blad ook wordt gelezen, meer van.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Auralose,

het middel van den gekwelden priester.

Naar aanleiding van de waarschuwing van den Minister van Buitenlandsche Zaken, laten wij hier volgen wat wij, over dit middel, in het Maandblad van Augustus j.l. schreven:

„In het Maandblad van Juni hebben wij al eenige regels aan deze zaak gewijd, naar aanleiding van een, in bijna alle bladen, voorkomende advertentie van den abt J. DUVAL, waarin deze verklaarde, van een bijna volkomen dootheid genezen te zijn, door een eenvoudig en weinig kostbaar middel. Op aanvraag aan een opgegeven adres, zou hij „uit naastenliefde” dit middel gratis mededeelen.

Uit een, door ons overgenomen, stuk in de *Bolswardsche Courant* bleek, dat iemand, die op die advertentie schreef, een in 't Fransch gestelden brief terugkreeg, doch later werd de zaak in de Nederlandsche taal voortgezet, een bewijs, dat men er op uit was ons land voor goed te bewerken.

Een depôthouder was spoedig gevonden, men behoeft bijna niet vragen wie? 't Is de bekende HENRI SANDERS en nu kon 't zaakje eerst goed aan den gang gaan.

Na de eerste advertentie van den abt kwam de volgende:

„IS DOOFHEID GENEESLIJK?

Parijs, den 16 Maart 1912.

De ondergeteekende Docter in de Geneeskunde, specialiteit, verklaart de Auralose van Dr. L. A. Eurthier herhaaldelijk voorgeschreven en beproefd te hebben bij talrijke ooraandoeningen, als: Otitis van sclereusen of catarrhalen aard *Doofheid, Oorsuisingen*, enz., en erkent, dat dit spe-

cifieke middel hem steeds de grootste voldoening verschaft heeft. Hij beschouwt het als een plicht de zeer krachtdadige werking van dit product te attesteren en het is hem bijzonder aangenaam den uitvinder van dit middel zijne persoonlijke erkentelijkheid bij deze te betuigen.

Dr. A. LEDUY.

5, avenue Taillebourg.

Om alle belanghebbenden in de gelegenheid te stellen den wetenschappelijken grondslag van de Auralose te leeren kennen, zendt de *Société de l'Auralose* 84, rue d'Hanteville te Parijs gratis en na gewone aanvraag een zeer belangwekkend werk ter uitlegging.

Generaal-Depôt in Nederland: H. SANDERS, Heerengracht 22, Amsterdam”.

Zooals men ziet is de *abt* (wiens titel blijkbaar als lokvogel dienst moet doen) verdwenen en treedt op het toneel een zekere Dr. L. H. EURTHIER met zijn middel *De Auralose*. Het „zeer belangwekkend werk ter uitlegging”, n.b. een boekje van 16 bladzijden, draagt tot titel: *De Auralose van Dr. L. H. Eurthier bij de behandeling van oorziekten*.

Is 't nog noodig aanhalingen uit het boekje te doen? 't Is het gewone model van al die kwakzalverboekjes: In een quasi zeer wetenschappelijk betoog moet duidelijk worden gemaakt, dat Auralose... alles is, dat het berust op streng wetenschappelijke beginselen en, zoo staat er in 't hoekje, „dat de ontdekking van Dr. EURTHIER een beslissende stap voorwaarts beteekent voor den voortgang der moderne wetenschap.”

In een doosje, dat voor het bagatel van *vijf gulden* verkocht werd, bevonden zich eenige kleine, blauwe enveloppes, gemerkt *Auralose* enz. en voor de eene helft voorzien van het opschrift *Droit* en voor de andere helft van *Gauche*. Elke enveloppe bevatte een rose-kleurige *pleister* van den vorm zooals men ze kent van de Spaansche vliegpleisters, die somwijlen achter het oor worden gelegd.

In die pleisters werd, behalve de gewone pleistermassa, *geen enkel geneeskrachtig bestanddeel aangetroffen*, met uitzondering van *benzoë-zuur ijzer*, waarvan de werking, bij uitwendige aanwending, wel op nul mag worden gesteld, wat betreft de genezing van doofheid.

Wij hopen dat dit resultaat van het onderzoek de arme dooven, die al zoo menigmaal door de gemeenste kwakzalvers zijn geexploiteerd en teleurgesteld, zal doen afzien van hun heil te zoeken bij den franschen wonderdoener en zijn nederlandschen helper.”

of geneesmiddelen verkochten; in een' tijd waarin niettegenstaande de vele vervolgingen en bekeuringen, waaraan deze lieden bloot stonden, hun aantal nog eerder toe dan afnam; in een' tijd waarin de Stad Haarlem, zooals deken en vinderen van het Collegium Medico-pharmaceuticum in een schrijven aan Burgemeesteren dezer stad de klacht uiteten, „*grimmeld van beunhazen, wat devoiren en calangie deken en vinderen van het Collegium Medicum, sedert den tijd van seven of acht en twintigh Jaare hebben aangewend ende gedaen.*”

CLAES TILLY was schoolmeester van beroep, hij was geboren te Leiden en huwde 27 Juni 1694 met de weduwe van LEENDERT THOMASZ. Op 9 februari 1734 werd hij te Haarlem begraven.

Waarschijnlijk meer vrijen tijd dan geld ter zijner beschikking hebbende, verkocht hij tevens evenals zoo vele andere lieden van zijn tijd medicamenten tegen allerlei ziekten en gebreken.

Waar de verkoop van kruiden, medicamenten, poeders, balsems etc. bij de keuren en ordonnantien van het Collegium Medico-pharmaceuticum te Haarlem, ingesteld bij Resolutie van Burgemeesteren van 5 November 1692, aan onbevoegde personen verboden was, moest CLAES TILLY in 1718, wegens overtreding van het daarop betrekking hebbend artikel dezer keure, voor het Collegium Medicum verschijnen. Hij wordt overtuigd „aan deze en gene medicamenten te hebben geleverd en verkocht”, maar verklaart van het bestaan der keuren niets geweten te hebben en kwam op belofte, geen verdere „leve-

Naschrift. De aap komt uit de mouw. Vermoedelijk heeft men vernomen dat naar EURTHIER informaties zijn ingewonnen, en nu lazen wij in *Het Vaderland* van 23 Oct. j. l. de volgende advertentie:

„DE KWELLINGEN VAN DOOFHEID.

Indien U aan doofheid of oorensuizen lijdt, wanhoop dan niet meer. DR. SAISON te *Parijs* schrijft U kesteloo een eenvoudig zekerwerkend en weinig kostend middel voor dat U van dit treurig gebrek zal bevrijden.

Schrijf eenvoudig aan DR. SAISON, 84 Rue d'Hauteville, *Parijs*.”

N.B. Hetzelfde adres van EURTHIER.

D. D. D.

In het *Pharmaceutisch Weekblad* van 12 October doet Mejuffrouw C. H. HUGENHOLTZ, Apotheker aan het Wilhelmina-Gasthuis te Amsterdam, een mededeeling over bovengenoemd kwakzalversmiddel, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Een huisarts hier ter stede kreeg niet lang geleden, kort na elkaar in behandeling twee gevallen van hevige acute dermatitis (huidontsteking) aan de handen, beiden na het gebruik van een middel, bovenstaanden naam dragend, ontstaan.

„Met het oog op de ernstige gevolgen, werd mij opgedragen de samenstelling er van na te gaan.

„D. D. D. is een vloeistof en wordt in den handel gebracht in vierkante flacons van 150 c.M³ inhoud, welke aan alle zijden voorzien zijn van de letters D. D. D.

„Volgens het etiquet zou de vloeistof afkomstig zijn uit Chicago maar ook uit Amsterdam, en onmisbaar zijn voor het genezen van een 17-tal huidziekten.

„De vloeistof was in ééne flesch zuiver groen, in een andere blauwgroen en verried reeds door den geur eenige der bestanddeelen n.l. brandspiritus en methyl-salicylaat.

„Chemisch werd de eerste nog aangetoond; het spiritusgehalte bleek pl. m. 85 pct. te zijn.

„Verder bevinden zich in de vloeistof glycerine en vrij Salicylzuur en eenige druppels geraniumolie.

„Quantitatief is de samenstelling:

Salicylas methyl. (methylsalicylaat)	2.44 pct.
Acid. salicyl. (salicylzuur)	0.66 „
Glycerin.	11.44 „
Spiritus methylat. (brandspiritus)	85 „

„Of de schadelijke gevolgen te wijten waren aan de brandspiritus of aan het methylsalicylaat, kan de medicus niet zeggen.

„Wanneer de samenstellers veel van dit middel ranties” meer te zullen doen, met eene vermaning ditmaal vrij.

Wel verre van zich aan zijne belofte te houden en den verkoop van medicamenten te staken, legt hij zich daarna voornamelijk toe op het maken en verkoopen van een geheimmiddel onder den naam van „*Swavelbalsem*”, als een specifiek middel tegen het graveel en blaassteenen. In die jaren toch moet het aantal lijdens aan graveel, maar voornamelijk aan blaassteen bijzonder groot geweest zijn, in de medische handschriften van dien tijd ontmoeten wij herhaaldelijk mededeelingen over lijdens aan blaassteen en over plaats gehad hebbende steensnijdingen.

In Haarlem waren destijds zelfs door Burgemeesteren Operateurs aangesteld, speciaal belast met het doen dezer operaties.

Kennende de vrees der lijdens, om zich aan deze kunstbewerking te onderwerpen, kennende de vele klachten der geopereerden over het afloopen der urine uit de niet gesloten wonden, maakt CLAES TILLY handig en listig gebruik of liever gezegd misbruik van deze omstandigheid, door den lijdens zijn balsem aan te bevelen als een specifiek en zeker middel tegen graveel en blaassteen alsook tegen andere kwalen. De macht en de kracht van reclame waren ook hem reeds bekend, want door het uitstrooien van „*briefjes*” prijst hij zijn middel aan. Hij verkondigt den volke dat „*de Cragt van dien (balsem) bestaet in het afdrijven van het graveel en de brekingen der steen, zonder snijden en lekkagies door het snijden der steen gecauseert, schoon nogh zo verouderd, onbetwistbaar te genesen.*”

FEUILLETON.

Claes of Nicolaas Tilly als uitvinder van de Haarlemmer Olie. *)

Waar nog in den tegenwoordigen tijd, den tijd van verlichting en vooruitgang op allerlei gebied, een betrekkelijk groot aantal kwakzalvers maar al te zeer kans en goede gelegenheid zien hunne middelen op allerlei wijzen, tegen alle mogelijke en onmogelijke ziekten en kwalen aan te prijzen en aan den man te brengen, hunne beurzen, al is het dan ook vaak ten koste van het fysiek welzijn hunner medemenschen, te vullen, de goedgeloovigen als het ware doof zijn en blijven voor de vele waarschuwingen hen van bevoegde zijde gegeven, zoo kan het ons ook niet verwonderen dat vóór 200 jaren, in den tijd waarin CLAES TILLY leefde, het aantal kwakzalvers en beunhazen nog veel grooter was dan thans. Het was de gulden tijd voor kwakzalvers die in groote getale het land en de steden afreisden, kruiden en medicamenten, vaak nietswaardige middelen, onder allerlei benamingen en in allerlei vorm aan den man trachtten te brengen, het geld den goeden bijgeloovige burgers uit den zak klopten, zich zelfs niet ontzagen met eene groote brutaliteit zich in deze en gene stad te vestigen, clandestien en tegen de bestaande keuren en ordonnantien van de chirurgijns en apothekersgilden in, het beroep van barbier-chirurgijn uitoefenden

*) Een en ander overgenomen uit de Notulen van het Collegium Medico-pharmaceuticum en andere bescheiden, berustende in het Stedelijk Archief te Haarlem.

del verkoopen, wat men, aan het kort na elkander voorkomen van deze twee gevallen wel zou vermoeden, zullen zij een zoet winstje maken, want de prijs per flesch van 150 cM³ vloeistof bedraagt f 2.—, terwijl de waarde pl. m. 4 cent is.”

Naar aanleiding van het bovenstaande brengen wij in herinnering, dat wij reeds in het Maandblad van Juni 1911 ernstig tegen D. D. D. gewaarschuwd hebben. Het onderzoek, destijds ingesteld door mejuffrouw G. JONGBLOED te Arnhem, gaf een resultaat, dat vrijwel met dat van mej. HUGENHOLTZ overeenstemt.

In hetzelfde n°. konden wij de volgende verklaring van een geneesheer, bewijzende de gevaarlijkheid van het middel, opnemen:

„Onlangs had ik gelegenheid in de praktijk een ernstig voorbeeld van het laatste nauwkeurig waar te nemen. Te meer achtte ik de mededeeling van dit geval de moeite waard, omdat de patiënt mij vroeger voor dezelfde kwaal had geraadpleegd en ik het verloop dus kende bij juiste behandeling van het proces. Toen nu, in den aanvang van dit jaar, hij mij vertelde, dat hij het eens met een ander middel wilde probeeren, omdat dit hem in drie weken zou genezen, terwijl ik hier twee tot drie maanden voor noodig had en hij — ondanks mijn waarschuwing — ook werkelijk zijn voornemen ten uitvoer bracht, was ik in staat de werking van zijn wondermiddel nauwkeurig te controleren.

M., oud 61 jaar, is lijdende aan de gevolgen van een vroeger verkregen syphilitische infectie. Vooral heeft deze ziekte haar invloed doen gelden op zijn hersenen; hij is in de laatste jaren zeer „abnormaal” geworden. — Tevens moet in dit syphilitisch proces de oorzaak worden gezocht van telkens weer terugkerende *beenzweren*. Deze genezen in twee tot drie maanden vlot, wanneer zij op de juiste wijze worden behandeld. In begin Februari nu had M. wederom last van zijn oude kwaal en liet zich bepraten het eens te probeeren met D. D. D. In drie weken was dan alles genezen. De naam van een Engelschen dokter (?), die het middel aanbeval, gevoegd bij de verzekering van den drogist, „dat het zoo'n best middel was”, deden M. besluiten bij zich zelf dit wondergeneesmiddel toe te passen. Redeneeren tegen vriend M. helpt nooit en nu ook niet; hij moest en hij zou D. D. D. gebruiken. Na enkele dagen begon de wond al te trekken en te steken, hetwelk M. voor een zeer gunstig verschijnsel hield. In het begin van de tweede week werd de pijn heviger, het been werd rood en zwol sterk op. Desondanks wilde M. het middel doorgebruiken. Voor het eind van

In een der stroobilletten, voorzien van het wapen van TILLY, staat o. m. vermeld: „Zoo iemand steen in zijn Blaas heeft, zal hij zich wiskunstiger kunnen visiteren als met pijnlijke instrumenten van een operateur, want zoodra men dit medicament gebruikt, maakt de slijm die om de steen en in de Blaas is, los en drijft ze uit en vertoont zich in het water in verscheiden gestaltens, als Spinnkoppen, Pissebedden en aalsvellenslijm, het is gebeurd dat het water bestelde als Kalfsvet.”

Een en ander is oorzaak dat hij in 1723 wederom zich voor het Collegium heeft te verantwoorden, beschuldigd zijnde Bals. sulfuris en andere dingen te hebben verkocht. Op zijne volle confessie het zelve gedaan te hebben en nog daaglijks te doen, wordt hij veroordeeld in eene geldboete van drie Caroli gulden, die hij *direct* voldoet. Deze boete was dan ook, zelfs voor dien tijd, *bijzonder klein*, maar deken en vinderen wilden hem blijkbaar nog niet al te streng straffen, *gewoon sijnde* (zooals zij later aan Burgemeesteren schrijven) *zulke knapen voor d'eersten rys zeer zag te behandelen*.

Art. 33 van de keure en ordonnantiën van het Collegium med. pharmaceuticum luidde:

„Sullen geen operateurs, meesters, meesterssen, Quakzalvers ofte diergelijke marktvolgers op de markten noch langs de straten, nochte in eenige huysen, nochte Herbergen, vermogen te verkopen ofte uyt te leveren eenige Poeders, Confectien, Quinta Essentien, Extracten, simple ofte gecomponeerde Oliën, Bal-

de derde week toch, zoo redeneerde hij, was er geen genezing te wachten. Die derde week werd er een, die den man heugen zal; de pijn werd ondragelijk, drie nachten achtereen sliep hij geen oogenblik en ten einde raad, riep hij, toen de 21e dag was aangebroken, mijn hulp in. Het geheele onderbeen was heftig ontstoken, terwijl drie weken te voren twee zweren bestonden, de een zoo groot als een gulden, de tweede nauwelijks den omvang van een dubbeltje bezittend. Er was sterke vochtsafscheiding, pijn en jeuk. Alvorens wij met een specifieke behandeling konden beginnen, moesten door vochtige omslagen de ontstekingsverschijnselen worden bestreden. Na 8 weken waren de beenzweren geheel verdwenen.

Ernstig dient dus te worden gewaarschuwd tegen het gebruik van dit middel. Het „Baat het niet, het schaadt toch niet” is hier niet van toepassing. En even ernstig tegen de gewetenlooze handelwijze van de meeste drogisten, die maar voortgaan het goedgeloovig publiek niet alleen waardelooze, maar zelfs gevaarlijke kwakzalversmiddelen in de hand te stoppen.

Dr. J. E.”

Voorzichtigheid tegenover kwakzalvers.

Op welke wijze attesten en dankbetuigingen door kwakzalvers worden verkregen, hebben wij al dikwijls aangetoond. Hoe voorzichtig men trouwens moet zijn tegenover die heeren en met welke onbeschaamdheid anderzijds zij te werk gaan, toont de volgende mededeeling in het *Deutsch-Medizin. Wochenschrift*:

Op een bericht in de *Gesundheitslehrer*, dat een boek, geschreven door Dr. HEY, de man van het beruchte *Rad-jo* (getiteld: „Der Tropenarzt”), met diens toestemming, aan Dr. LUDWIG, FERDINAND VAN BEIEREN was opgedragen, ontving de redactie van genoemd Maandblad, in opdracht van den Prins, het volgend schrijven:

Z. K. H. Prins, Dr. Ludwig, Ferdinand van Beieren werd destijds door den heer Dr. Hey verzocht de opdracht van het genoemde werk te aanvaarden en heeft, zonder van den inhoud van het boek kennis te nemen, zijn toestemming daartoe gegeven, nadat de heer Dr. Hey had medegedeeld, dat hij langen tijd in de tropen als geneeskundige gewerkt had en daar zeer belangwekkende ondervindingen had opgedaan.”

Dit betreurenswaardige geval — zegt de *D. Mediz. Wochenschr.* — geeft ons aanleiding onze meermalen uitgesproken meening te herhalen, dat collega's, die een wetenschappelijke of andere op den voorgrond tredende plaats innemen in het belang van hun eigen naam, van de geneeskundige literatuur en van den geneeskundigen stand,

„samen, Pillen, Pleijsters, Salven ofte eenige andere diergelijke medicamenten, uijtgesondert alleen op de St. Jans markten, als wanneer deselve Operateurs, Meesters, Meestressen en Quakzalvers, daertoe noch alvooren zullen moeten versocht en geobtimeert hebben, behoortlijk consent ende schriftelijke Autorisatie van Heeren Burgemeesteren, alles op poene van voor de eerste mael ten profyte van desen Gilde te verbeuren een somma van 3 Gulden, en verder na erigentie van saken, gemulcteert te werden.”

Nadat TILLY de boete voldaan had, wendt hij zich in een gezegeld rekwist tot Burgemeesteren met verzoek toestemming of autorisatie te bekomen tot verkoop van zijn balsem. Bij een eventueel verkrijgen toch van deze autorisatie, voorzien van het stedelijk zegel, zag hij zich den verkoop van zijn middel niet alleen vergemakkelijkt maar verkreeg hij daarmede een schitterend reclamemiddel in handen.

Bij zijn rekwist aan Burgemeesteren was gevoegd een notarieel opgemaakte verklaring van verschillende lieden, die, volgens zijn zeggen, na het gebruik van zijn balsem genezen waren van hun lijdens.

Dit rekwist aan Burgemeesteren luidt:

„Request aan de Edel Groot Agtbare Heere Burgemeesteren der stad Haarlem.

„E. Groot Agtbare Heere

„Met Schuldige Eerbidigheit Sij u E. Agtbaarheden kennelyk, dat ik nu ruym 25 Jaar de oogluiking van U E. Agtbaarheden en het

zich tegen het misbruik maken van hun welwillendheid beter mogen behoeden dan het den prinselijken collega tegenover Hey gegaan is. Op zijn minst genomen moet men onder alle omstandigheden vermijden de opdracht aan te nemen van boeken, van welker inhoud en schrijver men niet op de hoogte is.

(Apoth Zeit.)

Een recept voor Abdijsiroop.

Een geachte lezeres zendt ons het volgende:

„Naar aanleiding van een stukje over z.g. Abdijsiroop in het Augustusnummer van het Maandblad tegen de kwakzalverij, geef ik hierbij tevens een recept van „Abdijsiroop”, zooals ik het met goed succès gebruik:

1 pond witte stroop
1 ons zwarte klontjes
1 lepel fijne kaneel

worden met $\frac{1}{2}$ liter water een kwartier lang gekookt. Daarna voegt men er 3 gram anijs-spiritus bij.

Voor de som van 35 cents heb ik een wijnfleschvol abdijsiroop.”

Zeker een stroopje dat, bij hoesten, de voorkeur verdient boven het *salicylzuur-houdend* praeparaat van AKKER.

Weer nieuws van Eilers.

In de *Enkhuizer Courant* is het onderstaande opgenomen:

„TUBERCULOSE.

Geachte Redactie!

Vergun mij s.v.p. een plaatsje in Uw veelgelezen blad voor het volgende.

Zooals Uw lezeressen en lezers in de annonce van j.l. Zaterdag in Uw blad gezien hebben, werk ik in het vervolg met — en onder contrôle van een zeer bekwaam Doctor.

Nu kunnen de onder behandeling zijnde patiënten zich elke maand laten onderzoeken en dan hooren ze de zuivere waarheid. Ook kunnen nu de menschen, die twijfelachtig lang zoogenaamd verkouden zijn, zich laten onderzoeken, dan hooren ze niet als het te laat is, wat hen mankeert, en kan de ziekte, zoo zij daaraan lijdende zijn, direct worden bestreden; want het is goedkoop, beter en minder gevaarlijk, een ziekte in haar begin te stuiten dan te wachten tot het laat of te laat is, wat bij 90 procent van de tuberculoselijders het geval is.

Nu, geachte Redactie, wordt er ook met alle kracht geijverd voor het Sanatorium en ben ik in onderhandeling om een Villa te huren om zoo mogelijk nog dit jaar met de voorloopige exploitatie een aanvang te maken.

„Respective Coegi Medikum heb verkogt, een Medekament Genaamt Swavelbalsem. Dit Medekament neemt weg, met vermindering van pyn alle Graveel en Steen sonder Snyen en het Geneest de lekke die door het snyen en uyt-hale der Steen syn veroorzaakt, alwaar het twalf Jaar Gekontinueert, datse nat gegaan hadde, dit Medekament is by myn eerst uytgevonde. dit medekament is fast in het afdryven en Geneest meteen de wonden die verout syn. Gelijk in dees nevens Gaande verklaring blijkt. dit Medekament wert bij myn Gesogt van Menschen uyt alle hollantsche Steden en veel anleggende oorden en veel hooge en lage Staatspersonnen van dese Stat. Dit medikament is myn verboden te verkopen van het respektive Colesi Medikum en hebben myn meteen de boeten afgevordert omdat ik het verkogt hadde, dog ik kan dat wel inschikke dewyl het Colesi Medikum de letter van haar Ordonantie volgt maar nu verwacht ik voortaan haar gunst. Als sij Colesi Medikum in dese nevensgaande verklaring sullen sien een ligt opgaan van genesing daar onze voorvaders lang na gesogt en niet gevonden hebben.

„Verder is mijn Toekeer tot u E: Groot Agtbare Heere Burgemeesteren en versoeck met alle Gehoorsamheid of ik in het verkoopen van soo een Heijlsaam Medekament mag continueren.

„Ik blijf UE: Agtbare Gehoorsame

CLAES TILLY.

Haarlem den 28 Augustus 1723.

(Wordt Vervolg.)

Voor een Sanatorium, waarin ik 20 patiënten kan opnemen, is echter veel geld noodig, en nu is besloten een groote bazar te houden van voorwerpen, welke door oud-patiënten, patiënten, vrienden en begunstigers, voornamelijk Dames, ten behoeve van het doel gegeven worden.

Thans is ook geldelijke steun een aangenaam en welkom bewijs dat ieder in waarheid de bestrijder Tuberculose ter harte gaat.

Dus, dames, voor handwerkjes enz., die U toch zoo mooi kunt maken, houd ik mij beleeft aanbevolen en verder voor alles wat men ten bate van het Sanatorium wenscht af te staan.

De circa zeventhonderd menschen, wien ik het leven gered heb, zullen zeker gaarne aan dit grootsche doel medewerken, althans nu de medici zich voor de oplossing van het tuberculose-vraagstuk, zooals ik dat behandel, interesseeren.

Hopende, geachte Redactie, nu het op daadzaken aankomt, van alle kanten steun te mogen ontvangen, verblijft, dankbaar,
met hoogachting,
EILERS.

Oegstgeest, bij Leiden."

Het schijnt met dat Sanatorium toch nog niet erg te vloten. Weet iemand ons ook den naam van den „zeer bekwamen Doctor" te noemen?

RED.

UIT DE PERS.

Bestrijding der Kwakzalverij.

Door Dr. B. LEFÈRE en den advocaat CH. LECLERC is in de *Belgique Médicale* een uitvoerige beschouwing gehouden over de bestrijding der onwettige uitoefening van de geneeskunst. Onder de maatregelen, die zij voorstellen, behoort (in navolging van wat men te Parijs heeft zien gebeuren) de hervorming der geneeskundige vereenigingen in werkelijke vakvereenigingen, die voor de stoffelijke belangen hunner leden opkomen. Deze vereenigingen zouden dan de andere maatregelen der overheid kunnen steunen door in rechten, van de kwakzalvers vergoeding te eischen wegens de schade, die zij den geneeskundigen stand toebrengen. Mannen van gezag — en ook een reeds in 1878 te Luik gewezen vonnis — geven steun aan de meening, dat ook zedelijke schade, bijv. de afbreuk die aan het ons toekomend vertrouwen wordt gedaan, aanspraak geeft op vergoeding volgens het burgerlijke recht. De afkeer der artsen om zich bij de bestrijding der kwakzalverij als benadeelde partij te doen gelden, wordt door de schrijvers zeer goed begrepen, maar wat hun als personen tegenstaat, behoeft dit niet meer te doen, als een vereeniging een vergoeding gaat eischen, waarvan geen der leden persoonlijk voordeel geniet. Dienen zij geen klacht in, dan blijft het zedelijk, geldelijk en lichamelijk nadeel, dat aan de bevolking wordt toegebracht, onverminderd voortwoekeren.

Als verdere maatregelen stellen de schrijvers onder meer voor: niet langer te eischen, als voorwaarde voor de strafbaarheid van onbevoegde uitoefening der geneeskunst, dat deze uitoefening bij voortdurende geschiedt; verbod van den verkoop en de uitstalling van alle geheime middelen; verbod van iedere aanbeveling van middelen in andere dan geneeskundige bladen; verbod van de vermelding der werking van middelen op de etiketten of inpakpapier.

Verder wenschen zij, dat ieder vonnis wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst van gerechtswege in de couranten wordt bekend gemaakt.

Reeds in 1899 is in België een voorstel ingediend om strafbaar te stellen het „dekken" van kwakzalvers door bevoegden. Het schijnt mij toe, dat strafbaarheid alleen hier niet voldoende is. Voor een boete of voor de onaangenaamheden van een gevangenisstraf kan de kwakzalver, die soms met tonnen gouds werkt, den „dekker" wel schadeloos stellen. Maar als het dekken van den onbevoegde onverbiddelijk wordt gestraft met intrekking der bevoegdheid, dan is het spoedig gedaan met dit middel om de rechterlijke macht bij de bestrijding der kwakzalverij lam te slaan. Van de enkele artsen, die nu in een geheel land ter beschikking van den kwakzalver staan, zal de helft zich in het geheel niet meer eraan wagen en de andere helft zal weldra buiten staat zijn, den kwakzalver van dienst te zijn. Er is voor der staat toch alle reden om de rechten, die ons zijn toegestaan op voorwaarde dat wij zouden zweren steeds naar ons beste weten te zullen handelen niet langer toe te staan aan hen, die in dit opzicht meenedig blijken te zijn. En voor den veroordeelde zou de straf misschien een weldaad zijn, daar zij hem een bevoegdheid ontnemt, welke hem tot onheil inplaats van tot geluk is geweest.

(Nederl. Tijdschr. voor Geneesk.)

De Dominé-dokter.

Gisteren viel onze plaats de „eer" te beurt, andermaal bezocht te worden door den dominé-dokter, over wien we in ons nummer van j.l. Woensdag (Zie ons vorig n^o.) een vrij uitvoerig artikel opnamen.

De wachtmeester, die al vermoedde, dat sinjeur zou terugkomen, had zich verdekt opgesteld, teneinde niet direct door meneer opgemerkt te worden.

Met den sneltrein van 9.35 uit Zwolle arriveerde de man, evenals de vorige keeren deftig in 't zwart met glanzende hooge zij, gouden lorgnet op den neus, manchetten een vingerbreed uit de mouwen, bruine handschoenen en over den gebogen linkerarm een z.g. stok-paraphuie van ongeveer f 7.50 — de „kosten" van één dosis medicijnen(!) 't Handkoffertje ontbrak dzen keer.

Nadat meneer het station had verlaten, wandelde hij door de stad, op eenigen afstand gevolgd door den wachtmeester en nagestaard door vele ingezetenen en marktbezoekers, die al dadelijk begrepen, dat het „dominé" was, waarom dan ook de meesten een lach niet konden onderdrukken.

Dominé had zeker al gehoord, dat z'n „praktijk" hier ter stede door ons blad in wijden omtrek bekend was gemaakt, althans hij kocht op 't bureau een exemplaar van ons vorig nummer en met deze voor hem zeer aangename (?) lectuur in z'n zak, richtte hij z'n schreden naar z'n „consultatiebureau" en „kliniek" in de alcoof van Rengelink in de Voorstraat.

Op de stoep van een ander huis posteerde zich nu onze wachtmeester, teneinde een oogje in 't zeil te houden en eens op te letten op de dingen, die komen zouden. Dat meneer z'n praktijk zou vervolgen, wilde hij niet aannemen, maar men kon niet weten.

Het duurde niet lang of een mannelijke patiënt ging de woning binnen. In z'n portemonnaie had-ie zeker nog niet genoeg verlichting bespeurd. Arme man! Was'ie toch liever naar een dokter, een werkelijken dokter gegaan. Zeer zeker zou hij dan voordeeliger zijn uitgeweest en was'ie wellicht radicaal van z'n kwaal genezen.

Maar neen! Mundus vult decipi, de wereld wil bedrogen zijn!

Ook 'n lid van 't zwakke geslacht en nog wel iemand, die Jan en Alleman tracht wijs te maken, dat ze al geheel van heur rheumatiek is genezen, schoot het nauwe steegje naast de woning binnen. De rheumatische pijne waren zeker teruggekomen waarom ze nog eens — maar dan misschien ook voor 't laatst — haar portemonnaie ontlasten wilde van f 7.50. Men kon 't immers eens niet weten!

Het bleek echter, dat de dominé-dokter zich in onze stad niet meer veilig achtte. Want ongeveer kwart voor elf pakten 'ie z'n biezen en nam 'ie afscheid van de familie Rengelink met een deftig, langzaam uitgesproken: „De zegen!" (*Meppeler Ct.*)

RECHTSZAKEN.

Over geneeskundige behandeling en medisch bedrijf.

De kantonrechter te Amsterdam had een scheikundige, H. W. V. (ALKENAAR) uit Den Haag, ontslagen van rechtsvervolging, op grond, dat de volgende ten laste legging geen veroordeeling kon medebrengen.

Bekl. was gedagvaard ter zake, dat hij op 20 Maart l.l. te Amsterdam, in een perceel aan den Kloveniersburgwal 100, zonder de daartoe vereischte wettelijke bevoegdheid te bezitten, buiten noodzaak de geneeskunst als bedrijf heeft uitgeoefend, door aan J. V., die hem kwam raadplegen over een ziekte, waaraan een zekere vrouw lijdende zou zijn, aan te raden, dat deze vrouw gedurende de eerste maand bruin brood moest eten, alle weken hem haar urine moest laten onderzoeken, zich bij herhaling moest laten wegen en zich had te houden aan een lijst van spijzen, die zij alleen, (d. w. z., bij uitsluiting van andere spijzen), zou mogen nuttigen en welke lijst haar eenigen tijd later door bekl. is toegezonden."

De feiten, zoo als die in de dagvaarding opgeschreven stonden, werden door den bekl. volmondig erkend.

De ambtenaar van het O. M. mr. JORISSEN, die indertijd als ambtenaar bij het kantongerecht, de dagvaarding had uitgebracht, verdedigde thans in hooger beroep voor de 6e kamer der rechtbank zijn standpunt tegenover het vonnis van den kantonrechter, die bekl. ontslagen had van rechtsvervolging, omdat het woord „bedrijf" in de dagvaarding niet nader wordt omschreven en een juridische qualificatie inhoudt. De ambtenaar achtte evenwel het woord „bedrijf" op zichzelf duidelijk genoeg, om zijn bedoelingen te omschrijven. Bovendien vermeldt het vervolg der dagvaarding een nadere omschrijving van het begrip „geneeskundig bedrijf". Op dezen grond vroeg spr. vernietiging van het beroepen vonnis met veroordeeling van bekl. tot f 300 boete subs. 60 dagen hechtenis (het maximum der wettelijke straf).

Beklaagdes raadsman, mr. L. VAN GIGCH JR., betwistte, dat het woord „bedrijf" en het woord „geneeskunde", zulke algemeen gangbare begrippen inhouden, dat een nadere omschrijving ervan overbodig zou zijn. Dit blijkt reeds uit de omvangrijke jurisprudentie, welke over deze woorden bestaat. Voor pl. was het van het meeste gewicht, om verklaard te zien, dat, hetgeen bekl. deed, niet valt onder het „uitoefenen van de geneeskunst".

De H. R. heeft reeds onderzocht in dergelijke gevallen, of de beklagde, hetzij een diagnose heeft gesteld, hetzij voor zijn raad geld aannam, hetzij meerdere malen adviezen gaf, voordat de H. R. aannam, dat een bekl. de geneeskunde als bedrijf had uitgeoefend.

Voorop staat, dat iedere scheikundige zich met urine-onderzoek bezig houdt en dat dit niet is „uitoefenen van de geneeskunde". Wanneer, naar aanleiding van het urine-onderzoek, een raad wordt gegeven, behoeft zoo'n praktische raad nog geen medische raad te zijn. Het enige wat dus overblijft, om van bekl. te zeggen, dat hij de geneeskunde uitoefende, is dus gelegen in het verzenden van het gedrukte lijstje, waarop het dieet stond vermeld.

Deze lijst evenwel is van algemeene bekendheid en in den handel verkrijgbaar. Zelfs de scheikundige der rechtbank, v. LEDDEN HULSEBOSCH, heeft een boekje geschreven over het dieet bij suikerziekte en niemand zal toch van hem zeggen, dat hij de geneeskunde uitoefent.

Ook heeft deze bekl. geen diagnose, na een medisch onderzoek gesteld, om de eenvoudige reden dat de zieke vrouw achter de schermen gebleven is. In de dagvaarding staat bovendien niet vermeld, dat bekl. geld heeft aangenomen, en dat hij meermalen dergelijke handelingen pleegde. Al deze omstandigheden dienen vermeld, wil er, volgens den H. R., sprake zijn van „bedrijf". (Arresten van 27 Nov. 1905 W. 8305; 3 Juni 1907 W. 8561; 23 Dec. 1908 W. 8638).

Nadat het O. M. nog betoogd had, dat het stellen van een diagnose geen criterium is voor een medische behandeling, maar dat het geven van medischen raad een handeling stempelt tot het uitoefenen van de geneeskunst, bepaalde de rechtbank haar uitspraak over 14 dagen. (*Telegraaf.*)

De rechtbank, overwegende, dat in casu de geneeskunde als bedrijf is uitgeoefend, vernietigde toen het vonnis van den kantonrechter en veroordeelde bekl. tot f 40 — boete subs. 40 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

J. R. te R. *Califig* is een aromatische stroop, waarvan het hoofbestanddeel is een afkooksel van *sennabladen*, *vijgen* en *kruidnagelen*. Het recept kan ieder apotheker gereed maken volgens de „Voorschriften voor spécialités" uitgegeven vanwege de Nederl. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie.

J. H. L. D. te 's-G. Tegen het *Systeem Elmer Shirley*, waarvoor tegenwoordig weer zoo'n uitgebreide reclame wordt gemaakt, is gewaarschuwd in het Maandblad van Januari j.l.

De *gehoorolie* van Dr. Schmidt, die, blijkens de advertentie, weer schijnt op te duiken, is een oud middel, bestaande uit *vette olie*, *kamfer* en *kajopoetiholie*, reeds besproken in het Maandblad van Maart 1897. Ook de Gezondheidsraad van Karlsruhe heeft tegen het middel gewaarschuwd.

N. te A. *The Koenig Medicine*, waar van HENRI SANDERS thans weer in een fransch boekje werk maakt, is ons ook niet vreemd. Het Maandblad van April 1907 kan u nader inlichten. 't Is een echte kwakzalversboel, waarop wij spoedig terugkomen.

G. H. J. v. S. te U. Uit alles — en vooral door die *behandeling per brief* — blijkt het ons, dat *Sève Capillaire kwakzalverij* is. Wij konden niets anders te weten komen en daar het middel, voor zoover wij konden nagaan, niet in ons land geadvertiseerd wordt, vinden wij een onderzoek nog niet noodig.

Dr. M. N. te H. Het onderzoek van de zalf kost meer tijd en moeite dan wij dachten. Gij moet nog een maand geduld hebben.

Mej. M. R. te L. Dank voor uw schrijven. Die tabletten zijn ook van onzentwege in onderzoek en het kan best zijn, dat uw onderzoeker het aan 't rechte einde heeft. Spoedig meer hierover. Uw recept voor *Abdiestroop* hebben wij t. a. p. opgenomen.

P. F. K. te R. Wij danken u voor uwe verschillende mededeelingen. Het was ons onbekend, dat er te Delfzijl een geneesheer was, die een *Middel tegen vallende ziekte* verzond, maar de door u aan ons verstrekte stukken laten geen twijfel achter, dat de geneesheer F. J. DRUKKER op dergelijke wijze de geneeskunst uitoefent.

Iets nieuws is het middel niet; het komt overeen met het bekende kwakzalversmiddel: *Antiépileptique Uten*, dat, op zijn beurt, niets anders is dan een groen gekleurde oplossing van *broomkalium*.

Het onderzoek, verricht door den heer N. KEULEMANS te Amsterdam, heeft aangetoond, dat het middel van DRUKKER niets anders is dan een oplossing van 9.1% *broomkalium*, groen gemaakt door een fluoresceerende kleurstof. Het is niet zoo sterk als de drank van UTEN, die ongeveer 16% bevat, maar zeker toch nog sterk genoeg om het gebruik, vooral voor een kind van 3 jaar, geenszins als onschadelijk te beschouwen.

Uw geneesheer zal u intusschen wel nader inlichten.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

Bij dit No. behoort een Bijvoegsel.

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur. — Bureau voor navraag omtrent kwakzalverij. — Verslag van de Algem. Vergadering. — Waarschuwing tegen de Abdijstroop.

Hoofdartikelen: Samenstelling van de middelen in 1912 onderzocht. — Smokkelarij van vijftienhonderd gulden.

Berichten: Waarschuwing van den Centralen Gezondheidsraad tegen Winter Co. — Tuberculose en kwakzalverij. — „Ons Blad” weigert kwakzalversadvertenties. — De geneeskundige helper van Eilers. — De Knochendokter te Gronau.

Mededeelingen van verschillenden aard: Radioline. — Prof. Kouwer en Rad-jo. — Lezingen over kwakzalverij. — Panacea, een nieuw middel van Eilers. — Goede voorbeelden uit het buitenland. — Voortgaande strijd in het buitenland.

Herhaalde Waarschuwingen: Natuurlijke Gezondheidshersteller Winter Co.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden hebben zich aangemeld de heeren:

G. VAN BEMMEL, arts Bleskensgraaf.

J. VAN DER MOLEN, arts Edam.

P. M. S. VAN LEEUWEN, arts De Rijp.

Dr. A. VAN RHIJN, arts Leiden.

BERICHT.

Het Bestuur heeft besloten een bureau in te richten, waar ieder die iets omtrent Kwakzalverij wenscht te vernemen, mondelinge inlichtingen en raad kan verkrijgen.

Het bureau houdt zitting iederen Maandagavond te 7 uur, Keizersgracht 373, Amsterdam.

Namens het Bestuur,

E. J. ABRAHAMS,

Secretaris-Penn.

Verslag van de Algemeene Vergadering op Zaterdag 9 November 1912.

De voorzitter opent te half drie de vergadering met de volgende rede;

Mijne Heeren,

In de eerste plaats wil ik u welkom heeten op deze Algemeene Vergadering der Vereeniging

tegen de Kwakzalverij. Mogen uwe en onze bemoeiingen ook ditmaal strekken ten bate van diegenen, die geneigd zijn meer te hechten aan de kracht en de veelvuldigheid waarmede eenbelofte wordt gedaan, dan aan de persoon en de betrouwenswaardigheid van dengene die de belofte doet. Zij die voor veel geld illusies koopen zijn velen. Laten wij er voor blijven zorgen, zoo veel mogelijk, dat het niet de spaarpenningen en niet de gezondheid zijn, waarmee de korte hoop en de lange ontgoocheling worden gekocht.

Onze Vereeniging bleef ook dit jaar vrij wel in hetzelfde doen wat het aantal harer leden betreft. Ook haar werkring bleef ongeveer dezelfde. Ik zal over deze dingen, die elk onzer bekend zijn, niet uitwijken.

Op een paar gebeurtenissen echter wensch ik even Uwe aandacht te vestigen.

In de eerste plaats daarop, dat wij gemeend hebben tegen de reclame voor de granuline stelling te moeten nemen, gij weet het allen, een middel door een dokter uitgevonden, toen door hem in een N. V. ingebracht, en sindsdien met alle bewustheid op de wijze der kwakzalvers aanbevolen, zonder vrijstaand wetenschappelijk onderzoek, zonder voldoende onderzoek van de zijde der ingewijden, als een geheimmiddel, en dat tegen de tering. Wij meenen dat wat hier gebeurd is van gene zijde, zeer treurig en zeer bedenkelijk is. Er is een soort van adat onder geneeskundigen, dat de vruchten van hun onderzoek gemeen goed zullen zijn, doch ook alleen dan, wanneer ten volste onderzocht is. Tegen deze twee eerste beginselen van de geneeskundige eer is hier gezondigd. Wij wenschen hier nog eens te herhalen, dat zelfs al ware de uitvinder te goeder trouw, dan nog de wijze waarop strenge afkeuring verdient. Want zoo eenige adat in eenigen stand, in het algemeen belang der menschheid is, dan is het deze.

In de tweede plaats een zeer verblijvend verschijnsel. De regering heeft tot tweemaal toe in de Staatscourant tegen eene uiting en onderneming van den kwakzalversgeest gewaarschuwd en merkwaardig genoeg, in beide gevallen waar het de doofheid betrof. Werkelijk hoogst, hoogst bevredigend. En terecht heeft de regering het gehoor in de eerste plaats beschermd, waarschijnlijk uitgaande van de gedachte dat wanneer de doofheid in alle vormen, ook in regeerende kringen geëindigd zal zijn en men altijd zal kunnen en willen luisteren naar de stem van wetenschap en ervaring, wel het grootste bezwaar in onzen strijd zal zijn opgeheven. Dat dan de regeerende macht met ons den strijd zal aanbinden en doen wat wij niet vermogen, dat staat bij ons vast. Maar thans reeds onzen dank namens hen die bij de waarschuwing baat vonden, en

nog meer namens ons zelve voor het bemoeigende antecedent.

En ten slotte wil ik nog wijzen op het succes dat wij hadden van onze bemoeiingen, toen een der zeer groote kwakzalvers in dit jaar ons land de eer van zijn bezoek heeft aangedaan. Ik geloof dat wij met tevredenheid op onze pogingen van toen kunnen terugzien. De pulsacoon heeft hier geen ingang gevonden en een tweede Sequah werd Macaura hier niet. Zoo op gezette tijden komen zij als planeten onzen kring doorzwerfen en verdwijnen weer spoorloos. De ziekten die zij heeten te verdrijven blijven helaas. Inderdaad, het is niet met marktgeschreeuw en humbug dat het menschedom geholpen kan worden en niet met eindeloze advertenties en portretten driemaal levensgroot. En het is heel verblijvend dat het groote publiek daarvoor nu eens niet bezweken is, want de menschelijke natuur schijnt daartoe te leiden.

En hiermede mijne heeren, verklaar ik deze vergadering voor geopend. (*applaus.*)

Het jaarverslag over 1911 van den secretaris-penningmeester wordt goedgekeurd evenals de rekening en verantwoording.

Tot leden van de commissie tot nazien van de rekening 1912 worden aangewezen: Mevrouw ALBLAS SORBER, Mejuffrouw HUGENHOLTZ en Dr. J. STÄRCKE. Tot leden van het algemeen bestuur worden herkozen de heeren ABRAHAMS, BÖHTLINGK en ROMIJN

De Secretaris-penningmeester,
E. J. ABRAHAMS

De onderstaande waarschuwing wordt dezer dagen vanwege de Vereeniging — daarin geholpen door vele Afdelingsbesturen van het *Groene en Witte Kruis* en door Gezondheidscommissies — ruimschoots verspreid. Zij, die lust gevoelen om ook aan deze verspreiding mede te werken, worden verzocht zich daartoe in verbinding te stellen met den Secretaris-Penningmeester onzer Vereeniging.

Waarschuwing tegen DE ABDIJSIROOP, zoogenaamd uit het klooster Sancta Paulo te Carthagena van Akker te Rotterdam.

Een klooster Sancta Paulo te CAR-
THAGENA bestaat niet.

Het is gepantaseerd door L. J. AKKER, en de fabriek van de Abdijstroop staat in de Alkemadestraat te ROTTERDAM.

De leugen van de Abdij heeft ongetwijfeld

ten doel een zekeren invloed uit te oefenen op de geloovige menigte. Schandelijk! Niet waar?

De Abdijstroop, aanbevolen als „het enig tot dusverre bekende afdoend middel tegen Borst- en Longaandoeningen, Engelsche ziekte, Asthma, Kink-hoest, verouderde en hardnekkige verkoudheden enz. enz.” bestaat uit niets anders dan aardappelstroop, lichtbruin gekleurd en riekende naar kaneel, waarbij een beetje salicylzuur is gevoegd, een mengseltje dat onmogelijk datgene kan doen, wat AKKER ervan belooft.

De suiker van de aardappelstroop zal misschien bij het hoesten eenige tijdelijke verzachting aanbrengen, maar meer is van het vocht niet te verwachten. Ja, nog iets; het Salicylzuur kan, zelfs in geringe hoeveelheden, oorzaak van schadelijke nevenwerking zijn.

Aan al die mooie beloften in de advertenties enz. ligt leugen ten grondslag. Brutaal! Niet waar?

In advertenties van lateren tijd zegt AKKER dat zijn stroopje de eigenschap bezit „pleuris in korten tijd te genezen” en een andermaal geeft hij, als aanbeveling voor zijn nietswaardig middel aan: „Voorkomt de tering”.

Onder al de leugens, die AKKER in zijn bijna dagelijks verschijnende kwakzalvers-annonces verkondigt, zijn de hier aangehaalde wel de gevaarlijkste. Ieder, lijdende aan een van de opgenoemde ernstige ziekten, die deze schandelijke onwaarheden leest, daaraan geloof hecht en daarnaar handelt, stelt zijn leven en gezondheid in de waagschaal. Hij zal den juisten tijd voor doelmatige hulp laten voorbijgaan en daardoor het slachtoffer worden van de gewetenloze verklaringen van een kwakzalver, die met voorbedachten rade leugens verspreidt, met het doel om koopers voor zijn prulproduct te lokken. Misdadig! Niet waar?

De Attesten die bijna bij elke advertentie van AKKER met of zonder portret, voorkomen, zijn grotendeels óf zeer overdreven óf onwaar.

Opzettelijk, van wege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij ingestelde onderzoekingen, hebben dit klaarblijkelijk aangetoond. Verachtelijk! Niet waar?

Het bovenstaande moge den lezer overtuigen wat hij van AKKER en zijn nietswaardig stroopje te wachten heeft. Ongetwijfeld zal AKKER voortgaan met het aanbevelen van zijn middel — hij staat voor niets... en het is voorloopig niet te verwachten dat de Regeering, die het publiek voor schade en bedrog moest behoeden, tusschenbeide zal treden. 't Is daarom dat de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, in het belang van het publiek meent tegen deze groote kwakzalverij met kracht te moeten waarschuwen.

Wie nu, nog nadere inlichtingen verlangt, wende zich tot ondergeteekende, die deze gaarne zal verstrekken. Het bestuur der Vereeniging vertrouwt, dat de weldenkenden in den lande, deze haar poging zullen steunen en haar in staat stellen met dergelijke waarschuwingen (die ook voor andere kwakzalvers hoog noodig zijn) voort te gaan.

Namens de Vereeniging tegen
de Kwakzalverij,
E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Opgaaf van de samenstelling der middelen, vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1912 onderzocht en in het Maandblad behandeld.

ANTIPON is een oplossing van ruim 8 percent citroenzuur in water, die verder nog bevat saccharine en een roode kleurstof. (No. 7).

AURALOSE bestaat uit enkele rose-kleurige pleisters, waarin, behalve de gewone pleistermassa, benzoëzuur ijzer werd aangetroffen. (No. 8).

CORYZOL bevat *Eucalyptusolie*, *formaldehyde* en *kalizeep* (No. 3).

DRUKKER'S MIDDEL TEGEN VALLENDE ZIEKTE is een groen gekleurde oplossing van ruim 9% *broomkalium* in water. (No. 11).

ECHTE HYGIENISCHE NERVENSALZ is *natrium-ammonium-phosphaat*. (No. 3)

GALSTEENMIDDELEN, VERKRIJGBAAR BIJ J. SMALING, Hoogte Kadijk te Amsterdam:

a. *Meurin's Antifellin Flasche No. 1*, is een aftreksel van *Sennabladen* en *anijszaad*, vermengd met *Glauberzout* en *alkohol* en riekende naar *pepermunt*.

b. *Meurin's Antifellin Flasche No. 2* bestaat uit *sesamolie* en riekt ook naar *pepermunt*;

c. *Blutreinigungstee*: een mengsel van *notenbladen*, *beukebladen*, *rhammusbast*, *duizendblad*, *anijs- en fenkelvruchten*, *sennabladen*, *beeredruifbladen*, *jeneverbessen*, *bladen van het riekend viooltje* en een soort van *bast*, die niet nader kon bepaald worden. (No. 10).

GLYCURINE tegen suikerziekte is niets anders dan *Varkensgras*, (*Polygonum aviculare*). (No. 5).

GOZZIN'S ASTHMA-MIDDEL bestaat uit *stramoniumbladen*, *salpeter* en vermoedelijk *anijsolie*. (No. 3.)

KRUIDEN VAN DE SOMNAMBULE LINA TER DAM: een mengsel van *zoethoutwortel*, *klaprozen*, *lijnzaad*, *venkel*, *steranijs*, *orangeschillen*, *kruisemunt*, *gewone kamillen*, *salieblad*, *gemberwortel* en *rhamnusbast*. (No. 5).

LOTION CAPILLAIRE „HOORA”, No. 1, bevat *alkohol*, *menthol*, *salicylzuur*, *zeep* en *kliswortel*. (No. 6).

RADIOLINE is een zalmengsel waarin *sporen* van een *onoplosbare radiumverbinding* voorkomen. (No. 12.)

SACHETS DE BEAUTÉ „HOORA” bestaan uit *roode rozenbladen*, *kleine kamillen*, *arnicabloemen*, *malvablaadjes*, *iriswortel* en *tarwe- en roggezemen*. (No. 6).

TEPELZALF VAN DE ERVE J. VAN DEN BERG is *gomsljm* vermengd met een beetje *benzoë-tinctuur*. (No. 4).

VAN VLECK'S MIDDELEN TEGEN AAMBEIEN:
a. De Aambeipillen (*Dr. van Vleck's Aambeipillen*) zijn mooi rood gekleurde *casarca-pillen*;
b. De Pasta (*Dr. van Vleck's Absorptive Plasma*) is een zalfje dat *lanoline* en vermoedelijk *vaseline* bevat, vermengd met *tannine* (looizuur) en dat naar *lysol* riekt;

c. De Steekpillen (*Dr. van Vleck's Muco-lood Steekpillen*) bestaan uit *cacaobster*, een beetje *was* en *tannalbumine*. (No. 3).

WONDERHERSTELLER VAN DE MAGIC FOOT DRAFT CO. Roodgekleurde tabletten die *aloë*, *zwarte peper* en *drop* bevatten. (No. 7).

Smokkelarij van een Kwakzalversfirma; f 1500 schade aan het land.

* In het begin der vorige maand zijn te Rotterdam 300.000 reclame boekjes voor de bekende Abdijstroop ten postkantore bezorgd; elk gefrankeerd met $\frac{1}{2}$ cents postzegel; derhalve f 1500 te zamen. Het is een boekje van 16 bladzijden met een zeer bont omslag, waarop allerlei gekleurde koppen met den titel „zoo neus zoo man”.

De gewone port voor zulk drukwerk is 1 cent; voor *nieuwsbladen* echter, wegende minder dan 55 gram, is de verschuldigde port slechts $\frac{1}{2}$ cent en de postwet zegt, dat met *nieuwsbladen* gelijk worden gesteld alle minstens éénmaal per maand verschijnende bladen.

Wat heeft de slimme kwakzalver er nu op bedacht? Op den omslag heeft hij boven op het randje laten drukken: *Maandblad tot bevordering van huiselijk geluk. 1e Jaargang. Verschijnt den 15den van elke maand. Rotterdam 15 October 1912, No. 1.* en hij veronderstelt zijn boekje daardoor tot een Maandblad te hebben gestempeld, waarvoor vermindering van port wordt toegelaten. Inderdaad zijn de boekjes dan ook ten postkantore aangenomen elk slechts met een $\frac{1}{2}$ cent postzegel voorzien. Het springt in het oog, dat hier ontduiking heeft plaats gevonden; wel wordt ons medegedeeld, dat dit het eerste nummer is en daarom niemand kan zeggen, zooals door ons is beweerd, dat het geen Maandblad is, doch op die manier kan elk van ieder gedrukt stuk be-

weren, dat het een periodieke uitgaaf is; de wet eischt toch niet eens, dat de naam *Maandblad* op den titel moet voorkomen. Ook schijnt reeds uitgemaakt te zijn, dat de opvolgende nummers van een Maandblad niet aan *dezelfde* adressen behoeven te worden gericht om tot deze categorie te blijven behooren en van het verlaagde port te genieten, zooals trouwens reeds tal van kleder-magazijnen, sigarenhandelaars, vischverkoopers allerlei reclame-uitgaven voor een halve cent toezenden, den eenen keer aan deze klasse van personen of de burgers van de eene gemeente en een volgende maand aan een andere gemeente, maar het kenmerk eener opvolging ligt toch altijd in den inhoud, in de wijze van uitgaaf of den vorm der programma's, prijscouranten of wat zij overigens mochten zijn of heeten. Bij dit reclameboekje van Abdijstroop echter niets van dit alles; de inhoud is een overdreven aanbeveling van dit waardeloos produkt zonder meer; geen schijn of schaduw is aanwezig van periodiciteit der verschijning; het karakter van Nieuwsblad is heelemaal afwezig en het kan dus nimmer worden verzonden voor het tarief, daarvoor vastgesteld. Bij zulk een kolossale oplaag is het echter de moeite waard om het te beproeven; f 1500 verdiende de firma met deze smokkelarij, alleen door op de boekjes het woord: „Maandblad” te laten drukken. In Engeland en Amerika hebben ministerieele beschikkingen indertijd verhinderd, dat postwissels door goedgekeurde zieken toegezonden aan bekende kwakzalversfirma's niet werden uitgereikt, zonder nadere informatie; hier zou door niet nauwkeurig toe te zien juist het omgekeerde geschieden en de administratie der posterijen door een extra voordeel de ergerlijke reclame van zulk een firma in de hand werken. f 1500 besparing aan port; 't is geen kleinigheid wat moet er aan dit waardeloos stroopje verdiend worden om zulke uitgaven te kunnen dragen.

Naar wij met vreugde vernemen is deze zaak in ernstig onderzoek bij de postautoriteiten en twijfelen wij dus niet of in het vervolg zullen zulke kunstjes wel worden belet.

BERICHTEN.

Waarschuwing tegen de aanbiedingen van „The M. A. Winter Co.” in Washington, (Noord-Amerika).

In het Maandblad van den Centralen Gezondheidsraad van October 1912 komt het volgende bericht voor:

„Herhaaldelijk komen in de dagbladen advertentiën voor, waarin bijverdiensten worden aangeboden. Zij, die op deze advertentiën schrijven, ontvangen dan, met veel omhaal, aanbiedingen om op te treden als verkoopers van een middel (gezegd wordt, dat het een geneesmiddel is), dat door de bovengenoemde onderneming wordt in den handel gebracht. Ook andere personen, wier adressen op eenige wijze aan de onderneming zijn bekend geworden, ontvangen soortgelijke aanbiedingen.

De Centrale Gezondheidsraad meent te moeten waarschuwen tegen het ingaan op deze aanbiedingen. Uit een onderzoek, dat de Raad in het daarvoor aangewezen Rijkslaboratorium deed verrichten, is gebleken, dat het zoogenaamde geneesmiddel, hoogdravend genaamd „Natuurlijke Gezondheidshersteller, of soms ook wel „Nalthor”, slechts een tot tabletten samengeperst en met een laagje suiker omgeven mengsel van laxermiddelen is. Daaronder zijn er, die als gevaarlijk worden beschouwd en waarvan de verkoop, in het klein, voor geneeskundig gebruik, dan ook bij de wet aan onbevoegden verboden is. Wie dus dien verkoop op zich neemt, verkoopt niet alleen een waardeloos middel, maar stelt zich bovendien aan eene strafvervolging bloot.

Aan de gezondheidscommissiën wordt verzocht te bevorderen, dat de plaatselijke bladen in hare kringen het bovenstaande overnemen.”

Wij verheugen ons zeer in dit optreden van den Centralen Gezondheidsraad en uiten den wensch dat deze waarschuwing spoedig door andere ge-

volgd moge worden. Er worden tal van kwakzalvers-middelen — met groote reclame — in onze dagbladen geadverteerd, die zeker even gevaarlijk zijn als dat van WINTER Co., waartegen wij trouwens al sedert 1906 herhaaldelijk gewaarschuwd hebben.

Tuberculose en kwakzalverij. Bij gelegenheid dat het tuberculose-museum te Leeuwarden werd tentoongesteld, zijn aldaar voorlezingen over tuberculose gehouden. Op een daarvan, handelende over tuberculosebestrijding, zei de spreker Dr. A. A. EECEN, volgens de „Leeuw. Courant” het volgende:

„Een verkeerde beoordeeling van den ziekte-toestand door niet-deskundigen leidt dikwijls tot het gebruik van kwakzalversmiddelen, waartoe ook behooren de granuline en de abdijsiroop. Er dient voortdurend met klem tegen gewaarschuwd te worden en niemand meene, dat lage geldzucht geneeskundigen tot bestrijding der kwakzalvers drijft.”

Geen kwakzalversadvertenties. In *Ons Blad*, R. Kath. Nieuws- en Advertentieblad voor Noord-Holland, ons welwillend toegezonden, was in het No. van 2 November de volgende „correspondentie” opgenomen:

„R. & Co. te A. Kwakzalvers-advertenties, waaronder wij de door u ingezondene rangschikken, kunnen wij om principiele redenen niet plaatsen. 't Lokt ons weliswaar aan: 1000 regels tegen den gewonen prijs, maar van ons principe wijken wij niet af; ook niet in onze advertentiekolommen.

Bravo!

De geneeskundige helper van Eilers. Van verschillende zijden — die wij daarvoor dankbaar zijn — werd ons de mededeeling, dat de „zeer bekende doctor”, onder wiens controle EILERS werkt (zie vorig no.), is de *plattelandsgeneesheer* J. OLIVIER VERHAAR.

Genoemde geneeskundige is vroeger opgetreden als helper van VAN BIJSTERVELD, bij zijne zittingen te Rotterdam.

De Knochendokter te Gronau. Een geneesheer meldt ons als *absoluut historisch* het volgende: Een kind van 4 jaar, met aangeboren dubbelzijdige heupluxatie werd door mij naar de juiste therapie verwezen. „Och,” werd er gezegd, „'t helpt toch niet, we hebben van die en van die gehoord, dat ze ook al weer mis zijn.”

„Waar zijn die geweest?”

„Ja, in Gronau — en als die 't niet kan, kan niemand 't.”

MEDEDELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Radioline.

Het zou al een wonder zijn als, bij de roep die tegenwoordig van het *radium* uitgaat als geneesmiddel in enkele ziektegevallen, de kwakzalvers er zich niet op hadden geworpen. Deze gedachte kwam bij ons op toen wij de volgende advertentie lazen:

„Chemische Fabriek „RADIOL”,
tot het vervaardigen van radiumhoudende
geneesmiddelen.

De door bovengenoemde Fabriek geprepareerde Rheumatiekzalf „Radioline” bevat de beste, tot nu toe bekende geneesmiddelen tegen Rheumatiek, Ischias en Jicht, benevens een gegarandeerde radium-activiteit van circa 300.000 Volt. Prijs per pot f 2.50, rembours f 2.65.

Generaal-Vertegenwoordiger v. Nederland J. M. E. GAastra, 's-Gravenhage, Elandstraat 41. Te A'dam bij T. RIJNBERG, Hartenstraat 19.

Brochure op aanvraag gratis en franco.”

Zoo'n aanbeveling als: „de beste tot nu toe bekende geneesmiddelen” maakt ons altijd een beetje wantrouwend en wanneer wij dan in een bijgevoegd biljet lezen: „Het middel werkt dus om zoo te zeggen *onmiddelijk*” dan wordt dat wantrouwen steeds sterker.

Wij vonden derhalve een nader onderzoek zeer gewenscht, temeer daar inmiddels bij ons een brief was ingekomen van een geacht medicus, die ons schreef, dat de Radioline bij een zijner patiënten een *hevig en langdurig eczeem veroorzaakt had.*

Daar in het prospectus, bij de zalf gevoegd,

nog meer de klemtoon werd gelegd op de *betwonderenswaardige geneeskracht van het radium*, dan op de werkzaamheid „van de beste tot nu bekende geneesmiddelen” hebben wij die middelen, aanwezig in de licht-groene zalf, maar niet nader onderzocht doch onze aandacht alleen bepaald tot een onderzoek naar het aanwezige radium.

Welwillend verleende ons daarvoor zijn medewerking de heer DR. E. H. BÜCHNER, privaat-docent aan de Amsterdamsche Universiteit, die ons in een uitvoerig rapport het resultaat van zijn onderzoek mededeelde.

Aan dat rapport ontleenen wij het volgende:

Radium is voorhanden, doch in den vorm van een *onoplosbare verbinding*, waarvoor het effect op het organisme wel *gering* zal zijn, temeer omdat zij in *zeer geringe hoeveelheid* aanwezig is. Daarbij komt nog dat de verbinding *slecht* door de zalf verdeeld is; bij drie bepalingen van een gedeelte der zalf werden telkens geheel verschillende hoeveelheden gevonden. Maar, al zou men aannemen dat de grootst gevonden hoeveelheid, in de zalf overal gelijkmatig verdeeld was, dan komt die hoeveelheid slechts overeen met 1 *milligram* van een onoplosbare radiumverbinding op 1000 *Kilogram* zalf.

Het is te betwijfelen of een dergelijke hoeveelheid therapeutisch eenig effect zou sorteeren; zij levert evenveel emanatie als 7 c.M.³ van het sterkste Gasteiner bronwater doch geeft deze, omdat het zout onoplosbaar is, niet eens af.

Door dit oordeel van een bekend deskundige klinkt de verklaring van de Chemische fabriek *Radiol* wel zeer zonderling — om het zacht uit te drukken. De werkzaamheid van het radium in in de *radioline* wordt zoo goed als tot nul teruggebracht en wij willen den fabrikant dan ook gaarne de verzekering geven dat wij niet gelooven dat „het hevig en langdurig eczeem”, waarvan hierboven sprake is, aan het radium te wijten is.

Zouden de „beste bekende geneesmiddelen” daarvan de oorzaak zijn?

Prof. Kouwer en Rad-jo.

Onlangs bevatten de Nieuwsbladen het volgende bericht:

„Prof. dr. Kouwer heeft, gelijk men zich zal herinneren, indertijd een klacht ingediend tegen een te Hamburg woonachtigen fabrikant, die voor de bevalling van H. M. de Koningin aan hem een middel had gezonden, dat moest dienen tot verlichting van de verlossing. De man had om terugzending van zijn artikel verzocht, indien dit niet aangewend werd. Aangezien aan dit verzoek niet voldaan was, verspreide de fabrikant na de bevalling het gerucht, dat zijn middel succes had gehad. Door deze voorstelling, als zou hij kwakzalversmiddelen gebruikt hebben, voelde prof. Kouwer zich beledigd en diende een aanklacht in tegen den fabrikant.

De rechtbank te Hamburg heeft gisteren den koopman vrijgesproken, omdat de beklagde, toen hij zijn middel niet teruggezonden kreeg, te goeder trouw gehandeld had.”

Dit bericht verwonderde ons zeer, temeer daar de Rad-jo-fabrikant al eenige malen wegens dezelfde zaak in Duitschland veroordeeld was. Met genoegen lazen wij dan ook het volgend „Ingezonden Stuk” in de *N. Rott. Ct.* van 18 November j.l.:

„Utrecht, 17 November.

Zeer geachte Redactie.

Mag ik u beleefd verzoeken, het volgende in uw blad op te nemen?

In de afgelopen week heeft in de dagbladen een bericht de ronde gedaan, als zou de (een?) rechtbank in Hamburg den koopman Vollrath Wasmuth (firma dr. med. Hey) hebben vrijgesproken ten aanzien van mijn bekende klacht in de Rad-Jo-zwendelarij. In hoeverre dit bericht strookt met de waarheid, kan uit volgende blijken.

Nadat Wassmuth reeds den 5den December 1911 veroordeeld was tot een boete, gaande tot 1500 Mk. of tot zes maanden hechtenis, voor ieder geval van herhaling zijner beledigende be-

weringen, werd hij volgens besluit van de procesrechtbank van 7 Mei 1912, bevestigd door het koninklijk Kammergericht te Berlijn, d.d. 12 Juni 1912, veroordeeld tot een boete van 1000 Mk. Tegelijk legde het Schöffengericht Berlin-Mitte hem wegens belediging van ondergeteekende een boete van 600 Mk. op. Dit vonnis werd op zijn (W.'s) kosten, openbaar gemaakt in de *Germania* en de *Deutsche medizinische Wochenschrift*. Aangezien hij echter voortging met de verspreiding van de oude leugens, stelde mijn advocaat. Dr. Heinemann in Berlijn, op mijn verzoek, een nieuwe vervolging in. Dit nieuwe proces is juist afgelopen: eergisteren ontving ik van genoemden advocaat een afschrift van het uitvoerig met redenen omkleede vonnis. Dit vermeldt, dat de 20ste civiele kamer van het koninklijke Landgericht II te Berlijn den 29sten October 1912 den koopman Wassmuth tot een hechtenis van drie weken en in de kosten heeft veroordeeld. Het vonnis, gedagteekend 9 Nov. 1912, is onder-teekend: Straehler, Salomon, Dr. Knese.

Het zal wel niemand moeilijk vallen, de bron te gissen, waaruit het bericht der „vrijspraak” afkomstig is!

Hoogachtend heb ik de eer te zijn,

Uw dw.

B. J. KOUWER.”

Voordrachten over Kwakzalverij.

* Al ontzinkt voor de strijders den moed om voort te gaan bij het telkens opnieuw opduiken van andere kwakzalvers en geheimmiddelfabrikanten, zij worden versterkt tot krachtig volhouden bij het zien hoe ook telkens nieuwe bondgenooten gereed staan om hun hulp te verleen. Vooral de Vereeniging het Groene Kruis doet daaraan ijverig mee; in hare afdelingen over geheel het land verspreid, treden van tijd tot tijd sprekers op ter behandeling van onderwerpen, verband houdende met populaire geneeskunde, algemeene en bijzondere hygiëne.

Bij den aanvang van het winterseizoen wordt een lijst medegedeeld van personen die zich bereid hebben verklaard zulke voordrachten te houden. Niet minder dan vier van deze zijn voornemens te spreken over *Kwakzalverij*, en wel, de heeren E. J. ABRAHAMS te *Amsterdam*, DR. M. J. ADRIANI ENGELS te *Midwolda*, DR. M. W. MARSMAN te *Bodegraven* en S. SMEDING LZN., apotheker te *Groningen*.

De Afdelingen, die aan dit onderwerp de voorkeur geven, hebben zich slechts tot een dezer heeren te wenden en met hen verder overleg te plegen. Mogen er velen gebruik van maken.

Eilers probeert iets anders.

Aan verschillende apothekers is de volgende brief gezonden:

„Oegstgeest, 21 October 1912.

Mijnheer.

Door deze heb ik het genoegen U te berichten dat door mij is uitgevonden een nieuw middel om hoest en verkoudheid tegen te gaan. Het is genaamd „Panacea”. Wanneer na gebruik van 6 flacons de hoest niet over is, heeft ze een dieperen grond als gewone verkoudheid. Aan het inwikkelpapier, hierbij gevoegd, is een bon verbonden voor gratis onderzoek bij mijn dokter.

De „Panacea” is een waar middel tegen hoest en uit verschillende fijne kruiden bereid. Ze wordt uitsluitend geleverd aan H.H. Apothekers en Drogisten; onder geen voorwaarden wordt aan particulieren verkocht.

Zoudt U dezelve willen verkoopen? De prijs is f 1.50 per flacon, provisie 50 cent per flacon.

Bestelling bij minstens 3 flacons onderrembours.

Gaarne Uw gewaardeerde orders te gemoet ziend,

Hoogachtend,

Uw Dw. Dr.

Voor H. J. EILERS,

(Onleesbaar)”

Het inwikkelpapier, hierboven vermeld, luidt aldus :

„PANACEA”.

Deze siroop is het eenige middel om ware verkoudheid in korten tijd te verdrijven. Aan het gebruik ervan is het volgend voordeel verbonden :

Duizende menschen loopen maanden lang te hoesten en denken doorlopend verkouden te zijn. Meestal is dit niet zoo ; als de hoest aanhoudt is daar iets anders de oorzaak van en meestal is die oorzaak de gevreesde ziekte „Tuberculose”.

Aangezien ik mij tot taak heb gesteld, met alle krachten waarover ik te beschikken heb, de Tuberculose te bestrijden en altijd voor het feit kom te staan, dat lijders hebben gewacht tot het te laat is eer zij bij mij komen, heb ik thans deze siroop gereed gemaakt, welke is samengesteld uit de fijnste kruiden. Zij werkt de slijm los, vermindert de hoest, verzacht de borst, versterkt en verwarmt de maag.

Bij elke flacon bevindt zich onderstaande bon ; heeft men 6 flacons gebruikt en de hoest is niet geheel over, dan heeft ze een diepere oorzaak. Tegen overlegging van 6 bons kan men zich dan *gratis laten onderzoeken* door den dokter die aan mijn Inrichting verbonden is en die op bepaalde plaats en datum in de volgende steden zitting houdt :

Leiden, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Nijmegen, Apeldoorn, Meppel, Groningen, Leeuwarden, Hoorn en Enkhuizen.

Op deze wijze hoop ik in waarheid de tuberculose in den aanvang te stuiten en een groot aantal menschen het leven te redden en hun te bewaren voor de zware kosten die verbonden zijn aan verpleging in Sanatoria e. d.

Deze siroop is uitsluitend verkrijgbaar bij Heeren Apothekers en Drogisten, bij wie mede omtrent bovengemeld onderzoek nadere inlichtingen te verkrijgen zijn.

Bestrijding van Tuberculose onder geneeskundige contrôle.

Intern. Chem. Laboratorium,
EILERS, Oegstgeest.

B O N.

6 van deze strooken geven recht op een *gratis* geneeskundig onderzoek door den dokter, verbonden aan het Int. Chem. Lab. Eilers, Oegstgeest. Plaats en uur van zitting worden bij overlegging van 6 dezer bons bekend gemaakt bij den verkooper van Panacéa”.

Wij zullen nog wel eens gelegenheid hebben om op deze zaak terug te komen. Wij vertrouwen inmiddels dat ieder, die eenigszins op de hoogte is van het doen en laten van Eilers, zich niet haasten zal om Panacea te gebruiken.

Goede voorbeelden uit het Buitenland.

* Strijd tegen de kwakzalverij blijft bij de regeeringen van alle Deutsche Staten een vast nummer op het programma der staatsbemoeiing in den een of anderen vorm. Wij hebben in langen tijd geen geregeld overzicht gegeven en deelen daarom thans mede, wat in het laatste jaar in dit opzicht is geschied van de zijde van hooge en lagere autoriteiten.

Tegen twee firma's, die op groote schaal geheimmiddelen in den handel brengen wordt met aandrang gewaarschuwd. In de eerste plaats wordt het zoogenaamde *Nicola* aan de kaak gesteld, een middel, dat heet dienst te doen tegen habituele dronkenschap en drankzucht. De Minister van Binnenlandsche Zaken in Pruisen heeft reeds op 30 Mei 1911 een rondschrjven gericht tot alle Regeerings- en Politiepresidenten met opdracht, de bevolking ernstig en in het openbaar te waarschuwen tegen den aankoop van dit uit Chicago ingevoerd praeparat. Volgens een onderzoek van Prof. CARL TH. WARNER te Stockholm bevat het middel braakwijnsteen en het hoofd der politie te Stuttgart deelt mede, dat er strychine in voorkomt, beide sterk werkende stoffen. De Minister voegt er aan toe, dat geen van beiden ooit in staat is dronkenschap of drankzucht tegen te gaan. In het alge-

meen, zoo eindigt diens rondschrjven, dat hij dit jaar (30 Januari 1912) heeft herhaald, moet ernstig gewaarschuwd worden tegen alle zoogenaamde dronkenschapsmiddelen zonder onderscheid. De ondervinding heeft geleerd, dat geen enkel praeparat in staat is iemand van den drank af te houden. Alleen algeheele onthouding van alle alcoholische dranken, desnoods in een daarvoor speciaal ingericht sanatorium, is geschikt om den dronkaard te genezen. De hooge prijs van het middel staat bovendien in geen verhouding tot de geringe waarde der bestanddeelen.

Het voetspoor uit Berlijn is door vele staten van Deutschland spoedig gevolgd.

Het Departement van Binnenl. Zaken in Hessen was reeds met een gelijksoortige waarschuwing voorafgegaan op 8 Mei 1911, en dezelfde tak van Openbaren Dienst in *Oldenburg* op 9 Mei van hetzelfde jaar.

In *Brunswijk* had de Algemeene Geneeskundige Dienst de taak op zich genomen om te waarschuwen zoowel tegen den verkoop als tegen het gebruik en richtte zich in dezelfde maand tot het publiek met een officieele publicatie, en het zelfde geschiedde in het Groothertogdom Saksen-Coburg-Gotha.

Met niet minder ernst en eenstemmigheid werd opgetreden tegen een andere exploitatie in het groot van een der beruchte geheimmiddelen, namelijk van de firma WINTER Co. te Washington, die volgens bericht van het Deutsche consulaat te Nieuw-York deze thans noemt : *Nalther Tabletten* en welke in Deutschland niet mogen worden geadverteerd of verkocht.

De Pruisische regeering waarschuwde daartegen op 1 Nov. 1911. De Minister van Binnenl. Zaken in Beijeren op 5 Oct. 1911. Die van Hessen reeds op 8 Mei 1911.

Saksen-Weimar eveneens, onder bijvoeging, dat ook het aannemen van agentschappen dier firma werd ontraden, wegens bedriegelijke voorspiegelingen.

Hierbij voegde zich op 14 November 1911 de Geneeskundige Raad van *Hamburg*, die eveneens ernstig waarschuwde niet in te gaan op het aanbod voor wederverkoop onder oogenschijnlijk zeer voordeelige voorwaarden omdat het aankondigen, zoowel als het verkoopen dier middelen strafbaar was en vervolging zeer zeker niet zou achterwege blijven.

De Landraad der provincie *Teltow* herhaalde op 18 Nov. 1911 en de politiepresident te *Berlijn* op 24 November dezelfde waarschuwing en strafbedreiging. Op 30 Jan. van dit jaar (1912) kwam de laatste er nogmaals op terug en het is derhalve te verwachten, dat dezelfde campagne geregeld zal worden (of reeds is) voortgezet in andere deelen van Deutschland.

Wanneer wij vroeger dergelijke overzichten en goede voorbeelden uit het buitenland gaven, eindigden wij die menigmaal met den uitroep : wat doet Nederland ?

De waarschuwingen van den Min. van Buitenl. Zaken in ons vorig no. en die van den Centralen Gezondheidsraad in het no. van heden geven daar *eindelijk* eens een antwoord op.

Voortgaande strijd tegen kwakzalverij in 't buitenland.

* Wat wij over de bestrijding der geheimmiddelen in het jaar 1911 in Deutschland berichtten, is in 1912, zooals wij reeds vermoedden, ijverig voortgezet. Verscheidene der vroegere waarschuwingen worden herhaald en andere er aan toegevoegd.

Het regeeringsblad voor geneeskundige aangelegenheden 1912, Nr. 26 bericht, dat zekere firma Dr. TURNER COMPANY te Parijs, waarvan het adres nauwkeurig wordt opgegeven, al sedert jaren onder de benaming van *Dr. Turner Triplex systeem*, een zoogenaamd *Schoonheids-* en een *Ontvettingsmiddel* in den handel brengt. De beide ondernemers te Parijs zijn wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst elk tot 500 frcs. boete veroordeeld en hun helper Dr. A. PASQUIER tot 200 frcs. Deze ondernemers trachten nu vooral in Deutschland hun waardelooze arti-

kelen in te voeren onder verschillende benamingen, o.a. ook die van *Venus Carnis*. — Elk zij gewaarschuwd.

Op 6 April 1912 deelde de politiepresident te Berlijn in eene publicatie mede, dat te Geneve een zoogenaamd sanatorium *Silvana* door zekeren Dr. RUMLER werd geëxploiteerd, waarvoor veel reclame in Deutschland gemaakt wordt door middel van een boek, onder den naam *Neurasthenie* door dezen uitgegeven. Het sanatorium bestaat eigenlijk niet, doch de bedoeling is om de woonplaats van patiënten gewaar te worden, met deze in briefwisseling te geraken en per brief op een afstand te behandelen, platte, gewone kwakzalverij. Zelfs ter goeder naam bekende nieuwsbladen in Deutschland bevelen echter dit sanatorium aan.

Daar de wijze van exploitatie van dit instituut er op is gericht om Deutsche burgers aan gezondheid en vermogen schade toe te brengen, meent het hoofd der politie ernstig daartegen te moeten waarschuwen.

Dezelfde hoofdamtenaar te Berlijn publiceerde 1 Juli 1912: Ten gevolge op mijn vroegere waarschuwing tegen de zoogenaamde *radiopathy* van G. A. MANN, Parijs, rue de Louvre (d.d. 4 Febr. 1910), maak ik hiermede bekend, dat deze persoon te Parijs *veroordeeld* is wegens ongeoorloofde uitoefening der geneeskunst *tot zes maanden gevangenisstraf en 3000 frcs. boete*. Deze MANN, die door allerlei schreeuwende advertenties in Deutsche bladen voor zich reclame maakt en alle mogelijke ziekten belooft te genezen, is een bedrieger van de gevaarlijkste soort, die zooals hij zelf erkent nooit iets van geneeskunst geleerd heeft en die men reeds voor jaren in Canada, waar hij dezelfde kunsten uithaalde, gedwongen heeft daarmede uit te scheiden.

Als hoofd der politie waarschuw ik wederom voor dezen oplichter, wien het alleen te doen is ongelukkige, lichtgeloovige zieken hun duiten afhandig te maken.

De Geneeskundige Commissie van den *Bremer Senaat* heeft op 2 Juni 1912 en het Departement van Binnenlandsche Zaken van *Oldenburg* onder dagteekening van 11 Juni 1912 zich aangesloten bij de waarschuwing der Pruisische Regeering tegen de praktijk van Dr. TURNER en zijne vermagerings- en schoonheidskuren, welk voorbeeld weder op 7 Augustus is gevolgd door het Medicinaalcollegie te *Hamburg*, dat vroeger reeds op 17 April 1912 zijn waarschuwing herhaalde tegen het beruchte middel tegen dronkenschap, *Alcola*, hetwelk thans aldaar, evenals elders, onder een nieuwen naam van : *het middel van vrouw Anderson te Hillburn N. Y.* wordt aan den man gebracht.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Natuurlijke Gezondheidshersteller van Winter Co.

De bekende Amerikaanse firma, waartegen wij al herhaaldejk gewaarschuwd hebben, zendt thans ook *proeffpakjes* van haren „Natuurlijken Gezondheidshersteller” rond, teneinde op die wijze koopers voor haar product te vinden.

Wij brengen in herinnering, dat dit middel, een gewoon, sterk laxermiddel, bevat *aloe, rhubarber* en *zoethout*, en vestigen nogmaals de aandacht op de volgende waarschuwing, die wij reeds in het „Maandblad” van Juni 1905 opnamen :

„Een groote firma te Washington, M. A. WINTER Co. heeft een eenvoudig purgeermiddel in den handel gebracht en onder den wijschen naam van „Natuurlijke-gezondheids-hersteller” worden op het vasteland van Europa overal agenten gezocht om er reclame voor te maken, verkoopers en koopers te zoeken. Het wordt aanbevolen als een nieuw en onfeilbaar geneesmiddel in bijna alle omstandigheden en daardoor is het mogelijk een hoogen prijs vast te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken in *Pruisen*, dit laatste in eene circulaire mededeelende, voegt er aan toe, dat de „geheele onderneming ten slotte niets anders is dan eene behendige exploitatie van het publiek door een slimmen Amerikaan”. De Minister dringt er daarom bij de verantwoordelijke Hoofden in iedere provincie op aan om op gepaste wijze de bevolking binnen hun ressort in te lichten omtrent deze oplichterij en te waarschuwen tegen de agenten dier firma en hunne reclames.”

BIJVOEGSEL

behoorende bij No. 12 (December 1912) van
het Maandblad uitgegeven door de Ver-
eeniging tegen de Kwakzalverij.

INHOUD van het BIJVOEGSEL.

Ingezonden: Kwakzalverij: Abdijsiroop. — Granu-
line-reclame in Indië.

Rechtszaken: Eilers voor het Kantongerecht te
Medemblik. — Jacob Hollander. — Duifje Hollander. — On-
bevoegde uitoefening der Tandheelkunde.

Correspondentie.

Feuilleton: Claes of Nicolaas Tilly als uitvinder van
de Haarlemmer Olie (2).

Herhaalde Waarschuwingen: Pastilles Poncelet.

Register op den twee en dertigsten jaargang van het
Maandblad.

INGEZONDEN.

(Geweigerd door de *Eper-Courant*! maar met
sympathiebetuiging!!)

Kwakzalverij: Abdijsiroop.

Epe en omstreken zijn weer eens overstrooid met een treurig blaadje, een heel boek ditmaal! De Rotterdamse kwakzalver, die slechts fabrikant is van een poespasje, dat hij een „geneesmiddel” noemt, en dat hij, als koopman, aan den man moet zien te brengen om geld te verdienen, zoo véél mogelijk, ontziet zich niet, de goedgelovige en onwetende massa heele verhalen op te dissen, waaruit moet blijken, dat hij er véél van weet! Ongelukkig genoeg worden zijn slachtoffers door de schoon-schijnende beweringen gemakkelijk in zijn netten verstrikt, omdat de *onzin*, die hij verkondigt, voor *waarheid* en *geleerdheid* wordt aangezien; omdat er helaas nog talloze menschen zijn, die geen flauw begrip hebben van de noodzakelijkheid, dat een *deskundige eerst den aard van een ziekte en den aard van den zieke moet nagaan, vóór dat hij het in elk geval op-zich-zelf* noodige geneesmiddel kan voorschrijven! Maar die vreemde daar ver weg, die in ’t geheel geen deskundige is, die wordt in staat geacht, iets te maken en aan te bevelen voor allerlei ziekten en alle menschen, die hij nooit heeft gezien! De haast ongelooftelijke *domheid* die zijn slachtoffers aan den dag leggen, zou alleen maar belachelijk zijn, als het niet zoo diep-treurig was.

Onze nijvere dorpsbewoners moeten hun melk, hun eieren, beide krachtig voedsel en versterkend middel bij uitnemendheid, naar de markt brengen;

FEUILLETON.

Claes of Nicolaas Tilly als uitvinder van de Haarlemmer Olie. *)

II.

Uit dit rekwist blijkt derhalve dat CLAES TILLY in 1723 reeds 25 jaar zijn zwavelbalsem had verkocht, zonder dat van de zijde van het Stadsbestuur of van het Collegium Medicum hierop aanmerking was gemaakt. Het door hem uitgevonden geneesmiddel zou bij gebruik niet alleen alle graveel en steen doen verdwijnen maar bovendien die lijdens genezen, die zelfs twaalf jaar na de ondergane steensnijding nog leden aan het onwillekeurig afloopen der urine.

Alhoewel hij het kan billijken dat het Collegium Medicum, dat trouw de letter van de bestaande ordonnantiën volgt, hem heeft beboet wegens den verkoop van den balsem, verwacht hij nu toch, als het Collegium inzage zal hebben genomen van de bij dit Rekwist gevoegde notarieele verklaringen, het hem in den vervolge ook zal steunen in den verkoop van een medicament dat door het Collegium zal beschouwd worden als een licht aan den medischen horizon, een licht waarnaar de voorvaderen te vergeefs hadden gezocht.

De bij het rekwist gevoegde notarieele verklaringen luiden als volgt:

*) Een en ander overgenomen uit de Notulen van het Collegium Medico-pharmaceuticum en andere bescheiden, berustende in het Stedelijk Archief te Haarlem.

dat is één van de middelen van bestaan in onze streken. Ik heb het altijd bejammerd, dat daarvoor in de plaats hoopen slechte aardappelen en stroomen koffie, die nergens bijna goed voor zijn worden genuttigd; maar ik wil nu aannemen, dat dat voorloopig niet anders mogelijk is.

Maar wat te zeggen van de schandelijke *geldweggooierij*, bewust, van *hoopen goed geld*, aan niets-uitwerkende smeerlapperij, waardoor in de eerste plaats natuurlijk noodiger dingen niet gekocht kunnen worden, en in de tweede plaats, *en dit moet ons, artsen aan 't hart gaan!!* een misdadige verwaarloozing van de gezondheid wordt in de hand gewerkt door niet tijdig raad te zoeken waar dat behoort!

Moeders, meent gij werkelijk, dat die meneer AKKER uw zuigeling, *uw zuigeling!* heelemaal van Rotterdam uit kan genezen met zijn flesch siroop?? Vrouwen, geloof gij werkelijk, dat die zelfde siroop uw echtgenoot kan afhellen van... ja, waarvan? Hebt gij kennis genoeg om te weten wat uw zieke lievelingen mankeert, wat ze noodig hebben? Weet meneer AKKER dat?

Voelt ge dan toch niet het dwaze, het domme, het onverantwoordelijke daarvan? Ik heb nog wel eens de gewoonte het volgende te zeggen, en zeg dat hier nog eens:

„Maar vrouwtje, als je schoenen kapot zijn, dan brengt ge die immers naar den smid, en als de klok niet meer loopt, dan haalt ge den timmerman; en als de tafelpoot in tweeën ligt, dan zal de brievingaarder die wel oplappen, en zoo meent ge óók dat uw zieke kind wel door de buurvrouw, of de koopman langs de deur zal behandeld kunnen worden, of door... meneer AKKER!”

Het is alleen het belang van de volksgezondheid dat mij eens de pen heeft doen opnemen! Zoolang geen wet nog voorziet in deze volksmisleiding, in deze onzedelijke bedriegerij, zoolang zal er een domme menigte zijn die ze koopt, de Abdijsiroop, de Pink-pillen enz. enz. zoolang zullen de artsen en de vereenigingen tegen de kwakzalverij een bijna hopeloos werk moeten doen tegen dezen vorm van geld-verdienen, een der laagste die ik ken!

Gij die dit gelezen hebt: zoudt ge ten slotte nog *dit* even willen bedenken: Naar wien luistert ge liever, naar iemand die bij u in de buurt woont, en dien ge ter verantwoording kunt roepen voor wat hij u hier toeroept uit den grond zijns harten? Of naar een u onbekenden meneer ver weg, die in zijn vuistje lacht, als hij weer zooveel duizenden fleschjes is kwijt geraakt, die zich in de handen wrijft over het groote succes van zijn

Geminuteerd op een Zegel van twaalf Stuijvers (get. Akersloot).¹⁾

Op Huyden den 21 Augusti d° 1723 Compareerden voor mij WILLEM BAART, openbaar notaris, bij den Hove van Holland geadmitteerd, residerende binnen de Stad Haarlem ende voor de nagenoemde getuygen (1) *Cornelis Adolphe Jonchout*, (2) *Adolph Cornelisse Jonchout*, (3) *Thomas van der Zee*, (4) *Marthinus van der Zee*, (5) *Jan Adamse Voorhout*, (6) *Isaack Janse Voorhout* en (7) *Abraham van Neer*, allen woonende binnen dese Stad ende van competente ouderdom, dewelke ten versoeke van CLAAS TILLY, woonende binnen dese Stad, verklaarden waar te sijn.

Ende eerst de twee eerste deposanten CORNELIS ADOLFSE JONCHOUT en ADOLPH CORNELISSE JONCHOUT, soon van den eersten deposant, dat hij tweede deposant sodanigh is besocht geweest met steen, dat hij tot twee distincte rysen daarvan is gesneden geworden, te weeten de eerste maal op Dingsdagh voor kermis in den Jaare 1708, door een operateur van Amsterdam en de tweede rys in de Somer van ’t jaar 1714, door GERARDUS VAN KLEEF, in syn leven Chirurgyen binnen deese Stad, dat sedert den jaare 1714 de steen van hem, tweede deposant, weder sodanigh is aangegroeit dat gemelte VAN KLEEF veertien daagen voor syn doot, hem, tweede deposant, weder heeft geexamineert en hem sodanigh gestelt gevonden, dat als doen is vastgesteld om hem met de eerste gelegenheyt weder

¹⁾ Akersloot was een der Burgemeesteren van Haarlem.

brutale reclame, en die niets anders ter verontschuldiging weet aan te voeren voor zijn aanvallen op uw dikwijls lang niet overlopenden geldzak, dan zijn lijfspreuk:

„De wereld wil bedrogen worden, laat ik ze dan maar mee bedriegen!”

Arts G. E. WINDEMULLER.

Oene (Epe).

Granuline-reclame in Indië.

Aan de Redactie van het Maandblad tegen de kwakzalverij.

„Granuline, het middel tegen tuberculose, is een volkomen onschadelijk middel. Brochure zent op aanvraag WILLEM ITALIE te Soerabaja.”

Deze advertentie is door mij geknipt uit het derde blad van de „Java-Bode” d.d. 17 Augustus 1912. Onze koloniën zullen dus ook de zegeningen deelachtig worden aan het heilmiddel van collega GRAF-HORST verbonden. Tuberculose komt in de Tropen alhier, onder de inlandsche bevolking zoowel als onder Europeanen weinig voor. Het begrip is niet inheemsch zooals in het moederland, alwaar dunkt mij, de tuberculose vlag wel eens meer van de lading dekt, dan verantwoordelijk is, evenals in deze landen meer aan malaria wordt toegeschreven dan haar rechtens toekomt.

Kan aldus de aanbeveling van dit middel per advertentie niet zoo heel veel kwaad stichten, het op deze wijze aan den volke bekendmaken van een „geneesmiddel”, sluit in dit land der onbegrensde mogelijkheden geenszins uit, dat „Granuline” ook zal worden aangewend in al die gevallen, waar „men” meent met een ziekte te maken te hebben, die voor „Tuberculose” gehouden wordt.

De zucht tot het koopen en innemen of toepassen van kwakzalversmiddelen, per advertentie aanbevolen, is bij het Indische publiek zeer groot en iedere medicus weet uit ervaring, dat hij in vele ziektegevallen, concurreerende praktikanten van allerlei slag, hetzij in ’t geheim of openlijk naast zich heeft, die Abdijsiroop, Holleway-zalf, Pinkpillen, Fosterspillen en andere kwakzalversmiddelen en talrijke inlandsche medicijnen en behandelingsmethoden aanbevelen. Menigmaal krijgt men den indruk, dat een tweede behandeling, de door den medicus voorgeschreven behandelingswijze parallel gaat.

Niet alleen vinden bovengenoemde artikelen in de Indowereld een goed afzetgebied doch ook onder het overige deel der Europeanen is het gebruik ervan veelvuldig en zoo zal ook bovenaangehaalde advertentie, hoe eenvoudig en bescheiden ook gesteld, bewerken dat in werkelijke gevallen van „Tuberculose”, deskundige raad wordt uitgeschakeld en in gevallen van vermeende „Tuberculose” nutteloos geld wordt uitgegeven, dat beter had kunnen worden besteed.

Hierbij komt nog, dat het Indische publiek gaarne zelf doktert en over ’t algemeen denkt voldoende kennis op medisch gebied te bezitten, doch wanneer

een steen te laten afhالن, dogh dat de doot van de voornoemde VAN KLEEF, daarop gevolgt synde, sulx op de voorgenomen tijd niet heeft kunnen verricht werden, en dat den tweeden deposant, sedert hij in den jaare 1708 van de steen was gesneden, is leek geweest, dat den requirant naa ’t overlyden van gemelte VAN KLEEF hun deposanten, aangepresenteert hebben de sekere Oly met de naam van Swavel balsem, hij tweede deposant deselve Oly heeft ingenomen, dat terwijl hij tweede deposant, van deselve Oly gebruykt heeft, de laast gemelte Steen met vermindering van pyn van tyd tot tyd merkelyk is vermindert en afgeset, zoodanig, dat hij deselve Oly geen vierendeeljaars gebruykt hadde of de voorschreve steen was daardoor ten eenemaal wechgenomen, in voegen dat hij van die tyd af noit geen ongemak van steen of graveel heeft gehad; dat terwyl hy, tweede deposant, de voorschreve Oly heeft gebruykt, nadat de voorschreve steen afgeset is, de gemelte leekagie ook ten eenemaal is genesen geworden.

Gevende de eerste deposant voor redenen van wetenschap dat den tweeden deposant tot in den jaare 1721 bij den eersten deposant heeft gewoont en dat alles ’t geen omtrent ’t voorschreven gedaan en geresolveert, is met overlegh, goedkeuring en in ’t bywesen van den eersten deposant, en voortsy deposanten gesamentlyk, dat sedert dat de tweede deposant de voorschreve Oly heeft beginnen te gebruyken geen andere middelen om de Steen af te drijven of te halen, nogh om de voorschreve leekagie te genesen, bij hem ge-

echter na het geven van Castorolie, kininepillen en aspirine en de z.g. buikdrank (een soort Bleekersdrank) de ziekteverschijnselen niet wijken, wordt het inroepen van deskundige hulp noodig geacht.

Eenmaal is het mij overkomen dat de zooveen genoemde combinatie van vier geneesmiddelen in een kort tijdsverloop van ongeveer twaalf uren vóór mijn komst te vergeefs was aangewend. De behandeling werd geopend met een dosis oleum ricini, gevolgd door 10 kininepillen (1 gram sulfas chinini), en toen de temperatuur niet daalde werd kort daarop een aspirinepoeder van 0.500 gram toegediend. Inmiddels begon de wonderolie zijn werking te ontplooiën, vermoedelijk overvloediger dan men noodzakelijk achtte, zoodat eenige lepels buikdrank, laudanum bevattende, werden aangewend, waarna medische hulp werd ingeroepen, en met een doodleuk gezicht, glanzend van wijsheid over deze rationeele therapie, werd mij als vanzelf sprekend bovengenoemde mishandeling medegedeeld.

Moge ik nog eenige voorbeelden van het gebruik van kwakzalversmiddelen aan uw aandacht onderwerpen.

Een mijner damespatiënten leed aan aambeien, waarvoor zij het niet noodig vond mijn hulp in te roepen. Op raad van mama, een echte indische, appliceerde zij dagen achtereen *Hollowayzalf* aan en om de anus, zoo lang, totdat zij door een uitgebreide, heftige dermatitis gekweld werd, die haar dagenlang zitten onmogelijk en defaëcatie hoogst pijnlijk maakte.

Een ander patiëntje bij wie een radicale operatie was verricht, leed nog langen tijd aan uitvloed uit het linker oor, waarvoor zij op de gewone wijze dagelijks behandeld werd. Op raad van een tante te Batavia, alwaar zij tijdelijk logeerde, werd *Hollowayzalf* achter de oorschelp ingewreven, waardoor een dermatitis, daarna een abces en ontsteking van de kraakbeenige oorschelp ontstond. Na doorbraak van het abces bleef eene communicatie door den kraakbeenigen wand met den gehoorgang langen tijd bestaan.

Om echter terug te komen op mijn punt van uitgang, zoo zal ook „Granuline” door iederen leek, die meent Tuberculose ontdekt te hebben, zonder medicus kunnen worden aangewend. Gelukkig is het middel volgens den fabrikant onschadelijk, al drink je het langdurig door en bestaat er misschien kans, dat de werking eerder in de portemonnaie dan aan den lijve zal gevoeld worden.

Bijgaand zend ik u toe eene brochure: misschien is zij speciaal voor de tropen geschreven en in 't moederland onbekend. (*)

Zoo u het een en ander voor uw maandblad kunt gebruiken, dan geef ik daartoe de volle toestemming.

Met de meeste hoogachting,

Uw Dn.

T. J. JASKI.

Bandoeng, 10 Oct. 1912.

(*) Dat is niet het geval. Ook Nederland is de zegening van de brochure deelachtig geworden.

RED.

bruijkt syn, ende voorts als in den text; bereid synde om de waarheid van hun gedeposeerde des noods en daartoe versogt synde, met eede te bevestigen.

2de notar. verklaring.

Ende de voornoemde THOMAS VAN DER ZEE mede deposeerende getuygde dat syn Soon MARTINUS VAN DER ZEE, synde den vierden deposant, omtrent twaalf jaaren geleden, in den ouderdom van drie jaaren, een steen is afgehaalt door een operateur van Amsterdam.

Wyders verclaarde de voornoemde THOMAS VAN DER ZEE en MARTINUS VAN DER ZEE, dat deselve MARTINUS VAN DER ZEE, sedert omtrent twee en een half jaar geleden, weder is gewaar geworden dat hij met steen gequelt was en dat deselve ook soodanigh is aangegroeit, dat sy geresolveerd syn geworden hem door PIETER DU TOIJ, Chirurgyn alhier, te laten examinieren, en dat PIETER DU TOIJ in den beginnen deses jaars 1723, bij hem tweede deposant, ten dien eynde is gecomen, dogh dat sy moesten resolveren die visitatie uyt te stellen, ter oorsaake de steen was opgeschoten, dat hij derde deposant op den avond van dien selven dagh heeft ontfangen van des requirants voorschreve Oly en sdert die tyt van de voorschreve Oly door den vierden deposant is gebruijkt, om de voorschreve Steen af te drijven, en de leakagie, die hij sedert dat hij van de steen was gesneden, hadde gehad, te genesen en dat hij daartoe ook niets anders heeft gebruijkt, en dat deselve steen met vermindering van pyn, ook van tyd tot tyd is afge-

RECHTSZAKEN.

Eilers.

Men schrijft ons uit *Alkmaar* :

De aarts-kwakzalver EILERS maakt ons Noorderkwartier weer onveilig!

Dank zij het optreden van ons bestuurslid, MR. A. CNOPIUS, vroeger ambtenaar van het O. M. bij de rechtbank en MR. STEENLACK, vroeger ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht alhier, heeft Eilers deze streken tijdelijk vaarwel moeten zeggen, maar evenals de misdadiger altoos een zekere voorliefde heeft om terug te keeren naar de plek waar hij zijn schelmstreken bedreef, zoo komt de kwakzalver van het echte ras ook steeds terug naar de streek, waar hij zijn willigste slachtoffers vond.

Hoe het nog mogelijk is, dat de man in noordelijk Noord-Holland nog eenig vertrouwen kan inboezemen is ons onbegrijpelijk. Daar staat een gewoon menschenverstand stil bij! Door toedoen van bovenstaande ambtenaren van het O. M. is hij 3 Juli 1908 veroordeeld tot 2 maanden hechtenis, 14 Mei 1909 tot 2 maal 2 maanden hechtenis en 26 Nov. '09 wederom tot 2 maanden hechtenis. Ondanks deze straffen, die in alle mogelijke hier in den omtrek verschijnende kranten vermeld zijn geweest, benevens uitvoerige verslagen van de door het O. M. gehouden requisitoiren waarin 's mans handelingen ontmaskerd werden, heeft hij het wederom geprobeerd vertrouwen te winnen en is hem dit bij sommige dwaze en domme menschen gelukt!!!

In den tegenwoordigen ambtenaar van het O. M. bij het kantongerecht, MR. VAN HEIJNSBERGEN, hebben wij echter een niet minder vurigen tegenstander van Eilers' practijken dan in zijn vroegere collega's! Het is aan het initiatief van dezen rechterlijken ambtenaar te wijten, dat we heden, 25 Nov., EILERS voor het kantongerecht te *Medemblik* hebben zien verschijnen.

In zijn optreden was hij, sinds wij hem 't laatst zagen, wat veranderd! Wij zouden zoo zeggen — uiterlijk gesproken! — dat hij wat meer héér geworden was. Hij zag er uit om door een ringetje te halen wat zijn kleeding betrof; hij was in een keurig zwart costuum gestoken, zwaaide als een Haagsche dandy met zijn rotting en keek voortdurend naar zijn welverzorgd schoeisel waaromheen sous-pieds een verrassend effect maakten. Een gouden lorgnet sierde zijn gladgeschoren gelaat terwijl een fraaie blonde

knevel zich boven zijn lippen krulde. Zijn gezicht schijnt er overigens niet beter op geworden te zijn, want hij verwisselde telkens van lorgnet, dan probeerde hij deze, dan gene; wel drie, vier stuks scheen hij bij zich te hebben.

Keek men echter naar zijn handen, dan kreeg men weer een indruk van een echten markt-schreeuwer; vijf, zes gouden ringen met diamanten sierden zijn vingers, die nu en dan zenuwachtig met zijn gouden horlogeketting speelden.

Door MR. VAN HEYNSBERGEN was hem ten laste gelegd, dat hij onbevoegd de geneeskunde had uitgeoefend door het verleen van bijstand door toezending van geneesmiddelen. In het eerste geval — een twintigjarig tuberculeus meisje — was hij door de ouders geroepen en had, na verschenen te zijn, het meisje — woonachtig te Oostwoud — niet onderzocht, doch haar eenige vragen gesteld. Met de woorden: „ik zal haar wel klaar krijgen”, had hij haar telkenmale medicijnen gezonden. In het tweede geval — een 17-jarig tuberculeus jongmensch uit Midwoud — had hij eveneens medicijnen(?) gezonden, in beide gevallen natuurlijk zonder eenig succes. Ja, DR. VAN DE BERG, de behandelende geneesheer deelde ons na afloop der zitting mede — dit bleek echter niet tijdens de behandeling der zaak, daar er niet naar gevraagd werd — dat beide patiënten zéér ernstig ziek waren gebleven en eer verslechterd dan verbeterd waren.

Ondervraagd erkende EILERS het hem ten laste gelegde. Hij bestreed het O. M., dat reeds de meening gelanceerd had, dat zijn optreden „buiten noodzaak” was geweest en zeide, dat het optreden wel degelijk met noodzaak had plaats gevonden, n.l. om de patiënten te redden!!! Verder hield hij zich kalm en kwam niet, gelijk bij vorige gelegenheden, met een uitgebreide verdediging op de proppen. Hij scheen zich zijn waarde meer bewust te zijn geworden was kalmer.

MR. VAN HEIJNSBERGEN, zijn requisitoir nemend, zeide onderscheid te maken voor het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Had hij de vorige week een lichte straf geeischt tegen een pleegzuster, die de wet had overtreden, thans kon hij dat niet doen. Immers het optreden van Eilers was misdadig! Want misdadig noemt hij de handelwijze van kwakzalvers, die misbruik maken van de wanhoop van anderen, die zich er van bewust zijn, dat het leven hen dreigt te ontzinken.

Menschen, gelijk Eilers, die daarvan misbruik maken om er persoonlijk voordeel uit te halen,

nomen en nu wel meer als op de helft verklynt en de voorschreve leakagie geheel en al genesen is.

Gevende voor redenen van wetenschap de derde deposant dat allen 't voorschreve dien aangaande bij hem in syn Tegenwoordigheid is verricht en geresolveert en voorts sy derde en vierde deposanten gesamentlyk als in den text, bereyd synde om de waarheid van hun gedeposeerde desnoots en daartoe versocht synde, met Eede te bevestigen.

Ende de vyfde en sesde deposanten, JAN ADAMSE VOORHOUT en ISAAK JANSE VOORHOUT, mede getuygende, verclaarden dat deselve ISAACK JANSE VOORHOUT omtrent twaalf Jaaren geleden door den operateur VAN BOCTEL van Amsterdam, een steen aan verscheyde Stucken is afgehaalt, en dat hij van die tyd af is lek geweest en verscheyde soo groote als klyne stenen met veel pyn gelost heeft, dat hy nu sedert omtrent ses weken van Meij laastleden heeft gebruykt van 't voorschreve medicament van den requirant en nogh gebruykt, en dat sedert die tyt de pyn ten eenemaal is afgenoomen, de steenen syn afgeset en de voorschreve leakagie is genesen, sulx dat hy genoegsaam ten vollen herstelt is, gevende voor redenen van wetenschap hun gedeposeerde te hebben verricht, en onderhouden en voorts als in den text, bereyd synde omme de waarheid van 't selve (desnoods ende daartoe versocht synde) met waare woorden in plaats van Eeden, als synde Mennoniet gesind, te bevestigen.

Eyndelyk getuygde de laaste (5) deposant

ABRAHAM VAN NEER dat hij deposant sedert vijf en een half jaar geleden, omtrent drie jaaren lang is besocht geweest met soodanige pyn en ongemacken dat een ieder kennisse van soodanige saken hebben(de) oordeelden dat hij sekerlyk de Steen hadde, dat hij te dier oorsaake sich nu omtrent negen vier en deeljaars geleden heeft laten visiteren door de Chirurgyns JAN TRIOEN en PIETER DU TOY, in tegenwoordigheid van Drs. OSMONT en BULJSEN, dat deselve als doen wel geen steen conden vinden maar dat de gemelte Doctoren en Chirurgyns seijden dat hij alle tekenen van steen hadde en dat het ook wel konde wesen, dat hij met steen besocht was, maar dat deselve te veel met slym moest wesen beset, om te vinden en dat hij deposant sigh moest laten visiteren tot Amsterdam, dat hij deposant sedert heeft gebruykt 't voorschreve medicament van den requirant om de steen te verdrijven en daardoor sooveel slym en vuiligheid heeft gelooft, dat de pyn is afgenomen, en hy deposant volcomen is herstelt geworden, en daarvan sedert ruym drie vierendeel jaars herwaarts, 't alderminste ongemak niet gehad heeft, gevende voor redenen van wetenschap als in den text, bereyd synde omme syn gedeposeerde des noods en daartoe versocht sijnde, met Eede te bevestigen.

Aldus gedaan in presentie van CHRISTOFFEL VAN BEEK en EGBERTUS VAN GEEL, als getuygen ten desen versogt.

't Welk ik getuyge
W. BAART, Nots. Publ.

¶ (Wordt Vervolgd)

terwijl zij weten dat hun handelingen niet baten, zijn eigenlijk veel erger dan wat men zware misdadigers noemt: dieven en moordenaars, die zedelijk nog niet zoo laag staan.

Moet men Eilers ook als zoodanig beschouwen? Is hij een bedrieger, een schurk? Ik weet 't niet, zegt spr., ik ken hem niet. Wel weet ik, dat hij een hoogen toon aanslaat en zich door God aangewezen noemt om de menschen van toring te genezen... en te redden!!! Spr. bewijst dit met aanhaling van verschillende citaten uit stukken door Eilers in zijn blad „De Wereldvraag” geschreven.

In zijn verzoek om gratie destijds aan H. M. de Koningin gericht, spreekt hij er ook van, dat hij zijn middelen van God heeft gekregen. Spr. zal niet zeggen dat hij ze niet van God heeft — dit weet hij niet — maar dit wil spr. wel zeggen: als hij die middelen van God gekregen heeft, dan rust op hem de zedelijke verplichting ze bekend te maken. Als hij eerlijk is, dan moet hij zeggen waaruit zijn middelen bestaan maar deze niet alleen gebruiken ten eigen baat. Dat hij dit niet doet is de rede dat spr. hem wantrouwt en het publiek tegen hem waarschuwt. Maar bovendien richt spr. een waarschuwing aan — en een verwijt tot de ouders, die als getuigen zijn voorgeweest en het welzijn hunner kinderen hebben toevertrouwd aan Eilers. Minderjarige kinderen, die ziek zijn, behoeven geneeskundige hulp en het is ongeoorloofd hen te doen behandelen door personen als Eilers, die geen waarborg kunnen geven voor goede geneeskundige hulp. (Er kwamen bij deze woorden uit het publiek zoowaar protesten!!!)

Spr. zal zware straf eischen en vreeg uit volle overtuiging 2 geldboeten ieder van f 300, subsidair 60 dagen hechtenis.

Eilers betoogde nog ten slotte en wij vermelden dit om volledig te zijn, dat hij de geneeskundigen hoe langer hoe meer op zijn hand kreeg — wij hadden willen roepen: namen noemen!!! —, dat hij een brief van Prins Hendrik had ontvangen en dat hij zijn geneesmiddelen nooit zou bekend maken, want dat de geneeskundigen er als roovers op zouden aanvallen!!!

MR. CNORUS heeft er destijds bij de rechtbank op aangedrongen, dat er een onderzoek naar Eiler's geestvermogens moest worden ingesteld, doch de rechtbank achtte dit niet noodig. De Alkmaarsche rechters hadden de overtuiging, dat we hier te doen hadden met een geslepen kwakzalver en in deze ook onze overtuiging zijn we thans vaster dan ooit versterkt.

Eilers verstaat de kwakzalvers-humbug bij uitnemendheid, gebruikt nu God, Koningin en Prins, benevens de autoriteiten van allerlei richting voor zijn doelen spant ten slotte de geheele Justitievoor zijn zegekar om de goed geloovigen zand in de oogen te strooien. Ten bewijze van dit laatste diene, dat hij de boeren, burgers en buitenlui wijs maakt, dat er een Officier van Justitie is geweest, die hem aanried twee jaren in het buitenland te vertoeven en dan terug te keeren om ongestraft zijn practijk te kunnen uitoefenen!!!

Eilers is de grootste, handigste en bekwaaamste kwakzalver, die er op twee beenen rondloopt en van wien wij hier te lande de weerga nog niet hebben aangetroffen!

C. N. G.

Jacob Hollander.

Wegens het op 14 Maart, tijdens de weekmarkt te Gouda, buiten noodzaak uitoefenen van de geneeskunde had JACOB HOLLANDER, pedicure te Amsterdam, zich opnieuw voor den kantonrechter te Gouda te verantwoorden.

(Door een fout in de dagvaarding was een vroegere vervolging zonder resultaat gebleven.)

Uit de getuigenverklaringen blijkt, dat hij aan JOHANNES VENDRIG, arbeider te Snelrewaard, een eeltgezwel uit de hand heeft verwijderd, door met een mesje in de hand te peuteren, vervolgens zelf op het gezwel heeft gesmeerd en daarna met een zakdoek het gezwel uit de hand heeft geknepen. Van de f 1, door VENDRIG voor de behandeling betaald, gaf HOLLANDER f 0.50 terug, met de raadgeving daarvoor hechtpleister te koopen en onder mededeeling, dat HOLLANDER voor de rest 'n cognacje zou koopen.

VENDRIG heeft zich onder behandeling moeten stellen bij dokter MONTAGNE en dr. THIER. Drie dagen heeft hij geen arbeid kunnen verrichten. Zich civiele partij stellende, eischt hij van beklagde f 4.50 schadevergoeding. Getuige dokter MONTAGNE verklaart, dat hij bij VENDRIG heeft geconstateerd een kleine, bloedende wond in de handpalm, ter grootte van een halven cent, veroorzaakt door een scherp voorwerp, ingedrongen tot het onderhuid-sche celweefsel. Desgevraagd acht getuige de wond niet gevaarlijk. De noodzakelijkheid tot het verleenen door beklagde van heilkundige hulp was z. i. niet gebleken.

De ambtenaar van het O. M. mr. WOLFSON is van meening, dat, ter voorkoming voor het vervolg van dergelijke handelingen, die ook in strijd zijn met alle mogelijke begrippen van hygiëne, de straf geen geringe moet zijn en eischte f 150 boete, subsidair 60 dagen hechtenis.

HOLLANDER vraagt bij zijne verdediging of een pedicure een acte noodig heeft. Bloeding heeft niet plaats gehad, slechts een rood teeken was zichtbaar. Hetzelfde kan geschieden met scheren. Hij houdt zich met geen kwakzalverij op en beroept zich op de vrijspraken voor verschillende kantongerechten. Hij heeft geen strafbaar feit begaan en zijn beroep van pedicure is niet ongeoorloofd — zijn tante en oom waren zelfs hofpedicure. Hij vindt het schrikkelijk.

De kantonrechter heeft hem veroordeeld tot f 75 boet, subs. 60 dagen hechtenis. De civiele vordering, groot f 4.50, gesteld door JOHNS. VENDRIG, werd toegewezen. (Alg. Handelsbl.)

Duifje Hollander.

Voor 't Kantongerecht te Terborg stond wegens het te Dinxperloo onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde in vier gevallen terecht mej. DUIFJE HOLLANDER uit Arnhem. Een zestal getuigen werden gehoord. Uit hunne verklaringen bleek, dat beklagde, na zich vergewist te hebben welke zieken zich in het dorp bevonden, zich ten hunnen huize had vervoegd en hun, na eerst eenige quasi-medische handelingen te hebben verricht, als pols voelen, in de oogen zien, in de zijde betasten, had medegedeeld welke ziekte zij hadden en hun daarna pakjes kruiden en flanelen „gezondheidsbanden” had aangeboden, daarbij aangevende op welke wijze die kruiden en banden moesten worden aangewend. Onder de getuigen bevond zich een man lijdende aan tuberculose, wien zij verzekerde hem binnen een maand weder op de been te zullen helpen. Op haar aanhoudend aandringen gaf de man ten slotte toe en kocht van zijne armoede voor f 10, 4 stuks banden en eenige pakjes kruiden. Op zijn vraag of hij niet 2 banden kon koopen, werd hem door beklagde medegedeeld dat het er minstens 4 moesten zijn, daar de banden na gebruik eenigen tijd in de buitenlucht moesten hangen „om hun kracht weder te krijgen”. Gedeeltelijke afbetaling kon zij niet aannemen, daar zij voorgaf voor het Roodde Kruis uit te gaan en haar geld moest afdragen, ten bewijze waarvan zij een doosje met een rood kruis toonde. Een der getuigen, de moeder van een tuberculeus meisje, wilde in den beginne op hare aanbiedingen niet ingaan en werd ten slotte overreed toen beklagde haar de vraag deed of zij dan liever haar dochter over een maand naar het kerkhof wilde dragen, dan een paar gulden voor geneesmiddelen uitgeven.

De ambtenaar van het O. M. deelde in zijn requisitoir mede dat dit, zoover hem bekend, reeds de 4de maal is dat bekl. voor dergelijke overtredingen terechtstaat. Zij is kort geleden te Arnhem, Zutphen en Tiel veroordeeld. Men heeft haar telkens nog genadig behandeld door haar betrekkelijk geringe boeten op te leggen. Spreker acht personen als beklagde een groot gevaar voor de maatschappij; met haar radheid van tong en door haar brutaal optreden weet zij in een oogenblik het geld te kloppen uit de zakken van onontwikkelde arme lieden en dat nog wel van zieken, voor wie het geld dubbel noodig was. Geldboete schrikt blijkbaar bekl. niet af, terwijl bovendien gebleken is, — beklagde erkende dit zelf — dat die boeten door anderen voor haar worden betaald. Geëischt wordt daarom voor ieder der vier gevallen 2 maanden hechtenis.

(N. Arnh. Ct.)

Onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde.

Voor het Gerechtshof te Amsterdam is in hooger beroep behandeld de zaak tegen een kunsttandenmaker, die wegens onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde — hij had een juffrouw te Haarlem twee kiezen getrokken tegen betaling van f 4. — door den kantonrechter aldaar was veroordeeld tot f 100 boete, subs. 10 dagen hechtenis. (Zie Maandbl. van Mei). Het vonnis werd bevestigd door de rechtbank te Haarlem; de zaak kwam in hooger beroep bij den

Hoogen Raad en dit college verwees de zaak ter nadere berechting naar het Amsterdamsche hof.

Bekl. gaf te kennen, dat hij de operatie deed na zijn vader in de kamer te hebben geraadpleegd, doch de patiënte alsook de kamerverhuurster, die haar pols had vastgehouden, verklaarden niemand anders dan bekl. in het vertrek te hebben gezien.

De advocaat-generaal eischte vernietiging van het vonnis om redenen van vorm, doch veroordeeling van de daarbij opgelegde straf.

Het hof heeft den eisch toegewezen.

(N. Rott. Ct.)

CORRESPONDENTIE.

E. G. v. S. te D. De door U genoemde gehoorverbeteringstoestellen kunnen, evenals vele andere, in bepaalde gevallen van nut zijn. In andere echter laten zij in den steek en zijn misschien nadeelig. Onze raad is dus, ze niet op aanbeveling van den leve-ancier alleen, maar eerst na advies van een oorarts te gebruiken.

Wees voorzichtig met de producten van die Maatschappij „Sanitas”; zij exploiteert verschillende kwakzalversmiddelen. De „drippels” zullen wij laten onderzoeken.

Het onderzoek van *Orviëtanose* heeft nog tot geen resultaat geleid, wat trouwens te verwachten was van zoo'n aftrekkel van een misschien geheel onbeduidend kruidmengsel. Daar heeft de onderzoeker niet de minste houvast aan. *Werkzame bestanddeelen zijn niet gevonden.*

Dit tevens in antwoord aan verschillende vragers.

W. H. v. d. B. te R. De wijze, waarop *Brook's Breuk Verband App.* wordt geadverteerd en aan den man gebracht, is o. i. allerminst geschikt om vertrouwen in de zaak te wakken. Wij konden haar nog niet in behandeling nemen; er is helaas! voor ons zóóveel te doen.

— De onbekende, die ons inlichtingen omtrent *Orviëtanose* vroeg en daarbij tevens adressen opgaf, waar het Maandblad met kans op succes ter lezing kan worden gelegd, wordt verzocht zijn naam en adres op te geven. Het schrijven is wel ondertekend maar..... onleesbaar.

J. V. te R. Dank voor 't gezondene; plaatsgebrek belet ons thans de stukjes over te nemen. Wij hopen er later op terug te komen.

A. S. Op uw vraag om inlichtingen aangaande de waarde als geneesmiddel en de waarde in geld van de *Abdiestroop* verwijzen wij u naar de *waarschuwing* tegen die stroop, in dit blad opgenomen.

B. J. H. te D. R. *Oogenklaar* is de volksnaam voor *Cheli donium majus*. De kruiden — lang niet onschuldig — zouden vooral veel dienst doen bij geelzucht, omdat..... de plant een geel sap afscheidt. Vecht daar eens tegen.

J. T. te V. De courant in dank ontvangen. De man maakt in geheel Nederland reclame voor zijn methode om breuken te genezen. Spoedig meer hierover.

J. H. L. D. te 's-G. Tegen van *Vleck's opslurpende geneesmethode voor aambeien* hebben wij pas uitvoerig gewaarschuwd in het Maandblad van Maart j.l.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

PASTILLES PONCELET. Nog steeds worden deze Pastilles, in groote geïllustreerde advertenties, als een onfeilbaar middel tegen tal van kwalen aanbevolen. Onder meer wordt er van gezegd: „Zij bezitten al de voordeelen der andere hoestmiddelen zonder een enkel hunner inconveniënten te hebben”.

Laat ons eens nagaan of dit waar is. De pastilles bestaan volgens opgave in sommige advertenties uit *teer*, *chloorzure potasch*, *ipecacuanha* en *zoethout*, terwijl in enkele vroegere advertenties *codeïne* in de samenstelling was opgenomen en in andere niet.

Het onderzoek van onze leden, de heeren J. C. v. D. HARST J. Jz. en H. SIJTSEMA, heeft inderdaad aange-toond de aanwezigheid van *chloorzure potasch* en *ipecacuanha*, terwijl er veel waarschijnlijkheid — doch geen zekerheid — was voor het voorhanden zijn van *codeïne*.

Wanneer wij deze laatste stof, een sterk vergif, nu zelfs buiten bespreking laten, dan zijn nog de twee andere stoffen, die trouwens zeer oude, bekende geneesmiddelen zijn, geenszins als zoo onschadelijk te beschouwen, dat het geregeld gebruik daarvan aan iedereen kan worden aanbevolen. En dan nog wel ook aan kinderen.

Integendeel: een geregeld gebruik van *ipecacuanha* — een sterk braakmiddel — kan voor sommige lijdens (en juist o. a. voor die lijdens aan wie PONCELET hulp beoefent), zelfs al is de hoeveelheid zeer gering, *hoogst ernstige gevolgen na zich slepen*, en ook de chloorzure potasch mag slechts met groote voorzichtigheid inwendig worden gebruikt. Reeds dikwijls heeft het onoordeelkundig innemen van deze laatste stof den dood veroorzaakt.

Tegenover al deze nadeelen bieden de Pastilles Poncelet geen enkel voordeel. Toegegeven dat de bestanddeelen daarvan enkele malen inderdaad heilzaam kunnen werken bij sommige gevallen van verkoudheid, keelpijn of zoo iets, dan kan men die bestanddeelen, in elke gewenschte hoeveelheid, evengoed bij ieder apotheker hier te lande krijgen, en zeker niet duurder

